TIGHT BINDING BOOK

PAGES MISSING WITHIN THE BOOK ONLY

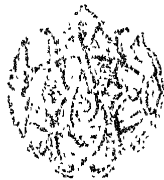
UNIVERSAL LIBRARY

[illegible] పురాణ సారసంగ్రహము

[illegible] ము

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

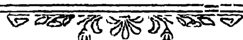
1926

[illegible]

[illegible]

అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహము

మూడవ భాగము.

ఇందు

శ్రీ మత్స్యపురాణము, శ్రీ కూర్మపురాణము, శ్రీ వరాహపురాణము,
శ్రీ వామనపురాణము, శ్రీ భవిష్యత్ పురాణము లేక కలికి
పురాణము, శ్రీ విష్ణుపురాణములు గలవు.

అష్టాదశ వర్ణములవారి ఉపయోగము కొఱకు
గంజాం జిల్లా ఛత్రపురం ఆన్ స్లో హైస్కూలు
సహోపాధ్యాయులు
బ్రహ్మశ్రీ నేమూరి జగన్నాథశర్మ,
విరచితము.

పబ్లిషర్సు:-

రామా అండ్ కో,

ఏలూరు, పశ్చిమగోదావరిజిల్లా.

మొదటికూర్పు.

1926 ఏప్రిల్.

 [వెల రు 1—0—0

వేమూరి జగన్నాథశర్మగారు.

OPINIONS.

M. R. Ry. S. Venkatanarsu pantulu garu B. A., Treasury Deputy Collector, Chatrapur.

M. R. Ry. Vemuri Jagannatham Pantulu of Chatrapur, has been writing in Telugu all the 18 Puranams in an easy style so as to make the masses understand them. I have read a few portions from them and find the author has achieved the object he has been aiming at. I wish him success in his laudable enterprise.

M. R. Ry. Nippani Sriman Narayanamurty Pantulu garu, B. A., Tahsildar, Chatrapur.

I have heard the Linga Puranam and a portion of Padmapuranam written by Mr. Vemuri Jagannadham Pantulu. They are written in easy style understandable by ordinary people. The author deserves every encouragement at the hands of the public for whose benefit he has undertaken the work and I wish he will get through his work without any difficulty.

M. R. Ry. Avasarala Jagannatha Rao Pantulu garu B. A., B. L. Revenue Divisional Officer, Chatrapur.

I have perused with interest some short stories from the Puranas written in Telugu prose by M R. Ry. Vemuri Jagannatham Pantulu Garu

M. R. Ry. G. Sitapati pantulu garu, Lecturer in History, Rajah's College, Parlakimidi.

I have read with great delight, some portions of Mr. Vemuri Jagannatham's Ashtadasa Purana Sangraham. They are written in simple idiomatic and popular Telugu. The Style is very attractive and the language is pure and chaste and is no where vitiated by slang or gramya. It deserves to be prescribed as a text book for the lower forms of the School department.

M. R. R Ry. Rao Sahib V, Brahmmayya Pantulu garu B. A., Head quarters Deputy Collector, Chatrapur.

I have gone through portions of the 1st volume of Ashtadasa Purana Sara by Mr. Vemuri Jagannadam Pantulu along with him. I find that the book is written in colloquial and readable Telugu. The book supplies a long felt want and will, I am sure, be exceedingly popular. It is a valuable addition to the Telugu Literature. I should like to congratulate the author on the production of such a good book in every way in Telugu.

M. R. Ry. E. Satyanarayana Sarma garu, District Board Engineer, Ganjam, Chatrapur.

I heard portions of Ashtadasa Purana Saram by Mr. Vemuri Jagannatham and found them very interesting. The language employed appeals to

both young and old. Dialogues interspersed here and there make it particularly enjoyable and contribute a lot to sustain the interest. Apart from its usefulness otherwise, it deserves to be prescribed as an extra reader to school children as it comes from a veteran Educationist.

Sriman M. M. Ratha, Head-master,
Onslow High School, Chatrapur.

I heard a few stories from the "Ashtadasa Purana Sara" of Mr. V. Jagannadham Pantulu garu. Though my knowledge of the Telugu Language is too meagre to enable me to give any opinion regarding the literary merits of the book yet I venture to say that the stories are written in an easy, flowing prose and are characterised by, brevity and clearness which are rare and commendable qualities, specially in a work which aims to epitomise the long and complex Puranic stories in a small compass.

I presume that this book, if published in parts, will be useful as non-detailed texts for the high school classes and will have a good demand by the Telugu Reading Public.

M. R. Ry. K. L. Narasimham Pantulu garu,
Science Assistant, Onslow High-school, Chatrapur.

I have with great pleasure, heard some stories from "Ashtadasapurana Sara Sangraham," a rare

work written by M. R. Ry. Vemuri Jagannadham Pantulu Garu. The book is written in easy flowing simple idiomatic Telugu, with the avowed object of being read with understanding, by boys and girls the young and the old. The work embodies the substance of all the 18 puranas after a careful study of the same from Oriya and Telugu in original. The work is therefore the first of its kind, and deserves public patronage.

The book may, I belive, be useful as a non-detailed text for the Higher forms of High Schools.

M. R. Ry. M. Parvatiswara Sastri garu, History Assistant, Onslow High-School, and a great Telugu Pundit, Chatrapur.

I have gone through many portions of the prose-work "Ashtadasa Mahapurana Sara Sangraham," written by Mr. Vemuri Jagannadham Pantulu of the Onslow High School.

The book is a rare collection of stories from all important puranas arranged on altogether new lines. The language is simple and idiomatic. I am of opinion that the book will meet the requirements of the pupils and ordinary reading public at the same time.

M. R. Ry. Varada Kameswararao Naidu garu, Land-lord and Ex-Member of the Legislative council, Madras, Pundi.

The book styled "Ashtadasa Maha Purana Saram," written by Mr. Vemuri Jagannadham

Pantulu garu, appears to me, from what I have seen of it, to be in reality the essence of the great Eighteen Puranas of the Hindu scripture, brought out to suit the understanding powers of even men of ordinary culture and practically, the general public, at large. Its style is simply splendid, being instructive and interesting, and the easy way into which the original text has been abridged, is likely to leave lasting impressions on the minds of the readers. I hope it will be a success and meet with the approbation of one and all.

M. R. Ry. Rao Saheb. M. Seshadri Reddi Garu, L. M. & S., Civil Assistant Surgeon, Local Fund Hospital, Chatrapur, & Author of Suchi.

I have heard portions of "Ashtadasapurana Saram" written by Brahmmasri Vemuri Jagannadha Sarma garu, an Assistant teacher of the Onslow High School, Chatrapur.

It is written in simple, easy, running Telugu prose. Being the first attempt to present the 18 Puranas in a condensed form and that in an easily readable form by School children and ladies it is an acquisition to the Telugu public.

M. R. Ry. P. Lingaraju Achari Garu,
Collector's Sheristadar, on leave, Chatrapur.

I have read portions of Brahmmasri Vemuri Jagannadham Pantulu garu's "Ashtadasa

purana Sara". The book is written in such a style that it can be understood even by boys and girls. The stories are very interesting. I therefore expect that the book will become popular.

Rai Bahadur, M. R. Ry. Tadepalli Venkatakrishnayya Pantulu garu B. A., B. L., President of the District Board, Ganjam. Chatrapur.

I have gone through portions of "Ashtadasa Purana Sara Sangraham,, read to me by the author M. R. Ry. V. Jagannatham pantulu garu, a teacher of great experience of the Onslow institution, Chatrapur.

The idea of collecting the important episodes from all Puranas is good. I think the book will be of great interest to the ordinary reader and of much use to the student.

M. R. Ry. S Narasimha Rao Pantulu garu B. A. L. L. B, (Cantab) Bar at law, Treasury Deputy Collector, Chatrapur.

I have gone through a few stories in "Maha Purana Katha Sangraham,, with the author Mr. Vemuri Jagannatham Pantulu garu. The prose rendering is done in easy and popular style. If published in the form of Story readers, the books will be of immense benefit to boys and girls in high school classes. Unlike Ramayana, Mahabharata both

legend and history which the Puranas contain is more or less a sealed book to many even among the educated. Hence the author's endevour to popularise our ancient history and Puranic legend, is laudable and it deserves encouragement. I trust that, with the patronage of the cultured and wealthy few in Andhra Desa, the author will soon be able to publish his literary effort in print.

M. R Ry. S. V Ramdas Pantulu Garu, B. A. L. T.
Head Master, Mahraja's College School.

Some extracts from the "Ashtadasa Purana Sangraham" by Mr. V. Jagannadham of Chatrapur were read out to me and the other members of the staff of this institution by the author. The unanimous and the considered opinion of all of us is that the subject matter of the book is very entertaining and the style is simple enough to take the Puranic stories to the doors of every household. The idea of Publishing Puranic stories in simple and intelligible language is indeed most welcome. It is regrettable that most of our school children, may as a matter of fact most of our English educated gentlemen are quite ignorant of the various Puranas and stories contained therein. I, for one, consider it highly desirable that our young children should get acquainted with those stories while at school the knowledge of which they may use in their own way in after life. If these stories are

published in the form of story books in suitable graded style. I would not hesitate to say that these books will prove very useful to school children and the author deserves congratulations in his attempt.

M. R. Ry. A. Venkata Rao Naidu Garu,
Late President, District Board, Ganjam, Chatrapur.

I have heard some portions of the "Ashtadasa Purana Sara Sangraham" read out to me by the author M R. Ry. V. Jagannadham Pantulu Garu.

All the Puranams having been written in Sanskrit, a language which is accessible only to the learned, either a translation of these Puranams or a synopsis of them like the present edition has always been a desideratum. It is gratifying to find that this want has been supplied now by the author of the above work. It is written in an easy colloquial style which can be understood by even the illiterate and as such it will no doubt be of immense use to the masses for the benefit of them alone the original Puranas have been written.

But as they have been clothed in an ununderstandable language the object of the great sage could not be realized.

Mr. Jagannadham Pantulu has now removed that difficulty and so, much praise is due to him.

M. R. Ry. B. Raghunadharao Puntulu Garu, B. A Manager District Police Office, Chatrapur.

I have read with pleasure some portions of the book "Ashtadasapurana Sara Sangraham" written in Telugu by Brahmmasri Vemuri Jagannadham Pantulu garu. The book is written in very simple and colloquial Telugu and can be easily understood both by young and old, literate or illiterate people. The book appears to be a very useful acquisition to Telugu literature.

M. R. Ry. N. Srinivasarao Pantulu garu, B. A. Huzur Sheristadar, Ganjam Collectorate.

I have had several occassions of hearing the prose renderings of M. R. Ry. V. Jagannadham Pantulu Garu, and am very much pleased with the easy and flowing style of the puranic stories. Evidently he has taken much pains in his effort which must be considered to be laudable as it serves the very useful purpose of educating the masses including the females, in old puranic lore. The work attempted by Mr. Jagannadham Pantulu supplies a gap in the modern educational curriculam and a long felt want in the religious study of the young and the aged. I hope the work would soon see the light of day and bring credit to its author.

అభిప్రాయములు.

బ్రహ్మశ్రీ వేమూరి వేంకట నరసింహశాస్త్రిగారు,
కావ్యతీర్థులు కళ్లికోట కాలేజి ప్రధాన తెలుగు
పండితులు, బ్రహ్మపురం. గంజాంజిల్లా.

బ్రహ్మశ్రీ వేమూరి జగన్నాథము పంతులుగారు రచియించిన అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహములో గల కొన్ని కథాంశములను మాత్రము వినియున్నాను. అవ్వన్నియు మనోరంజకములుగను సుబోధకములుగను గన్పడెను. పురాణకథలను పేరుతో పురాణములలో గల కథలన్నియు వ్రాయజాలని నాల్గు పురాణకథలను మాత్రము వ్రాసిపెట్టి మిగిలియున్న పురాణకథలను వ్రాయ నుద్దేశించుచుండ శ్రీ జగన్నాథము పంతులువారు పైన పేర్కొనబడిన అష్టాదశ మహాపురాణ సారసంగ్రహమును వ్రాయుచుండిరని విని నా ప్రయత్నమును మానుకొంటిని. పంతులువారు సమకూర్చిన కథలను జదువువారు మన పురాణపురుషుల శౌర్యధైర్యాదిగుణములను వారి లోకజ్ఞానమును గ్రహింపగలరని నానమ్మకము.

అపూర్వమైన యిట్టి ప్రయత్నమునకు ఆంధ్ర మహాజనులందరును తోడ్పడుదురుగాత మని భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నాను.

మ. రా. శ్రీ. నా. రామమూర్తి పంతులుగారు,
రిటైర్డు డిస్ట్రిక్టు మున్సిఫ్, బరంపురం, గంజాంజిల్లా.

బ్రహ్మశ్రీ వేమూరి జగన్నాథశర్మగారు తాము వ్రాసిన అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహమను గ్రంథములో నుండి కొన్ని పురాణగాథలను నాకును నాయొద్ద గూర్చుండిన కొందరు మిత్రులకును జదివి వినిపించి, పరమానందము గలుగజేసిరి. పండితులకు, పామరులకు,

పిల్లలకు, పెద్దలకు, బాగుగా బోధపడునట్లు వాడుకమాటలతో గథలు వ్రాయబడినవి. ముఖ్యముగా మన యాడువారికి దీరుబడి వేళలలో జదువుకొనుటకు జాల పనికి వచ్చును. శ్రీ శర్మగారి యోపికయు, నేర్పును, పాటును గడుంగడు మెన్నదగియున్నవి. వీరు కలియుగ వ్యాసులనఁ బొగడఁదగు. పదునెనిమిది మహాపురాణముల నర్థవత్తుగ కుద సుట్ట జదువుట కెంతయో తెలివి పట్టును. చదివిన యంశముల నందముగ సంగ్రహపరిచి సదిగూర్చి కుదియించి వ్రాయుట సులువుగా జరిగెడు పని కాదు. ఐన నేడెనిమిదేండ్లు పట్టుదలగా పని చేసి కొనసాగించి యీ సంగ్రహమును తెనుగువారి లందరకు గొప్ప కానుక గానిచ్చిన శర్మగారికి మనమందరము శోహాగి నర్పవలసి యున్నది.

వీరింతటితో నిలువక పదునెనిమిది యుపపురాణములను గూడ సులభశైలిని కథలనిమిడ్చి వ్రాయసమకట్టిన తెనుగువారికి మహోపకార మును చేసిన వారగుదురు. ఇదియే మా విద్యార్థుల ప్రార్థన.

బ్రహ్మశ్రీ పుట్టుకూరి వెంకటగోపాలరావుగారు,

రిటైర్డు, తహశీల్ దార్, బరంపురం.

చతుర్విధపురుషార్థ సాధకంబులగు విషయంబుల బాగుగ దెలియ జేయు గ్రంథములు మనయుష్టాద? పురాణములు. అవి సంస్కృత శ్లోక రూపంబులగు నుండుటం జేసి జనసామాన్యమునకు మిగుల దురవగాహం బులై అందరాని మ్రానిపండ్లు మాడ్కి నున్నయవి. ఈ నాటికవి జను లకు సులభముగ బోధపడు భాగ్య మాంధ్రదేశమునకు గలిగెనని డిండిమ నాద యుక్తంబుగ నుద్ఘోషించుట కెంతయు సంతసించుచున్నాడను. గంజాము జిల్లా ఛత్రపుర నివాసులు బ్రహ్మశ్రీ వేమూరి జగన్నాథము పం తులుగారు ఆ పదునెనిమిది పురాణములను చిరకు పరాకులు లేక మిగుల పరాకాష్ఠతో విద్యాగంధమైన లేని గ్రామీణులకుసైతము విన నింపగు

నటుల సొంపార నేటి తెనుగు మాటల బాటించుచు తెంపుగాగ నాంధ్రీ
కరించి యాంధ్రదేశీయుల కృతజ్ఞతకు బాత్రులైరి. అచ్చొత్తించుటకు
మున్ను తాము రచియించిన గ్రంథమునొకసారి యిచ్చుటకే వచ్చి యందలి
కొన్ని భాగములను నిండు దయతో నా మొదలగు స్నేహితులకు విని
పించి యామందానంద మొసంగిరి. అంపవిమార్గని పండ్లను కరతలామలక
ములగు నటుల జేసి యాంధ్రదేశ వ్యాసుడను మంగళాభిధాన బాదరాయణునకు
అర్హత గాంచిన జగన్నాథాఖ్యపండిత వర్యుని సర్వ జగన్నాథుండు
సదా కృపం జూచి బ్రోచుగాత. మరియును నిట్టి మహోపకారము లింక
నెన్నిటినో యాంధ్రదేశమునకు జేసి విఖ్యాతినొందుటకై శ్రీయాపతి
వారికి చిరాయువొసంగి రక్షించుగాత.

బ్రహ్మశ్రీ సుసర్ల కామశాస్త్రిగారు, సంస్కృత పండితులు,
కల్లికోట కాలేజి, బ్రహ్మపురం, గంజాంజిల్లా.

కృతి నివేదనము.

సు. లలితంబైన పదాళి పాకమున కాద్రాక్షారసం బెల్లగం
బెలియన్ శైలి సుధోచితమ్ము కథలందే భావవిస్పష్టమున్,
గల యష్టాదశమా పురాణతతి వక్కాణించినే మెచ్చితిన్,
బళిరా! వేమురి వంశవారినిధి చంద్రా! సత్కవీంద్రాగ్రణీ.

ఉ. వినవిన నింపుబుట్టెడి కవిత్వము నీకది సార్థకమ్ము నా
జను రచనా చమత్కృతి గసమ్ము పురాణ కథాప్రపంచముం
బెనుగున వ్రాసితీవు తగుతీరున సజ్జన భాగధేయ పా
వన చరితమ్ము నీయది శివ వ్రతమేనును సంతసించితిన్.

మ. అయరే! చెల్ల! పురాణసాహితి, జగంబే నే యనన్ సాధువై
లియు భాషావిశదీకరింపును పదాళింగూర్పు నన్నేర్పు మే
లయి యచ్చూనతన వర్ణనాంశముల భావ్యంబై కథాళిన్ సమ
న్వయతన్ వ్రాసితివీవు వేమురి జగన్నాథాఖ్య విద్వన్మణీ.

బ్రహ్మశ్రీ ఆకెళ్ల సూర్యనారాయణగారు

పత్రపుగము.

సీ. రచియించి రెండఱో రాయసమొప్పార
నవలాప్రబంధముల్ నత్యగతుల
తెనిగించి రెండఱో తేటతెల్లముగాఁగ
గీర్వాణ భాషాప్రబంధములను
కల్పించి రెండఱో కట్టుకథల్ రహి
రూపక దర్శనా రతులగతుల
ప్రచురించి రెండఱో ప్రజల కావశ్యమౌ
పఠనీయ గ్రంథముల్ బాపురనఁగ

గీ. కాంచితివి మె యిదివఱకు నొక్కరిగాని
పావన నష్టాదశ పురాణములను గూర్చి,
కష్టకఁ గుదియించి తెనిగించు కార్యమూన
శ్రమజగన్నాథుని కె తెగి జయము నొంత.

దివాన్ బహదూర్, మ. రా. శ్రీ. కె. రామానుజాచారి అవర్ గళ్, ఎమ్. ఎ. బి. యల్. ఎఫ్. యమ్. యు. రిటైరు ప్రిన్సిపల్, మహారాజావారి కాలేజి, అంక్ ప్రిన్సిపల్ మహారాజావారి సంస్కృతకాలేజి, విజయనగరము.

మ. రా. శ్రీ. వేమూరి జగన్నాథము పంతులుగారు తాము వ్రాయుచున్న " అష్టాదశ మహాపురాణసారసంగ్రహమను పేరుగల గ్రంథములో కొన్ని భాగములను నాకు దయతో జదివి వినిపించిరి. పురాణములలో విషయైక్యము సామాన్యముగ నుండుటచే సాధారణాంశములను మాత్రము వీని తమ గ్రంథములో నమర్చిరి. శైలి సులభముగా నుండుటవలన నీ గ్రంథము జదువువారికి ననేక పురాణాంశములు సుకరముగా దెలియును.

ఇట్టి యుపకారము(జేసిన గ్రంథకర్తగారికి తెలుగువారందఱు(గృతజ్ఞులు గానుండవలసినది.

మ. రా. శ్రీ. కె. రంగాచారి అసర్ ఫుళ్, ఎమ్. ఎ. బి. యల్.,
ప్రొఫెసర్ మహారాజావారి కాలేజి, విజయనగరము.

మ. రా. శ్రీ. వేమూరి జగన్నాథము పంతులుగారు వ్రాసిన అష్టాదశ మహాపురాణ సారసంగ్రహము " అను గ్రంథములో కొన్నిభాగముల నే జదివితి. గ్రంథకర్తగారు మరికొన్నిభాగముల జదువగా వింటి. హైందవ ప్రబోధపేటికలనదగు నీ మహాపురాణముల జ్ఞానము భాగస్థ యుల కావశ్యకము. ఆంధ్రగీర్వాణభాషాశిక్షితులకు పండితులకు గాక జనసామాన్యమునకీ పుస్తక మత్యంతోపయోగముగ నుండునని నమ్ము చున్నాడను.

మ. రా. శ్రీ. ఎమ్. వెంకటరంగయ్యగారు ఎమ్. ఎ. ప్రొఫెసర్
ఆఫ్ హిస్టరీ & ఎకనామిక్సు, మహారాజావారి కాలేజి,
విజయనగరము.

శ్రీ వేమూరి జగన్నాథము పంతులుగారు వ్రాసిన అష్టాదశ పురాణసారసంగ్రహము అను గ్రంథములో కొన్ని భాగములను చదివి తిని. ఇది చాల యుపయోగమగు గ్రంథమనియు సులభశైలిలో వ్రాయ బడిన దగుటచే బాలురు, బాలికలు, పామరులు, చదువుటకు తగినదనియు నా యభిప్రాయము. గ్రంథకర్త చాల శ్రమపడి కథలను సంగ్రహించి యున్నారు.

మహారాజశ్రీ (1) మేడేపల్లి వెంకటరమణాచార్యులుగారు.
(2) కవిరాజు మల్లాది వెంకట విశ్వనాథశర్మగారు.

(3) కే. రామకృష్ణయ్యగారు. ఎమ్. ఎ.

(4) ఎ. రామారావుగారు.

సంస్కృతాంధ్రపండితులు, మహారాజావారి కాలేజి,

విజయనగరము.

అనాది నిధనావిచ్ఛిన్న సంప్రదాయ ప్రవర్తమానమై తేజరిల్లు వేదమతి దుర్జ్ఞేయార్థ బంధురమగుటచే గాబోవు కలియుగ ప్రజలా వేదార్థమును దెలిసికొని తరించుట దుర్లభమని యెంచి పరమకారుణికులు, విదితవేదితవ్యులు అధిగత పరమార్థులునగు పరాశర పారాశర్యాది దివ్య ఋషిపుంగవులా వేదార్థమును పురాణరూపముగా పరిణమింప చేసిరి. ఆపురాణములును సంస్కృత భాషా నిబద్ధములగుటచే పండితులకే గాని తక్కతర జనుల కుపయోగము లేకుండ నున్నవని తలంచి యిటీవల కొందరాంధ్ర కవులా పురాణముల నాంధ్రీకరించిరి. అవియు గావ్యపాకముగా నుండుటచే హెచ్చుమందికి దెలియకుండ నున్నవి. ఇట్లుండగా ఛత్రపుర నివాసులు, మా మిత్రులునగు బ్రహ్మశ్రీ వేమూరి జగన్నాథ శర్మగారా లోగంత స్ఫుటకై యోచించి పురాణములనన్నింటిని సంపాదించి శ్రద్ధతో జదివి వానియర్థమును స్త్రీలు, బాలురు సైతము సుఖముగా దెలిసికొన జాలినంత సులభశైలిని వ్రాయసమకట్టి కొన్ని పురాణముల సారార్థమును వ్రాసియున్నారు. అట్లు వ్రాసిన వానిలో గొన్ని భాగముల నచ్చటచ్చట నాకు జదివి వినిపించిరి. శైలి బహుసులభముగా నున్నది. కథారచన చక్కగానున్నది. పురాణార్థములను సులభముగా నందరికి దెలియుచేయుటయను వీరి ప్రధానోద్దేశ్య మిందువలన పూర్ణముగ నెరవేరెనని మా యభిప్రాయము. ఇందలి కథలు వేరుగా ముద్రితమైనచో బాలశాలలలో చిన్న తరగతులకు బాలపుస్తకములుగా నేర్పాటుచేయుట కర్హమైయున్నవి. ఇట్టి లోకోపకారకరములయి యీపని బూనుకున్న ఈ గ్రంథకర్త గారికి పరమే

శ్వరుడు దీర్ఘాయురారోగ్యముల నొసంగి వీరియుద్యమమును ఫలింప చేయునుగాక !

మహారాజశ్రీ బంకుపల్లి మల్లయ్య శాస్త్రిగారు, కావ్యతీర్థులు,
సంస్కృతాంధ్ర ప్రధానోపాధ్యాయులు,
పర్లాకిమిడి కాలేజి.

బ్రహ్మశ్రీ వేమూరి జగన్నాథశర్మగారు రచియించిన అష్టాదశ మహాపురాణసారసంగ్రహమను వచనగ్రంథమును స్థాలీపులాక న్యాయమునజూచితిని. ఇది తేట తెలుగున సులభశైలిలో వ్రాయబడియుండుటచే విషయము సులభముగా గ్రహింతమను వారలకు నత్యుపయోగకరము. చిన్న వయసు బాలురకు పురాణకథలు సులభముగా బట్టుపడుటకు తెలుగున నిట్టిగ్రంథము లివేయనవచ్చునని నాయభిప్రాయము.

రావుసాహెబు మ॥రా॥శ్రీ గిడుగు వెంకట రామమూర్తి
పంతులుగారు, రిటైర్డు లెక్చరర్, రాజావారి కాలేజి,
పర్లాకిమిడి.

శ్రీ వేమూరి జగన్నాథము పంతులుగారు రచించిన అష్టాదశ మహాపురాణ సారసంగ్రహము అనే గ్రంథములో కొన్ని భాగములు చదివి చూచినాను. ఇది పూర్వసంప్రదాయము చొప్పున తేట తెలుగున చదువుటకున్ను, వినుటకున్ను కూడ ఇంపుగా నుండేటట్లు రచితమైనది. గ్రాంథిక మాంధ్రమనే కృతకభాషలో శిశుబోధలు బాలబోధలు కూడ రచించడము సదాచారముగా నున్న ఈకాలములో ఆబాలగోపాలమును అందరికి తెలిసేటట్టుగాను ప్రౌఢముగాను ఇంపుగాను జగన్నాథము పంతులుగారి వలెనే రచించేవారు అరుదు. నూరేండ్లక్రిందట అచ్చుయంత్రము మనదేశములో లేనప్పుడు, తెలుగువారందరూ, చదువుకొనుట కున్నూ చదివించి వినుటకున్నూ రామాయణము, భారతము, భాగవతము

మొదలైన గ్రంథములన్నీ ఇట్లే మనపూర్వులు రచించినారు. వాటి ప్రతులు వందలు వందలుగా లిఖిత పుస్తక భాండాగారములందు ఉన్నవి. నేను కండ్లారా, వాటిని చూచినాను.

ఈ గ్రంథము తెలుగుదేశ మందందరికీ ఉపచరిస్తుందని నేను నమ్ముతాను. ఇందులోని కథలు కొన్ని నేను విననివి ఉన్నవి. అవి ఓఢ్రభాషలో రచించిన పురాణములలోని వటి చిత్రముగానే ఉంటవి. తెలుసున రచితము ఉన్న విచిత్ర రామాయణము ఓఢ్రగ్రంథమునకు అనువాద మానట ఇట్లు అపూర్వమైన కథలు కలిగి మనోహరముగా రచితమయి యున్న యీ గ్రంథము తప్పకుండా తెలుగువారికి ఆదరణీయము కాగలదు.

బ్రహ్మశ్రీ పా. సం. [illegible] శాస్త్రిగారు, రిటైర్డు సంస్కృత
ప్రధానోపాధ్యాయులు, రాజావారి కాలేజ్,
పర్లాకిమిడి.

ఈ అష్టాదశ మహాపురాణ సారసంగ్రహమును నేను కొంతవరకు చూచితిని. ఇది కొన్ని వింతకథలతో గూడి యతి రమ్యముగా నున్నది. సులభశైలి నుండుటచేత చాల బోధ్యము. కావున బడులలో నిది పఠనీయ గ్రంథముగా నుండదగియున్నది.

బ్రహ్మశ్రీ గుమ్మలూరి నరసింహశాస్త్రిగారు, సంస్కృతోపన్యాసకులు,
రాజావారి కాలేజి, పర్లాకిమిడి.

ఆర్యా! తామురచించిన అష్టాదశ పురాణ సారమను గ్రంథమును నేను ఆరు పురాణములవరకు చూచితిని. సందర్భము చెడలేదు. సరణి స్త్రీ, బాలురకు గాక పండితులకును చాల ప్రీతిని కలిగించుచున్నది. సంస్కృతాంధ్ర భాషా పాండిత్యములేని యీ కాలములో నిది యెల్లరకు జ్ఞానదాయకమనియు తలంచెదను. భారతాది పద్యకావ్యములు కొంత పాండిత్యము కలవారికే బోధపడును గాని అందరికిని సులభముగా బోధ

పడవు. తాము రచించిన యీ పురాణసారము మిగుల సులభముగా లోకు
లకు గ్రహింపతగునని నా అభిప్రాయము.

మ. రా. శ్రీ. ఎ. ప్రకాశరావు పంతులుగారు, తహసీలుదారు,
ఫిరంగిపురము.

ఆర్యా! తాము రచించిన అష్టాదశ మహాపురాణసారములో అక్కడక్కడ చదువ వినియుంటిని. అది మృదు మధుర శైలిని వ్రాయబడినదనియు, పాఠశాలలయందలి బాలురకు మిక్కిలి యుపయుక్తముగా నుండుననియు నా అభిప్రాయము. లోకసామాన్యమునకు బహు ఉపయుక్తకరముగా నుండును.

మ. రా. శ్రీ. కోట సీతారామ శాస్త్రిగారు బి. ఏ.,
హెడ్ అకౌంటెంటు, కలెక్టరు ఆఫీసు, ఫిరంగిపురము.

ద్వాపరమున ప్రజలు వేదములు సాంగోపాంగముగా అధ్యయనము చేసి అందలి సంగతులు గ్రహించుటకు శక్తిహీనులగుట మహర్షులైన శ్రీవేదవ్యాసులవారు దయచేసి అష్టాదశ పురాణములు మనకనుగ్రహించిరి. 80 సం॥ అధికముగా బాలురకు విద్యగరపిన బ్రహ్మశ్రీ వేమూరి జగన్నాథము పంతులుగారు అష్టాదశ పురాణములు అతిజాగ్రతతో పఠించి అందుల సారము స్త్రీ, బాల, వృద్ధాదులకు కూడ గ్రహింప నలవడునట్లు అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహమను పేరని గ్రంథమును రచించి కాలానుగుణ్యముగ సామాన్య ప్రజలకు మహోపకారము చేయదలంచిరి. గాన వీరి యుద్యమమును దైవమును, దైవసమానులయిన పెద్దలును కొనసాగింపదరని పూర్తిగా నమ్ముచున్నాను.

బ్రహ్మశ్రీ తెలికచర్ల సూర్యప్రకాశశాస్త్రిగారు, సంస్కృత
పండితులు, ఆన్ స్లో హైస్కూలు, ఫిరంగిపురం.

మ॥ రా॥ రా॥ వేమూరి జగన్నాథము పంతులుగారిచే వ్రాయఁబడుచున్న అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహమునఁ గొన్ని భాగములు స్థాలీ

పులాకముగా బరీక్షించితిని. ఇందలి శైలి సులభమైయున్నది. కావున పురాణములలోని మహావిషయములను తెలిసికొనగోరు సాధారణ పాఠకులకును, విద్యార్థులకును ఈ గ్రంథము మిక్కిలి యుపయోగకరముగా నున్నదని చెప్పుటకు సందేహము లేదు.

లింగము నమ్మాయదొరగారు, తెలుగు పండితులు.

ఆన్ స్లో హైస్కూలు, ఫ్రైపురం.

బ్రహ్మశ్రీ వేమూరి జగన్నాథశర్మగారు జన్మసాఫల్య మగునటుల దాము అష్టాదశ పురాణము సారసంగ్రహముగ జదివి అందు వారు గ్రహించిన ధర్మార్థ కామమోక్షముల నెట్టివియో యాంధ్రజనులు సులభముగా నెరింగి సంసార సముద్రమును దాటుటకు సాధనమగురీతి పండిత పామర జనానందముగ వ్రాసిన అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహమను గ్రంథములో కొన్ని భాగములు జదివి యెంతయో సంతసించితిని. విద్యార్థులకుపయోగమగు విషయము లెన్నియో సంగ్రహముగా దెలుపబడియెను. పరీక్షాధికారులు ఈ గ్రంథమును పాఠశాలలలో నిర్బంధ విద్యావిధానముగా నుంచుట కంగీకరించినచో విద్యార్థుల వివేకమునకు వన్నె తెచ్చినవారగుదురని విన్నవించుచున్నాడను.

విషయసూచిక.

శ్రీ భవిష్యత్కాల కలికి పురాణము.

శ్రీవిష్ణుపురాణము.

హరిఃఓం.

శ్రీమద్గురు చరణారవిందాభ్యాంనమః.

శ్రీ మహాలక్ష్మీ గణపతయేనమః

శ్రీ బాలాత్రిపుర సుందర్యైనమః

అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహము

మూడవ భాగము.

ఇష్టదేవతా ప్రార్థనము.

శ్లో॥ నిత్యానందం పరమసుఖదం । కేవలం జ్ఞానమూర్తిం
విశ్వాతీతం గగనసదృశం । తత్త్వమస్యాదిలక్ష్యం
ఏకం నిత్యం విమలమచలం । సర్వధీ సాక్షిభూతం
భావాతీతం త్రిగుణరహితం । సద్గురుంతంనమామి॥

శ్లో॥ శుక్లాంబరధరం విష్ణుం । శశివర్ణం చతుర్భుజం
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయే । త్సర్వ విఘ్నోపశాంతయే॥

శ్లో॥ అయీ ఆనందవల్లీ అమృతకరతలీ ఆదిశక్తిః పరాయీ
మాయామాయాస్వరూపీస్ఫటికమణిమయీమామతంగీమతంగీ
జ్ఞానీజ్ఞానార్థరూపా నలినపరిమళీనాద ఓంకారరూపీ
యోగీయోగాసనస్థా భువన వశికరీ సుందరీ ఐంనమస్తే॥

త్రిమూర్తిస్తుతిః.

ఉ. శ్రీకరలీలఁ బ్రాణులను సృజింపఁ దలంచి విధాతతానయై
చేకొని వానిఁ బ్రోచునెడ శ్రీవిభుఁడై యవి సంహరింప భీ
మాకృతిఁ దాల్చి ముప్పురకు నవ్వల నొక్కటియై వెలుంగు స
శ్లోకుఁ బురాణపుణ్యపురుషుం బరమాత్ముని భక్తిఁ గొల్చెదన్.

త్రిశక్తిస్తుతి.

ఉ. శ్రీయనవిష్ణుపేరురము చెన్నునహించి యలంకరించి దా
క్షాయణి నాఁగ శంభుమెయి సామునకొని వాణి నాఁగనా
తోయజగర్భు నెమ్మొగము తాఁ గొని యేలెడు నాగశక్తి స
శ్రీయుఁ జిరాయువుం సరససిద్ధకవిత్వము మాకు నీవుతన్.

శ్లో॥ వ్యాసం వసిష్ఠనప్తారం । శక్తేః పౌత్రమకల్మషం
పరాశరసుతం వందే । శుకతాతం తపోనిధిం॥

కా ల మ హి మ.

క॥ కాలమున బుట్టు జంతువు
కాలముననె వృద్ధిఁ బొందు కాలమునఁ జెడుం
గాలము జనులకు దేవత
కాలము సుఖదుఃఖములకుఁ గారణ మధిపా.

కాలము చాల విలువగలది. అంత విలువగల పదార్థము ప్రపంచకమందు వేరొకటి లేదు. కాలములో జరుగని పని లేదు. కాలము లేకుండ జరిగెడు పని లేదు. కొన్ని కార్యములు స్వల్ప కాలములో నెరవేరును మరికొన్నిటికి హెచ్చు కాలము అవసర

మగును గాని కొంచెమయినను కాలము పట్టకుండ ఏపనియు జరుగనేరదు. కాలములోనే సమస్త జీవ జంతువులును పుట్టుచున్నవి. కాలములోనే పెరుగుచున్నవి. కాలములోనే నశించుచున్నవి. కావున కాలమే మనకు దేవత. కాలము ననుసరించియే మనకు సుఖముగాని దుఃఖముగాని సంభవించుచుండును. కాలభేదము ననుసరించియే మనకు కీడుగాని మేలుగాని కలుగుచుండును. శీతోష్ణస్థితులు మారుచుండును. కాలోచితముగానే పనులు జరుగుచుండును. జనులకు సుగుణదుర్గుణములు, మంచిచెడ్డలు, హానివృద్ధులు, లాభాలాభములు, సుఖదుఃఖములు, కలిమిలేములు, మిత్రత్వ శత్రుత్వములు, నీచఉచ్చలు కలుగుచుండును. మనస్సు మారుచుండును. స్వభావములు భేదించుచుండును. కావున మనము కాలమును వృధపుచ్చగూడదు.

కాలము విలువ మరియొక విధముగా కనిపెట్టిన బాగుగ తెలియును. యుద్ధములయందు నిమిషములో ఎన్నిఫిరంగులు, తుపాకులు కాల్చబడుచున్నవో, ఎందరు చంపబడుచున్నారో యోచింపుడు. రెప్పపాటు కాలములో వెలిగింపబడిన నిప్పువలన ఎన్నియిండ్లు కాలిపోవునో చూడుడు. పరీక్షా దినములలో ఆలస్యముగా పరీక్షకుపోవు విద్యార్థులకు గల్గు నష్టమును గురించియు కచ్చేరీలకు వాయిదాలు ఉన్నప్పుడు ఆలస్యముగా పోవు వాదిప్రతివాదులకు నష్టమును గురించియు కొంచెము ఆలోచింపుడు. వివాహాది శుభకార్యములలో సుముహూర్తము

మించు నేమోయని మనలో కొందరు పడు తొందరపాటు అందరి
కిని విశదమేగదా ? ఇట్టి సమయములలో కాలము విలువ
మనకు బాగుగ గనబడును.

ధనముకన్నను కాలము హెచ్చు విలువగలదని మనము
తెలిసికొనవలెను. కాలములో పనులుచేసిగాని, పంటలు పండిం
చిగాని, వడ్డీచ్చిగాని వ్యాపారము చేసిగాని ధనము సంపాదిం
చుచున్నాము. ఆర్జించినధనము వెచ్చించినను తిరుగ సంపాదింప
గలముగాని గతించిన కాలమును తిరుగ రాబట్టలేముగదా?
కాబట్టి కాలము ధనముకంటె శ్రేష్ఠమయినదని చెప్ప నవస
రము లేదు.

కాలపరిమాణమును తెలిసికొనుట మనకు అవసరమని
యెంచియే సర్వేశ్వరుడు సూర్యుని, చంద్రుని నక్షత్రములను
మనకొరకు సృజించెను. ఇతర సాధనములతో అవసరము లేకయే
వీనివలన కాలమును అనగా నెంత వేళఅయినదియు, పగలు
ఎంతప్రొద్దెక్కినదియు, రాత్రి యెంతవేళ అయినదియు, మన
పూర్వులలో అందరును కనిపెట్ట గలిగియుండిరి. ఇప్పటికిని అట్టి
వారు కొందరుగలరు. జ్యోతిషశాస్త్రము బాగుగ చదివినవారికి
గాని అట్టి సామర్థ్యము కలుగదు. ఇటీవల కాలమును తెలిసి
కొనుటకు ఇసుక, జలములతో చేయబడిన యంత్రములను, మన
వారు కనిపెట్టిరి. ప్రస్తుతము వాచీలు గడియారములు టైంపీ
సులు మన దేశముననే గాక ప్రపంచమందలి అన్ని దేశములం

మను ఇంటింటనువాడుకలోనున్నవి. దీనినిబట్టిచూడగా కాలపరిమితి తెలియుటఅందరికిని ఆవశ్యక మన్నమాట స్పష్టమగుచున్నది.

కాలమానములు మూడు విధములు. అవియేవనగా

1 మనుష్యమానము 2 దేవమానము 3 బ్రహ్మమానము.

మనుష్యమానము—60 లిప్తలు 1 విగడియ

60 విగడియలు 1 గడియ

60 గడియలు 1 దినము

30 దినములు 1 మాసము

12 మాసములు 1 సంవత్సరము

7½ గడియలు 1 జాము

8 జాములు 1 దినము (రాత్రి, పగలు)

7 దినములు 1 వారము

52 వారములు 1 సంవత్సరము

15 దినములు 1 పక్షము

2 పక్షములు 1 మాసము (పితృదినము)

2 మాసములు 1 ఋతువు

3 ఋతువులు 1 అయనము

2 అయనములు 1 సంవత్సరము.

17 లక్షల 20 వేల సంవత్సరములు—కృతయుగము.

12 లక్షల 96 వేల „ త్రేతాయుగము.

8 లక్షల 64 వేల „ ద్వాపరయుగము.

4 లక్షల 32 వేల „ కలియుగము.

ఈ నాలుగు యుగములు కలిసిన కాలము మహాయుగ మనబడును. 2000 మహా యుగములు బ్రహ్మకు 1 దినము. ఇప్పుడు 28 వ మహాయుగములో కలియుగము నడచుచున్నది. ఈ కలియుగమునందు 5025 వ సంవత్సరము జరుగుచున్నది.

దేవమానము:—మనకు 1 సంవత్సరము దేవతలకు 1 దినము. అట్టి దినములు 30 దేవతలకు 1 నెల. అట్టి నెలలు పండ్రెండు దేవతలకు 1 సంవత్సరము.

బ్రహ్మమానము:—2000 మహాయుగములు బ్రహ్మకు 1 దినము. ఒక రాత్రి ఒకపగలు.

అట్టి 30 దినములు బ్రహ్మకు 1 మాసము.
అట్టి 12 మాసములు ,, 1 సంవత్సరము
అట్టి 108 సంవత్సరములు బ్రహ్మకు జీవిత కాలము.

దీనికే బ్రహ్మకల్పమందురు. ఇది బ్రహ్మ ప్రళయము.

1 బ్రహ్మకల్పము ఆది విరాట్టునకు 1 పగలు
2 బ్రహ్మకల్పములు ,, 1 దినము

మనుష్య జీవిత కాలము.

మానవజీవిత పరిమాణము 100 సంవత్సరములని చెప్పు దురుగాని, ఇది గ్రంథములలో కనబడుటయేగాని, తెరుచుగా అనుభవము వలన కనబడదు. కొందరు పుట్టగానే మృతినొందు చున్నారు. మరికొందరు బాల్యావస్థలో 12 సంవత్సరముల లోనే మరణించుచున్నారు. మరికొందరు యౌవనావస్థయం

దును, కొందరు కౌమారదశయందును దేహాంత మొందుచు
న్నారు. కొందరు మాత్రము వృద్ధావస్థవరకు జీవించుట చూచు
చున్నాము. కాబట్టి యెవరు ఎంతవరకు జీవించియుండగలరో చెప్ప
జాలము. ఈజీవితకాలములో సుమారు సగమునిద్రయందు గతిం
చుచున్నది. మిగిలిన సగములో సుమారు నాల్గవ వంతు మల
మూత్ర విసర్జనయందును, స్నాన, పాన, భోజనాదులయం
దును వినియోగింపబడుచున్నది. మిగత కాలము కుటుంబ పరి
పోషణము, కుటుంబ పరిచర్య, జీవనోపాధుల సంపాదించుట
యందును వాడుక చేయబడుచున్నది. మనుష్య జన్మ దుర్లభ
మనియును, అది క్షణభంగురమనియును, పెద్దలు చెప్పియున్నా
రుగదా? ఇట్టిదుర్లభమైన జన్మపొంది భాగ్యారిష్టములు లేక అనగా
బాల్యమరణము పొందక వృద్ధావస్థ వరకు జీవించియుండుట దుర్ల
భము. జీవించినను ఇహపరములను సాధించుటకు తగిన కాలము
చాలతక్కువ. ఏమనగా బాల్యావస్థయందు కొంతకాలము విద్యా
బుద్ధులు సంపాదించుటయందును యౌవనావస్థయందు చాల
కాలము సంసారమందు అనగా దారేషణ, ధనేషణ, పుత్రేష
ణలయందును జరుగుచున్నది. అంతట వృద్ధావస్థ సంభవింపగా
ఇంద్రియ పటుత్వము అనయవ బలము తప్పి వ్యాధులచే ఆక్ర
మింపబడిన శరీరము తనకే స్వాధీనము లేక మనుష్యుడు
బాధపడుచుండును. కౌమారావస్థ అని మరియొకటి చెప్పు
చున్నారు గాని, అది దృఢశరీరులయందు యౌవనావస్థతోను,

బలహీనులందు వృద్ధావస్థలోను కలియుచున్నది. కావున పై చెప్పబడిన కారణములచేత మనుజులై పుట్టినను జీవులకు పర సాధనమును చూచుకొనుటకు అవకాశము చిక్కుట కష్టముగా కనబడుచున్నది.

ప ర ము .

పరమనగానేమి ! దాని సాధనము మన మెందుకు చూచుకోవలెను అని కొందరడుగవచ్చును. ఏ జీవుడుగాని పుట్టుటకు తన పూర్వజన్మమునందు తాను చేసిన సుకృత దుష్కృత కర్మయే కారణమనియును, అట్టి జన్మలు ఎన్నో యీ జీవుడు పొందినదనియును, శాస్త్రములవలన కానబడు చున్నది. అట్టి కర్మ ఫలము మంచిదైన యెడల జీవుడు స్వర్గాది భోగము లనుభవించు ననియును, నీచమైనయెడల నరకలోక బాధలు పొంది పిదప పశు పక్ష్యాది జంతు వులలో జన్మించుననియును, మధ్యమఫలముగల కర్మవల్లనే మను జులై పుట్టుననియును చెప్పుచున్నారు. ఇదిగాక కర్మఫలము మూడు విధములుగా చెప్పుచున్నారు.

1. సంచితము. 2. ప్రారబ్ధము. 3. ఆగామి.

సంచిత మనగా ఇది వరకు పూర్వజన్మములయందు మనచే జేయబడి మనము అనుభవించుటకు నిలువగా ఉన్న కర్మ.

ప్రారబ్ధమనగా పూర్వజన్మములలో మనచే జేయబడిన కర్మలో ఈ జన్మయందు మనము అనుభవింప వలసిన కర్మ.

ఆగామి అనగా ఈ జన్మయందు మనచే జేయబడి ముందు మనము అనుభవించుటకు నిలువలో చేరబోవుకర్మ.

పూర్వ జన్మములలో ఇంతకు ముందు మనచే జేయబడిన కర్మ మూటలుగా నిలువగా నుంచునవియును, అందులో మొదటిది అనగా వెనుక ఏడవజన్మము నందలి కర్మ మనకు ఈ జన్మమందు అనుభవించుటకు ఇయ్యబడినదనియును, వేదాంతశాస్త్రములయందు చెప్పబడియున్నది. దానికే ప్రారబ్ధమని పేరు. ఈ ప్రారబ్ధము ప్రతి మనుజుడు అనగా స్త్రీ గాని పురుషుడుగాని అనుభవింపక తీరదు. అనగా తప్పదు అనియును జ్ఞానమును పొందినట్టి వాని వద్ద నిలువయున్న అన్ని జన్మముల కర్మ అనగా సంచితమును ఈజన్మయందు మనచేత చేయబడుచున్నకర్మ అనగా ఆగామియును నశింపజేసికొని మోక్షమును పొందవచ్చునని యును, వేదాంతము చెప్పుచున్నది. మోక్షమనగా జనన మరణాదులు లేని (అనగా చావుపుట్టుకలు మరలలేకుండ) జీవుడు దేవుని యందు లయించుట అనగా చేరుట. ఇట్టిమోక్షము పొందుటకు అనగా అర్హత మనుష్యులకు తప్ప పశుపక్ష్యాదులగుఇతర జంతువులకు లేదు. ఎందుచేతననగా వానిజన్మ అనుభవముకొరకే. అవి అదివరకు ఎవరిజన్మమున పొందిన మానవజన్మమందు చేసిన పాపముఫలమును అనుభవించుటకే ఆజంతుజన్మ వానికి ఇయ్యబడినది. వానికి ఆగామి లేదు. అనగా పశుపక్ష్యాదులు చేసినకర్మవలన గలిగిన పాపముగాని పుణ్యముగాని అవి అనుభవింప నవసరము

లేదు. ఎందుచేతననగా వానికి బుద్ధిలేదు. మానవులకు బుద్ధియున్నది. బుద్ధిపూర్వకముగా చేసిన కర్మఫలమే అనుభవింపవలసి యుండును. కావున మనుష్యులకు పరమేశ్వరుడు బుద్ధియిచ్చి యున్నాడు. దానిని వికసింపచేసికొనుటకు వారికి విద్య ఆవశ్యకము. అందుకే స్త్రీపురుషాదులకు విద్య కావలసియున్నది. బుద్ధిని ప్రకాశింప జేయునదే విద్య. విద్య నేర్చుకొనుట వలన వినయము, దానివలన తగినవారనిపించుకొనుట, ధనము సంపాదించుట, కుటుంబపరిపోషణము చేసికొనుట, దానధర్మములు చేయుట, అందువలన ఇహపరసుఖములను పొందుట సంభవించును. ఇట్టి విద్య వలన పాపమనగా నేమో పుణ్యమననెట్టిదో, మాత్రము తెలిసి యుక్తప్రవర్తనగల వారేపాప కార్యములనుమాని చేసినంత వరకు పుణ్యకార్యములు చేసి స్వర్గాదిభోగములు కొంతకాలము అనుభవించి తిరిగి మనుష్యులై జన్మింతురు. తిరిగి ఆవిద్యను బాగుగపొందినవారై గొప్ప జ్ఞానమును సంపాదించి ఇహలోక సుఖము క్షణమాత్రముండునదియని యెంచి దానిని కోరక శ్రీపరమేశ్వరుని యందు నిశ్చలమైన భక్తిగలవారై సేవించి తాముచేసిన పుణ్యకర్మఫలము తాము కోరక శాశ్వతమైన మోక్షమును పొందుదురు.

పరలోకములు.

జ్ఞానము ప్రతిమనుజునికి అవసరమని పైని వ్రాసియుండుటయేగాక అందరికి తెలిసియే యున్నది. ఇహలోకమునకు ఉపయో

గించు జ్ఞానము పరలోకమునకు ఉపయోగించు జ్ఞానము ఒకటే అయినను దానిని ఉపయోగించుటను బట్టి ఫలము వేరుగానుండును. మోక్షమును పొందుటకు కావలసినజ్ఞానము వేరు. దానికే ఆత్మజ్ఞానమందురు. పరలోకములు నాలుగు ముఖ్యమైనవిగా చెప్పవచ్చును. అందు మొదటిది స్వర్గము. దీనికే దేవలోకమందురు. అందు రాజు దేవేంద్రుడు. ఇతడు అష్టదిక్కులలో నొకటైన తూర్పుదిక్కునకు అధిపతి. మిగిలిన యేడు దిక్కుల అధిపతులుకూడ దేవతలే.

రెండవది బ్రహ్మలోకము లేక సత్యలోకము. దానికి అధిపతి బ్రహ్మ. మూడవది కైలాసము. దీనికధిపతి ఈశ్వరుడు. నాల్గవది వైకుంఠము. దానికి అధిపతి శ్రీమహావిష్ణువు. ఇందు 2, 3, 4 లోకములకు పోవువారు ఆ మూలోకాధిపతు లుండునంతకాలము అందుసుఖమనుభవించుచుండి, వారిలోకల్పాంతమునఅంతమొంది తిరిగి కల్పాదియందు మరల భూలోకమున జన్మింతురు. మొదటిదగు స్వర్గమునకు పోవువారు అట్లు ఇంద్రుడుండునంతకాలము అందుండరు. వారివారి పుణ్యఫలము అనుభవముకాగానే మరల భూలోకమున జన్మింతురు. పై నాలుగులోకములందును కర్మ క్రొత్తగా చేయుటకు గాని, దాని ఫలము హెచ్చుచేసికొనుటకు గాని అధికారముండదు. భూలోకమందు తాము చేసికొన్న పుణ్యకర్మముల ఫలమువలన కలిగిన సుఖమును, అనుభవించుటకే అక్కడకు పోవుదురు. అది చెల్లగానే తిరిగి వారిక

చావు పుట్టుకలు కలుగును. కావున శాశ్వత సుఖమును అవి ఇయ్యజాలవు.

జ్ఞానసాధనములు-మోక్షము.

మోక్షమట్టిదికాదు. మోక్షమనగా ఆదివిరాట్టును, ఆది మధ్యాంతరహితుడును, సర్వశక్తుడును, సర్వజ్ఞుడును, సర్వవ్యాపకుడును, సర్వాత్ముడును, సర్వాంతర్యామియునైనపరబ్రహ్మము నందు లయించుట లేక ఐక్యమగుట. దీనికే శాశ్వత బ్రహ్మలోక నివాససిద్ధి పొందుట అని చెప్పుదరు. ఆత్మజ్ఞానము పొంది, మోక్షమును సంపాదించుటకే ప్రతిమనుజుడు ప్రయత్నము చేయవలెను. ఆత్మజ్ఞానమనగా ఆ పరబ్రహ్మయొక్క ఆత్మయే, మనయందున్నదనియు అట్లే అన్ని జీవజంతువులయందు నున్నదనియు తెలిసికొని తనను తాను ఎట్లు ప్రేమించునో అట్లే పిపీలికాది బ్రహ్మపర్యంతము గల జీవులను ప్రేమించుట. ఏ జంతువునందును భేదబుద్ధి లేకుండుట. సర్వసమత్వము కలిగి తాను బురదలోని కమ్మరిపురుగువలె సంసారమందు సంచరించుచు కర్మలు చేయుచు వానిఫలము కోరక సర్వేశ్వరునియందు సమర్పించుచు, ప్రారబ్ధమును అనుభవింపవలసినంతకాలము బ్రతికియుండి ఆత్మజ్ఞానమను అగ్నివలన, ఆగామి, సంచితములను దహింపజేసి దేహాంతమందు మోక్షము పొందుటకు ప్రతి మానవుడును ప్రయత్నింపవలెను. అట్లు ప్రతివారును ఈ జన్మ యంతమందే మోక్షమొకప్పుడు పొందకున్నను, జన్మాంతరమందైనను తప్పక

పొందుదురని శ్రీభగవద్గీత మొదలగు జ్ఞానమునిచ్చు గ్రంథములలో చెప్పబడియున్నది. జ్ఞానసాధనములగు గ్రంథములలో ముఖ్యమైనవి గా-1. వేదములు 2. ఉపనిషత్తులు 3. పురాణములు 4. శాస్త్రములు 5. బ్రహ్మసూత్రములు. 6. భగవద్గీత చెప్పబడియున్నవి. కాని యవి సంస్కృతమున వ్రాయబడి యుండుటచేత ఆ భాషా పాండిత్యము పూర్తిగా గలవారికేగాని ఇతరులకు సులభముగా అర్థముగావు. మన మాతృభాష పూర్వము సంస్కృతమే అయినను ఇప్పుడు సాధారణముగా వాడుకలో లేదు. పూర్వము సామాన్యముగా సంస్కృతమే, కుటుంబములలో స్త్రీలుకూడ మాటలాడుచుండెడివారట. అదినానాటికి అంతరించినది. కావున ఆ గ్రంథములు మనంతట మనము అనగా పండితుల సహాయము లేకుండ ఉపయోగించుకొను శక్తి మనలో చాల మందికి లేదు. పై గ్రంథములన్నియు వ్యాఖ్యతో అనగా టీకతో తెలుగు లిపితో ఉన్నను, సులభముగా అర్థముగావు. పురాణములలో కొన్నిమాత్రము దేశభాషలలోనికి భాషాంతరీకరింపబడియున్నవి. అవి పద్యకావ్యములలో నున్నవి. కాబట్టి ఆయా భాషలలో సామాన్యపాండిత్యమైనను గలవారికి తప్ప ఇతరులకు బోధపడవు. అట్టి అర్థజ్ఞానము గలవారు సహితము వానిలో నొక్కొక్కటిని చదివి ముగించుట సులభముగాదు. చాల కాలము పరిశ్రమ ఆవశ్యకము. మహా పురాణములు పదునెనిమిదియు ఏదైనను ఒక్క దేశభాషలో వ్రాయబడి యుండక పోవుటచేత ఒకటే భాష తెలిసినవారికి వాని నన్నిటిని చదివి ముగించుటకు అవకాశము లేదు.

మోక్షాపేక్ష కలుగు వయసు.

ఎందుచేతననగా సాధారణముగ జనులలో చాల మందికి కాలము మళ్ళిన తరువాతగాని పాపపుణ్యవిచక్షణ కలుగదు. అది కలిగిన పిమ్మటగాని, పాపకార్యములయందు భీతి, పుణ్య కార్యములయందు ప్రీతి కలుగనేరదు. అటుపిమ్మట వారు అది వరకు తాము చేసిన పాపములను తెలుసుకొని, భయపడి పశ్చాత్తాపము నొంది, చెయ్యి కాలిన తరువాత ఆకులు వెదకుకొను వారివలె, పాపములను పోగొట్టుకొనుటకు సాధనములను వెదకుకొనుచు, నూతులు, చెరువులు మొదలగు జలాశయములయందును పడినవారు తమ ప్రాణములను కాపాడుకొనుటకు తగిన త్రాటి వెదకుకొనునట్లు, పలుదిక్కుల చూచి అనేక విధముల తల్లడిల్లుచు, ఆలోచించెదరు. అప్పుడు వారు తమంతట తాము సరియైన సాధనమును తెలిసికొనలేక, వారిని వీరిని అడిగి తెలిసికొందమని ప్రయత్నించెదరుగాని వారికి తగిన ఉపాయమును చెప్పువారు దొరకుట దుర్లభము. ఏలయనగా సామాన్యముగా అందరును అట్టిస్థితిలోనే యుందురు. ఎవరికిని సరియైన సాధనము తెలియదు. కావున కొందరు ఉపవాసములు మంచివనియు, మరికొందరు తీర్థయాత్రలు మంచివనియు; ఇంకొందరు పురాణములు చదువుట, వినుట మంచిదనియు, ఇతరులు దానధర్మములు చేయుట మంచిదనియు, అనేకవిధములుగా చెప్పుదురుగాని నిశ్చయించి చెప్పజాలరు. ఇవి అన్నియు మంచివే

కావచ్చును. పాపములను పోగొట్టవచ్చునుగాని యిట్టి సాధనములలో ఎవరికి ఏది అనుకూలముగా నుండునో అది వారే యెంచుకోవలెనుగాని ఒకరికొరకు మరియొకరు వారికి తగిన సాధనమును చూపలేరు. ఏమనగా జనుల స్వభావములు, నడవడికలు, స్థితిగతులు, అవకాశములు, బుద్ధులు వేరుగానుండును. కావున ఎవరికి సదుపాయముగా నుండు పాపపరిహార మార్గములు, తరణోపాయములు వారే యెంచుకొని అవలంబింపవలయును. అట్లు ఎంచుకొని మనస్సు అందుకు స్థిరపరచుకొన్నపైని తామరు ఆ మార్గమున నడుచుటలో సహాయము కావలసినప్పుడు, అదివరకు ఆమార్గము ననుసరించినవారిలో బాగుగా తెలిసినవారిని అడిగి, సరియైన త్రోవను తెలిసికొనవచ్చును.

జ్ఞానమును పొందుటకు ఆయువు అవసరము.

ఈ పైన చెప్పిన కారణముల వలన ఇంతకును ప్రధానమైనది ఆయువు. జనులు కొంతకాలము బ్రతికియుంటే మనస్సు పరిపక్వము గలవారై నరలోక భయము, పుణ్యలోకములు పొందవలెనని కోరిక, కలిగినప్పుడు కదా దానికి తగిన సాధనము గురించి వెదుకుకొందురు. ఈ లోపుగా రోగమువలన పీడితులై బలహీనులైనను, చనిపోయినను, అట్టిఅవసరమే తటస్థింపకుండునుగదా! పరమేశ్వరుడు ఎవరికి ఎంత పరమాయువు ఇచ్చియున్నాడో, నిశ్చయముగా ఎవరికిని తెలియదు. కాని ఆరోగ్యమును కాపాడుకొనుటకు కొన్ని మార్గములున్నవి. వాని

నిచ్చట నాకు తెలిసినంతవరకు చదువరుల ఉపయోగముకొరకు క్రింద వ్రాయుచున్నాను.

ఆయువు వృద్ధినొందుటకు ఆరోగ్యము అవసరము.

మనుష్యులకు పశుపక్ష్యాది జంతువులకు సామాన్య ధర్మములునాలుగు. అవియేవనగా 1. ఆహారము 2. నిద్ర 3. భయము 4 మిధునకృత్యము. ఈధర్మములు అనగా పనులయందు మితిమీరక నియమముతో క్రమముగాసంచరించువారికిఆరోగ్యలోపముండదని వైద్యశాస్త్రములో చెప్పబడియున్నది. కాని జబ్బు ప్రవేశించిమందుపుచ్చుకొనునప్పుడుగాని ఆసంగతులుమనకువైద్యులు చెప్పరు. అప్పుడువారుచెప్పు ఈసంగతులకే పథ్యమందురు. ఆ పథ్యాపథ్యములు రోగములు రాకముందే కొంతవరకు మనకు తెలిసి యుండినయెడల రోగబాధ కనబడక పోవచ్చును. పథ్యమనేమాటకు హితవు అనియును అపథ్యమనగ హితవు కానిదని యును అర్థము. పథ్యములు రెండువిధములు 1. ఇచ్ఛాపథ్యము, అనగా తన శరీరస్థితినిబట్టి ఆలోచించి అప్పటికి తనకు ఏమి అవసరమో దానిని ఉపయోగించుట. 2. కఠినపథ్యము అనగా తనకు ఏమి కావలసియున్నను సరేగాని నియమితపదార్థములనే ఉపయోగించుట. మనము నిత్యము వాడుకలో నుంచవలసినది ఇచ్ఛాపథ్యమే. ఎవరినోటికి ఏ వస్తువు మిక్కిలి రుచిగానుండునో అదే వారి శరీరమునకు పడనిది మిక్కిలి బాధించునది అని తెలిసి మితముగా తినవలెను. దానిని తరచుగా తినకూడదు. ఆహారవిషయమై ఈ క్రింది నియమములు పాటింపవలెను.

ఆరోగ్య సాధనములు.

1. వేళ తప్పక భోజనము చేయవలెను.

2. తన శరీరమునకు అప్పటికి పనుపదార్థములు తినవలెను.

3. మితముగా తినవలెను.

4. మనపొట్టలో సగము అన్నము మొదలగు పదార్థముల తోను నాల్గవభాగము నీటితోను నింపి మిగిలిన భాగమును వాయువుపోవుటకు అవకాశము యుంచవలెను.

5. భోజనము చేసినతరువాత నాలుగు గంటలవరకు మరి యే పదార్థమును తినకూడదు. అవసరమైన యెడల మంచి నీరు మాత్రమే త్రాగవచ్చును.

6. ఆకలితో నుండకూడదు. బాగుగా ఆకలిగలిగినప్పుడు ఏమియును తినక యున్న పైత్యము ప్రకోపించి ప్రాణమున కుపద్రవము కలుగజేయును. ప్రకోపించుట అనగా పొంగుట.

7. ఆకలి బాగుగకలిగినప్పుడు ద్రవపదార్థములు అనగా నీరు, కాఫి, టీ, మొదలగునవి మాత్రము చాలవు. పాలు మంచివి అయిన చాలును.

8. మితిమీరి భుజింపకూడదు.

శరీరమునందలి మురికిని పోగొట్టుకొనుటకు స్నానము అవసరము. దీనికితగిన కాలము సూర్యోదయ సమయముగాని అంతకు కొంచెము ముందు కాలముగాని. చల్లని నీరు శ్రేష్ఠము. లేదా గోరు వెచ్చని నీరు మంచిది. భోజనము చేసిన పిమ్మట లేదా,

యేదైనను ఆహారము పుచ్చుకొన్న పైని అదిబాగుగ జీర్ణమగు వరకు స్నానము గాని కంఠస్నానము గాని కూడదు. అభ్యంజనస్నానము (నూనెమర్దన వగైరాలు) తరచుగా అవసరము.

నిద్ర ఆరోగ్యమునకు ముఖ్యసాధనము. ఇది బాలురకు విశేషముగా అవసరము. వారి నిద్రకు పరిమితి లేదు. యౌవన మందున్న వారికి ఎనిమిది తొమ్మిది గంటల నిద్ర అవసరము. ఆరోగ్యదశలో నుండు వృద్ధులకు సయితము ఆరు లేక యేడు గంటల నిద్రయుండవలెను. ఆరు గంటలైనను నిద్రపట్టకపోయి నపుడు వారికి ఆరోగ్యము లేదని నమ్మవచ్చును. పగటినిద్ర ఆరోగ్యము చెరుచును. మంచి వేసవికాలములో వేడివలన రాత్రి నిదురవేగము పట్టని దినములలో పగలు ఒకటి రెండు గంటలు ఎండవేళ నిద్రించినను దోషము లేదు. రాత్రి ప్రథమ భాగమందు నిద్ర శ్రేష్టము. కావున పెందలకడ పరుండి పెందల కడ లేచుట ఆరోగ్యమును బలపరచును. కోడికూత వేళ నిద్ర నుండి లేచుట ఆరోగ్యమును, బలమును, ధనమును, ఇచ్చునని చెప్పుదురు. ఇందుకు కారణములు ఆలోచించి తెలిసికొన వచ్చును.

భయము, విచారము లేక దుఃఖము, కోపము ఈ మూడును ఆరోగ్యమును చెడగొట్టుటకు సమానమైన కారణము లే. అవి హెచ్చుగా జనులకు కలిగినప్పుడు వానిని నిగ్గించుకొను టకు అన్ని విధముల ప్రయత్నింపవలయును. లేకున్న ఆయా

సమయమునందు మన శరీరమందు ఎల్లప్పుడు మితముగాను, ఆరోగ్యదశయందు సమభాగములుగాను, ఉండు వాత, పిత్త, శ్లేష్మములు, భయముగాని, దుఃఖముగాని కోపముగాని మిక్కిలి అధికమగు నప్పుడు పొంగి గొప్ప వ్యాధులను కలిగించును. ఒకానొకప్పుడు వెంటనే మరణమును గాని మూర్ఛనైనను, కలిగించును. కావున తెలివిగలవారు దానిని ఉపయోగించుటకు తగిన సమయము అది కలుగు నప్పుడే. ఎప్పుడును సంతోషముగా నుండువారికి ఆయుస్సు వృద్ధి యగును.

మిథునకృత్యము పైమూటికన్నను ఆరోగ్యమును కాపాడుటయందుముఖ్యము. ఎందు చేతననగా ఇంద్రియనిగ్రహమువలనబలవృద్ధియు, శరీరపుష్టియు, కాంతియు కలుగును. వీర్యనష్టమువలన బలహీనతయు, శరీరము క్షీణించుటయు, కాంతివిహీనతయు కలుగును. ఇది పరమ రహస్యమైన విషయ మగుటచేత దీనిని గురించి తల్లిదండ్రులుగాని, గురువులుగాని, పెద్దలుగాని, తగినంతగా మనకు ఉపదేశము చేయరు. ఈ అంశములో స్వాభావికమైన జ్ఞానమును బట్టి స్త్రీ పురుషులు సంచరింతురే గాని వారికి హితోపదేశము చేయువారు లేరు. లేకున్నను ఇంతవిషయమై పశు పక్ష్యాదులు ప్రకృతినియమములతో సంచరించుచుండుట మనము చూచుచున్నాము. అవి వాని నియమిత ఋతుకాలమునందే సంగమము చేయును. ఈ సంగతి మనము చూచి కని పెట్టుచున్నాము. పిచ్చుకలు, కాకులు, చిలు

కలు, గోరలు, కుక్కలు మొదలగు జంతువుల పిల్లలను మనము తెచ్చి పెంచవలెనన్న ఆయా కాలములలోనే దొరకును గాని మనము కోరినప్పుడెల్లను దొరకవు. ఏలయన అవి వాని నియమిత ఋతుకాలమునందే సంయోగము జేయును. ఆవులు కూడ అట్లు వానికి అవసరమైన సమయమందు ఒకటి రెండు సారులు జతకూడును గాని గర్భము నిలిచినతరువాత ఆ స్త్రీజంతువును పురుషజంతువు మరి చూడదు. వానికి పసిపట్టి తెలిసికొను శక్తి సర్వేశ్వరుడు ఇచ్చియున్నాడు. ఇట్లు సంచరించుచుండుటచేతనే అవి తరుచుగా బలారోగ్యములు కలిగి యుండును. మనుష్యులకువలె వానికి తరచుగా రోగములు రావు.

ఇంద్రియనిగ్రహము.

జనులు అట్టి కాలనియమములను పాటింపక రాత్రిపగలు అను విచక్షణ లేక సంచరించుటచేతనే బలహీనులగుటయు, వ్యాధి పీడితులగుటయు, సంతాన నష్టములు కలుగుటయు, దక్కినపిల్లలు బలహీనులై రోగపీడితులు బుద్ధిహీను లగుటయు సంభవించుచున్నవి. జనుల కట్టి కాలనియమములు, ఋతుకాలములు లేవా? వానిని తెలిసికొనుటకు వీలులేదా? యని కొందరడుగవచ్చును. అన్ని జంతువులకన్న మనుష్యులకే అట్టివి కనిపెట్టుటకు హెచ్చు అవకాశము లున్నవి. ఎందుచేతననగా స్త్రీల ఋతుకాలము ప్రత్యక్షముగా వారికి తెలి

యునిగిరా. అది మొదలు మూడు రోజులు వారిని ముట్టు
కొనగూడదు. ఎందుచేత ననగా, అదియు వారికి ఋతు
కాలము. ఆకాలమందు గర్భకోశమందలి కమలము వికసించి యుం
డును. అట్టి సమయములో సంయోగము చేసిన ఆ స్త్రీలకు ఎప్పు
టికి సంతానము కలుగక పోవుటయేగాక కుసుమ, జాడ్యములు,
అంగములు నొప్పులు స్రగ్గాలు కలిగి వారు స్వరంలో బాహీ
నులై మనుని యుంటక వింహకై పోదురు. నాలుగవనాడు కూడ
స్రావమున్న యెడల మరి నష్టమే. గనుక 12 రోజుల వరకు సం
తానము కలుగుటకు నియమించినాము. వానిలో సరిదినము
లందు మగసంతానము బేసి దినములయందు స్త్రీ సంతానము
కలుగునని శాస్త్రములు చెప్పుచున్నవి. ఆ 12 దినములలో
పర్వతిథులు అనగా పౌర్ణమి, అమావాస్య, ఏకాదశి, కృష్ణపక్ష
అష్టమి, చతుర్దశి, మాసాంతము, సంక్రమణము, పితృ మాతృ
తిథులు అనగా తల్లిదండ్రులకు పెద్దినము పెట్టిన దినములు, సం
యోగమునకు అగ్రాహ్యములని మనుస్మృతి మొదలగు గ్రంథ
ములందు చెప్పబడి యున్నది. ఇట్లు రజస్వలయయిన 16 దినములు
గడచినపైని తిరిగి రజస్వల అగువరకు సంయోగమునకు అర్హత
లేదని పెద్దలు వేద, శాస్త్ర, పురాణములయందు నియమించి
యున్నారు. అట్టి నియమములను అనుసరించి సంచరించినవారు
ముఖ్యముగా బలారోగ్యములుకలిగి మంచిబుద్ధిమంతులు, సుగుణ
వంతులు, ఆయురారోగ్యవంతులగు పిల్లలను కని సుఖింతురు.

వారికి ఆయుర్వృద్ధి కలిగి చాలకాలము జీవించి పాపభీతి పుణ్య
ప్రీతి కలిగి సత్కార్యము చేయుచు జీవించునంతవరకు ఆయురారో
గ్యము ననుభవించుచు పురాణములు, పుణ్యకథలు చదువుచు
వినుచు జ్ఞానము వృద్ధినొందించుకొని తుదకు మంచిలోకములను
గాని, మోక్షమునుగాని పొందుదురు. మనపూర్వులు ఇట్టి నియ
మములతో సంచరించుట చేతనే చిరకాలజీవులును ఆరోగ్యవంతులు
నైయుండిరి.

ఇందువిషయమై ముఖ్యనియమములు కలవు.

1. ఇరువదియొకటవ సంవత్సరము వరకు పురుషుడు
గర్భాదానము చేయుట కూడదు. ఎందుకనగా ఇంద్రియపుష్టి
అప్పటివరకును పూర్తిగా కలుగదు.

2. స్త్రీలు ప్రథమ రజస్వలలైనంత వేగమే వారికి
గర్భాదానము కూడదు. వారు క్రమముగా నెలకొకసారి రజ
స్వల లగుచుండునపుడు యుక్తసమయము.

3. గర్భాదానమైన పిమ్మట, ఒకటి రెండు సంతాన
ములు కలుగువరకు తమ భార్య మూడు ముట్లు అగువరకు
అనగా అధమము రెండు మాసములైనను అప్పుడప్పుడు ఎడ
బాసి యుండుట అనగా ఒకరి నొకరు కలియకుండ నుండుట
సంతానము కలుగుటకు, కలిగిన సంతానము ఆయురారోగ్య
బుద్ధి బలములు కలిగియుండుటకు ముఖ్యసాధనము. ఇందుకే
స్త్రీలను చిన్నప్పుడు తరచుగా పుట్టింటికి తీసికొని పోవువాడుక

యున్నది. అట్లు చేయుని దంపతులకు పిల్లలు కలుగుట అరుదు. కలిగినను దక్కుట కష్టము.

4. సంతానము కలిగిన స్త్రీ తిరుగ ఋతుమతి అగు వరకు సంయోగమునకు పనికిరాదు. అంతకు ముందు తొందర పడిన యెడల తల్లి పిల్లలకు బలహీనత, రోగములు కలుగును.

5. స్త్రీపురుషులలో ఎవరికైనను, తలనొప్పిగాని, నడ్డినొప్పి గాని, జలుబుగాని, జ్వరముగాని, విశేషము కాళ్లుపీకుగాని ఉన్న ప్పుడు సంయోగము కూడదు. మూర్ఖతతో చేసిన ప్రాణోప ద్రవము వెంటనే కలుగును.

6. జాతాశౌచము, మృతాశౌచము, పక్షిణి కలుగు నప్పుడు అందుముఖ్యముగా తామే కర్తలుగానుండి కర్మచేయ వలసినప్పుడు, మహాపిండమయిన మరునాడు తాము అభ్యంజన స్నానము చేసిన నాటిరాత్రిగాని సంగమము కూడదు. ఆకలితో నున్నప్పుడుగాని, భోజనము చేసిన వెంటనేగాని, సంభోగము కూడదు. స్త్రీ గర్భిణియైన 6 మాసముల పిమ్మట సంభోగము చేయుట స్త్రీహత్య, శిశుహత్యతో సరియైన పాపమని గ్రంథము లలో చెప్పబడినది. కావున వివేకులు ఈ విషయములందు మెలకువతో ప్రవర్తింపవలెను.

విజ్ఞాపనము

ఈపైని వ్రాయబడిన సంగతులవలన కొంతజీవితకాలము చెల్లిన తరువాతగాని మనస్సు పరిపాకమును పొందదనియు, అటుతరువాత గాని పాపపుణ్య విచక్షణ మనుజులకు కలుగదనియు, కలిగిన పైనిగాని పరలోకసాధనములను మనము వెదకుకొనవలసియుండు; అప్పటికి శరీరము ఆరోగ్యముగా నుండినగాని అట్టి సాధనములను అనుసరించి పుణ్యమును సాధించుటకు తగిన సామర్థ్యముండదనియు తెలియుచున్నది. జ్ఞానసంపాదనకు పైని చెప్పబడిన ముఖ్యమైన ఆరు గ్రంథములలోను ఐదు కేవలము సంస్కృతములోనే వ్రాయబడి యుండుటచే అందరికిని స్వాధీనములు కావనియు, పురాణములు కొన్నిమాత్రము దేశభాషలయందు వ్రాయబడినందున కొంతవరకు మనకు సాధ్యములని యెంచి, కొన్ని తెలుగునను మరికొన్ని ఓఢ్రభాషలోను నేను చదువుచుండగా చూచిన నా స్నేహితులలో కొందరు, ఆపురాణములు గ్రంథబాహుళ్యము గలవనియు, అవియు తెనుగున సులభశైలిని వ్రాయబడి యుండనందున అందరును వానినైన చదువుటకు వీలులేదనియు, వానిని క్లుప్తముగా తెలుగున వచనముగ సులభశైలిని వ్రాసిన అందరకు అనగా తెలుగుభాషను చదువనేర్చిన ప్రతివారికిని, జాతి మతభేద విచక్షణ లేక చదువవచ్చుననియు చెప్పి, నన్ను ప్రోత్సాహపరచిరి. వారిలో ముఖ్యు

లుగా బ్రహ్మశ్రీ మండపాక పార్వతీశ్వర శాస్త్రిలుగారిని పేర్కొనవచ్చును.

ఏమైనను ఈ గ్రంథము వ్రాయుటకు ప్రోత్సాహము చేయుటయేగాక సహాయ సంపత్తియు ఇచ్చి దయతో వాగ్దానమొసంగినందున అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహము అను పేరుతో దీనిని రచించుటకు సాహసించితిని. ఉపోద్ఘాతమునందు వ్రాయబడిన సంగతులు, గ్రంథాంతరములందు కనిపెట్టబడినవియు, పెద్దల వలన వినినవియు నా అనుభవము వలన స్థిరపడుచు ఏర్పడినవియు గనుక ఆదరణీయములని తలంచెదను. ఇంక పైని వ్రాయబోవునవి శ్రీ వ్యాస మహామునివలన సంస్కృతమున మహాపురాణములుగా వ్రాయబడి తెనుగు, ఇతర భాషలలో పద్యకావ్యములుగా సాగిన కవులవలన వ్రాయబడినవి కావున విశ్వసింపదగినవి. సదుపాయముకొరకు చేయబడిన కొద్ది మార్పులు తప్ప నేను వ్రాయుదానిలో క్రొత్త సంగతులు ఏమియు నుండవు. ప్రతిపురాణమునకును ముఖ్య లక్షణములు అయిదు. అవియేవనగా 1 ప్రళయము 2. సృష్టి 3 వంశము (అనగా సూర్యచంద్ర వంశములు) 4 మను వర్ణనము. 5 ఈశానుచరిత్రము అనగా శ్రీహరియొక్క అవతార చరిత్రములు.

ఈ పైని చెప్పినవానిలో ప్రళయము, సృష్టి, కొన్ని పురాణములలో విపులముగాను కొన్నిటియందు క్లుప్తముగాను చెప్పబడియున్నవి. వానిలో బాగుగా వర్ణింపబడినది ఒక్క-

కొంటికి మాత్రము వ్రాసి నక్కినవి విడచిపెట్టుచున్నాను. గ్రంథ బాహుళ్యభీతిచే నరిత్రము నుద్ధరించుచు ముఖ్యాంశములు విడచిపెట్టకుండ వ్రాయుచున్నాను. లోపాలోపము లున్నను చదువరులు నన్ను క్షమింప వేడుచున్నాను.

మహాపురాణములు పదునెనిమిది. అవి ఏవనగా,

1. మత్స్యపురాణము. 2. కూర్మపురాణము. 3. వరాహ పురాణము. 4. వామన పురాణము. 5. బ్రహ్మకైవర్తపురాణము. 6. బ్రహ్మాండ పురాణము. 7. లింగ పురాణము. 8. మార్కండేయ పురాణము. 9. అగ్నిపురాణము. 10. నారద పురాణము 11. భవిష్యత్పురాణము. 12. శ్రీమద్భాగవతము. 13. విష్ణుపురాణము. 14. స్కాంధపురాణము. 15. పద్మపురాణము. 16. గరుడపురాణము. 17 శివపురాణము. 18. బ్రహ్మ పురాణము.

వీనియందలి సంగతులు వేరువేరుగా వ్రాయుచున్నాను.

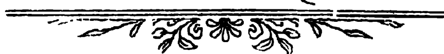
ఇట్లు గ్రంథకర్త,
వేమూరి జగన్నాథశర్మ.

---

*

శ్రీరామాయనమః

గ్రంథకర్త వంశానుక్రమణిక

ఆర్యులారా!

నేను బహు స్వల్పజ్ఞుడను, అవివేకుడను. అయినను ఈ గ్రంథరచనము నాయుద్యమము బహు గొప్పదియగుటచే నా అధిక్యత లేకున్నను నాపూర్వీకులు బహు పవిత్రులని తెలుపుట ఆవశ్యకముగా తోచినందున ఇచ్చట నాకు తెలిసినంతవరకు వారి చరిత్రమును ఇందు పొందుపరచుచున్నాను.

శ్రీ ఆంగిరస, అంబరీష, యౌవనాశ్వులను త్రయార్షేయాత్మికమైన శ్రీహరితసగోత్ర పయఃపారావారంబున, అనేక పుణ్యపురుషులు జన్మించి పెక్కు స్థలములందు సద్వైదిక వృత్తి కలవారై నివసించుచు రాగారాగా నాప్రపితామహులు వేమూరి సూరపశర్మగారు కృష్ణాజిల్లా తెనాలి తాలూకాలోనున్న వేమూరు గ్రామమున నివసించుచుండెను. ఈయన వేదపారంగతుడై జటాంతస్వాధ్యాయియు, వైదికకర్మకుశలుండును, అగ్నిహోత్రియు నైయుండెను. ఇట్లుండగా విశాఖపట్నము జిల్లా విశాఖపట్న వాస్తవ్యులును, జమీందారులును, అగు రాయణంగారు తమ రాజ్యమున అనావృష్టి దోషమువలన పంటలులేక, జనులకుగాని, జంతువులకుగాని త్రాగుటకు నీరులేక బహు బాధలు పడుచుం

డుట చూచి జప, హోమ, దానాదులవలన వర్షము కలుగునని యోచించి కృష్ణాజిల్లా బందరు పట్నమునసున్న వారి స్నేహితుల పేర, వర్షములేమిచే, తాము పడు బాధలను గురించి వ్రాయుచు అనావృష్టి దోషమును పోగొట్టి వర్షమును కురియునట్లు చేయుటకు తగిన సమర్థతగల బ్రాహ్మణుని చూచి పంపుడని కోరిరట. ఆజాబు చూచి అచ్చటి వారు మాత్రపితా మహాయోగు ఈ సూరప శర్మగారిని తగిన వారని ఎంచి పిలిపించి ఆనిమిత్తము ఆయనతో చెప్పి విశాఖ పట్టణము వెళ్ళుమని ప్రార్థింపగా ఆయన అందుకు అంగీకరించి తగిన సన్నాహముతో బయలుదేరి వెళ్ళినట. అప్పుడు ఆయనను వారు తగిన మర్యాద చేసి మంచి వర్షము కురిపింపుడని కోరగా దాని విధానము చొప్పున జరిగించిన తప్పక వర్షము కురియునని ఆయన వారితో చెప్పి, మరికొందరు బ్రాహ్మణులనుపిలిపించి, వారిచే కొన్ని జపములు, అభిషేకములు చేయించి, తాను చేయవలసిన వారుణ జపము తానేచేసి, అందుకు తగిన హోమములు, దానములు, బ్రాహ్మణ సంతర్పణము చేయించి ఆప్రక్రియ ముగించు సమయమున హఠాత్తుగా మేఘావరణము కలిగి వారి తాలూకాయందంతటను గొప్పవర్షము వర్షించి జల సమృద్ధి కలిగెనట. అందుకు రాయణంగారు అపరిమితానంద భరితులై ఆయనను, ఇతర బ్రాహ్మణులను తగిన దక్షిణతాంబూలాదులచే తృప్తి పరచిరట. పిమ్మట వారు మాత్రపితా మహుని తమ దేశమున స్థిరముగా నివసింపవలెనని ప్రార్థింపగా

ఆయన అందుకు అంగీకరించెనట. అప్పుడువారు లేమల్లిగారి పేరట సంవత్సరమునకు సుమారు 500 రూపాయలు రాబడిగల ఒక గ్రామమును ఆయనకు ఇనాముగా నిచ్చిరి. దానికి చెల్లయ్యమ్మ అగ్రహారమని పేరు. ఇది విశాఖపట్నము జిల్లా చీపురుపల్లి తాలూకాలో బుడుమూరుకు సమీపమున నున్నది. అప్పుడు ఆయన స్వగ్రామమైన వేమూరునకు తిరుగ పోయి తనకు వంశమును తోడుకొనివచ్చి తనచే ప్రతిగ్రహింప బడిన చెల్లయ్యమ్మ అగ్రహారమున శ్రీరామయ్యంగారిచే నిర్మింపబడిన గృహమునందు స్థిరముగా నివసించుచుండగా ఆయనకు ఇద్దరు పుత్రులు కలిగిరి. వారిలో పెద్దవారికి గురుమూర్తి శర్మ, రెండవవారికి పేరేశ్వరశర్మ యని నామకరణము ఒనర్చిరి. వారును వేదమును, శాస్త్రమును జ్యోతిషమును చదివి కాలక్రమమున పెద్దవారై వారి తండ్రి స్వర్గస్థులైన పిమ్మట, విభక్తులై ఆయగ్రహారమును సమముగా పంచుకొనిరి. వారిద్దరిలో జ్యేష్ఠులగు గురుమూర్తి శర్మగారికి పురుష సంతతి లేకుండెను. కొందరు పుత్రికలు కలిగిరి. వారిలో నొకరైన పుల్లెలవారి కోడలికి మాత్రము సంతతి కలిగినందున దౌహిత్రు లగుటచేత ఆయన ఆస్తి వారికి కలిసినది. ఆసంతతివారు ఉన్నారు.

రెండవ కుమారుడైన పేరేశ్వర శర్మగారే మా పితామహులు. ఈయనకు వరుసగా ఆర్వురు పుత్రికలును, పిమ్మట, కడసారి కాన్పుగా ఒక పుత్రుడును కలిగిరి. ఆయనను వారు బహుప్రీతితో పెంచుచు శ్రీసూర్యనారాయణ శర్మయని నామ

కరణ మొనర్చిరి. ఆయనకు యజుర్వేదమును, జ్యోతిషమును
నేర్పించి బొబ్బిలి పురవాస్తవ్యులగు తనికెళ్ళ కామేశ్వర శర్మ
గారి కుమార్తెయగు శ్రీ యోగాంబయను కన్యకను వివాహము
చేసిరి. ఈ దంపతులకు ఇరువురు పుత్రులు, నలువురు పుత్రికలు
జన్మించిరి. వారిలో సర్వజ్యేష్ఠుడను నేను. నాతమ్ముని పేరు నర
సింహశాస్త్రి, మాలో మువ్వురము జన్మించిన పిమ్మట మాపితా
మహులు స్వర్గస్థులైరి. ఆసరికి భూములలో కొన్ని విక్రయింప
బడి మిగిలినవి ఋణాక్రాంతములై యుండెను. అప్పుడు మాతండ్రి
గారు మాకు హూణ విద్యనభ్యసింప జేయుటకై అగ్రా
మమును విడచి శ్రీకాకుళము కాపురము వెళ్ళి, అచ్చటనున్న
బడిలో చదువ నన్ను ప్రవేశపెట్టిరి. అచ్చట కొద్దికాలమైనపిమ్మట
చిక్కోలివచ్చి నన్ను ఆంగ్లేయ పాఠశాలలో చేర్చిరి. అచ్చట
నేను మిడిల్‌స్కూలు పరీక్షయిచ్చినపైని పర్లాకిమిడిలో శ్రీరాజా
వారి ధర్మసత్రములో భుజించుచు వారి హైస్కూలులో చదివి
మెట్రిక్యులేషను పరీక్షనిచ్చితిని. అప్పటికి మాప్రపితామహార్జిత
మైన గ్రామములోని భూములన్నియు పూర్తిగావిక్రయింపబడి
నందున అంతట నేను చదువు చాలించి జీవనోపాధి సంపాదింప
వలసి యుండెను. కావున నేను శ్రీమందసా రాజావారి ఆంగ్లే
యపాఠశాలలో సహాయోపాధ్యాయుడనుగా పదునైదు రూపా
యల వేతనమునకు ప్రవేశించి, పిమ్మట ఇరువది రూప్యములకు
ప్రమోషనుపొంది అచ్చట కొంతకాలముండి పిమ్మట బడులపై
తణిఖీదారుగా సుమారు ఒక సంవత్సరముండిన తరువాత ఈఛత్రా

పురములో మాష్టరు ఆన్స్లోదొరగారు స్థాపించియుండిన ఆంగ్లేయ పాఠశాలలో సహాయోపాధ్యాయుని పదవిలో నెలకు ముప్పది రూప్యముల వేతనమునకు ప్రవేశించితిని. ఇచ్చట క్రమక్రమము గా ఉద్యోగాభివృద్ధి పొంది ఆ పాఠశాలలో ప్రధానోపాధ్యాయుడ నైతిని. అప్పటికి ఈపాఠశాలకు మేనేజరుగాను, ఈ జిల్లా కలెక్టరుగా నుండిన మిాష్టర్ మార్క్ మైకేలు దొరవారికిని, మ॥ రా॥ శ్రీ. రావు బహదూర్ తాడేపల్లి వెంకటకృష్ణయ్య పంతులు బి. ఏ., బి. యల్ గారికిని ప్రోత్సాహము కలిగించి వారి సహాయమున ఈ పాఠశాలను హైస్కూలుగా మార్చగలిగితిని. ఇప్పుడు నీ పాఠశాల జిల్లాబోర్డు వారి పాలన క్రిందికి వచ్చి, యిప్పుడు మంచి అభివృద్ధిలోనున్నది. నేనును ఇంకను ఇందే సహాయోపాధ్యాయుడనుగా నున్నాను.

నేను నా ధర్మపత్నియగు శ్రీ లక్ష్మీదేవితో గూడి సుఖ నైమిత్తిక కర్మలు, యథోచితముగా చేయుచు తీరుబడిసమయములలో పంచదశి, భగవద్గీత, శ్రీ రామాయణము, భారతము, శ్రీమద్భాగవతము మొదలగు గ్రంథములు తరుచుగా పఠించుచు, చదివినవే చదువుటకువిసికి, అష్టాదశ మహాపురాణములను పఠియింప నారంభించితిని. నాకు సంస్కృత భాషా ప్రవేశము లేనందున ఈ పురాణము లన్నియు తెలుగు భాషలో దొరకనందునను, ఓఢ్రభాషా ప్రవేశము గలుగుటచే పదునెనిమిది పురాణములను చదువ గలిగితిని. ఈ పదు

నేనిను దీంటిలో మూడు, 1. శ్రీమద్భాగవతము 2. మార్కండేయ పురాణము, 3. బ్రహ్మాండ పురాణములు మాత్రము తెలుగుభాషలో చదివితిని. మిగిలినవన్నియు సంస్కృత భాషలో చదివితిని. ఇవియు పద్యకావ్యములే. ఐనను పామరులకు సైతము అర్థమగునట్లు సులభశైలిని వ్రాయబడియున్నవి. తెలుగు భాషలో పద్యాత్మకములైయున్న పురాణములు పండితులకే అర్థమగును. ఓక్రమమున పురాణములు చదువుటకు ప్రయాసపడనవసరము లేదు. ఇవియు సంస్కృత పదములతో నిండి సంస్కృతమునుండి తర్జుమా చేయబడి యున్నవి. నాగరికత కలవారమని సించుకొనుచున్న మన ఆంధ్రులలో పలువురు స్త్రీపురుషులకు ఉపయోగించునంత సులభశైలిని ఈ గ్రంథములు లేకుండుట చూచి అష్టాదశపురాణసారసంగ్రహము అను పేర ఈ గ్రంథమును శ్రీహరి కరుణాకటాక్షమున వ్రాసితిని. పురాణగాథలను ప్రజలకు తెలియచేయుటయే నా ముఖ్య అభిప్రాయము గాని పాండిత్యప్రకటన కాదు. కావున ఇందలి తప్పులను విడచి ఒప్పులను గ్రహింప నా చదువరులను ప్రార్థించుచున్నాను.

ఛత్రపురము.
1—1—1926.

ఇట్లు సుజనవిధేయుడు,
వేమూరి జగన్నాథశర్మ.

అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహము

3-వ భాగము.

ప్రళయవర్ణనము.

మత్స్యపురాణములో చెప్పబడినట్లు బ్రహ్మ జీవితకాలము మనుష్యమానము ప్రకారము నూరు సంవత్సరములున్నదనగా ఆదిమధ్యాంత రహితుడైన పరబ్రహ్మము సృష్టినంతయు చేయ దలంచిన వాడై నలుదిక్కులకు అధిపతులైన ద్రోణ, పుష్కర, ఆవర్తక, సంవర్తక, మేఘములను పిలిచి తన సెలవు అగువరకు వర్షము కురియకూడదని అజ్ఞాపించును. అవి అదివరకు దేవేంద్రుని అధికారముక్రింద ఉండుటచేత వాని ఆజ్ఞలనేమియు మన్నింపవద్దని కూడ మేఘములతో చెప్పును. ఆయాజ్ఞప్రకారము అవి ఆదినమునుండి వర్షముకురియుట మానును. ఇట్లు పదిరెండు సంవత్సరములు జరుగగా, పంటలు లేకుండును. అదివరకు ప్రపంచమందు నిలవయున్న ఆహారపదార్థములు చెల్లిపోవును. నూతులు, చెరువులు, నదులు మొదలగు స్వల్పజలాశయములు ఎండిపోయి మనుష్యులకు, జంతువులకు, వృక్షములకు నీరు లేక చాలవరకు చచ్చును. అంతట ఆపరబ్రహ్మము, కోటికిరణములతో నున్న పన్నిద్దరు సూర్యులను పగటియందును, పదునారు

గురు చంద్రులను రాత్రియందును, ఉదయింపుడని ఆజ్ఞనిచ్చెను. వారు అట్లు చేయగా పగలు అగ్నిని సూర్యులును, రాత్రి హిమమును చంద్రులును వర్షింపగా సమస్తము భస్మమగును. ఇట్టి అవస్థ ఆరంభము కాగానే భరింపలేక కొందరు ఋషులు దేవేంద్రునియొద్దకుబోయి విశేషము ప్రార్థించి వర్షము కురిపింపు మని వేడుకొందురు. అప్పుడు అతడు మేఘములను పిలిచి ఆజ్ఞాపించునుగాని అవి వర్షింపక శ్రీమన్నారాయణుని సెలవు లేదు గనుక వర్షింపమని చెప్పును. అంతట వేడి దేవలోకము నకుకూడ వ్యాపించుటచే దానిని భరింపలేక దేవతలు బ్రహ్మ యొద్దకుబోయి మొర పెట్టుదురు. అంతట బ్రహ్మపైకివచ్చి నలు దిక్కుల వ్యాపించు అగ్ని కిరణములను ఇంకిన సముద్రములను చూచి తన ఆయువు అంతమొందుకాలము వచ్చినదని గ్రహించి, ఆసంగతి వారికి తెలిపి, తానేమియు చేయలేనని వారితో చెప్పును. అంతలో తీవ్రకిరణములబాధవలన దేవతలు మూర్ఛిల్లి భస్మమగుదురు. బ్రహ్మయు మరి కొద్దికాలములో నిర్యాణ మొందును.

ఇట్లు 100 సంవత్సరములు 12 సూర్యులు ప్రకాశించగా సమస్తము భస్మమగును. పిమ్మట శ్రీమన్నారాయణుండు నాలుగు మేఘములను 100 వత్సరములు వరకు సంతతధారా వృష్టిగా కుంభవృష్టి వర్షింపు మని ఆజ్ఞ చేయును. అవి ఆ ప్రకారము ఎడతెరిపిలేక రాత్రిం బగలు వర్షము కురియగా

స్వర్గ, మర్త్య, పాతాళలోకములు జలముచే ముంపబడుటయే గాక, సూర్యచంద్రులు, నక్షత్రములు అంతర్ధానము నొంది జలము నక్షత్రమండలము వరకు వ్యాపించును. చిట్టచీకటిక్రమ్ము ను. హిమాలయము, మేరువు మొదలగు కులపర్వతములు కరగి పోవును. అట్టి సమయమందు కల్పవృక్షము, క్రింద జలములపైని వటపత్రశాయియై శ్రీ పరబ్రహ్మము యోగనిద్ర జెందును.

సృష్టి వర్ణనము.

శ్రీపరబ్రహ్మ కల్పమువరకుఅనగా బ్రహ్మ కాలమానము ప్రకారము 108 సంవత్సరములు, నిద్రించిన పైని మేల్కొని చుట్టును చూడగా నీరు అంతటను వ్యాపించియుండుట కని పెట్టి తిరిగి ప్రపంచకమును, అంగని జీవజంతువులను సృజింపదలచి తన చేతులను ఏబది యోజనముల పొడవుగా పెంచి ఒక చేతితో నీటిని మథింపగా ఆమహా జలార్ణవమునందు నురగబుట్టును. ఆనురగలోనుండి రెండు పెద్ద నీటిబుంగలు పుట్టి గుడ్లై అందొ కదానిలోనుండి ఆకాశమును, రెండవదానినుండి మన్నునుపుట్టు ను. మన్నులోనుండి యిసుక రాళ్ళు పుట్టును. ఈమన్ను క్రమ క్రమముగా చంద్రునివలె వృద్ధిపొందును. అంతట శ్రీమన్నారా యణుని నాభినుండి ఒక కమలము పుట్టి నూరు యోజనముల యెత్తువరకు పెరుగును. యోజనమనగా ఆమడ లేక యెనిమిది మైళ్ళు. అప్పుడు శ్రీమన్నారాయణుండు తుమ్మెద రూపమును ధరించి ఆకమలమునందు వ్రాలి అందు తన తేజస్సును విడచి

ఎప్పటికి నిజరూపమును పొందును. తేజస్స్వరూపమైన నాలుగు ముఖములు యెనిమిది నేత్రములు ఎనిమిది చేతులు కోమలమైన శరీరము గల బ్రహ్మ జన్మించును.

ఈ బ్రహ్మకు పుట్టుకతో కూడ కవచము, కుండలములు కిరీటము చేతులలో దండము, కమండలము కలిగి బంగారువలె ప్రకాశించుచున్న శరీరకాంతి, యెఱ్ఱని పెదవులు కలిగియుండును. ఆయన నలుదిక్కుల చూడగా జలముతప్ప మరియేమియు కనబడకుండును. ఓం అను శబ్దము ఆయనకు వినబడును. అది యెక్కడనుండి వచ్చినదో అనిపరికింపగా జ్యోతివలె ప్రకాశించుచున్న శ్రీమన్నారాయణునందు క్రిందనున్న జలమునందు కనబడును. ఆయనయే తనకు తండ్రియనియు ప్రపంచసృష్టి చేయుటకు తనను పుట్టించెననియు తెలిసికొనును. తరువాత సృష్టి చేయ కోరిక కలుగగా శ్రీపరబ్రహ్మమందు లయమైయున్న ప్రకృతి స్త్రీరూపమున వెలువడి దివ్యమంగళ రూపముతోను వెయ్యి చంద్రులకాంతితోను నూరు కన్నులుకలిగి ప్రకాశించు చుండుట చూచి మోహించి ఆమెతో కలియగా ఇద్దరు కుమారుళ్ళు పుట్టుదురు. వారిలో ఒకడు మరకతమువలె ఆకుపచ్చని శరీరము, నాలుగుచేతులు, రత్నమయమైన కవచము, కిరీటము, సూర్యుని వంటి తేజస్సును గలిగి పీతాంబరమును ధరించి యుండును. ఈయనయే శ్రీ మహావిష్ణువు. రెండవ వాడు తెల్లని శరీరము, ఐదు ముఖములు, ఐదు శిరస్సులు, పదునైదు కన్నులు, పదిచేతులు,

కలిగి నల్ల కెంపుకుండలు కిరీటములతో ప్రకాశించుచుండును. ఆయన పేరు శ్రీ మహాదేవుడు. వీరిద్దరు పుట్టగానే తండ్రికి ప్రదక్షిణ నమస్కారములుచేసి కూర్చుందురు. అంతట బ్రహ్మయు తండ్రిని దర్శించుటకు వచ్చి సాష్టాంగ నమస్కారములుచేయగా తండ్రి మరల లేవనెత్తి కౌగిలించుకొని కూర్చుండ నియోగించును. అంత శ్రీహరి ఆదిశేషుని పుట్టించును. అతనికి అనంతుడు పుట్టును. ఆదిశక్తికి ఎఱ్ఱని శరీరచ్ఛాయగల గాయత్రి జన్మించును. ఆమెకు సావిత్రి పుట్టును. ఆమెకు సరస్వతి పుట్టును. ఆమె ముఖమునుండి వేదములు కలుగును. ఆమె ఆ వేదములను శ్రీమన్నారాయణుని కిచ్చును. నారు వానిని బ్రహ్మకు ఇయ్యగా నాలుగు ముఖములతోను నాలుగు వేదములను ఆయన చదువును. ఆయన సరస్వతిని చూచి మోహింపగా ఆమె అతని నియ్యబడును. అంతట శ్రీ పరబ్రహ్మ కనుబొమల మధ్యనుండి దక్షప్రజాపతి జన్మించును. బ్రహ్మతో వేదములను చదువుటకు అందరును మొదలుపెట్టుదురు. ఇట్లు కొంతసేపు వరకు వేదపారాయణ జరిగిన పిమ్మట ప్రళయజలమును సంహరింపుమని శ్రీ మహాదేవునికి ఆదివిరాట్టు ఆజ్ఞ ఇచ్చును. అంత గొప్పపనిచేయుట తన చేతకాదని ఆయన మనవిచెయ్యగా అతడు బ్రహ్మముఖము చూచును. బ్రహ్మ తాను సృష్టిచేయ గలనుగాని జలమును సంహరింపలేననగా విష్ణుని ముఖము చూచును. శ్రీ విష్ణువు బ్రహ్మ సృజించు ప్రతిజంతువు హృదయ

మందును ఆత్మరూపమున తానుండుటకు అంగీకరించును. పిమ్మట శ్రీ మహాదేవుని చూచి నీవే జలమును సంహరింపవలెనని చెప్పగా ఆయన కోటి కిరణములతో సూర్యుని పుట్టించి జలములను హరింపుమని ఆజ్ఞ ఇచ్చును. అందు కతడు అంగీకరించును.

మత్స్యావతార కథ.

శ్రీమన్నారాయణుండు ప్రళయాంధకారమును మహా జలార్ణవమున వటపత్రశాయియై యోగనిద్రను పొందియుండగా నిద్రవలన కలిగిన మైమరపువలన ఆయన చేతనున్న శంఖము జారి జలములలో పడెను. కొంతకాలమునకు అందులో నుండి ఒక రాక్షసుడు పుట్టును. శంఖమునుండి పుట్టుటచేత వానికి శంఖాసురుడని పేరు. వాని శరీరము 100 ఆమడలు పొడవు, దానికి తగిన లావు, బలము, నోరు గలిగి మహా జలములో తిరుగుచు అరచుచు మిక్కిలి ఆకలిబాధ పడుచు, తినుటకు ఏమియు దొరకక బిగ్గరగా మొరపెట్టుచుండెను. అంతట వేద పఠనము చేయుచున్న బ్రహ్మయొక్క ధ్వని విని, దానివలన వాని జాడ కనిపెట్టి సమీపించి మ్రింగుటకు ప్రయత్నింపగా, బ్రహ్మ భయపడి పాతాలున లేచి పరువెత్తి పోయెను. అప్పుడు వాని తొడపైనున్న వేదపుస్తకము నీట బడెను. వాడు దానిని వెంటనే మ్రింగెను. అది బ్రహ్మ చూచి తాను సృష్టిచేయుటకు ముఖ్యాధారముగా నున్న వేద గ్రంథము పోవుటకు మిక్కిలి దుఃఖించుచు భయముచే

వణకుచు తన తండ్రియైన శ్రీమన్నారాయణుని యొద్దకు బోయి దండప్రణామము చేసి, తలవంచి నిలుచుండెను. అంత నతని చూచి భయదుఃఖములకు కారణమడుగగా జరిగిన గంతయు మనవిచేసి, ఇకను నేనెట్లు సృష్టిచేయగలుగుదునని విచారించు చుండెను. ఇట్టి దీనావస్థలో నున్న కుమారుని చూచి, భయమును పోగొట్టి, ఓదార్చి తాను పోయి ఆరాక్షసుని సంహరించి వేదగ్రంథమును తెచ్చి ఇచ్చెదనని చెప్పి, వాని నివాసమునకు పంపెను.

అంతట శ్రీమన్నారాయణుండు మత్స్యనారాయణావతారమును ధరించి నాలుగు చేతులలో రెంటియందు గద, చక్రము ధరించి కటి భాగమునకు క్రిందను మత్స్యరూపుడై జలములో ఉరికి మహాప్రళయ జలమందు, ఈదుచు ఏడు దినములలో దిన దినమునకు పెరుగుచు శంఖాసురుని వెదకుచు వెళ్ళుచుండగ ఆశబ్దమువిని ఆరాక్షసుడు, ఆహారము దొరికినదనిపోయి, తన చేతులతో గొప్ప దెబ్బ కొట్టెను. అందుకు సహించి మత్స్యమూర్తి వానితో ఇట్లు చెప్పెను. "నీవు మూర్ఖుడవు. జలములందు పుట్టిపెరుగుటచేత ఏమియు ఎరుగవు. నీ జన్మభూమియైన శంఖము నేనీవు మ్రింగితివి. వేదపుస్తకమును దొంగిలించితివి. ఆపుస్తకమునాకిమ్ము. నిన్ను క్షమించెదను. లేదా నిన్ను సంహరించెద" ఆమాటలు విని ఆరాక్షసుడు శ్రీహరితో ఇట్లనెను. "నీవు ఎవరు ? నీరూపు వింతగానున్నది. నీచేతులలో నున్నవి ఏమి ?

ఎటులైన నాకు చాల దినములనుండి ఆహారము లేదు. మిక్కిలి ఆకలిగానున్నాను. నిన్ను తప్పక ఇప్పుడే మ్రింగెదను." ఈమాటలువిని మూర్ఖులకు సామవచనములతో పని లేదని మత్స్యమూర్తి తన చక్రముతో వానిని సంహరించి శిరస్సు తెగునట్లుచేసి, పిమ్మట వాని కడుపులోనున్న శంఖమును వేదపేటికను, తీసికొనుటకు వాని కళేబరమును చీరగా శ్రీహరి చేతి మహాత్త్వమువలన రక్తమునకు మారుగా పాలుగారెనట. అప్పుడు శంఖమును తాను ఉంచుకొని వేద పుస్తకమును బ్రహ్మచేతికిచ్చి దానిలో చెప్పబడిన ప్రకారము సృష్టిచేయుమని చెప్పి శ్రీహరి నిజరూపముతో తన నిలయమునకు వేంచేసెను.

బ్రహ్మ సృష్టి.

నీటి బుంగనుండి పుట్టిన మన్నుతోనే బ్రహ్మ భూమిని సృష్టించెను. శ్రీ విష్ణువు తన మనస్సునుండి చంద్రుని, ముఖము నుండి అగ్నిని, రోమకూపములనుండి వాయువును హృదయము నుండి మేఘములను నోటినుండి సప్తమహాఋషులను పుట్టించెను. తరువాత సురుచి మరీచి మొదలగు ఏడుగురు కన్యకలను పుట్టించి సప్తఋషులకు వివాహము చేసెను. విష్ణువు మన స్సంకల్పము వలన ఒకగుడ్డు పుట్టెను. దానిలోనుంచి స్వాయంభువు మనువుపుట్టెను. తరువాత విశ్వకర్మను పుట్టించెను. బ్రహ్మ హంసను పుట్టించి తనకు వాహనము చేసికొని దానిపై నెక్కి

సగము తగ్గియున్న జలముపై భూలోకమంతయును తిరిగి చూచి
శ్రీవిష్ణువు నొద్దకుపోయి రాత్రి పగలు నిర్ణయింపుమని ప్రార్థిం
పగా సూర్యుడు పగలును, రాత్రి చంద్రుడు సంచరించునట్లు
ఆజ్ఞాపించెను. భూమధ్యమందు మేరుపర్వతమును స్థాపించెను.
ఎనిమిది దిక్కులను ఎనిమిది పర్వతములను నిలిపెను. ఈ సంగతి
విని విష్ణువు సంతోషించి మన్మథుని కనెను. ఇతడు అందరు
దేవతలు కన్న చక్కని చక్కనివాడు. సూర్య తేజస్సువలన జలా
ర్ణవమునకు సూర్యుడు కోటికిరణములున్న యెడల లోకము నశించు
నని వానిని ఖండింపుమని విశ్వకర్మకు బ్రహ్మ ఆజ్ఞాపించెను.
అతడు వేయికిరణములను మాత్రము సూర్యునికిచ్చి మిగిలిన
వానిని హరింపజేసెను. ఆ వెయ్యింటిని పన్రెండు రూపములుగా
పంచెను. చంద్రునికి 16 కళలుండెను. తరువాత శ్రీమహావిష్ణువు
నోటినుండి బ్రాహ్మణులును, భుజములనుండి రాజులును,
తొడలనుండి వైశ్యులును, పాదములనుండి శూద్రులును జన్మిం
చిరి. తరువాత చతుర్ముఖబ్రహ్మ వలన తరు లతా గుల్మాదు
లును నానావిధ పశు పక్షి మృగాదులును పుట్టింపబడెను.

ఇట్లు ఊర్ధ్వలోకములు ఏడు-1 భూలోకము 2 భువర్లో
కము 3 సువర్లోకము 4 మహాలోకము 5 జనలోకము 6 తపోలో
కము 7 సత్యలోకము. పాతాళలోకములు ఏడు-1 అతలము,
2 వితలము 3 సుతలము 4 తలాతలము 5 మహాతలము 6 పాతా
ళము 7 రసాతలము. ఈ పదునాలుగు లోకములు సృజింప

బడెను. పైన చెప్పబడిన సత్యలోకము బ్రహ్మకు నివాసము. కైలాసమందు శ్రీ మహాదేవుడును వైకుంఠమునందు శ్రీ మహా విష్ణువును నివసించుచుందురు. వారలకొఱకు దివ్యభవనములు విశ్వకర్మ నిర్మించెను.

దేవ రాక్షసుల జన్మము.

దక్షప్రజాపతికి 60 మంది కుమార్తెలు. వారిలో నొకరిని శ్రీమహాదేవునికిని, ఇద్దరిని మహా విష్ణువునకును, చంద్రునికి 27 గురిని, సూర్యునికి ఒకతెను, అగ్నికి ఒక పిల్లను యమునికి మరియొకతెను, కశ్యపునికి ఇద్దరిని, ఇట్లు అందరు పిల్లలను తగిన వరులకిచ్చి పెండ్లి చేసెను. అందు కశ్యపబ్రహ్మకు దితివలన రాక్షసులును, అదితివలన దేవతలును పుట్టిరి. దేవతలలో శ్రేష్ఠుడు దేవేంద్రుడు. ఇతడు దేవతలకు రాజయ్యెను. వరుణుడు కుబేరుడు మొదలగువారును, యక్షులు, విద్యాధరులు, కిన్నరులు, కింపురుషులు, మొదలగువారును కశ్యపుని సంతతిలో చేరినవారు. కశ్యపునికి దితివలన జన్మించిన రాక్షసులు పాతాళమునందుంచబడిరి. దేవతలకు స్వర్గలోకమియ్యబడెను. 1. సూర్యుడు, 2. చంద్రుడు, 3. భూమి కుమారుడైన కుజుడు, 4. చంద్రుని కుమారుడైన బుధుడు, 5. బ్రహ్మతనయుడైన బృహస్పతి, 6. భృగుమహామునితనయుడైన శుక్రుడు, 7. సూర్యుని కుమారుడైన శనైశ్చరుడు, 8. కశ్యపునికి సింహికయందు పుట్టిన రాహువు గ్రహము లయ్యెను. ఈ రాహువే రెండు

భాగములు చేయబడి కేతు వయ్యెను. ఇట్లు నవగ్రహములు రాజిల్లెను.

సత్యవ్రతుని చరిత్రము.

ఈ పైన చెప్పబడిన మహాప్రళయమునకు ముందు భూలోకమున ఒకమహారాజుండెను. ఆతడు గొప్ప పండితుడును, జ్ఞానియునై అసత్య మెన్నడు చెప్పకుండుటచే సత్యవంతుడను నామము వహించెను. ఇతడు సర్వకాల సర్వావస్థలయందును శ్రీమన్నారాయణునియందు భక్తి ధ్యానములు నిలిపి తన జ్యేష్ఠ కుమారుని యందు రాజ్యభాగము విడచి, శ్రీహరిని షోడశోప చారములతోను పూజించుచు, పలువిధములగు ఆహారపదార్థ ములు భోగముచేయుచు కామ, క్రోధ, లోభ, మోహ, మద, మాత్సర్యములను, ఆరుగురుశత్రువులను జయించి వైరాగ్యమును పొంది, సర్వదా శ్రీహరిని ధ్యానించుచుండెను. ఆతనిని ఎవరు ఏ మన్ననుతిట్టినను కొట్టినను ఊరకుండువాడు. ఈయనగోచికట్టుకొని దండముకమండలముధరించి దుంప, తూడు,తినుచు ఆ హరియందే మనస్సు లీనము చేసికొనియుండెను. ఇట్లుండగా భక్తపరాయణు డైన ఆ యాదిదేవుడు వానికి ప్రత్యక్షమై ఇట్లనెను. "ఓవత్సా! నీ భక్తికి మెచ్చితిని. నీకిష్టమైన వరము వేడుము. ఇచ్చెదను" ఆమాటలు విని భక్తిపరవశుడై యున్న ఆరాజయతి చటాలున లేచి ఆయనకు ప్రదక్షిణ నమస్కారములు చేసి నిలుచుండి, స్తోత్రములు చేసి యిట్లనెను. "ఓ పరంధామా! నాకు కోరిక

నేనయు లేను. నాకేమియు అవసరము లేదు. నీ పరిధ్యానమే చాలును కాని. నా యందు నీకు నిజమైన ప్రీతి యుండెనేని ఒకటికి అనుగ్రహింప వలెను. అది యేమనిన ప్రళయము సృష్టి చూడ నిమ్ము. అట్లే జరుగునని శ్రీహరి అంతర్ధాన మొందెను. పిమ్మట చాలకాలమునకు పన్నిద్దరు సూర్యులు ఉదయింపగా ఆవేడిమి భరింపలేక శ్రీహరిని ప్రార్థింపగా ఆతనిని రక్షించు టకు సుదర్శన చక్రమును పంపెను. అది వానికి ఎండ, చలి, ఆకలి, దప్పి, వంటి బాధ లేకుండ అతడు ధ్యానము చేసికొను టకు వీలగునట్లు కాపాడెను. కొన్నాళ్ళు నూరు సంవత్సరములు వర్షము కురియుచున్నప్పుడు తిరిగి శ్రీహరి ప్రార్థింపగా నావయొకటి యిచ్చెను. అందు ప్రవేశించి నీటిపైని తేలుచు హరిని నిశ్చింత గా ధ్యానము చేయుచు ప్రళయము అంతమునందు ఉండి పిమ్మట భూమి తిరిగి యేర్పడి అందు మేరుపర్వతము బ్రహ్మవలన స్థాపిం పబడిన పిమ్మట అందు ప్రవేశించెను. ప్రళయమునందు ఇతఁ డొకడు తప్ప మరియెవరును బ్రతికియుండ లేదు. త్రిమూర్తు లును నశించిరి.

సృష్టి తిరిగి చేయబడి లోకములు ఏర్పడి అందు జనులు నిర్మింపబడిన పిమ్మట బ్రహ్మ తన కుమారుడైన నారదుని పంపి ఇతనిని పిలిపించి జంబూద్వీపమునకు చక్రవర్తిగా నుండు మని నియమించెను. కుశద్వీపమునకు చక్రవర్తి అయిన సోమశర్మ కుమార్తెను ఇతనికి ఇప్పించి వివాహము చేసెను. ఈ సత్యవ్రతు

నికి పెక్కుమంది కుమాళ్ళును కుమార్తెలును కలిగిరి. వారి వలన క్షత్రియ వంశము చాల వృద్ధిపొంది కాలక్రమమున సుమారు లక్షమంది రాజులు ఈ జంబూద్వీపమును పంచుకొని న్యాయముగా పాలించుచుండిరి. వీరందరికిని ధనుర్విద్య బ్రహ్మ నేర్పెను. విశ్వకర్మ ఆయుధములను తయారుచేసి యిచ్చెను. భూమియందు పంటలు బాగుగ పండుచుండెను. స్వర్గమర్త్య పాతాళలోకములు వారు తమ ఇష్టానుసారముగా ఈ మూడులోకములకు పోవుచు వచ్చుచుండెడివారు. జనులు చాలకాలము జీవించుచుండువారు. పాపమన్నది యెరుగనందున, వారికి రోగబాధలు లేకుండెను. ఇట్లు ఈసార్వభౌమ చక్రవర్తి చిరకాలము పాలించి సకలసంపదలను అనుభవించి, శ్రీహరియందు భక్తి మరువక అంతమున మోక్ష సామ్రాజ్యమును పొందెను.

ఈ మత్స్యపురాణము నారదునివలన ఇంద్రద్యుమ్న మహారాజునకు చెప్పబడినట్లు శ్రీ వ్యాసమహాముని వలన వ్రాయబడినది.

మత్స్యపురాణము సంపూర్ణము.

అష్టాదశ పురాణ సార సంగ్రహము

కూర్మపురాణము.

సముద్రమథన ప్రయత్నము.

క్రొత్తగా సృష్టి చేయబడిన తరువాత కొంతకాలమునకు. మొదటి కృతయుగమునందు స్వర్గలోకమున ఇంద్రుని కొరకు విశ్వకర్మచే తయారు చేయబడిన సుధర్మ సభయందు దేవతలందరునుగొప్ప సభ చేసిరి. ఆ సభకు బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులును ఇంద్రుడు మొదలగు అష్టదిక్పాలకులును, సప్తమహాఋషులును, నవగ్రహములును, చంద్రసూర్యులును, యక్ష గంధర్వ కిన్నర కింపురుషులును, సిద్ధవిద్యాధరులును, మొదలగు ముప్పదిమూడు కోట్ల దేవతలును కూడిరి. అందు కొంతసేపువరకును కిన్నరుల పాట, గంధర్వుల ఆట జరిగెను. అదిచూచి పరమానంద భరితులైయుండిరి. ఆసమయములో బ్రహ్మ, మద్దెల వాయించుచుండగ విష్ణువు తాళము వేయుచుండగ ఈశ్వరుడు తాండవము చేయుచుండెను. ఇట్లు కొంతకాలము జరిగినపైని ఆటపాటలు ముగించి, సభవారందరును కార్యాలోచనపరులై, నిశ్శబ్దముగా నున్న సమయమందు, కుబేరుడు లేచి నిలువబడి, సభవారిని జూచి చేతులుజోడించి యిట్లనెను. "దేవోత్తములారా!

నా మనవి వినుడు. శ్రీమన్నారాయణుండు, సృష్టికి, ఆదియందు నన్ను ధనాధిపతిగా నియమించి, నవనిధులను నాయధీనము చేసెను. అవి ఇప్పుడు చెల్లిపోయి ఉన్నవి. వానిని తిరిగి పూర్తిచేయు ఉపాయమును ఆలోచింపుడు." ఈ మాటలువిని ఆశ్చర్యపడి దేవతలందరును నిశ్చేష్టులై యుండిరి. అప్పుడు శ్రీమహాదేవుడు లేచి యిట్లనెను. "ఏమి ఆశ్చర్యమైన మాటలు చెప్పితివి? నవనిధులును చెల్లిపోయినవా? అందు అపారమైన ధనము రత్నములుండెనే. అన్నియుసరిపోయినవా? ఏమిచేసితివి? ఎవరికిచ్చితివి! ఏమయ్యెను? ఇట్లుప్రశ్న చేయగాకుబేరుడు లేచియిట్లనెను. "ఓమహాప్రభూ! మనవిచేసెదను. చిత్తగింపుడు. ఇంద్రునికి దేవాధిపత్యమిచ్చినప్పుడు మీరేఆయనకు అనేకరత్నములిచ్చితిరి. సూర్యచంద్రులకు అనేకమయిన రత్నహారములిచ్చితిరి. దేవతలకందరికి పంచిపెట్టితిరి. బ్రహ్మావనోన్నె తేసికొనెను. శ్రీమహావిష్ణువును మీరును చాలపట్టించుకొని వెళ్లితిరి. అందరును ఇట్లు వ్యయముచేసి ఇప్పుడు నన్నడిగిన నేనేమిచెప్పగలను. ఇదివిని విష్ణువు లేచి యిట్లుచెప్పెను. కుబేరుని మాటలు నిజమే. నిధులన్నియు సరిపోయినవి. రత్నములు మొదలగునవి యేమియు లేవు. కావున మనము, అనగా, దేవతలము, రాక్షసులము కలసి క్షీరసముద్రమును మథించిన, రత్నములు మొదలగు సమస్తము దొరకును. ఎట్లనగా ప్రళయకాలమందు ప్రపంచమందలి ధనము, బంగారు, రత్నములు మొదలగు సమస్తపదార్థములు అందుజేరెను. అందుకు తగిన సన్నాహము చేయుడు. ఆమాట

లువిని దేవతలందరును తమ వాహనములు, విమానములపైని బయలుదేరి పాలసముద్ర తీరమునకు పోయిరి. రాక్షసులందరిని తోడుకొనిరమ్మని బలిచక్రవర్తికి వర్తమానము చేసిరి. వాసుకిని రమ్మని పాతాళమునకు వార్తపంపిరి. అదియెట్లనగా.

హిరణ్య గర్భమార్గము.

దేవతలు స్వర్గమందును, క్షీరసముద్రము భూలోకమందును బలిచక్రవర్తియు, రాక్షసులు, వాసుకి పాతాళమందును ఉన్నారుగదా! ఆయాస్థలములకు మార్గమీ విధముగానుండును. భూమధ్యమున మేరుపర్వతమున్నది. దానిమీదనే స్వర్గలోకమున్నది. దాని ప్రక్కనుంచి క్రిందుగా పాతాళమునకు బ్రహ్మ మార్గము చేయించి అందు విశ్వకర్మచే బంగారురేకు స్థాపింపజేసెనట. దానికే హిరణ్య గర్భమార్గమని పేరు. ఆత్రోవనే పాతాళమునకు వచ్చుచు పోవుచుందురట. అది మానవులకు కానరాదట. బ్రహ్మచే పంపబడిన దేవదూతలు బలిచక్రవర్తితో మనవి చెయ్యగా ఆయన తన బలమైన సమస్త రాక్షసులతోను బయలుదేరి త్రిమూర్తులతోను దేవతలున్న పాలసముద్ర తీరమునకు వెంటనే వచ్చెను.

శ్రీహరి కూర్మరూపుడగుట.

వాసుకి తన వెయ్యి శిరస్సులపైని భూభారము వహించియున్నందున ఎట్లదిదించి రాగలడని బ్రహ్మప్రశ్న చేసెను. అప్పుడు విష్ణుమూర్తి దానికి ఉపాయమాలోచించి మరియొక

సాధనము లేనందున తాను గొప్ప కూర్మరూపమును ధరించి భూభారమును సహించుటకు నిశ్చయించుకొని, వాసుకిని వెంటనే రమ్మని శ్రీ మహావిష్ణువు దేవదూతను నంపెను. భూమి ముగ్గానిలుచునను సందేహము లేకుండ ఆధారము విడచిరమ్మని విష్ణువు సెలవిచ్చెనని దూతను చెప్పగా వాసుకి వెంటనే బయలు దేరి శ్రీహరి యున్నచోటు సిద్ధమయ్యెను. ప్రపంచమంతటిని సమస్త మైన చక్రవర్తులను, రాజులను, మునులను, ఋషులను, పిలుచుటకు బ్రహ్మ దూతలను పంపగా, అందరును వారి సైన్యములతో వచ్చిరి. సాగరము ప్రమథనము సాధించుటకు దివ్యముగా మందర పర్వతమును, త్రాడుగా దానిని చుట్టుటకు వాసుకిని నిశ్చయించిరి. కావున ఆ పర్వతమును తెచ్చుటకు దేవతలను రాక్షసులను బ్రహ్మ ఆజ్ఞాపించెను. ఆ పర్వతము, లక్షయోంది యోజనముల యెత్తును లక్ష యోజనముల వెడల్పును ఉన్నందున వారి కాపని సులభసాధ్యము కాకుండెను. అయినను వారు ముందుగా శ్రీహరిని ధ్యానించి దేవతలు ఒక ప్రక్కను రాక్షసులు మరియొక ప్రక్కను చేరి కామరూపులు గావున తమ శరీరములను పెంచి ఊపిరి బిగబట్టి బహు కష్టముపైని దానిని పెల్లగించి తమ శిరస్సులమీద నుంచుకొనిరి. కాని దాని భారము మోయలేక అడుగుతీసి వేయలేక చాల బాధపడి దాని క్రింద పడి చితుకుదుమేమోయను భయముకలిగి మహాప్రభూ! రక్షించు రక్షించుమని శ్రీహరిని మిక్కిలి ఆతురతతో ప్రార్థించి

మొరపెట్టగా దానిని విని వారియందు కరుణించి ఆపర్వతమును ఎప్పటివలె అచ్చట నుంచుడని వారికి సెలవొసంగి శ్రీ మహా విష్ణువు దానిని తన యెడమచేతితో పిల్లలు గోళ్ళచే కాయను తీసికొనునట్లు తీసికొని పోయి పాలసముద్రములో విసరెను. అచ్చట అది మునిగెను. బ్రహ్మ మొదలగు దేవతలందరును అది చూచి వెరగంది విచారించుచుండిరి. అప్పుడు వారి భయమును మాన్పి శ్రీహరి ఎనిమిది లక్షల యోజనములు వైశాల్యమును ఒకలక్ష ముప్పదివేల యోజనముల యెత్తును గల శరీరముతో కూర్మరూపమును ధరించి ఆ పర్వతముక్రింద దూరి దానిని తన వీపుమీద నుంచి యెత్తగా పర్వతము జలముపైకి లేచెను. అప్పుడు వాసుకినిపిలిచి దీనినినీవు త్రాడుగా చుట్టుకొమ్మనగాఅతడిట్లనియెను. "ఓ మహాప్రభూ! నేననగా నెంత వాడను. ఆపనికి చాలుదునా? దేవరాక్షసులుపట్టిలాగగా నాశరీరము ముక్కముక్క లగును. కాన ఈపనికినేను సమర్థుడను కాను. క్షమింపుడు." వాని దీనాలాపములు విని శ్రీహరి యిట్లనెను. "ఓ వాసుకీ! నీవేల భయపడెదవు? నీకంటె బలము కలవా రెవరు? భూభారమంతయు వహించిన నీవే యిట్లనిన యీపని మరి చేయువారెవరు? స్వర్గ మర్త్యలోకముల బరువులో ఈపర్వత మనగా నెంత! భయపడకుము. ఈ పని చేయుటకు నీకంటె సమర్థులు ఎవరును లేరు. కావున నీవే పూనుకొనవలెను." అనగా విని సంతోషించి ఉప్పొంగి తన శరీరమును పొడవుగా

పెంచి, ఆ పర్వతమునకు మూడుచుట్లుగా తిరిగి ఒకప్రక్కను దేవతలును, మరియొకవైపు రాక్షసులును అందరును పట్టుకొనుటకు చాలినంత పొడవు ఉండెను. దాని తలవైపు రాక్షసులును, తోకవైపు దేవతలును, పట్టుకొని త్రిప్పసాగిరి. ఆ సమయములో రాజులు, మునులు, ఋషులు, సముద్రతీరమున నుండిరి. త్రిమూర్తులు వారి విమానములపైని అంతరాళమున నుండి చూచుచుండిరి. ఏ రంధ్రములో ఎక్కడ ఎవరు ఏమనుకొనుచుండిరో చెప్పుటకును ఒకరివర్తమానము మరియొక్కరికి కొనిపోవుటకును వాయు దేవుని దూతగా బ్రహ్మ నియమించెను.

సముద్ర మథనము.

అప్పుడు దేవతలు, రాక్షసులు కలిసి సముద్రమును మథింపగా స్వల్పకాలములోనే వారిబలము క్షీణించి త్రిప్పుటకు శక్తిలేక సొమ్మసిలి మహాప్రభూ యింక మేము త్రిప్పలేమని మొరపెట్టగా విష్ణుమూర్తి వారి హృదయములందు తన తేజస్సును ప్రవేశపెట్టి వారికి బలము కలిగించెను. వారు త్రిప్పుటకు ఆరంభించగా ఆపర్వతము సరిగా నిలువక ఇటుఅటు పడుచుండెను. అదిచూచి శ్రీహరి పురుషరూపమును దాల్చి దానిపై నెక్కి దానిని వంగకుండ నిలిపెను. రెండు గడియలు బాగుగ మథించిరిగాని అందు ఏమియు పుట్టకుండుట చూచి బ్రహ్మ జాంబవంతుని పిలిపించి సముద్రమునందు ఓషధులను తెచ్చి వేయుమని ఆజ్ఞాపించెను. ఓషధులు ఏవో అవి యెట్టివో,

యెచ్చట దారకునో తెలియజేయు పుస్తకము అతని కిచ్చెను. అది చూచి సమస్తౌషధులు తెచ్చి దానిని చిలుకగొట్టి సముద్రములో వేసి తరవగా కొంత సేపటికి అందులో తెల్లని పదార్థము పుట్టెను. దానిని చూచి ఆశ్చర్యపడి తరచుట చూచి బ్రహ్మకు వర్తమానము పంపగా ఆయన వచ్చి చూచి అది అమృతమని తెలిసి దానిని తీసి దగ్గర బంగారు కలశములో పట్టి తన యొద్ద జాగ్రత్తగా నుంచెను. తరువాత మరి కొంత సేపు మథించగా ఐరావతమను తెల్లని యేనుగు పుట్టెను. దానిని కూడ బ్రహ్మ స్వీకారము చేసెను. తరువాత సుర పుట్టెను. అది కలియుగపు పదార్థము. దానిని త్రాగినవారికి మత్తెక్కుననియు, నాలుగు వర్ణములవారిలో ఎవరు త్రాగినను జాతిభ్రష్టు లగుదురనియు, దేహాంతమున నరకములో పడుదురనియు అందరితో చెప్పి దానిని ప్రత్యేకముగా నుంచెను. ఆ వెనుక కొంతసేపు తరవగా చీనిచీనాంబరములు ధరించినట్టియు, వెయ్యి చంద్రుల కాంతి గలిగినట్టియు, అమృతముతో నిండిన బంగారు కలశమును చేతబట్టి దివ్యమంగళ విగ్రహమైన స్త్రీ జన్మించెను. ఆమెయే శ్రీమహాలక్ష్మి. ఆమెను చూచిన వారందరు మోహభ్రాంతులై మూర్ఛిల్లి కొంతసేపటికి తెలివొంది ఆశ్చర్యపడిరి. ఆమెనుకూడ బ్రహ్మ ఒక భవనమున నుంచెను. మరికొంత సేపటికి ఎనమండ్రుగురు అప్సరసలు పుట్టిరి. వారెవరనగా: రంభ, ఊర్వశి, మేనక, చిత్రరేఖ, మోహిని, మదన, కాంతిచంద్రిక, కుమారి, యని వారికి పేరులు బ్రహ్మ పెట్టెను.

పిమ్మట అష్టనిధులుపుట్టెను. వీరు బంగారుతో చేయబడి నవరత్నములుస్థాపింపబడిన శరీరములుగల పురుషులు. వారినుండి రత్నములు యెప్పుడు రాలుచుండునట. వారిని బ్రహ్మయొద్దకు తీసికొనివెళ్లగా ఆయనవారితో మూర్ఖులారా వారికొరకే సముద్రము మథించవలసి వచ్చెనని చెప్పి శ్రీలక్ష్మీదేవి సన్నిధానమందు వారిని కూర్చుండబెట్టెను. పిదప నవి కుబేరుని ధనధాన్యములను స్వర్గలో నింపి యెంత తీసినను తరుగక యుండును. పిదప ఆసముద్ర మందుడుచ్చైశ్శ్రవము మొదలగు నేడు తెల్లని గుఱ్ఱములు పుట్టెను. అవి మాటలాడగలవు. మూడు లోకములను ఒక నిమిషములో తిరిగి రాగలవు. ఆవెనుక తామరపువ్వు ఆకారముగల ఒక గొడుగు పుట్టెను. దానికి చుట్టు నవరత్నములు జలజలరాలును. దానికే బ్రహ్మ కనకదండము అని పేరుపెట్టెను. తరువాత కామధేనువు, కల్పవృక్షము, సూర్యకాంతమణి, శ్యమంతకమణి, కౌస్తుభమణి, దేవదత్తమను శంఖము, పుట్టెను. పిమ్మట బంగారుతో నిర్మింపబడి రత్నస్థాపన చేయబడి, నాలుగేసి గుఱ్ఱములచే కట్టబడిన పుష్పక విమానము, నంది ఘోషమను రథముపుట్టెను. వీని నన్నిటిని బ్రహ్మ దాచియుంచెను.

హాలాహలము పుట్టుట; దానిని ఈశ్వరుడు మింగుట.

ఇట్లుసముద్రమునందు పుట్టిన ప్రతివస్తువును దాచియుంచుటయనరికిని ఇయ్యకుండుట చూచి ఈశ్వరుడు అందుకు కారణమేమని బ్రహ్మ నడుగగా, ఆయన మహాదేవునితో ఇట్లు రహా

స్యముగా చెప్పెను. " దేవా ! వినుండు. దేవతలు, రాక్షసులు కలసి, సముద్రమును మథించుచున్నారు. ఈ వస్తువులను వెంటనే పంచియిచ్చిన యెడల వారికి ఇచ్చినవి మంచివి, మాకు మంచివి ఇచ్చినారు కారనిగాని, మాకు అదికావలెను, ఇది కావలెనని గాని, కొందరు కోరుదురు. అప్పుడు కలహములు పుట్టును. ఇంతేగాక రాక్షసులకు మంచి వస్తువులను మనము ఇయ్యము గదా ! కలహములు మొదటనే పుట్టిన యెడల ఈ మహా కార్యము నెరవేరుట ఎట్లు? అన్యోన్యసహాయము లేకుండ నెర వేరు పనికాదు గదా ? అందుచేత సముద్ర మథనము పూర్తి కాగానే అన్నియు ఒకచోటనే పంచిన బాగుగ నుండునని తలంచి తిని." ఇది విని సరే మీ యిష్టము. ఎవరికేది యిచ్చినను నాకు వానితో పనిలేదు. ఈ మారు పుట్టినది మాత్రము నాది. నేను తీసికొందును. ఈ మాటలు విని ఆలాగున కానచ్చునని బ్రహ్మయు, విష్ణువును అంగీకరించిరి. తరువాత సముద్రమును తిరిగి తరవగా హాలాహల విషము పుట్టెను. సర్వేశుని చూచి తిరా ! ఇదివరకు రత్నములు, స్త్రీలు, మొదలగు పదార్థములు పుట్టుచుండు సముద్రములో ఇప్పుడు ఈశ్వరునివంతునకు వచ్చు నప్పటికి విషము పుట్టినది. పాత్రివశమును యెవరుతప్పింపగలరు. అట్టి సర్వేశ్వరునికే తప్పినదికాదు గదా! వాసుకియను ఆది శేషుని త్రాడుగా జేసి గదా, మందరమును కవ్వమునకు చుట్టి మథించుచుండిరి. అతనికి వెయ్యి తలలు, శరీరము వజ్రముకంటె

కఠినమైనది. కాబట్టి నిలిచినదిగాని లేకున్న ముక్కలగునుగదా. దానిని వారికి త్రక్కొంది వారు లాగగా అలసి ముఖముల వెంట విషము క్రక్కెను. అది సముద్రములో పడెను. ఇంకను గట్టిగా లాగగా అగ్ని పుట్టెను. అదిచూచి దేవతలు, రాక్షసులు సముద్రములోని నీరు జల్లగా మరింత మండెను. ఈసంగతి వాయుదేవునివలన విని విష్ణుమూర్తి వర్షమును కురిపించెను. అందువలన అగ్ని చల్లారెను. కాని విషము బాగుగా వ్యాపించి బాధ హెచ్చయ్యెను. అదిచూచి వారు నిలువలేక పారిపోయిరి. అంత కంపము వ్యాపింపగా ఆకారము భరింపలేక దేవతలు తమ లోకమగు స్వర్గమునకును రాక్షసులు, నాగులు, పాతాళమునకును, బ్రహ్మ తన సత్యలోకమునకును, ఈశ్వరుడు కైలాసమునకును పారిపోయిరి. గాఢతప్తిన చక్రవర్తులు మునులు మొదలగువారు పది రెండు యోజనములు దూరము పోయినిలిచిరిగాని అచ్చటికికూడ దాని వేడి తగులుచుండెను. అచ్చట గరుడునిపైని విష్ణుమూర్తియు చల్లనివాడై అమృతమును, మంచును, వర్షించుచున్న చంద్రుని వద్ద నుండుటచే లక్ష్మి, అప్సరసలును, వజ్రమయ శరీరులై రక్తమాంసములు లేనందున నిధి పురుషులును మాత్రము ఎచ్చటిచోట నుండిరి. అయినను విష్ణుని శరీరము విషపు కాకచే నల్లబడి అదిమొదలు కృష్ణుడను పేరుపొందెను. అంతట ఆ విషము వేడి బ్రహ్మలోకమువరకును వ్యాపించుట చేతను, అదివరకే దేవతలందరును బ్రహ్మయొద్దకు చేరి మొఱ్ఱ

పెట్టుచుండుటచేతను, దాని బాధవలన తొలగించుటకు తనకు సమర్థత లేకుండుటచేతను, బ్రహ్మ దేవతలను వెంటతీసికొని కైలాసమునందున్న శ్రీమహాదేవుని యొద్దకు పోయెను. అప్పుడు వారి రాకచూచి ఈశ్వరుడు చిరునవ్వు నవ్వి ఇట్లువచ్చుటకు కారణమేమని అడుగగా, విషమువలన సంభవించిన బాధను దెలుపుచు రక్షింపుమని పలువిధముల వారు ప్రార్థింపగా, సదా శివుడు కరుణా సముద్రుడు గనుక త్వరలో సంతోషించి వారిని ఆపదనుండి రక్షింపదలంచి వారితో బయలుదేరి విషమున్న సముద్రతీరమునకు పోయి దానిని సులభముగా గ్రహించి చే బట్టి రేగుపండువలె ముద్దగా చేసి గుటుక్కున మింగి తన కంఠము నందుంచెను. దాని వేడివలన ఆయన సొమ్మసిల్లుట చూచి, బ్రహ్మ, విష్ణువులు భయపడి, చంద్రుని, గంగను ఆయన శిరస్సున నుండ నియమించిరి. అందువలన కొంతసేపటికి ఆయన తెలివొంది గంగను చంద్రుని చూచి వారివలన తనకు ఉపకారమగుట తెలిసికొని, మీకు వరంబు లిచ్చెదను, వేడుడనగా చంద్రుడు ఇట్లనెను. "స్వామీ! నేను పుట్టినదినము సోమవారము కావున ఆ దినము నిమ్ము పూజించు నరులకు యజ్ఞ ఫలము నిచ్చి నీలోకమైన కైలాసమందు వారికి నివాసమిమ్ము. గంగ ఇట్లనెను. "ఆ నాడు నీకు అభిషేకము చేయువారికి కోటితీర్థముల మునిగి సేవించిన ఫలమిమ్ము. వారి కోరికలను నెరవేర్చుము. నేటినుండి చంద్రశేఖరుడు గంగాధరుడు అను

నామములు పఠింపుదుము. ఇంతే మా ప్రార్థన.'' వారికోరికలు విని అట్లు అనుగ్రహించితినని చెప్పి ఇంతేకాక యే మానవుండైనను కృష్ణపక్ష చతుర్దశీ సోమవారమునాడు నన్ను పూజించువారికి ఏవరముకోరినను తప్పక ఇచ్చెదనని ఈశ్వరుడు వాగ్దానము చేసెను. కంఠమందు గరళము ఉంచుకొన్నందున అప్పటి నుండి మచ్చ ఈశ్వరునికి కలిగినది. అందుచేత ఆయనకు నీలకంఠుడని పేరు సార్థకమయ్యెను.

సాంబసంతుని జన్మము.

హిమవంతునికిని మేనకాదేవికిని కుమార్తెయైన పార్వతి దేవిని ఈశ్వరుడు వివాహమైన పిమ్మట ఆ దంపతులు కైలాసమునకు విజయము చేసిరి. ఆ కైలాసమునకు నాలుగు ప్రక్కల అడవి యుండెను. దానికి రుద్రవనమని పేరు. ఎందుచేతననగా అందు సదా ఈశ్వరుడు విలాసార్థము సంచరించు చుండును. ఆ వనమందు అనేక ఫలవృక్షములు, పూలచెట్లు లతలు మృగములు ఉండెను. అందు సర్వకాలములందు వసంతఋతు లక్షణము కలిగి యుండుటచేతను నానావిధవాసనలతో చల్లని మందమారుతము వీచుచుండును. గనుక ఈశ్వరుడు పార్వతితో కూడ కేళీవినోదములు సల్పుచుండును. ఒకనాడు చల్లని నీల మేఘము కాయుచుండు సమయమున నెమళ్లు కూయుచుండగా కోవెలలు అరచుచుండగా, ఈశ్వరుడు మంచి కుతూహలము కలవాడై భల్లూక రూపమును ధరించెను. అదిచూచి పార్వతి

చిరునవ్వు నవ్వి యిట్లనెను. " నాథా ! ఎన్నిరూపములు ధరింప గలరు. మీ మహిమలు చర్యలు చాలవింతలు అందరికి అగోచరములు గదా ! ఎవరు తెలిసికొన గలరు." ఆమాటలు విని సర్వేశ్వరుడు ఆనందించి ఆమెతో ఇట్లనెను. " చెలీ ! ఈ రమ్య వనంబున ఇట్టి కుతూహల సమయమందు నీతో ఈ రూపమున భోగించుటకు మనసు పుట్టి ఈ రూపమును పొందితిని. కావున నీవును ఇట్టి ఆకారమును త్వరలో పొందుము రమ్ము." అనగా విశ్వపతి ఇష్టానుసారము మెలగుట పతివ్రతధర్మము గాన ఆమె అట్లు చేసెను పిమ్మట వారు స్వేచ్ఛా విహారము కామవినోదము లనుభవించుచు కొంతకాలము ఆ వనంబున సంచరించి తమ నిజ రూపములను పొందిరి. కొద్దికాలములో భల్లూక ముఖముతోను మనుష్య శరీరముతోను ఆమెకు ఒక కుమారుడు జన్మించెను. ఆ బాలుని ఒడిలో నిడుకొని పార్వతి ఈవరము లిచ్చెను. " ఓ వత్సా ! నీకు కోటి సింహముల బలము కలుగు గాక. ముల్లోకములయందును నిన్ను జయించువారు లేకుందురు గాక. కల్పాంతము వరకు జీవింతువుగాక. నీకు అన్ని శాస్త్రముల జ్ఞానము కలుగుగాక. ఈ వనములలో నీ ఇష్టానుసారము సంచరింతువుగాక. నాయనుగ్రహమువలన నీకు భయముండదు." అని వరములిచ్చి, పార్వతీ పరమేశ్వరులు నిజరూపములతో కైలాసమునకు వేంచేసిరి. అంతట జాంబవంతుడు ఆవనము నందే గాక, స్వర్గ, మర్త్య, పాతాళములందు సంచరించుచు

వనములందు దొరకు పండ్లను, దుంపలను తినుచు పెరుగు చుండెను. కొంతకాలమునకు క్షీరసముద్రమును దేవాసురులు మర్దించునప్పుడు బ్రహ్మ వానిని పిలిపించి, ఓషధులగుణములు, వానిని పోల్చు విధము, అవి దొరకు స్థలములు మొదలగునవి వ్రాయబడియున్న పుస్తకము, వాని చేతికిచ్చి, ఆ ఔషధములను తెచ్చి, నాటిని చితుకగొట్టించి సముద్రములో వేయుమని, యాజ్ఞాపించెను. ఆ పుస్తకమును అతని యొద్ద నుండి చూచు కొన్నను. ఇదియే వైద్యశాస్త్రమునకు మూలగ్రంథము. ఇందు వనమూలికా వైద్యము బాగుగా చెప్పబడినదట.

శ్రీ మహాలక్ష్మి, శ్రీ మహావిష్ణువును వరించుట.

ఉగ్రమగు విష భక్షణము చేసిన హరుడు దాని వలన భయమందినందున అదివఱకు ప్రాణములను రక్షించుకొనుటకొఱకు పారిపోయిన దేవతలు, రాక్షసులు, మునులు, ఋషులు, రాజులు మొదలగు తిరిగి వచ్చి సముద్రతీరమున నిలిచిరి. త్రిమూర్తులు అప్పటికి యుండిరి. అప్పుడు శ్రీ మహావిష్ణువు వాసుకని చూచి "నీవు విషము క్రక్కుచుండిన ఇంకను రత్నములు పుట్టి యుండును" అనెను. అది వాసుకి విషు సేవను చేయ గలను. నా శరీరము అలసినందున విషము నెనంతటనే కారదు. నా స్వాధీనమున నమున్నది? అనెను. అదివిని ఇంక సముద్ర మథనము చాలించుమని శ్రీహరి చెప్పగా, అట్లయిన మందర పర్వతమును ఎప్పటిచోటనుంచి రండని బ్రహ్మ, రుద్రులు

చెప్పిరి. శ్రీహరి ఆపని చేసి అంతుండెను. జీవజంతువు లన్నిటిని రాళ్ళుగా మార్చియుండెను. కాన వానిని ఇప్పుడు ఎప్పటి జంతువులనుగ చేసెను. శ్రీహరి కూర్మరూపమును ఉపసంహరించెను. ఆయన పర్వతమునుదించి విచ్చేసిన తరువాత, సముద్రమునందు పుట్టిన సమస్తపదార్థములను పంచుకొనుటను గురించి ఆలోచించిరి. శ్రీమహాలక్ష్మి చేతికి బ్రహ్మ ఒక పూలహారమును ఇచ్చి, మూడులోకముల వారును ఇచ్చట కలరని చెప్పి, అందు తనకు ఇష్టమైనవారికి ఆ హారమును మెడలో వేసి వరించుమనగా ఆమె అంతటిని పారజూచి శ్రీ విష్ణువు మెడలో వేసెను. అప్పుడు దేవతలు ఆనూతన దంపతులపై పుష్పవానను కురిపించిరి. శ్రీహరి లక్ష్మిని గరుడవాహనమున నుంచి తెచ్చి, తిరిగి వారితో కలిసెను.

రత్నాదుల పంపకము.

మిగిలిన పదార్థములను పంచుమని శ్రీహరి బ్రహ్మతో చెప్పగా రాక్షసులు తమకు ముందుగా నిమ్మనిరి. తొందర పడకుడు. అందరికిని వరుసగా ఇచ్చుటయగునని బ్రహ్మ అనెను. శ్రీహరి దేవతలకు ముందుగా నిమ్మనెను. ఇంద్రుని పిలిచి ఐరావతమును, ఎనమండ్రు అప్సరసలను, రత్న ఛత్రమును, కుబేరునికి అష్టనిధులను, ఇచ్చి దేవతల ధనము కొట్టుకొనుచు మనెను. సూర్యునికి యేడు గుఱ్ఱములను ఇచ్చి తన రథమునకు పూన్చుకొమ్మనెను. కౌస్తుభమణిని శ్రీమన్నారాయణునకు, శమం

ఏకముఖకుండలములు సూర్యునికినిఇచ్చెను. ఆసూర్యుశ్క్యము మెడలో నుండువారికి ఆకలి, దప్పి లేకలేక ఉండవు. ఆ కుండలములు అమృతము గారుగుటచే, వాటిని చెప్పులకు పెట్టుకొన్నవారికి మరణముండదు. విష్ణువు వరుణుని పిలిచి, పుష్పకవిమానము ఇచ్చెను. వరుణుడు బ్రహ్మ నిప్రసిజూచి మీరు ఏమయినను తెలిసికొనుడనగా నా సంతోషము ని [illegible] తినియున్నాను, అయినను నాకుశంఖము నిమ్మనగా బ్రహ్మ ఆయనకు శంఖము నిచ్చెను. శివునకు నాగ నవరంగులకు కారణమేమనగా అదిసూర్యునివలె ప్రకాశించుచుండును. దానిని ఊదిన ముల్లోకములకు వినబడును. దాని శబ్దమువిని బలులు మూర్ఛిల్లుదురు. దానున్న శత్రువులు వచ్చి యెదుటనిలుతురు. కుబేరునకురథములన్నియు ఇచ్చినానితో గరుడధ్వజము గల రథము వాడుక చేయవద్దనియు అది శ్రీమహావిష్ణునే యొక్కటి లేదనియు చెప్పెను. కశ్యపుడు మొదలగు మహాఋషులకు కామధేనువులను పంచిపెట్టెను. తరువాత చక్రవర్తులను పిలిచి వారికి కిరీటములను, భుజకీర్తులను రత్నములను పంచి యిచ్చి వారిని వెంటనే తమతమ దేశములకు వెళ్ళుడని చెప్పెను. ఒక మణి బ్రహ్మ తన కంఠమున ధరించెను. దానివలన మోహము నశించును. ఈ మాయా సంసారమందు భ్రమయుండదు.

అందరికిని అన్నియు ఇచ్చుటయు, తమకు ఏమియు ఇయ్యకుండుటయుచూచి, రాక్షసులుమిగుల కోపించి బ్రహ్మనుజూచి ఇట్లు

నిరి. "ఓ పితామహా! అందరకు అన్నియు మంచివియంచి పంచి తిరి. నాసంగతి మరచితిరా ? మేము ఎంతోకష్టపడి సముద్రము సు మరచితిమో ఎరుగరా ? ఇందులో శ్రీకృష్ణుని దోష మేమియు లేదు. మీరే గదా అందరకి పంచుచున్నారు. మేము కూడ ఇచ్చుటనే యున్నను పూనికచ్చుటకు మీకు బుద్ధిపుట్ట లేదు. మంచిమంచి పదార్థములను, రత్నములను, స్త్రీలను దేవత లకు ఇచ్చితిరి. మాకు మరి మిగిలిన దేమున్నవి ! అప్సరసలలో నలుగురిని మేము తీసికొనక మానము" ఆమాటలు విని బ్రహ్మ వారితో ఇట్లు చెప్పెను. "బిడ్డలారా ! తొందరపడ కుడు. మీవంతు మీకును దొరకును. అప్సరసలు ఇదివరకే ఇంద్రునికి ఇయ్యబడిరి. మీకు ఎట్లు లభించును. ఇచ్చినది పుచ్చుకొనుట గొప్ప దోషము గదా ! కావున ఆసంగతి మరచి పొండు. ఇందులో అమృతము గదా ముఖ్యమైనది: అది అంద రికీ ఇయ్యబడును. కావున దానిని అందరము భుజింతము. ముం దురత్నములను, పంచెదను." అని అప్పటికి మిగిలిన రత్నములు నాలుగు వంతులు వేసి అందులో మూడు వంతులు, మిగిలిన దేవతలకు గంధర్వులకు నాగులకు పంచి, మిగిలియున్న భాగము పట్టించుకొని, బ్రహ్మను తన వెంట తీసుకొని బలిచక్రవర్తి యొద్ద వాటిని బెట్టించి వీనిని మీరాక్షసులకు పంచిపెట్టుము" అనగా "ఇవి నేనెట్లు పంచగలను. అందరికని చాలవు. కొందరికి ఇచ్చి మరిలేనన్న బాగుండునా. అందరము శ్రమపడి సంపాదిం

చిన వానిని సమానముగా భేదబుద్ధిలేక పంచవలదా! అనెను."
అదివిని శ్రీహరి, బ్రహ్మను జూచి "వారిని ఎందుకు బ్రతిమాలెదరు. మనకు తోచిన మాత్రము ఇచ్చితిమి. వారికి ఇష్టమైన పుచ్చుకోవచ్చును. లేనియెడల మానవచ్చును." అని చెప్పగా, కశ్యపుడు బలిని బోధపరచి పంచిపెట్టుమనెను. కొందరికి ఏమియు నేకుండుట చూచి బ్రహ్మ మరికొన్ని పంపెను. అందరకు పంచిన పిమ్మట, ఒక రత్నహారమును బలిచక్రవర్తి మెడలో వేసెను. అతడు సంతోషించెను. అప్పుడు బలిచక్రవర్తి 'అమృతమును క్రమముగా పంచెదరా! లేక ఇట్లే చేసెదరా' యని బ్రహ్మ నడుగగా అదియేమన్న మాట? తినవలసిన దాని విషయమై అట్లగునా! నీవు యెవరిని పంచుమన్న వారే పంచెదము." అనెను. శ్రీహరియే వడ్డించుటకు తగినవారు. ఆయన వడ్డించిన భేదాభేద బుద్ధిలేకుండును." అని బలిచెప్పెను.

అది విని సుధాకలశమును సురభాండమును తెప్పించి సభ మధ్యనుంపించెను. అవి చూచి సురాసురులు చుట్టుకొనుమూగగా ఇట్లయిన నేనెట్లు వడ్డించగలను? మీరు పంక్తులుగా కూర్చుండుడని చెప్ప వారందరును కలిసికూర్చుంటిరి. అట్లుగాదు. వేరు వేరుగా కూర్చుండుడని చెప్పి దేవతలను తూర్పు ముఖముగాను రాక్షసులను పశ్చిమ ముఖముగాను కూర్చుండ బెట్టి తాను జగన్మోహిని రూపమును పొందెను. విశ్వకర్మ బంగారు గిన్నెలు దేవతల ముందర నొక్కొక్కటియు వెండి గిన్నెలు రాక్షసుల

యెదుట నొకటి చొప్పునను ఉంచెను. అది చూచి రాక్షసులు కోపించి దుఃఖించిరిగాని నిమేషమాత్రములో తినుటకు యేగిన్నె లైననేమని ఎలి వారికి బోధించెను. అప్పుడు శ్రీహరి అచ్చట నున్న సురాసురలు ఎందరుండిరో అందరకు అన్ని స్త్రీ రూపము లను ధరించి దేవతలకు అమృతమును, రాక్షసులకు సురను వడ్డించెను. ఎవరికి ఏ స్త్రీ వడ్డించుచున్నదో ఆమెయే గాని తక్కిన స్త్రీలు కనబడకుండిరి. త్రిమూర్తులకు తప్ప ఇతరులకు స్త్రీ రూపములన్ని యగుకనబడ లేదు. రాక్షసులు దానిని త్రాగి "ఇదిసురగ. అమృతము ఏదీ!" అనిఅడుగగా మొదటఅందరకు సురయే వడ్డిం చితిని. ఇదిగో అమృతము తెచ్చుచున్నాను" అని అమృతమునంతు చోటికిబోయి కలశచేబూని అంతర్ధానమయ్యెను. ఇట్లు శ్రీమహా విష్ణువు తన మాయవలన జగన్మోహినియై తన విశ్వరూపమును చూపి భ్రమింపజేసెను.

రాహువు అమృతపానము చేయుట.

ఈ రాహువు కశ్యపబ్రహ్మకు శింహికయను భార్య యందు బుట్టి తాత అనగా తల్లి తండ్రియైన దక్షప్రజాపతి యిచ్చిన శాపము వలన రాక్షసుడై నను అమృతము దేవతలకే కాని రాక్షసులకు ఇయ్యకుండుటకు త్రిమూర్తులు రహస్యముగా ఆలోచించుట ఎరిగియున్నందున తాను సూర్యచంద్రుల మధ్య దేవతలపంక్తిలో కూర్చుండి అమృతపానము చేసెను. సూర్య చంద్రులు ఆసంగతి శ్రీకృష్ణునితో చెప్పగా "ఇప్పుడు చెప్పిన

మించినపనికి నేనేను చేయగలను" అని ఆయన అనెను. కాని కృష్ణునికి కోపము లేకపోలేదు. వానిని కోపముతో చూడగా వాడు గడగడ వణకు చుండెను. నన్ను మోసగించి నాడన్న క్రోధముచేత కృష్ణుడు వానిపై సుదర్శనచక్రమునువిడచెను. అది వానిశిరమునిను రెండు ముక్కలుచేసెను. కాని ప్రాణములు పోనందున ఆ మొండెము పద్మాసనము వేసి కూర్చుండి శ్రీహరితో ఇట్లనెను. "ఓస్వామీ! నిర్హేతుకముగా నాకింతమోసమును చేసి తిరి? మీరేకదా అమృతము నాకుఇచ్చితిరి? మీరు కరుణా సముద్రులు. సర్వజ్ఞులు. భూతభవిష్యత్తులు తెలిసినవారు. తమ రేకదా ప్రళయము సృష్టిచేయువారు. సమస్తలోకములు నిండి యున్నవారు మీరే. ఇట్టి అధర్మము చేసిన కాదనువారెవరు? తిండిబెట్టి వెంటనే నన్ను చంపితిరి. ముఖమంచూచి మీరే వద్దించి చితిరిగదా! ఏల పోల్చలేకుంటిరి? పరమేశ్వరుడ వగుటచేత మీరు పోల్చలేకపోవచ్చునుగాని పాపపుణ్యభేదము తెలియదా? భోజనముపెట్టి ఆకలమందే జీవుని చంపుటవలన కలుగుపాపము భూమియుండునంతకాలము నరకబాధలను అనుభవింపచేయదా? పాపపుణ్యములు మీరు నిర్ణయించినవే గదా? వానిని మీరే అతిక్రమించిన పాలించువారెవరు? వాని మాటలువిని శ్రీహరి ప్రసన్నుడై ఇట్లుచెప్పెను. ఓయీ! నీయందు నాకు చాల కనికరము గలిగెను. నీయిష్టమువచ్చిన వరములను కోరు కొనుము. తప్పక యిచ్చెదను. అదివిని రాహువు ఇట్లుకోరెను.

ఓమహాప్రభూ ! ఈచంద్రసూర్యులు చెప్పబట్టిగదా మీరు నన్ను నరికితిరి. కావున వీరిని మ్రింగుటకు నాకు సెలవిండు" అందుపై శ్రీహరి యిట్లనెను. ఓయీ ! సూర్యచంద్రులను నీవు మ్రింగిన లోకములకు చాల బాధలుకలుగును. చీకటి నిండుకొనును! రాత్రిపగలు భేదముండదు. ఓషధులుపెరుగవు. వృక్షములు, పశు పక్ష్యాది జంతువులు మానవులు వృద్ధి పొందరు. ఇంకను అనేక కష్టములు కలుగును. కావున వీరిని నీవు మ్రింగకుము. కాని అమావాస్య పోయి పాడ్యమి, పౌర్ణమి పోయి పాడ్యమి వచ్చునప్పుడు కొన్ని కొన్ని నక్షత్రములు, యోగములు కరణములు కలిసి యున్నప్పుడు వారిని నీవుమ్రింగి కొంచెము చప్పరించి వెంటనే విడుచుచుండుము. విడువకున్న నీతల పగిలి వెంటనే చావగలవు. వారు నీకు చేసినకీడు వారి నిట్లు బాధించుచుండును.

దీనికే గ్రహణమందురు. ఆగ్రహణ కాలమందు బంగారము, గోవులు, అన్నవస్త్రములు రత్నములు మొదలగు షోడశ మహాదానములు బ్రాహ్మణుల కిచ్చువారు, విధిప్రకారము సంకల్పముచేసి మమ్మును తలచుకొని ధ్యానముచేసి నన్ను స్మరించుచు విడుపువరకు జపించువారు, సమస్త పాపములను నశింప జేసికొని, సిరి సంపదలతో జీవించి తుదకు నన్ను పొందుదురు. అట్లు చేయక గ్రహణ సమయమందు స్నానము చేయకుండిన వారికి చండాలజన్మము కలుగును. ఆకా

లమునందు భోజనము, సంగమము, చేయువారికి నూరు జన్మములవరకు కఠిన దరిద్రము సంభవించును. నీ మొండెము రాహువను పేరును, నీ శిరస్సు కేతువను పేరును పొందినవాడవై సూర్యచంద్రు లున్నంతకాలము జీవింతువుగాక. అని శ్రీహరి వానికి వరములిచ్చెను. ఈ రాహుకేతువులు గ్రహములలో చేరెను. ఈ గ్రహణము పట్టుటవలన, చంద్రసూర్యుల బలము కొంత తగ్గును కావున వారి ఆయువు కొంత క్షీణించును. దీపములలో చమురు కొంత తగ్గించిన అది వెలుగుకాలము తగ్గునట్లే చంద్ర సూర్యుల ఆయువు తగ్గుటవలన కాలపరిమాణము యుగప్రమాణములు తగ్గును. అందు ఒక గ్రహణమువలన ఎంతకాలము తగ్గునో ఆ గ్రహణకాలమందు చేయబడిన కర్మలు అంతకాలము చేసినట్లు ఫలమిచ్చును. కాబట్టి గ్రహణకాలమందు చేసిన పాపపుణ్యముల ఫలము అధికము.

దేవాసురులకు మొదటియుద్ధము.

శ్రీహరి రాహువుకు వరములిచ్చి తిరిగి వారివైపు చూచువరకును దేవాసురులు తమ పంక్తులలోనే కూర్చుండి యుండిరి. అమృతము తెచ్చి వడ్డించుమని శ్రీహరిని పిలుచుచుండిరి. అప్పుడు ఆయన వారిని చూచి అమృతము మరి లేదనియు వారు లేచిపోవచ్చుననియు వారితో చెప్పగా శ్రీహరిని నిష్ఠురవాక్యము లాడుటకు మొదలుపెట్టి యుల్లనిరి. ఓ హరీ! నిన్ను మేము నమ్మినను మాకు విశ్వాసము లేక

పోయెను. నీకు మేము ఏమి అపకారము చేసితిమి ? నీ సెలవు ప్రకారము చాల శ్రమపడి సముద్రము తరచితిమి. అందు దొరకిన పదార్థములు దేవతలతో పాటు మాకు సమముగా పంచక పోతివి సరేకదా ! అమృతమైనను మాకియ్యక సుర ఇచ్చితివి. ఇది నీకు ధర్మమా ? వారును మేమును అన్నదమ్ములము. మాలో మాకు లేని భేదబుద్ధి నీకేల కలిగెను. మేము కశ్యప బ్రహ్మ కుమారులమై, వేదాధ్యయనము నిత్యాగ్ని హోత్రములు, మంత్రజపములు చేయుచు నిష్ఠతో నున్న సంగతి తెలిసియు, మాకు సుర ఇచ్చి జాతి చెడగొట్టితివి. మాలో నొకడైన రాహువు కష్టపడి నీ పక్షపాతబుద్ధి తెలిసియే కావచ్చును. మారువేషమున దేవతలతో కూర్చుండి యుండగా వానికి అమృతమిచ్చి తిన్నచోటనే వానిని సంహరించితివి. ఇదినీకుతగునా! ఈపనులవలన నీసమబుద్ధి, న్యాయము, సర్వజ్ఞత్వము, మాకు బోధపడినవి. ఇదివరకు మేమందరము నీ యందు, భక్తి భయము గౌరవము కలిగి మా సంస్థిత్రికాలె ముందు నీకు నమస్కరించుచుంటిమి. ఇంకటితో తెలిసెను. ఇకను నిన్ను నమ్మము. మరియునీకు భయపడము. ఇదిగో నీతో యుద్ధము చేయుచున్నాము. సిద్ధముగానుండుము. అని రాక్షసులందరును ఒక్కమారుగా శ్రీహరిపై బాణవర్షము కురిపింప నారంభించిరి. అది చూచి దేవతలందరు శ్రీహరి పక్షమున రాక్షసులతో తలపడిరి. వారు తమ వాహనములపై నుండి

ఉభయపక్షములవారును ఘోరమైన యుద్ధముచేసిరి. కొంత కాలములో బలిచక్రవర్తి మూర్ఛితుడయ్యెను. అతని పక్షము ననున్న రాక్షసులు అందరు చచ్చిరి. మిగిలియున్న కొంచెము మంది కొండగుహాలలోనికి అడవులకు పారిపోయి దాగుంకిరి. యుద్ధము ముగిసెను.

ఇట్లు అంతమైన తరువాత, వాసుకిని పిలిచి రత్నహారములు మొదలుగు గొప్ప బహుమానములిచ్చి తన నిజనివాసమునకు పంపిరి. అనతు ఎప్పటివలె భూ భారమును వహింపగా శ్రీహరి తన కూర్మరూపమును సంహరించెను. మిగిలిన అమృతమును ఇంద్రునికిచ్చి దానిని జాగ్రత్తపరుచుమని బ్రహ్మ చెప్పగా, ఆయన దానిని రహస్యమైన స్థలమున భద్రపరిచి అచ్చట గంధర్వులను కాపుంచెను. పిమ్మట దేవతలందరును తమ వాహనముల నెక్కి త్రిమూర్తులతో కూడి వైకుంఠమునకు పోయి శ్రీహరికి శ్రీ మహాలక్ష్మిని వివాహముచేసి అచ్చట కొంతకాలము వినోదము లనుభవించి శ్రీహరిచే సత్కారములనుపొంది, సెలవు తీసికొని, వారి నిజనివాసములకు వేంచేసిరి.

ఇంతు యుద్ధభాగము క్లుప్తపరచబడ్డది.

రాక్షసులు తిరిగి వృద్ధిపొందుట.

కశ్యపబ్రహ్మ ఈ యుద్ధమునందు తన పుత్రులైన రాక్షసులు నశించుట చూచి మిగుల దుఃఖించి మరి దేవతలతో కలియక ఇంటికి పోయి భార్యలతో ఈ సమాచార మంతయు

చెప్పగా రాక్షసమాతయైన దితి, మిగుల శోకించి దేవతలకు శాపమిచ్చుటకు సిద్ధపడగా కశ్యపుడు ఆమె చెయ్యి బట్టుకొని వారి వలన నేరములేదనియు రాక్షసులే ముందు యుద్ధమునకు సిద్ధపడి రనియు చెప్పి ఆమెను వారించెను. మరియు తన గర్భమున ఇద్దరు కుమారులు త్వరలో కలుగుదురనియు వారిని మూడులోకములలో ఎవరును జయింపలేరనియు వారు త్రిమూర్తులకుకూడ అజేయులగుదురనియు చెప్పెను. అందు కామె సంతోషించెను. అది మొదలు సురాసురులకు విరోధము కలిగెను. శ్రీహరి అసురులకు విరోధిగానుండి వారిని సంహరించుచు సురల పక్షమున నుండుటచే దైత్యారి యని పేరు పొందెను.

కూర్మపురాణము సమాప్తము

అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహము
వరాహపురాణము.

సూర్యవంశము.

సూర్యునికి సంజ్ఞ, పద్మిని, ప్రభ, ఛాయ అని నలుగురు భార్యలు. సంజ్ఞకు వారిలో వైవస్వతమనువు పుట్టెను. పద్మిని గర్భమందు రేవతుడు, యముడు అను ఇద్దరుకొడుకులును, యమునియను కన్యకయు పుట్టిరి. ఛాయకు సావర్ణిమనువు, తపతి, విష్టి అను ఇరువురు కన్యకలు పుట్టిరి. తరువాత శనైశ్చరుడు పుట్టెను. ప్రభయనుభార్యకు ప్రభాతుడు పుట్టెను. వీరిలో వైవస్వతమనువుకు తొమ్మండ్రు కుమారులు కలిగిరి. వారిలో జ్యేష్ఠుడు ఇక్ష్వాకుడు. ఇతనికి పదిహేనుగురు పుత్రులు. వారిలో మొదటి వాడు వికుక్షి. ఇతనికే కాకుత్స్థుడని పేరు. వీనికుమారుడు పృథుచక్రవర్తి. వీనికివిశ్వకుడు, వీనికి ఆర్ద్రకుడు, వీనికియువనాశ్వుడు పుట్టిరి. ఇతడు కుమారుడు కలుగుటకొరకు తపస్సు చేయుటకై గోకర్ణతీర్థమునకు వెళ్ళగా అచ్చట గౌతమమహర్షి తపస్సు చేయుచుండెను. ఆయనకు ప్రదక్షిణ నమస్కారములు చేసి, నాకెట్లు పుత్రులు గలుగుదురని అడుగగా "శ్రీమన్నారాయణుని సేవించిన ధర్మాత్ముడైన కొడుకుపుట్టును" అనెను. అట్లు చేయగా ఒకపుత్రుడు కలిగెను. వానికి శ్రవంతుడని పేరు. ఇతను శ్రవంతియను పేరుగల గొప్ప పట్టణము కట్టెను. వానికి

బృహదశ్వుడును, వీనికి కువల యాశ్వుడును పుట్టిరి. ఈయన దుంధుఅను పేరుగల రాక్షసుని చంపుటచేత దుంధుమారుడను పేరు సార్థకమయ్యెను. కువలయాశ్వునికి ముగ్గురు కొడుకులు వారిలో పెద్దవాడగు బృహదశ్వుడు రాజయ్యెను. వానికి ప్రమోదుడు, ఇతనికి హర్యశ్వుడు, వీనికి నికుంభుడు, వీనికి సంహితాశ్వుడు, వీనికి కుశాశ్వుడు, అరుణాశ్వుడు పుట్టిరి. వీరిలో రెండవవానికి యువనాశ్వుడు కలిగెను. ఇతడు ఇంద్రునితో సమానమైన పరాక్రమవంతుడై వారుణ యజ్ఞముచేసి, మాంధాతయను మిక్కిలి విష్ణుభక్తిగల కుమారుని కనెను. మాంధాతకు కుమారులు ముగ్గురిలో పెద్దవాడగు అంబరీషుడు రాజయ్యెను. వానికి యువనాశ్వుడు అతనికి హారితుడు, అతనికి పురుకుత్సుడు, అతనికి అసమంద్యుడు, అతనికి సంభూతి, అతనికొడుకు విష్ణువర్ధనుడు, అతనికి అనరణ్యుడు, అతనికి బృహదశ్వుడు, అతనికి హర్యశ్వుడు జన్మించిరి. అతడు కర్దముడను ఋషిప్రసాదము వలన సూర్యునితో సమమైన వసుమనస్సు అను పుత్రుని కనెను.

వసుమనస్సు చరిత్రము.

వసుమనస్సుచక్రవర్తి సూర్యుని పూజించి వానివరము వలన త్రిధన్వుడను కుమారుని గనెను. దానశీలుడు మానశూరుడైన వసుమనస్సు దిగ్విజయముచేసి సమస్తరాజులను జయించి అశ్వమేధయాగము చేసెను. అందుకు ఎల్ల ఋషులను మునులను పిలిపించెను. అన్నము, ఉదకము ఇచ్చుటకు అనేక సత్ర

ములు పెట్టించెను. యజ్ఞము సమాప్తి చేసిన తరువాత ఒక సభ
చేసి అందున్న మునులను, ఋషులను చూచి వారితో ఇట్లనెను.
"ఓ మహానుభావులారా! మీరందరు మహాజ్ఞానులు. మీకు
విశదము గాని సంగతులుండవు. కావున నేనొక్క ప్రశ్న చేసె
దను. నన్ను క్షమించి నాయందు కరుణించి నా సందేహము
దీర్పుము. అది యేమనగా యజ్ఞము, తపస్సు, సన్యాసము, ఈ
మూడింటిలో ప్రధానమైనది యేదో సెలవిండు. ఆమాటలు విని
భవానిని కలయజూచి వసిష్ఠమహాఋషి లేచి యిట్లు చెప్పెను.
"ఓ రాజా! వినుము. నాలుగు వేదములు చదివి వివాహమై
సంసారమునందు ప్రవేశించి కుమారుని గని యజ్ఞయాగములు
చేసి వనవాసియై తపస్సుచేసి యోగమార్గమున శరీరము విడచి
వైకుంఠమును పొందవలెను.

పులస్త్యమహాముని యిట్లనెను. "ఓ రాజా! యజ్ఞ
యాగములందు దేవతల నారాధించి మహాయోగివై తపస్సు
చేసి శ్రీహరిని తృప్తిపరచి సంసారమును విడచి సన్యాసివి
కావలెను."

పులస్త్యమహాముని ఇట్లు పలికెను "ఓ రాజా వినుము.
ఘోరతపస్సు వలన పురాణపురుషోత్తముడైన శ్రీహరిని తృప్తి
పరచిన ముక్తి పొందుదువు. ఈ సంసారములో మరల పుట్టవు?

జమదగ్ని మహాముని యిట్లనెను. "ఓహో రాజా!
సర్వాంతర్యామియు సర్వేశ్వరుడునైన జగదీశ్వరుని యోగ
మార్గమున దర్శించుటకన్న అధికమేమున్నది.

విశ్వామిత్రుడు ఇట్లనెను. "రాజా! వినుము. అనంత మహిమ, అనంతశక్తి గలిగి అగ్నిస్వరూపుడగు శ్రీమహారుద్రుని మంత్రము జపించి యోగాసనమున మూలకమలమును స్థాపించి తపస్సు చేసిన చతుర్వర్గములు అనగా ధర్మ, అర్థ, కామ, మోక్షములు కలుగును. యజ్ఞములు, యాగములు, దేవ పూజలు ఎందుకు?

భరద్వాజమహాముని యిట్లనెను. "ఓ మహారాజా! శ్రీ వాసు దేవుని పాదపద్మములయందు భక్తి యుంచవలెను. యజ్ఞము యాగము, తపస్సులు ఏమిచేయుచున్నను, ఆశ్రీహరి పాదపద్మ ములనే ధ్యానించుచుండవలెను. అంతకంటె భగవద్భక్తి ఏమియు లేదు.

అత్రిమహాముని యిట్లు చెప్పెను. "ఓ నగేశ్వరా! వినుము. ఈ జగత్తును సృష్టించునట్టియు, బ్రహ్మను సృష్టించినట్టియు, ఆసర్వేశ్వరుని ఘోరమైన తపస్సువలన ఆరాధింపుము. ఇంతకంటె మేలు చేయునది వేరలేదు."

గౌతమమహాఋషి యిట్లనెను. "ఓ మహీపాలా! వినుము. ఆదిమధ్యాంతరహితుడగు ఆది విరాట్టు పూజకంటె అధికమేము న్నది. ఆయనయే జగత్తులకు కర్త!

కశ్యప బ్రహ్మ ఇట్లు చెప్పెను. "ఓ మహారాజా! దేవ దేవ మహాదేవుడును, దేవాది దేవుడునైన శంభుని సేవించిన సర్వము లభించును."

క్రతుఋషి యిట్లు పలికెను. " ఓ నరాధిపా ! వినుము. వేదములు చదివి, యజ్ఞములు చేసి, కుమారుని కని, తపస్సు చేత కులమును పవిత్రముచేసి, యోగమార్గమున శరీరమును విడచి, వైకుంఠము చేరవలెను అని వేదములలోను, పురాణము లలోను చెప్పబడినది.

ఆచక్రవర్తి అందరు చెప్పినదివిని వారిని సత్కరించిన పిమ్మట తన కుమారుని పిలిచి రాజ్యభారము వానికొప్పగించి ధర్మముగా పాలించుమనిచెప్పి, ఈషణత్రయములువిడచి హిమాలయ పార్శ్వమున నున్న దేవదారువనమున ప్రవేశించి, దుంపలు, ఫలములు తినుచు పంచేంద్రియములను నిగ్రహించి, గాయత్రి జపించుచు నూరు సంవత్సరములు కాగా బ్రహ్మప్రత్యక్షమై వరముకోరుమనెను. అప్పుడు ఆ రాజ సమాధి చాలించి లేచి, ప్రదక్షిణ నమస్కారములు చేసి యిట్లనెను. " గాయత్రిని జపించుటకు నాకు మరి నూరు సంవత్సరములు ఆయువునిమ్ము" అనియడుగ అట్లే ఇచ్చితినని బ్రహ్మ అంతర్ధానమయ్యెను. ఆ రాజుమరి నూరు సంవత్సరములు తపస్సు చేయగా అర్ధనారీశ్వరుడు దర్శనమిచ్చెను. వానిని ప్రార్థించి మరి నూరు సంవత్సరములు గాయత్రి జపించుటకు ఆయువు వృద్ధిచేయుమని కోరగా అట్లే ఇచ్చితి నని ఆయన నెడలెను. పిమ్మట మరి నూరుసంవత్సరములు గాయత్రీ మంత్రజపము చేయగా లక్ష్మీయుక్తుడై శ్రీ మహావిష్ణువు అంతరాళమున నుండి యిట్ల

నెను. "ఓ వత్సా! వర మడుగుము. నీ తపమునకు మెచ్చితిని" మీ రెవరో నాకు తెలియదు. మీరు నాకు కనబడలేదు. అట్టి మీరు నాకెట్లు వరమిచ్చెదరు" అనగా శ్రీహరి యిట్లనెను. "ఓ వత్సా నాస్వరూప మెట్లు నీకు కనబడును? యోగులకే అగోచరము. నీకు మరి ఆయువు లేదు. శివుడు నీకిచ్చిన నూరువత్సరములు ముగిసెను." అనగా వారికట్లు సంవాదము జరిగెను.

రాజు:—ఆయుష్షు లేకున్న యముడు నన్ను ఎట్లు ప్రతికంవియున్నాడు?

శ్రీహరి:—నీయందు ధర్మబుద్ధి యున్నది. ధర్మముగల ప్రాణులను యముడు దండింపడు.

రాజు:—ధర్మముగల ప్రాణులు చనిపోయిన పిమ్మట యెక్కడికి పోవుదురు?

శ్రీహరి:—యజ్ఞములు, యాగములు చేసినవారు స్వర్గమున దేవతలతో నుందురు. బ్రహ్మజ్ఞానము కలిగి తపస్సు చేసినవారు బ్రాహ్మణులై బ్రహ్మలోకమునుపొందుదురు. యోగమును సాధించినవారైన కైలాసమునకు పోవుదురు.

రాజు:—తిరుగ భూమియందు జన్మింపనివా రెట్టివారు?

శ్రీహరి:—నాభక్తులైన బ్రహ్మజ్ఞానులు తిరిగి జన్మింపక ముక్తి నొందుదురు.

రాజు:—భక్తుల లక్షణములు ఎట్టివి? జనులు పరబ్రహ్మనెట్లు చూడగలరు?

శ్రీహరి:—ఏకాక్షరమంత్రమును జపించువారు నారూప
ముచూడగలరు. చూచినవారికి చావుపుట్టుకలుండవు. భక్తుల
లక్షణములు వినుము. నా భక్తులు నా పేరు వినువరు. రాగ
ము ద్వేషము వారి కుండవు. వారిని నేను విడచియుండను.
వారికొరకే చక్రమును పట్టియుందును.

రాజు:—నేను ఇప్పుడు ఏమి చేయుగలను? బ్రహ్మజ్ఞాన
మును సాధించుటకు నాకు మరి ఆయుపు లేదుగదా? మీరు
ఇంతకష్టపడి నాయొద్దకు ఏలవచ్చితిరి? ఎక్కడనుండి వచ్చితిరో
అచ్చటికి వెళ్ళుడు.

శ్రీహరి:—ఓరాజా! వినుము. నీకు దివ్యజ్ఞానమును
ఇచ్చుచున్నాను. బ్రహ్మజ్ఞానమును సాధింపుము. మరియొక
సంవత్సరము నీకు ఆయువు ఇచ్చుచున్నాను. జ్ఞానము కలిగిననీవు నా
రూపమును నీయందే చూడగలవు. ఏకాక్షర మంత్రము నీ కుపదే
శించెదను. దానిని హృదయమందు జపించుము. నేను పోయెదను.
పిమ్మట ఆరాజు ఆ మంత్రమును ఆరు చక్రములయందు జపించి
త్రిగుణములనునశింపజేసిశంఖ, చక్ర, గదాపద్మములు చేతులందును,
వక్షమునందు లక్ష్మియు కౌస్తుభమణియుగల పరబ్రహ్మనుదర్శించి,
తన తేజమును వాని తేజస్సులో కలిపి, జననమరణములను జయించు
ముక్తి పొందెనట. గాయత్రీ మంత్రప్రభావము ఎట్టిదో చూచి
తిరా? వసుమనప్పు కుమారుడైన శ్రీధన్యుడు ధర్మముగా
పరిపాలించుచు తన ప్రజలు ధర్మము తప్పకుండ సంచరించు

నట్లు చేయుచుండెను. వాని కొడుకుపేరు త్రయ్యారుణుడు. వానికొడుకు సత్యవ్రతుడు. సత్యవ్రతుని కొడుకు హరిశ్చంద్రుడు. ఇతడే భార్యను విక్రయించి యజ్ఞదక్షిణకొరకు ధనము విశ్వామిత్రుని కిచ్చినవాడు. ఇతని కుమారుడు లోహితాస్యుడు. వీని కుమారుడు దుంధువు. వీని కొడుకు విజయుడు. వీనికి కారుకుడు, వీనికి కమ్మకుడు, వీనికి బాహువు, బాహువునకు సగరుడు పుట్టిరి. ఈసగరునికి ప్రభ, భానుమతియనియిద్దరు భార్యలు. అతడు అగ్ని దేవు నారాధించి ప్రభయందు అరువదివేలమంది కుమాళ్ళను భానుమతియందు అసమంజుడను ఒక కుమారుని కనెను. అసమంజునికి అంశుమంతుడను వీరుడు పుట్టెను. వానికి దిలీప చక్రవర్తి కుమారుడయ్యెను. దిలీపునికి భగీరథుడు పుట్టి గంగానదిని భూలోకమునకు తెచ్చెను. భగీరథునికి శ్రుతుడు అతనికి నాభాగుడు, అతనికి సింధుద్వీపుడు, అతనికి అయుతాయువు, అతనికి ఋతుపర్ణుడు, అతనికి సుదాసుడుఅను మిగుల ధర్మాత్ముడైన చక్రవర్తి పుట్టెను. అతనికి కల్మాషపాదుడు, అతనికి అశ్మకుడుపుట్టెను. అతని భార్యఅయిన ఉత్కళయందు మూలకుడుపుట్టి పరశురాముని భయమువలన ఆడు వేషముతో అడవికి పారిపోయెను. అందుచేత అతనికి నారీకవచుడని పేరు వచ్చెను. వానికి శతరథుడు, అతనికిఇలబిలుడు, వానికిబృహద్వర్మ వానికివిశ్వసహుడు, అతనికి ఖట్వాంగుడు, అతనికి దీర్ఘబాహుడు అతనికి రఘుమహారాజు, అతనికి అజమహారాజు, అతనికి దశరథమహారాజు పుట్టిరి.

దశరథమహారాజు సంతతి.

దశరథునకు కౌసల్య, కైక, సుమిత్రలను ముగ్గురుభార్యలు. అందు కౌసల్యకు శ్రీరాములు, కైకకు భరతుఁడు, సుమిత్రకు లక్ష్మణ, శతృఘ్నులు పుట్టిరి. ఇందు రామునికి లవ, కుశులను ఇద్దరు కొడుకులు. కుశునకు అతిధి, వానికినిషధుడు, నిషధునకు నలుఁడను చక్రవర్తి, అతనికి నభుడు, అతనికి పుండరీకాక్షుడు వీనికి క్షేమధన్వుడు వానికి దేవానకుడు వానికి అహీనగుడు వానికి మహాస్వానుడు వానికి చంద్రావలోకుడు వానికి తారా పీతుడు వానికి చంద్రగిరి వానికి భానువిత్తుడు వానికి శ్రుతాయుక్త పుట్టిరి. వీరందరికి ఇక్ష్వాకువంశజులని పేరు.

జయధ్వజుని చరిత్రము.

వైవస్వత మనువు కుమార్తెయైన ఇళావతి కుమారుడు పురూరవుడు. ఇతను గొప్పచక్రవర్తియై భూలోకమున నెవరికిని భయపడువాడు కాడు. అతడు అప్సరసయైన ఊర్వశివలన ఆర్గురు కొడుకులను కనెను. వారిలో మొదటివాడు ఆయువు. అతడు రాహువు కూతురును పెండ్లాడి అయిదుగురు పుత్రులను గనెను. పెద్దవాని పేరు నహుషుడు. వానికొడుకు యయాతి. అతడు శుక్రాచార్యుని కుమార్తెయైన దేవయానను, వృషపర్వుడను రాక్షసుని కుమార్తె శర్మిష్ఠను పెండ్లాడి వారియందు నలుగురు కుమాళ్లనుకని వారికి తనరాజ్యమును పంచియిచ్చెను. వారిలో యదువు కుమారుడు సహస్రజిత్తు. వానికి శత్రుజిత్తు, అతనికి

హైహాయుడను పుట్టి ప్రజలను బాగుగా పాలించుచుండెను. అత నికి వేణుహాయుడు పుట్టి పెద్దవాడైన తరువాత కుమారునికి రాజ్యమిచ్చి, తాను యోగమార్గమున శరీరమును విడచి ముక్తి నొందెను.

ఈ హైహాయుని వంశమున పుట్టినవాడు కృతవీర్యుడు. అతనికుమారుడు కార్తవీర్యార్జునుడు. అతడు పదునెనిమిది ద్వీప ములు ఏలిన గొప్ప చక్రవర్తి. అతనితో సమానమైన వారు మూడు లోకములందు నెవరును లేరట. అతనిని పరశురాముడు యుద్ధమున చంపెను. ఈ కార్తవీర్యార్జునునికి సురధ్వజుడు, సూరశేనుడు, శూరకృష్ణుడు, దృష్టి, జయధ్వజుడు అను అయిదుగురు కొడుకులు. వీరు తండ్రితో సమానమైన బలము, చక్కదనము, గుణములు శస్త్రవిద్య యందలి నేర్పు గలవారై, మహారథులు, మహావీరులని పేరు పొందిరి. తమ తండ్రి పాలించుచుండిన పట్టణమైన మహిష్మతీపురము నకు పెద్దవాడు రాజయ్యెను. తక్కిన నలుగురును అన్న సెలవు ప్రకారము వర్తించుచుండువారు. వీరిలో పెద్దవారు నలుగురు ఈశ్వరుని ఆరాధించి వాని వరమువలన గొప్పబలపరాక్రమములు గలవారైరి. చిన్నవాడైన జయధ్వజుడు ఈశ్వరుని సేవింపక విష్ణుభక్తుడై యుండెను. అది చూచి అన్నలు నలుగురు ఇట్లనిరి. "మన తండ్రితాతలు ఈశ్వర భక్తులై ఆయన వరము వలన బలపరాక్రమములు కలిగి గొప్ప కార్యములు చేసిరి. నీవు

శివుని విడచి విష్ణుభక్తుడవగుటకు కారణమేమి ? ధర్మమార్గము విడచి అధర్మమున ఏలవర్తించెదవు" అనగా "అన్నలారా ! వినుండు. ఈజగత్తులకు కర్తయైన శ్రీజగన్నాథుడు వానిని సృష్టించుటకు తన రజోరూపముచేత బ్రహ్మయు, దానిని పాలించుటకు తన సత్వగుణముచేత విష్ణువును, దానిని సంహరించుటకు తన తమోగుణముచేత శివుడును, ఇట్లు మూడు రూపములు పొందెను. జగత్తులను పాలించువాడు విష్ణువు ఆయన యంశచేతనే పుట్టినవారగుటచేత రాజులకు భూమిని పాలించు సమర్థత కలిగినది.

కాబట్టి రాజులు విష్ణువునే ఆరాధింపవలెను. ఆమాటలు విని వారిట్లనిరి. "ఓ తమ్ముడా! వినుము. ఈజగత్తు అంతయు శివమయము. అతడే కల్పాంతమున అంతయు నశింపజేయును. అతనిని సేవించువారికి ఏదికోరిన అది ఇచ్చును. మోక్షమును కోరువారికి తప్పక మోక్షమిచ్చును. ఆయన మాయ ఎవరికిని తెలియదు. కనుకనే నరులందరును ఎల్లప్పుడు అతనిని సేవించెదరు." వారి మాటలు విని జయధ్వజుడు ఇట్లు చెప్పెను. "అన్నలారా ! ఎందుకు ఇట్లు చెప్పెదరు ? జగత్తులకు అధికారి శ్రీవనమాలి. అతడే మోక్షదాతయని యందురు. వేద, శాస్త్ర, పురాణములందు రామ, గోవింద, శ్రీకృష్ణ, శ్రీహరి, మురారీ, ఈ సంసారసముద్రమును తరింపజేయుమని ప్రార్థించుట కానంబడుచున్నది. దేవతలు శ్రీహరిని భజించి చావులేనివారైరి.

రాక్షసులు శివుని సేవించి యముని యింటికి పోవుచున్నారు హరిభక్తులు మోక్షమును పొందుదురు. శివభక్తులు భూమి యందు పుట్టుచున్నారు."

ఈ మాటలు విని అతని అన్నలు ఇట్లనిరి. "తమ్ముడా! మహాఋషులు చెప్పినది వింటివా! తన కులధర్మమే తనకు మోక్ష కారణమనిరి. మన తండ్రియైన కార్తవీర్యార్జునుడు ఏ మార్గమున నడచెనో అదే మనస్వధర్మము. ఆమార్గము విడచి వేరుమార్గమున ఏల నడచెదవు. ఆ శివుని సేవించియేగదా మన తండ్రి పదునేనిమిది ద్వీపములను జయించెను. మహా వీరుడైన రావణుని బంధించెను. ఇరువది యొక్కమారు పరశురాముని ఓడించెను." అది విని తమ్ముడిట్లు చెప్పెను. "మన తండ్రిని పరశురాములు శివుని వరము వలన చంపలేక విష్ణుని సేవించి ఆయన విల్లును పొంది దానితో చంపెను. కనుకనే వైకుంఠము పొందెను."

మునుల సభ.

ఇట్లు వాదించినతరువాత మునులను ఋషులను పిలిపించి సభచేసి యీా సంగతి స్థిరపరుపుమని పెద్దవాడును రాజును అయిన సూరసేనుడు అడిగెను. అప్పుడా రాజు దూతలను పంపి పిలిపించగా వసిష్ఠుడు, మార్కండేయులు, పరాశరుడు, కశ్యపుడు, శక్తి, అగస్త్యుడు, గౌతముడు, దేవలుడు, క్రతువు, వ్యాసుడు, మొదలగువారు తమ ముఖ్య శిష్యులతో సభకు

వచ్చిరి. వారికి అర్ఘ్య పాద్యము లిచ్చి పూజించి రాజు వారితో ఇట్లనెను. "ఓ మహాత్ములారా! మీరు పండితులు. బ్రహ్మతో సమానులు. మా విచారమును తీర్పుడు. మేము ముఖ్యముగ శివుని సేవించుట మంచిదని అందుము. మా తమ్ముడు జయధ్వజుడు శ్రీహరి సేవయే ముఖ్యమనియు ఇతరులను పూజించుట వలన ఫలము లేదనియు వాదించుచున్నాడు. మీరు నిశ్చయించుడు."

అందుపైని సభవారందరు కొంతసేపు ఆలోచించుకొని తుదకు వారిలో వసిష్ఠుడు ఇట్లు చెప్పెను. "ఓ రాజా! వినుము. బ్రహ్మ వాక్యము ఎవరు తప్పింపగలరు? రాజులకు విష్ణువు; బ్రాహ్మణులకు ఇంద్రుడు, బ్రహ్మ, రుద్రుడు, సూర్యుడు, అగ్ని; దేవతలకు శ్రీమన్నారాయణుడు; దానవులకు మహాదేవుడు; యక్ష గంధర్వులకు చంద్రుడు; విద్యాధరులకు సరస్వతి; సిద్ధులకు శ్రీహరి; కిన్నరులకు పార్వతి; ఋషులకు బ్రహ్మ- ఈశ్వరుడు; స్త్రీలకు ఉమాదేవి; గృహస్థులకు సూర్యుడు- విష్ణువు- శివుడు; బ్రహ్మచారులకు బ్రహ్మ; సన్యాసులకు సూర్యుడు; యతులకు మహేశ్వరుడు; భూతములకు రుద్రుడు; కూష్మాండ గణములకు వినాయకుడు; అందరికిని గణపతి యిష్టదేవత. ఎవరి మనస్సు ఎవరిని ప్రేమించునో వారికి వారే యిష్టదేవతగా ఎంచవలెను. మనస్సే మూలము. అందరికంటె శ్రీమన్నారాయణుడు శ్రేష్ఠుడు."

వారు సెలవిచ్చిన సంగతులు విని, వారిని తగిన మర్యాదలు చేసిరి. వారును చాల సంతోషించి వారి నిజ నివాసములకు వెళ్ళిరి. పిమ్మట సోదరులు నలుగురును కైలాసమునకు వెళ్ళి శివుని సేవించి వరములు పొంది, మహా బల పరాక్రమములు కలవారై నలుదిక్కులను జయించి నలుగురును రాజులై భూమిని బాగుగా పాలించిరి.

జయధ్వజుడు నిత్యమును శ్రీహరియందు భక్తిగలవాడై శ్రీహరి ప్రతిమను షోడశోపచారములచే పూజించి ధ్యానించి జపించు చుండెను. ఇట్లుండ శ్రీహరి భక్తపరాయణుండు గావున కరుణించి గరుడ వాహనా రూఢుండై అతనికి దర్శనమిచ్చెను. అప్పుడతడు ప్రదక్షిణ నమస్కారములు చేసి పలు విధముల స్తోత్రములుచేసి చేతులు జోడించి యిట్లనెను. "మహాప్రభూ! జన్మజన్మాంతరముల యందును నీదాసుడుగా నన్నుగ్రహింపుము" అనగా శ్రీహరి యిట్లనియెను. ఓభక్త శిఖామణీ! ఈ జన్మమందు కొంతకాలము సుఖించి, తిరిగి గొప్ప చక్రవర్తివై పుట్టి మరలప్రజలచే పూజింపబడుచు ఇట్లే ఏడు జన్మములెత్తి తుదకు మోక్షము పొందుదువు. ఈజన్మయందులక్ష్మి నీయింటనుండును. వీరుడ వని ప్రఖ్యాతి పొందుదువు. దేవదానవులైనను నిన్ను జయింపలేరు. ముల్లోకములు నిముసములో తిరుగగలవు. నీకు అడ్డులేదు. నీశరీరము వజ్రముకంటెకఠినమగును. ఏయస్త్రములు నీకు నాటవు" అని కవచము ఒకటి యిచ్చి శ్రీహరి వెడలెను.

పరశురామునితో యుద్ధము చేసి శూరసేనుడు మొదలగువారు ఓడుట.

శూరసేనుడు మొదలగు నలుగురు అన్నదమ్ములు, ఒక నాడు సభచేసి తమ క్రింది సామంతరాజులను పిలిపించి వారితో ఇట్లు చెప్పిరి. "ఓసభాసదులారా! మా తండ్రి కార్తవీర్యార్జున మహారాజువంటి ధర్మాత్ములు లేరు. ఆయన బలమునందు మేరువుతోను, అస్త్రవిద్యయందు విష్ణువుతోను, ధనమునందు కుబేరునితోను, పరోపకారము చేయుటయందు చెట్టుతోను, శత్రువులయెడల యమునితోను, ప్రతాపమునందు సూర్యునితోను, దానము చేయుట యందు శిబి చక్రవర్తితోను, యజ్ఞములు చేయుటయందు బలిచక్రవర్తితోను, దోషములను క్షమించుట యందు భూమితోను, పాండిత్యమునందు బృహస్పతితోను, నీతిశాస్త్రమందు శుక్రునితోను, మాయను తెలిసికొనుటయందు మాయదైత్యునితోను, బుద్ధియందు బ్రహ్మతోను, సమానుడై యుండెను. అట్టివానిని పరశురాముడను ఒక బ్రాహ్మణుడు చంపెను. కాలము ప్రతికూలమైనప్పుడు విపరీతములు జరుగుచుండునుగదా!" ఈ మాటలు విని మగధ దేశపురాజైన బృహద్ధ్వజుడు ఇట్లనెను. "మీ తండ్రిగారు అడవికి వేటకు వెళ్ళి గొప్ప వర్షముచే తడిసి తన వెంట వచ్చిన రాణువును, తానును బహు శ్రమపడి ఆరాత్రి భోజనము లేక మరు నాడు జమదగ్ని మహాముని ఆశ్రమమునకు వెళ్ళగా ఆయన బహు

మర్యాదచేసి విందుచేయగా సంతోషించి ఆతని కామధేనువును అడుగగా ఇయ్యనందున బలవంతముగా తీసికొని పోవుటకు ప్రయత్నించెను. అప్పుడా తపసితో యుద్ధము చేసి అతనిని చంపెను. ఆపగసాధించుటకు ఆయన కుమారుడైన పరశురాముడు మీ తండ్రిని చంపెను. ఇందు తప్పేమున్నది?"

ఆమాటలు విని శూరసేనుడు ఇట్లు ప్రత్యుత్తరము చెప్పెను. రాజ్యములో ప్రజలవద్దనుంచి గోవునుగాని, స్త్రీనిగాని రత్నమునుగాని, బలవంతముగానైన తీసికొనుట రాజనీతియేగదా. అందువలన అతనికి దోషము లేదు. ఈ పరశురాముడు మా తండ్రినే గాక ప్రపంచములోని రాజుల నందరిని ఇరువదియొక్క మారులు వెదకి వెదకి చంపెను. గర్భిణీ స్త్రీలను వారి కడుపులోని పిల్లలను కూడ చంపెను. కావున ఆ బ్రాహ్మణుడు మన రాచకులమునకే వైరి. తండ్రియొక్క శత్రువును సాధింపని కొడుకు లుండి పనియేమి? కనుక నేను అతనితో యుద్ధమునకు పోవుటకు సిద్ధముగానున్నాను. మీరందరు నాకు సహాయులు కావలెను. అని చెప్పగా రాజులందరును విని మనమందరము కలియక పోవుట చేతనే అతడు అందరిని ప్రత్యేకముగా వధింపగలిగెను. ఇప్పుడు మన మందరమును కలిసి యుద్ధముచేసి అతనిని చంపుదము. అని అందరును తమ తమ సైన్యముల ప్రోగు జేసి ఆయనతో ఘోర యుద్ధము చేసినను లాభము లేనందున బ్రహ్మాస్త్రము ప్రయోగింపగా తిరిగిపరశురాములు బ్రహ్మాస్త్రము వేసెను. ఆ రెండు

అస్త్రములును అంతరాళమున యుద్ధము చేయుచుండగా బ్రహ్మ చూచి మహా ప్రళయము సంభవించు నని తలంచి అచ్చటికి వచ్చి వారి వారి కోపమును చల్లార్చి విడిపించి బ్రహ్మ తన నివాసమునకు పోయెను. పిమ్మట శూరసేనాదులు కఠినయుద్ధము చేసిరి గాని పరశురామునిచే మూర్ఛితులైరి. అప్పుడు వారి పక్షమున మిగిలిన రాజులు జయధ్వజుని శరణు కొచ్చిరి. అతడు యుద్ధమునకు సిద్ధపడెను.

జయధ్వజుడు పరశురాముని ఓడించుట.

జయధ్వజుడు తన రథమును పరశురాముని యెదుటికి తీసికొని పొమ్మని తన సారథితో చెప్పి గజవ్యూహము పన్ని శత్రువులు అందు ప్రవేశించుటకు వీలులేకుండ చేసెను. అది చూచి పరశువు చేబట్టి రాముడు యుద్ధమునకు సిద్ధపడెను. ఘోరముగా యుద్ధము జరిగెను. రక్తము ఏరులుగా ప్రవహించెను. దానిని త్రాగుటకు భూతములు సంతోషించెను. అప్పుడు జయధ్వజుడు పరశురామునితో తలపడి ఒకరి నొకరు నిందించుకొనుచు వాదించిరి. అప్పుడు జయధ్వజుని చంపుటకు పరశురాముడును పరశురాముని జంపుటకు జయధ్వజుడును పందెములు వేసిరి. పరశురాముడు దేవిని ప్రార్థించి శక్తిని, జయధ్వజుడు విష్ణుప్రసాదము వలన చక్రమును పొందెను. త్రిమూర్తులు దేవతలు తమ విమానములపై అంతరిక్షమున నుండి చూచు చుండిరి. జయధ్వజుడు చక్రమును, పరశురాముడు

శక్తిని ఒండొరులపై ప్రయోగించిరి. చక్రము శక్తిని ముక్కలుగా దునిమెను. దేవతలు రాజును మెచ్చిరి. జయధ్వజుడు పాశు పతాస్త్రము నేసి అతని చేతులు కాళ్లు కట్టివేసెను. అప్పుడు జయధ్వజుడు రథము డిగ్గి పరశురాముని యెత్తి తీసికొనిపోయి తన రథముమీద నుంచుకొని జయభేరిని మ్రోగించుచుపోవుచుం డుట పైనున్న భృగుమహాముని చూచి రథము మీదికి రాగా రాజు అతనిని పూజించి నమస్కరించి యేల విచ్చేసితి రని యడు గగా, ఆయిన యిట్లు చెప్పెను. “రాజా వీనిని విడువుము. ఇతడే నా మనుమడు. జగదేకవీరుడు. విష్ణువు అవతారమై పుట్టి దుష్టసంహారము చేసెను. నీకు తప్ప వీనిని కట్టుటకు మరి సమర్థులెవరు ? నీవు పరమభక్తుడవు గనుక ఇతనిని కట్టగలిగితివి. కట్లు విప్పి విడిచి పెట్టుము.” అనగా రాజు ఇట్లనెను “నాతో యుద్ధమందు ఓడిన అస్త్రములను విడచి బ్రా హ్మణవృత్తి అవలంబించెద నని పందెము వేసెను. అట్లు ము నివృత్తిని బ్రతుకు మనుము” అనగా భృగు మహర్షి యిట్లనెను. “నీవు వాని మదము అణచితివి. నేటినుండి తపస్సు చేసికొనును” అన విని జయధ్వజుడు లేచి పరశురా మునికి ప్రదక్షిణ నమస్కారములు చేసి పాదములకు పూజించి క్షమింపు డని వేడెను. పరశురాముడు సంతోషించి తపోవనము నకు పోయెను. రాజు లందరును తమ ఇండ్లకు పోయిరి. శూర సేనుని సోదరులు తమ తమ రాజ్యములకు పోయిరి. ఇట్లు జయధ్వజుడు రాజాధిరాజయ్యెను.

విదేహ దైత్యుని తపస్సు దిగ్విజయము.

కశ్యపునికి **దుంధు** అను రాక్షసుడు పుట్టి గొప్ప బలవంతుడు కాగా శ్రీహరి త్రివిక్రముడై వానిని చంపెను. వీని కుమారుడు దంభుడు వీనికి కుంభుడు, వీనికి జంభుడు, పుట్టెను. ఇంద్రుడు వానిని చంపి జంభ భేది యను పేరు పొందెను. వీని కొడుకు విజృంభుడు. వీనికి కుజృంభుడు పుట్టెను. వీనికిఇంద్రుడు భయపడు చుండెను. వీనికి కుదేహుడును, కుదేహునకు విదేహుడును పుట్టి శోభావతీ పట్టణమును పాలించు చుండెను. వీని యొద్ద ని శాక్రాచార్యుని వంటి బుద్ధిబలము గల సుబుద్ధి యను మంత్రి యుండెను. ఒకనాడు ఈ విదేహుడు తన మంత్రితో గూడ విహరించుచు నందనవనమునకు వెళ్ళెను. అచ్చట ఇంద్రుడు సభచేసి అప్సరసల నాట్యము చూచుచుండెను. ఇంద్రుని చంపి వాని సంపద తీసికొందమని రాక్షసుడనగా వానిమంత్రి యిట్లనెను. "రాజేంద్రా! ఇంద్రుడు సామాన్యుడు కాడు. ఇతడు మీ ముత్తాతయైన జంభాసురుని చంపెను. ఇతనిని మీరు జయింప తలంపు గలదేని బ్రహ్మను గురించి తపస్సు చేసి వరములు పొందవలెను.

ఆ మాటలు విని తన రాజ్యము మంత్రికి ఒప్పగించి హిమాలయ పర్వత ప్రాంతమున గంగాతీరమునకు పోయి చాల కాలము గొప్ప తపస్సు సేయగా బ్రహ్మ పత్యక్షమై వరమడుగు మనెను. అప్పు డతడు ముల్లోకములకు తాను రాజు కావలె

నవియు నైన శరీరము వజ్రమువలె కఠినమై త్రిమూర్తుల ఆయుధ
ములు గాని ఇంద్రుని వజ్రాయుధము గాని నాటకుండ వాయు
నవియు ఎవరిచేతను గాని, అగ్ని, జలములందు గాని చావు
లేకుండ వరము వేడెను. బ్రహ్మ ఆవరము నిన్నియునిచ్చి
తిరిగి పోవుచుండగ ఇంద్రుడు వానికి కనబడి యెందుంచి వచ్చు
చున్నా రని అడుగగా నిదేహారాక్షసునికి మరణము లేకుండ
వరము నిచ్చి వచ్చుచున్నా నని చెప్పెను. అది విని భయపడి
ఎంత పని చేసితివి! వాడు ఇక నన్ను బ్రతుకనియ్యడు కదా” అని
చెప్పగా అయిన నీవు భయపడకుము. నాతో రమ్ము. శ్రీహరి
యొద్దకు పోదము. ఆయన దానికి ఉపాయము చెప్పును. అట్లని
వారు విష్ణుమూర్తియొద్దకు పోయి మనవిచేసికొనగా విని మం
చిది. మీరు మీ నివాసములకు పొండని తాను బ్రాహ్మణ
రూపమును ధరించి శ్రీహరి అవిదేహా రాక్షసుడు సంతోష
ముతో తన ఇంటికి పోవు మార్గములో కాళ్ళు చేతులు నరక
బడిన వానివలె రక్తము కారుచు పడియుండెను. వాని నా
రాక్షసుడు చూచి యెవరు నీవు? ఎందు కిచ్చట పడియున్నా
వనగా “ అయ్యా! నేనొక బ్రాహ్మణుడను. బ్రహ్మను గూర్చి
చాల తపస్సు చేసితిని. ఆయన నాకు ప్రత్యక్షమయ్యెను. చావు
లేకుండ వర మడిగితిని ఇచ్చితినని చెప్పి ఆయన పోయెను.
పిమ్మట నేను ఇంటికి పోయి కావలసిన ధనము పట్టుకొని తీర్థా
టనముకై బయలు దేరితిని. ఈ త్రోవను పోవుచుండగా ఇద్దరు

దొంగలు నా ధనమంతయు తీసికొని నా చేతులు కాళ్లు నరికిరి. నాప్రాణములు పోవుచున్నవి. మరిమాటలాడజాలను." అనుచు ప్రాణములు విడిచెను. అది చూచి ఆశ్చర్య పడి బ్రహ్మ వరము ఇంతేనా అని విచారించి తిరిగి తపస్సు చేయుటకు పోయి మరి వేయి సంవత్సరములు తపస్సు చేయగా బ్రహ్మ మరల ప్రత్యక్ష మయ్యెను. అప్పుడా రాక్షసుడు తాను ఎప్పుడు ఎవరిచేత చచ్చునో చెప్పు మని ప్రార్థించెను. బ్రహ్మ చిరునవ్వు నవ్వి విష్ణు భక్తిగల ఒకరాజు వలన ఉదయ సంధ్య కాలమునందు చనిపోవుదువని చెప్పి పోయెను. విదేహుడు తపస్సు చాలించి ఇంటికి పోయి తన మంత్రితో జరిగిన సంగతి చెప్పగా విని యిట్లనెను. "నీవు మోసపోతివి. ఆబ్రాహ్మణుడు మాయావియైన విష్ణువు. నీకు మొదట బ్రహ్మ ఇచ్చిన వరము మంచిది" అది నీవు చెడగొట్టుకొంటివి. మరణము నీవే కోరుకొంటివి. అదివిని కోపించి ముందు శ్రీహరిని చంపెదను. తరువాత ఇంద్రునిపై పోదము అనెను. అట్లు కాదు. శ్రీహరి పాలసముద్ర మధ్యమున ఉండును. ముందు ఇంద్రలోకముపైకే పోద మని తన రాక్షసుల నందరిని పిలిపించి స్వర్గముపై బడెను. అంతట ఇంద్రుడును అష్టదిక్పతులును కలిసి వారితో ఘోర యుద్ధము చేసిరిగాని ఓడిపోయిరి. ఇంద్రుడు స్వర్గము విడచి పారిపోయెను.

ఈసంగతి నారదుని వలన బ్రహ్మ విని వచ్చి ఆరాక్షసునితో ఇట్లనెను. "ఓయీ! నీవు జయించితివి. ఇంద్రుడు

ఓడెను. అతడు నీ దాసుడు. నీకేమి కావలెనో అది ఇచ్చును తీసికొని నీ పురంబునకు పొమ్ము" అనిచెప్ప బ్రహ్మను జూచి దానవుడునమస్కరించి యిట్లనెను. "ఓ పితామహా! మంచి మంచి రత్నములును, అప్సరసలును మంచిబట్టలను ఇప్పించుము. యముడు నాపట్టణముపైపు చూడకుండవలెను. నాపుర మందు ఎవరును రోగపీడితులు కాకూడదు. ఎవరును చావకూడదు." అనివేడ అతడు కోరిన ప్రకారము అన్నియు నియ్యగా రాక్షసుడు సంతోషముతో ఇంటికి పోయి పిమ్మట కైలాసముపై దాడి వెడలెను.

ఆవార్త విని ఈశ్వరుడు కైలాసము విడచి ప్రమధ గణములతో కూడ పారిపోయెను. రాక్షసుడు వానికొరకు నలుదిక్కుల వెదకి యుండుసుగానక కైలాసమును బ్రద్దలుకొట్టి పాడుచేయుటకు ప్రయత్నింపగా నీశ్వరుడు శ్రీహరినితలంచగా శ్రీహరి గరుడ వాహనారూఢుడై వచ్చెను. అంత హరి హరులు కలిసి ప్రమధగణములతో కూడ ఆ విదేహ రాక్షసునితో యుద్ధమును చాలకాలము జేసిరిగాని జయింపలేకపోయిరి. శ్రీహరి సుదర్శనమును, శివుడు త్రిశూలమును ప్రయోగించిన వాని దేహము కందదయ్యెను. అదిచూచి వారదృశ్యులైరి. అంత సుబుద్ధియను మంత్రి దానవరాజుతో ఇట్లు చెప్పెను. 'మనము గెలిచితిమి. పాతాళమునకు పోదమురండు." అని పాతాళమునకు పోయి వాసుకి పట్టణము ప్రవేశింపగా అతడు

భయపడి శరణుజొచ్చి, మరి సమర్పించెను. అంతటితో సంతో షించి భూలోకమును గెలుచుటకు పోయిరి.

జయధ్వజునిచే విదేహదైత్యుని వధ.

విదేహదైత్యుడు తన పట్టణమైన శోభావతి పురమున తన కోటలో నుండగా నారద మహాముని అతనియొద్దకు ఒక దినము పోయెను. వారిని పూజించి గౌరవించి ఇట్లు సంభాషించెను.

విదేహుడు:—మునివరా! ఎందుండి విచ్చేయు చున్నారు?

నారదుడు:—రాజా! స్వర్గమునుండి వచ్చుచున్నాను.

విదేహుడు:—అందలి సమాచారము లేమి?

నారదుడు:—సభలో నింద్రుడు నిన్ను చాలా ప్రశంస చేసెను. ముల్లోకములు జయించితి వనియు, హరి హరులను ఓడించితివనియు, వాసుకి కూడ శరణుజొచ్చెననియు, యముని కాలదండము కూడ నిన్నేమియు చేయలేకుండెననియు భూలో కమును జయించిన యెడల శ్రీహరికూడ నిన్ను గౌరవించు ననియు చెప్పెను

విదేహుడు:—అన్నాడా? నా దెబ్బ వానికి తెలిసినది.

నారదుడు:—నీవు భూలోక మేల తిరిగెదవు?

విదే:—మరి యేమి చేయవలెను. ప్రపంచమందలి రాజులను జయింపవలదా!

నార:—మాహిష్మతి పురమున నున్న కార్తవీర్యార్జు
నుని కొడుకు శూరసేనుడు మిక్కిలి ప్రతాపముగల చక్రవర్తి.
అతనిని ఓడించిన అందరు రాజులును వశులగుదురు. వారంద
రును అతని క్రిందివారే ? ఇంతేకాక మరియొకరహస్యమున్నది.

విదే:— స్వామీ ! ఆ రహస్యమేమో చెప్పుడు.

నార:— అతనికి యౌవన వంతురాలయిన చక్కని
కుమార్తెయున్నది. ఉమా. లక్ష్మీ, సరస్వతులకన్నను ఆమె
మిక్కిలి చక్కనిది. ముల్లోకములయందును అంత చక్కని
స్త్రీ లేదు. నీకు తగినది ఆమెయే. నారీరత్న మన్న పేరు
ఆమెకే తగును. ఆమె ముఖము చూచిన చాలును. ఇంద్రుని
సంపత్తి ఎందుకు. ఆమె మాటలు విన్న చాలును. అప్సరసల
పాట లెందుకు ? అనెను. నారదుని మాటలు విని ఆ చిన
దానియందు మోహపరవశుడై ఒక దూతను పిలిచి యిట్ల
నెను. " ఓయీ ! నీవు మాహిష్మతీ పురాధిపుడైన శూరసేన
మహారాజు కొద్దకు పోయి నేను ముల్లోకములు జయించితిననియు
హరి హరులను గెలిచితిననియు, చక్కని వాడననియు చెప్పి,
అతని కుమార్తెయైన కాంతిమాలను నాకిచ్చి వివాహము
చేయుమని చెప్పుము. ఇయ్యనేని బలవంతముగా తీసికొని పోవు
దునని చెప్పుము. "

అంతట ఆ దూత వెళ్ళి ఆ మాటలు చెప్పగా, శూర
సేనుడు మండిపడి, వానిని చంపుటకు ప్రయత్నించెనుగాని

దూతాయని విడచిపెట్టెను. ఆ దూతాన పోయి జరిగిన దంతయు సైన్యునితో చెప్పగా విదేహుడు యుద్ధసన్నద్ధుడై జయభేరి మ్రోగించి బయలు దేరుచుండెను.

ఈ సంగతి తన చారులవలన విని ఇంద్రుడు భయపడి తన గురువైన బృహస్పతిని ప్రశ్న చూడుమనగా, అతడిట్లనెను. విదేహుడుమన లోకమునకు రాడు. శూరసేనమహారాజు కుమార్తెను గురించి నారదునివలన విని ఆమెను తనకిమ్మని ఆయనకడకు దూతనంపెను. ఆమహారాజుఆమెనుఇయ్యనందున అతనిపై దాడివెడలుచున్నాడు. అది విని ఇంద్రుడు వాడెట్లుచనిపోవుననిఅడిగెను. వాడు విష్ణు భక్తుడైన జయధ్వజునిచే మరణించును. హరిహరుల తేజస్సుతో ఒక ఆయుధమును విశ్వకర్మచే తయారు చేయించి ఆజయధ్వజునికి ఇమ్ము. ఇది విని ఇంద్రుడు బ్రహ్మతో గలిసి విష్ణువు నొద్దకుపోయి యీ సంగతి ఆయనతో చెప్పగా విని ఆయన కూడ వారితో కలిసి కైలాసమునకు పోయి శివునితో మాటాడిరి. అప్పుడు వారు వారి కళలతో ఆయుధమును తయారు చేయించి విష్ణువు చేతికిచ్చిరి.

ఇట్లుండ దానవులు మాహిష్మతీ పురమునకుపోయి శూర సేనాదులతో ఘోరయుద్ధము చేయ వారు చాల కాలము పోరి పారిపోయిరి. అది చూచి జయధ్వజుడు రాక్షసునిపై బడి నిలునిలు మని యుద్ధము చేయనారంభించెను. శ్రీమన్నారాయణుని మనస్సున ధ్యానించి రాక్షసునిపై బాణ వర్షము

కురిపించెను. పెక్కుమంది రాక్షసులు చచ్చిరి. రక్తము వరదలై ప్రవహించెను. బ్రహ్మాస్త్రమును విదేహునిపై ప్రయోగింపగా వాడు దానిని శూలముతో సంహరించెను. తరువాత వారిద్దరును గదా యుద్ధము చేసిరి. ఇద్దరి గదలు విరిగెను. పిమ్మట మల్లయుద్ధము చేసిరి. జయధ్వజుడు క్రిందపడెను. రాక్షసుడు వానిపై కూర్చుండియుండెను. ఇది చూచి దేవతలు చాల విచారించి విశ్వకర్మచే తయారు చేయబడిన ఆయుధమును వాయుదేవుని చేతికిచ్చి, దానిని జయధ్వజున కిచ్చి, రాక్షసుని నాళికమలమును దానితో భేదింప అతడు చచ్చునని రహస్యముగా వాని తో చెప్పి రమ్మని పంపిరి. ఇంతలో జయధ్వజుడు రాక్షసుని క్రింద బడద్రోసెను. అంతట పవనుడు ఆయుధము ఇయ్యగా దానితో వాని నాళికమలమును ఛేదింపగా వాడు చచ్చెను. నారదుడు సంతోషించి నాట్యమాడెను. దేవతలు పుష్పవర్షము కురిపించిరి. మిగిలిన రాక్షసులు పారిపోయిరి. జయధ్వజుడు, శూరసేనాదులు తమ నిజనివాసములకు జయజయధ్వానములతో పోయిరి.

విశ్వామిత్రుడు జయధ్వజుని చూచుటకు ఒకదినమున వెళ్ళగా నాచక్రవర్తి మహామునిని విధియుక్తముగా పూజించెను. అప్పుడు ఆముని చక్రవర్తితో ఇట్లనెను. "రాజాధిరాజా! నీవంటి వీరుడు మూడు లోకములందును లేడు. ముల్లోకములను జయించి బహు ప్రతాపవంతుడై హరిహరులను కూడ మీగించిన విదేహ రాక్షసుని శ్రీహరి

కరుణవలన చంపితివి. కావున శ్రీమన్నారాయణుని యెడల భక్తివిడువకుము." ఆమాటలు విని జయధ్వజుడిట్లనెను. "ఓముని శ్రేష్ఠా! మీకు పరమజ్ఞానులు. మీకు సరియైనవారు జగతిలో లేరు. బ్రహ్మసృష్టికి మీరు సృష్టిచేసితిరి. శ్రీహరిని పూజించుట యెట్లో ఆయన ఎట్లు సంతోషించునో, వారి ప్రభావమెట్టిదో మీ వలన వినగోరెదను." అని యడుగగా మహాముని యిట్లు చెప్పదొడంగెను. "ఓనృపోత్తమా! ఆ శ్రీహరి మహిమ ఏమని చెప్పుదును. దేవ, రాక్షస, మానవులలో ఎవరికిని తెలియదు. సరేకదా! బ్రహ్మకు సహితము తెలియదు. ఆయన యెప్పుడు ఏరూపము ధరింతురో ఎవరికిని తెలియదు. వర్షబిందువులనైన లెక్కింపవచ్చును, సముద్రమందలి యిసుక రేణువులనైన లెక్క చేయవచ్చును గాని వారి రూపములను లెక్క చేయలేము. కొందరు బ్రహ్మ అనియు, కొందరు శివుడనియు, మరికొందరు విష్ణువనియు పలువిధముల తలంతురు. కొందరు యోగుల మని గోచులు కట్టుకొని తిరుగుచుందురు. మరి కొందరు భిక్షాపాత్రముల చేబట్టి ముష్టి యెత్తుకొనుచుందురు. కొందరు తపస్సుచేసి లీనమగుచుందురు. మరికొందరు బొమ్మలను, రాళ్లను పూజించుచుందురు. కొందరు తమ ఆత్మలను కష్టపెట్టు చుందురు. వీరందరును ఆయన రూపమే. నీవు విష్ణుయజ్ఞము చేసినయెడల శ్రీహరి సంతోషించునని" ఈమాటలు విని ఆ యజ్ఞము తమరే చేయింపవలెనని జయధ్వజుడు కోరగా వసిష్ఠ,

అత్రి, గౌతముఁడు, అగస్త్యుడు మొదలగు మహర్షులను పిలిపించి విశ్వామిత్రుడు యజ్ఞము చేయించెను. శూరసేనాదులగు నలుగురు అన్నలతో కలిసి జయధ్వజుడు యజ్ఞము చేసెను. హరిహరులు అచ్చటికి స్వయముగా వచ్చిరట. ఆరాజులు ఇహమందు సర్వసుఖములను పొంది పరమపదప్రాప్తి నొందిరి.

జయధ్వజుని వంశము.

ఈ జయధ్వజ చక్రవర్తికి నూరుగురు కుమాళ్ళు. అందు జ్యేష్ఠుడు వీతిహోత్రుడు. వీరసింహుడను బిరుదు పొందెను. ఇతనికి వృషుడు, వృషునికి మధువు, మధువునకు వృశుడు, వృశునికి విశ్రుతుడు, విశ్రుతునికి దుర్జయుడు పుట్టిరి. ఇతనిభార్య మిక్కిలి చక్కనిది. ఆమెతో సమానమైన సుందరులు ముల్లోకములలో లేరట. ధర్మగుణమందును నీతియందును ఆమె గొప్పదగుట చేత ఆమెను మహాసతియందురు. దుర్జయుడు ఒకనాడు యమునానదీతీరమున నుండగా మంచి పాట వినబడెను. అదియొక స్త్రీ యొక్క కంఠస్వరమని గ్రహించి ఆపాట వినుచుపోయి అచ్చట పాడుచున్న ఊర్వశిని చూచి మోహించెను. ఆమెయు రాజుయొక్క సౌందర్యవిలాసములను కని మోహించినందున ఇద్దరును పరస్పర ప్రీతులై కేళీవినోదములను అనుభవించిరి. ఇట్లు చాలకాలము గడచిన తరువాత ఒకనాడు రాజు ఇంటికిపోవుటకు ఆమెను సెలవడుగగా ఇంకొక సంవత్సరము నాతో సుఖమనుభవింపుడని కోరెను. అందుకు రాజు అంగీకరించి ఒకసార

యింటికిపోయి స్వర్గంలో వచ్చెదనని చెప్పెను. అందుకుఆమె సరే యని, మరియే అప్సరసను కూడబోకు డనెను. మంచిదని ఇంటికి పోయెను. ఆనాటిరాత్రి తన భార్యను కలియబోగా భయ కంపితుడై భార్యను ముట్టుకొనలే కుండెను. అదిచూచి ఆమె గ్రహించి తమ భయమునకు కారణమేమి ? ఎవరికి భయ పడుచున్నారు? అని అడుగగా లజ్జచే రాజు మాటాడలేకుండెను. అదిచూచి ఆ యిల్లాలు జ్ఞానదృష్టిచే సర్వమును తెలిసి యిట్లనెను. " నాథా ! భయమెందుకు? భయపడు రాజు ప్రజ లను పాలించు టెట్లు ? పాపముచే భయము కలుగును. వెంటనే పాపపరిహార మార్గము చూడుడు.

అదివిని రాజు కణ్వమహాముని ఆశ్రమమునకు పోయి తాను చేసినదంతయు వారితో మనవిచేసి దానికి ప్రాయశ్చిత్తము తెలిసికొని తిరిగి ఇంటికి పోవుచుండగా ఒక దివ్యపురుషుడు విమానమున అంబరవిధిని పోవుచు పాడు చుండుటవినెను. ఆ పురుషుడు మంచిబట్టలు,అలంకారము లు, రత్నహారములుధరించి ఉండెను. అతని పాటవినగానే ఊర్వశి జ్ఞాపకమునకు వచ్చెను. ఈ దివ్యపురుషుని మెడలోని హారము ఊర్వశికి మిక్కిలి అంద ముగ ఉండుననని తలంచి ఆ హారమును తీసికొనుటకు వానితో ఘోర యుద్ధముచేసి రత్నహారమును తీసికొని దానిని ఊర్వశికి ఇచ్చుటకుపోగా ఆమె అచ్చట లేకపోయెను. పిమ్మట పెక్కు చోట్ల వెదకి ఎందును ఆమెను కానక హిమవత్పర్వతమునకు

పోయి హేమకూట పర్వతమునందున్న పెక్కుమంది చక్కని అప్సరసలను చూచెను. వారు రాజునుచూచి మోహించి బహు ప్రార్థించిరిగాని ఊర్వశితో చేసిన వాగ్దానము ప్రకారముగ తానుమరియేఅప్సరసను ముట్టకూడదని వారికివిము ఖుడై మేరుపర్వతమున ఆమెను వెదకబోయెను. అచ్చట మానససరోవరతీరమున ఊర్వశిని చూచి ఆమె మెడలో హారమును వేసి సంతోషించెను. కొంతకాలమందుండి కామసుఖము ననుభవించుచుండగ ఒకనాడు రాజుతో "మీరుఇంటికివెళ్ళి యెనిమిదిసంవత్సరముల తరువాత రమ్మని" యామెను విడచి వెళ్లెను. ఆ రాజుకు ఊర్వశి మీద మోహము పోలేదు. మరల ఆమెను వెదకుటకు పోయి గానిస్త, యజ్ఞమువలన సంతానము కలిగెను గాని, మహాపతివ్రతయైన అతని భార్యగాని శాపమిచ్చునేమో అని భయపడి అతనినియింటికి పొమ్మని చాల బోధించెను గాని వినలేదు. రాజ ఆమెనువిడచి పోవుటకు ఇష్టపడలేదు. అదిచూచి ఊర్వశి వికృతరూపమును పొందెను. వెంటనే రాజు ఆమెను విడచి అడవికిపోయి పండ్రెండు వత్సరములు తపస్సుచేసి కణ్వమహర్షిని దర్శించి జరిగిన దంతయు మనవిచేయుగా కాశికిపోయి గంగా స్నానముచేసి విశ్వేశ్వరదర్శనము చేసి ఇంటికివెళ్లి యజ్ఞము చేసిన పాపపరిహార మగునని చెప్పెను. వెంటనే రాజు అట్లు చేసెను. పిమ్మట నీ రాజుకు కుమారుడు పుట్టెను. వానికిసుప్రతీకుడని నామకరణము చేసిరి. ఆ వెనుక అతను రాజయ్యెను.

శ్రీకృష్ణుడు ఈశ్వరుని గురించి తపస్సు చేయుట.

ఒక దినము శ్రీకృష్ణుడు జాంబవతితో అంతఃపురమున కేళీవినోదంబులు సలుపుచుండగా ఆమె తనతో సవతులకు పుత్రులు కలుగుచుండుటయు తనకు లేకుండుటయు తలంచి విచారించి తన కొక కుమారుని ప్రసాదింపుమని ప్రార్థింపగా కృష్ణుడు ఆమె యందు కరుణించి తాను పోయి ఈశ్వరుని గురించి తపస్సు చేయుటకు శివభక్తులలో ముఖ్యుడైన ఉప మన్యు మహాముని ఆశ్రమమునకు పోయెను. అతడు ఆమునికి సాష్టాంగ నమస్కారములుచేసి చేతులు జోడించి యెదుట నిలచుండుట చూచి ఆముని యిట్లనియెను "ఓ స్వామీ! మీరిట్లు వచ్చుటకు కారణమేమి? ఇట్లు కూర్చుండుడు. మీ రాకవలన నా యిల్లు పవిత్రమైనది. నేను ధన్యుడనైతిని. నా తపంబు ఫలించెను. మీదర్శనము సులభముగాలభించునది కాదు" అనియనగా ఆమాటలు విని శ్రీకృష్ణుడు ఇట్లు పలికెను. "ఓ మునివర్యా! నేనొక కార్యార్థినై మీ దర్శనమునకు వచ్చితిని. శ్రీ మహా శివుని ప్రత్యక్షముగా దర్శింపవలెనని కోరిక పుట్టినది. మీరు వారి భక్తులలో శ్రేష్ఠులు గనుక అది సులభముగా నాకు లభించుమార్గము చూపెదరని యిటువచ్చితిని." ఆమాటలు విని ముని యిట్లనెను. "శ్రీహరీ! మిక్కిలి కఠోరమైన తపస్సుచేసిన గాని సదాశివునిదర్శనము సులభ సాధ్యము కాదు. వారుపార్వతితో నీ వనంబునను తిరుగుచుందురు. వ్యాసుడు ఇచ్చటనే గొప్ప

తపస్సుచేసి వారి దర్శనమును పొంది జ్ఞానమును సంపాదించెను. పూర్వము వసిష్ఠ మహామునియు ఇచ్చటనే తపస్సుచేసి యోగ జ్ఞానమును పొందెను. పుత్రులు లేనివారు పుత్రులను, విద్యలేని వారు విద్యను, సంపదలు కోరువారు సంపదలను, పొందుచున్నారు. కావున మీరును మనస్సు నిలకడచేసి యింద్రియములను స్వాధీనము చేసికొని ఆహారమునందు నియమము కలిగి నే నుపదేశించుమంత్రమును భక్తితో జపించినయెడల మీకును శీఘ్రకాలములోనే శ్రీమహాదేవుడు కరుణాసముద్రుడు కావున దర్శన మిచ్చును." అనుమాటలు శ్రద్ధతో విని ఆ ముని చెప్పిన ప్రకారము కృష్ణుడు కౌపీనమును ధరించి శరీరమంతయు భస్మమును పూసికొని రుద్రాక్షమాలికను మెడను వేసికొని తపస్సు చేయగా కొంతకాలమునకు అర్ధనారీశ్వరుడు కనిపించెను. అప్పుడు వారికి ప్రదక్షిణ నమస్కారములొనరించి బహు స్తోత్రములు చేసి మీ సాటి కొమరుని ఇమ్మని ప్రార్థించెను. అట్లే యొసంగితినని వరమిచ్చి ఈశ్వరుడు కృష్ణుని కౌగిలించుకొని కైలాసమునకు తోడ్కొని పోయెను. అచ్చట కొంతకాలము ముండి అచ్చటి వినోదములను చూచుచుండగ ద్వారకయందు కృష్ణుడు లేడని తెలిసి కొందరు రాక్షసులు ఆ పట్టణముపై దండెత్తిరి. కృష్ణుని జాడ తెలియక బలరాముడు మొదలగు యాదవులు చింతిల్లుచుండగా, శ్రీ నారదమహాముని ద్వారకకు వచ్చి శ్రీకృష్ణుడు కైలాసమున నుండుట యెరింగించెను. అది విని

బలరాముడు గరుత్మంతుని పంపగా అతడు నిముసములో కైలాసమునకుపోయి, కృష్ణుని తోడ్కొనివచ్చెను. వారిరాకవిని రాక్షసులు పారిపోయిరి. తరువాత కొద్దికాలములోనే జాంబవతికి పుత్రసంతానము కలిగెను. ఆ పిల్లవానికే సాంబుడనిపేరు.

లింగోత్పత్తికి కారణము.

ఒకానొక సమయంబున శ్రీకృష్ణుడు ద్వారకలో నుండగా మార్కండేయ మహాముని శిష్యులతో వారిని దర్శింపబోయెను. అప్పుడు కృష్ణుడు ఎదురుగా వెళ్ళి వారిని తన మందిరమున జేర్చి, అర్ఘ్యపాద్య విధుల పూజించి, భుజింపజేసి, తన సభాసనమున కూర్చుండజేసిన, వారి దర్శనముకొరకు ఉగ్రసేనుడు బలరాముడు మొదలగు యాదవులు అచ్చటికిపోయి వారికి దండప్రణామములు చేసిరి. అప్పుడు కృష్ణుడు ఆ మహామునిని చూచి యిట్లనెను. "ఓ ముని శిఖామణీ! మీరు బ్రహ్మతో సమానులు. మహాప్రళయములు ఎన్నియో చూచితిరి. మీ ఈ శరీరము కల్పాంతములనుండి యున్నది. మీ రెరుగని అంశము లేదు. నాయందు కృపచేసి. ఆత్మయోగమును గురించి కొంచెము సెలవిండు." అదవిని మార్కండేయులు ఇట్లు చెప్పిరి. "ఓ కృష్ణా! నీ యెదుట నేనేమిచెప్పగలను? కర్మయోగముగాని భక్తియోగముగాని జ్ఞాన యోగముగాని సాధించుట నికొరకేగదా! నీవు యోగ మయపురుషుడవు. నీకు నేనేమి చెప్పగలను?" అనగా విని చిరునవ్వు నవ్వి కృష్ణుడు

ఇట్లు చెప్పెను. " స్వామీ ! నేను ఉపమన్యునియొద్ద యోగ జ్ఞానమును పొంది చాలకాలము తపస్సు చేసి ఈశ్వరుని వరము వలన సాంబుడను కుమారుని కంటిని. నేను ఎప్పుడును మహే శ్వరుని పూజించు చుందును. ఆ హరుడు దేవాదిదేవుడు. శివలింగము మహిమను జను లెరుంగరు. నేను పూజింప కున్న వారి కెట్లు తెలియును. శివుని కంటె హెచ్చు దేవుడు లేడు. ఆ ఘోర మంత్రముకంటె హెచ్చుమంత్రమును లేదు. యాగము, యజ్ఞము, తీర్థము, వ్రతము, దానము వీనివలన లు గు పుణ్యమెంతో శివపూజ నిత్యము చేయుటవలన అంత ఫలము కలుగును. నిత్యమును స్నానము చేసి శివపూజ చేయువానికి కలుగుఫలము ఋషులకును, తాపసోత్తములకును కలుగదు." ఇదంతయువిని శివలింగము ఎట్లు ఉత్పత్తియైనదో చెప్పుమని ఆ మునియడుగగా కృష్ణుడిట్లు చెప్పనారంభించెను. "సభాసదులారా! సావధానముగా శ్రద్ధతో వినుండు. ప్రళయమందు అంతయు నశించి జలముతో ప్రపంచమంతయు నిండి, చీకటి క్రమ్మి, దిక్కులు కానరాకుండునపుడు నేను విరాట్టు రూపముతో అనగా, వెయ్యి తలలు, వెయ్యి చేతులు, వెయ్యి కన్నులు, వెయ్యి ముఖములు కలిగి ప్రళయ జలము మీద నిద్రించియుం డగ కోటి సూర్యుని వెలుగుతో ప్రకాశించుచున్న ఒక్క పురు షుడు దూరమున ప్రకాశించుచుండెను. అతడు నాలుగు ముఖ ములతో వేదమును చదువుచు నిముసములో నాయొద్దకు వచ్చి

నన్ను చూచి ఆశ్చర్యపడి నీవెవడవు? ఇచ్చట ఎందుకున్నావని యడిగెను. తాను జగత్తులకు కర్తననియు, స్వాయంభువుననియు నాతో చెప్పెను. ఆ మాటలు విని, నేను ఈ జగత్తులను పెక్కు సారులు సృజించుట, పాలించుట, సంహరించుట చేయుచుందు నని చెప్పితిని. అతడు నా మాయచే మోహితుడై నన్ను నిందించుచు వాదించెను. అప్పుడు మా ఇరువురకు జరుగుచుండెడు గొప్ప వివాదమును తీర్చుటకు అచ్చట హఠాత్తుగా అద్భుతమైన లింగమొకటి పుట్టెను. అది కాలాగ్నివలె ప్రకాశించుచుండెను. దానికి వృద్ధిగాని క్షయముగాని, మొదలుగాని, కొనగాని లేకుండెను. అప్పుడా చతుర్ముఖుడు నన్ను చూచి దాని మొదలు కనిపెట్టుమని చెప్పి తాను దానికొనను చూచుటకు మీదికి పోయెను. అది మొదలు వెయ్యి సంవత్సరముల వరకు నేను క్రిందికిని, బ్రహ్మ మీదికిని, పోతినిగాని నేను మొదలుచూడ లేదు. అతడు కొనయుచూడలేక బయలుదేరిన స్థానమునకు వచ్చి చేరి దివ్యదృష్టిచే చూడగ, అతడే ఆదిమధ్యాంతరహితుడనియు జగత్తులను సృజించి, పాలించి సంహరించువాడనియు తెలిసికొని స్తోత్రములు చేయగా మాయందు కరుణించి నిజరూపముతో ఆ ఈశ్వరుడు మాకు ప్రత్యక్షమయ్యెను. ఆయనకు చంద్ర, సూర్య, అగ్నులను మూడు కన్నులుండెను. త్రిశూలమును, పినాకమును పట్టియుండెను. వాని తేజము బ్రహ్మాండమంతయు నిండియుండెను. పాము జన్నిదమై యుండెను.

మేఘగర్జనము వంటికంఠధ్వని కలిగియుండెను. ఆయన మాతో ఇట్లనెను. "ఓయీ! మీకు ప్రసన్నుడనైతిని. భయపడకుడు. మీరిరువురు నాశరీరమున పుట్టినవారే. నా కుడిచేతి నుండి బ్రహ్మయు ఎడమచేతినుండి విష్ణువు నను నామములతో మీరు పుట్టిరి. మీ కష్టమైన వరము నిచ్చెదను. కోరుకొనుడు" అనగా మేము అతని పాదములందు సర్వదా భక్తి నిలుచునట్లు వరము చేసితిమి. నే రేయున నాహృదయ మధ్యమునుండి శివుడు పుట్టును. మీ ముగ్గురును అన్నదమ్ములగుదురు. నా యొక్క రజస్సు, సత్వము, తమస్సులను మూడు గుణముల చేత బ్రహ్మ, విష్ణువు, శివుడు అను మువ్వురును కలిగి సృష్టి, స్థితి, లయములు చేయుచుందురు. అనిచెప్పి ఆ మహాపురుషుడు అంతర్ధాన మయ్యెను. ఎటుపోయెనో మేమెరుంగము. కావున నేను లింగమును నిత్యమును పూజించెదనని కృష్ణుడు చెప్పెను. ఆకథవిని సంతోషించి మార్కండేయులు తన ఆశ్రమమునకు వెళ్లెను.

హిరణ్యాక్షుని చరిత్రము.

కశ్యపబ్రహ్మకు దితియను భార్యయందు హిరణ్యకశిపుడు హిరణ్యాక్షుడను ఇద్దరు కొమరులు పుట్టిరి. వీరు బ్రహ్మనుగురించి గొప్ప తపస్సు చేసిరి. వీరిలో చిన్నవాడైన హిరణ్యాక్షుడు గొప్ప బలము గలవాడును, మిగుల గర్విష్ఠుడును, అయి యుండెను. హిమాలయ పర్వతమునందు ఇతడు

చేసిన ఘోరమైన తపస్సు వలన బ్రహ్మాండము వణకెను. ఆ తపస్సు వేడిమివలన స్వర్గమునందు దేవతలు ఉండలేకపోయిరి. బ్రహ్మ కూర్చుండి యున్న పీఠము వణకెను. ఆతడు తన లోకమున ఉండలేక తన వాహనమైన హంసపై నెక్కి హిరణ్యాక్షుడు తపస్సు చేయుచున్న హిమాలయ పర్వతమునకు వెళ్లి "నీవెందుకు తపస్సు చేయుచున్నావు. నీవు కోరిన వరము ఇచ్చెదను అడుగుము" అని చెప్పెను. అప్పుడు హిరణ్యాక్షుడు బ్రహ్మకు ప్రదక్షిణ నమస్కారములు చేసి చేతులు జోడించి యిట్లనెను. "ఓ పితామహా! మీ అనుగ్రహము నాయందు గలచేని విష్ణు చక్రము వలన తెగకుండునట్లును, దేవ, దానవ, యక్ష, నాగ, కిన్నర, కింపురుష, గంధర్వులచే చావు లేకుండునట్లును, ఓడిపోకుండునట్లును, నీవుచేసిన సృష్టిలో దేనివలనను రాత్రిగాని పగలుగాని నాకు చావు లేకుండునట్లును, నా దేహము వజ్రము కంటెగట్టిగా నుండునట్లును వరము ప్రసాదింపుము" అనియడుగ మంచిది. ఇచ్చితినని చెప్పి బ్రహ్మ అంతర్ధానమాయెను. అటుపైని ఆ రాక్షసుడు విష్ణుమాయచే మోహితుడై తనకుమరి చావు లేదని గర్వించి, ఇష్టానుసారము చేయుట కారంభించెను. ఋషులను, బ్రాహ్మణులను, విష్ణుభక్తులను, ధర్మాత్ములను బాధించెను. వాని దురాగ్రములను చూచి దేవతలు భయపడి స్వర్గమును విడిచి పారిపోయిరి. ఋషులు తమ ఆశ్రమములను విడిచిరి. యజ్ఞాదులను పాడుచేయుట, స్త్రీలను చెరబట్టుట, మొదలగు

దుర్న్యయములు చేయుచు ముల్లోకములను అల్లకల్లోలము చేసె ను. ఇంద్రుడును అష్టదిక్పతులును, మేరు పర్వతముమీదికి పారి పోయిరి. ఎప్పటికిని వీని బాధ తప్పనందున బ్రహ్మయొద్దకుపోయి ప్రార్థింపగా ఆయన యిట్లు చెప్పెను "దేవరాజా! కొద్దికాల ములోనే రాక్షసునివలన బాధలు తప్పును. ఈమేరుపర్వతము మీద విష్ణునిగురించి యాగము చేయుము. ఆయన ఈరాక్షసుని త్వరలోనే సంహరించి మీబాధలను తొలగించును. భయపడ కుము" అనవిని దేవేంద్రుడు విష్ణుప్రీతిగా ఒక సంవత్సరము సాగునట్లు, యజ్ఞముచేసెను.

వరాహావతారము.

ఇట్లుండగా మహా ప్రతాపవంతుడైన హిరణ్యాక్షుడు భూమిని చాపచుట్టుగా చుట్టి చంకలో పెట్టుకొని పోయి పాతా ళమున దాచెను. అదిచూచి శ్రీమన్నారాయణుండు, తెల్లని శరీరము, ఎఱ్ఱనికండ్లు, కోరలమువంటినోరు, ప్రళయకాలమందలి సముద్రధ్వనివంటి గర్జనము, కోటి సూర్యులవంటి ప్రకాశముగల వరాహరూపముతో యజ్ఞకుండములోనుంచి పుట్టెను. ఇంద్రా ది దేవతలు చేతులు జోడించుకొని మహాప్రభూ రక్షించురక్షించు మనిప్రార్థించిరి. అంతకంతకు ఆవరాహమూర్తి పెద్ద పర్వతము వలె పెరిగి తన దంతములను కూడ పెంచి, తన దంష్ట్రకొనతో భూమిని అతి సులభముగా పైకెత్తి యిప్పటివలె దానిస్థలమున యుంచెను. ఆయనమహిమవలనదానియందలి సమస్తజీవరాసులు

చెడకుండఎప్పటివలెనుంచెను. ఈసంగతి తనచారులవలనహిరణ్యా క్షుడువినికోపావేశుడై గదచేతబట్టి ఆవరాహమూర్తియున్నచో టికి పరుగెత్తి గదత్రిప్పి దానితో కొట్టగా ఆగద రెండుముక్క లయ్యెను. అంతట రాక్షసుడు ఆ వరాహము తోక బట్టు కొనెను. ఆ తోకను ఆడింపగా వాడు జలములో బడెను. అప్పుడా వరాహమూర్తి తన దంష్ట్రముతో ఆ రాక్షసుని హృదయముమీద కొట్టగా హృదయమును చీల్చి నీటిమీదకు రక్తముచ్చెను. రాక్షసుడు అరచి చచ్చెను. మిగిలిన రాక్షసులు పారిపోయిరి. బ్రహ్మాది దేవతలు వరాహమూర్తిని స్తోత్రములు చేసిరి. అంత వారి స్తుతులకు సంతోషించి శ్రీ వరాహమూర్తి ఆ అవతారము చాలించి తన నిజరూపముతో వైకుంఠమునకేగెను.

హిరణ్యకశిపుని చరిత్రము.

హిరణ్యకశ్యపుడు తనతమ్ముడైన హిరణ్యాక్షుని వరాహరూపమున శ్రీహరి చంపిన సంగతి విని, మిగుల దుఃఖించి, హరిపై పగ తీర్చుకొనవలెనని బ్రహ్మను గురించి తపస్సు చేయుటకు హిమాలయ పర్వతమునకు పోయి అందు చిరకాలము నిరాహారుడై శీతోష్ణములకు సహించి ఘోరమైన తపస్సుచేసెను. వాని తపః ప్రభావమువలన భూమి కంపము నొందెను. దిక్కులు తల్లడిల్లెను. దిక్పాలకులు భీతిల్లి తమ నివాసములను విడిచి పారిపోయిరి. బ్రహ్మయు భయపడెను.

దిక్పతులతో కలిసి దేవతలు మొరపెట్టగా, బ్రహ్మ హంస వాహనారూఢుడై, వాడు తపస్సు చేయు చోటికి వెళ్ళి ఇట్లనెను. "ఓవత్సా! ఏల యిట్టి తపస్సు చేయుచున్నావు. నీవు కోరు వరములను ఇచ్చుటకు వచ్చినాను. అడుగుము." అనగా అతడు సంతోషించి లేచి బ్రహ్మకు ప్రదక్షిణ నమస్కారములు చేసి నిలుచుండి యిట్లనెను. "పితామహుడా! దేవతలును మేమును కూడ నీకు మనుమలమె గనుక నీకు మేమందరమును సమానులమేగదా! మేమందరము అన్నదమ్ములము. తల్లులు వేరైనను తండ్రి ఒకడే. మీకు మా యెడ భేదబుద్ధి యెందులకు? దేవతలకు అమృతమిచ్చి అమరులను అనగా చావు లేనివారలనుగ చేసితిరి. వారికి స్వర్గలోక మిచ్చితిరి. మాకు ఏభోగములును లేవు. మేము కొట్టినను వారు చావరు. వారివలన మేము చచ్చుచున్నాము. వారు మేము వివాద పడు నపుడు. నీవుగాని, శ్రీహరిగాని దానిని చల్లార్చక వారి పక్షమై మమ్ము చంపుదురు. మేము దుర్మార్గులమనుటకు కారణమేమి? మాతప్పేమి! బలవంతులకు అందరును భయపడుదురు. బలహీనులను అందరును దూషింతురు. కావున మీరు నాకు చావు లేకుండ వరమిండు. నేను దేవతలను బాధింతును. విష్ణువు కూడ నన్ను చంపలేకుండ వరమియ్యవలెను." ఈమాటలు విని బ్రహ్మ ఇట్లనెను. "బాబూ!. చావులేని వరము నేనియ్యజాలను. మరియేమైనను కోరుకొనుము." అనగా విని హిరణ్య

కశ్యపుడు ఇట్లు కోరుకొనెను. "తాతా ! నాకు అమరత్వము ఇయ్య లేకున్న ఏ ఆయుధములచేతను, విష్ణువుని సుదర్శనచక్రము చేతను కూడ చావు లేకుండునట్లును, హరిహరులుగాని, అష్ట దిక్పాలురుగాని, నవగ్రహములుగాని, నరదానవులుగాని, రాత్రి గాని, పగలుగాని, నన్ను చంప లేకుండునట్లును, అగ్ని నన్ను కాల్వ లేకుండునట్లును, జలములు ముంప లేకుండునట్లును, సూర్యుడు దహింప లేకుండునట్లును, ఈ సృష్టిలోని జీవజంతువులు నన్ను చంప లేకుండునట్లు వరమొసంగుము" అని వేడగా అట్లే ఇచ్చితి నని చెప్పి బ్రహ్మ నిజలోకమునకు వెళ్ళెను. ఈ వరములను పొంది తనకు చావు లేదని గర్వించి, తనబలముచే ముల్లోకములను జయించి వానికి రాజయ్యెను. మునులను ఋషులను బాధించుట, యజ్ఞములను పాడుచేయుట, స్త్రీహత్య, శిశుహత్య మొదలగు దుర్మార్గములు చేయుచుండెను. ఈ పాపములను భూమి భరింపలేక ఇంద్రుని సభలోనికి వెళ్ళి మొర్రెను. అది విని తాను ఏమియు చేయలేక ఇంద్రుడు బ్రహ్మయొద్దకుపోయి మొర పెట్టెను. బ్రహ్మయు తానేమియు చేయజాలనని చెప్పి ఇంద్రునితో కలిసి శ్రీహరియొద్దకు పోయి చెప్పుకొనెను. ఇంద్రాది దేవతలు ఆ రాక్షసుని బాధలు చెప్పుకొని శ్రీహరిని శరణు చొచ్చిరి. ఇది చూచి వారిపై కరుణించి శ్రీహరి తన యోగబలము వలన తన శరీరము నుంచి ఒక దివ్య పురుషుని పుట్టించెను. ఆపురుషుడు కోటి సూర్యుల ప్రకాశము కలిగి, నాలుగు చేతుల శంఖచక్రగదా

శార్ఙ్గములు ధరించి, శ్రీహరికి ప్రణమిల్లి ఏమి సెలవు సంద్రీ యని అడుగగా వత్సా! నీవు భూలోకమునకు పోయి హిరణ్యాకశ్యపుని అతని సైన్యమును నాశనముచేసి రమ్మని ఆజ్ఞాపింపగా అతడు విని గొప్ప సింహానాదము చేసెను. ఆగొప్ప ధ్వని విని అష్టదిక్పతులు త్రుళ్ళిపడిరి. బ్రహ్మ వణకెను. రాక్షసులు ఈ ఉత్పాతమునకు కారణమేమో యూహించి శ్రీహరి తమ పైకి యుద్ధమునకు వచ్చుచున్నాడని తెలిసికొని తాము యుద్ధసన్నాహము చేసిరి. అంతట ఆదిత్యపురుషుడు వచ్చి రాక్షసులను చాలమందిని చంపెను. హిరణ్యకశిపుడు వానితో యుద్ధముచేసి దివ్యాస్త్రములు ప్రయోగించెను. అతని అస్త్రములు రాక్షసునికి సాగులేదు. అందుకు భయపడి ఆదిత్యపురుషుడు అదృశ్యుడుకాగ రాక్షసులు జయధ్వనులుచేసి గెల్చితిమనిసంతోషించిరి.

ఇట్లుండగా హిరణ్యకశిపునకు ప్రహ్లాదుడను కొడుకు పుట్టి పెరుగుచుండెను. ఆ శిశువు పుట్టినది మొదలు తనలో తాను నవ్వుకొనుచు సంతోషించుచుండెను. అయిదవ సంవత్సరమున ఆబాలుడు శ్రీహరిని గురించి మాట్లాడుచు, ఆడుచు, పాడుచు, ధ్యానించుచుండుట సంతోషించారి వానికి చదువు లేనందున వెట్టివానివలె నున్నాడని ఎంచి తన కులగురువగు శుక్రాచార్యుని కుమారుడైన చండామార్కులను పిలిపించి వాని యొద్ద ఆపిల్లవానిని ఒప్పగించి విద్య నేర్పుమని చెప్పెను. అతడట్లు చేయ నారంభించెను. కొంతకాలమయిన పిమ్మట

కుమారుని వాని గురువును పిలిపించి ఏమి నేర్చుకొంటి వనగా చదువులో మర్మమంతయు తెలిసికొంటి ననెను. అది యేమి యని యడుగ "నాయనా! సమస్త జగములను పుట్టించి, పాలించి సంహారించు శ్రీహరి పదధ్యానమును నేర్చికొంటిని" అని అనెను. ఆమాటలువిని తండ్రిగురువునుకోపించి మాకులవిరోధియైన విష్ణువునుగురించి బోధించితిరా? అనిఅడిగెను. లేదుమహారాజా! అది వాని స్వభావజన్యముగాని నేను నేర్పినది కాదని చెప్పెను. అప్పుడు తలిదండ్రులు పిల్లవానికి పలువిధముల బుద్ధులుబోధించి శ్రీహరి తమకు శతృవని చెప్పి, శివుని ధ్యానింపుమనియు, సమస్తశాస్త్రములు బాగుగా నేర్చుకొమ్మనియు చెప్పి తిరిగి గురువున కొప్పగించిరి అప్పుడు ప్రహ్లాదుడు గురువువెంటబోయి చదువుకొనెను. కాని శ్రీహరినే స్మరించుచు గురువు ఏది చెప్పినను దానికి విష్ణుపదముగానే అర్థము గ్రహించుచుండెను. తనతో చదువు రాక్షస బాలురకు విష్ణుభక్తి నేర్పుచుండెను. అదిచూచి గురువు భయపడి తనకు నిందవచ్చునని తెలిసికొని రాక్షసరాజు వద్దకు పిల్లవానిని తీసికొనివెళ్లి ఇట్లు మనవి జేసికొనెను. "ఓ మహారాజా! ప్రహ్లాదునికి ఎంతబోధించినను విష్ణుభక్తి విడువకున్నాడు. శివునిపేరు పలుకడు సరే కదా ఇతర బాలురకుకూడ విష్ణుభక్తిబోధించి చెరుపుచున్నాడు. కావునఅతనికి విద్యనేర్పుటనావలన కాదు. మీరే వానిని బాగుచేసికొనవలెను" అనిచెప్పి విడచిపెట్టెను. అదివిని హిరణ్యకశిపుడుమిగుల

విచారించి, తనకడుపున పుట్టినవానికిహరిభక్తి యెట్లుకలిగెనని మిక్కిలి ఆశ్చర్యపడి అనేకవిధముల వానికి బోధించియు, తన భార్యయైన లీలావతిచే బోధింపించియు, మేలు కనబడనందున, సామ, దాన, భేద, దండనములను నాలుగు యుపాయములను, ఉపయోగించి చూడవలయునని నిశ్చయించి, రాక్షస భటులను కొందరిని పిలిపించి వారిచే దండింపించుట కొండ పైనుండి పడద్రోయుట, ఏనుగులచే త్రొక్కించుట, పాములచే కరపించుట, విషము త్రాగించుట మొదలగు శిక్షలు ఎన్ని చేయించినను, శిక్షలు చేయువారే చచ్చిరిగాని, ఆ పిల్లవానికి ఏ బాధయు లేక నిర్విచారముగాను, సంతోషముగాను నుండుట చూచి, మిక్కిలి ఆశ్చర్యమును, కోపమును గలవాడై చేయునది లేక బాలుని బుజ్జగించి మంచి మాటలతో ఇట్లు బోధించెను. "కుమారా, శ్రీహరి మన కులవిరోధి. అతడు మన రాక్షసులను అనేకులను అనేక రూపములతో అనేక పర్యాయములు చంపియున్నాడు. ఇంతేకాక, నాకు తమ్ముడును నీకు పినతండ్రియు నైన హిరణ్యాక్షుని పందిరూపమున చంపెను. అది మొదలు అతనిని చంపుటకు నేను ఎన్నో విధముల ప్రయత్నించుచు ఎచ్చట వెదకినను కనబడలేదు. వాడు ఎక్కడనున్నాడో చెప్పగలవా?" అని ప్రశ్నింపగా ప్రహ్లాదుడు యిట్లు పలికెను. "ఓ తండ్రీ! ఇట్లు వచించెదరేలా. సర్వాంతర్యామియు, సర్వజ్ఞుడును, సర్వవ్యాపకుడు నగు శ్రీహరి యెందున్నాడని యేల

అడిగెదరు. ఆయన అంతటను నిండియున్నాడు. మీయందు నాయందు, అణువు మొదలు మేరువు వరకు గల అన్ని పదార్థములయందును శ్రీహరి నిండియున్నాడు. కాని వాని నిజరూపు చూచుటకు మనకు శక్తి చాలదు. కనుక కానరాకున్నాడు. అట్టి సామర్థ్యము మనకున్న యెడల ఆయనను మనము అంతటను చూడగలము." అని బాలుడు చెప్పగా, తండ్రి నమ్మక ఈ స్తంభములో చూపగలవా? అని అడిగెను. తప్పక చూపింపగలనని బాలుడు తండ్రితో పలికెను. అది విని హిరణ్యకశిపుడు తన చేతనున్న గదతో స్తంభమును కొట్టగా అది పటపట పగల్చుకొని శ్రీహరి అందుండి నరసింహరూపమున బయలువెడలెను. ఆయనకు నడుముక్రింది భాగము మనుజాకృతియు మీది భాగము సింహాకృతియు గలిగియుండెను. ఆ భయంకరమైన రూపమును చూచి అచ్చటనున్నవారందరును భయపడి పారిపోయిరి. రాక్షసరాజు ఆ నరసింహమూర్తిని గదతో కొట్టగా అది రెండు ముక్కలయ్యెను. పిమ్మట శూలముతో కొట్టెనుగాని అదియు వ్యర్థమయ్యెను. అంతట రాక్షసుడు శక్తిని ప్రయోగించెను. దాని తేజస్సుచూచి పైనుండి చూచుచున్న దేవతలు పారిపోయిరి. సూర్యునిరథము నిలిచెను. కాని అది శ్రీ నరసింహమూర్తికి పుష్పమువలె తగిలెను. అదిచూచి రాక్షసుడు ఒక గుద్దు గుద్దెను. అప్పుడు శ్రీ నృసింహమూర్తి హిరణ్యకశిపుని పట్టి తన తొడలపై వేసికొని తన చేతిగోళ్ళతో వాని వక్షస్థలమును చీల్చి చంపెను.

అంతట ఆకాశమున జయ జయ ధ్వనులు చెలంగెను. స్వర్గమున ఇంద్రుడు గొప్ప ఉత్సవము చేసెను. శ్రీ నరసింహ మూర్తిపై దేవతలు పారిజాత పుష్పములతో వర్షము కురిపించిరి. గంధర్వులు పాడిరి. అప్సరసలు ఆడిరి. శ్రీ నృసింహ మూర్తియొక్క ఘోరమైన రూపమునుచూచి దేవతలు భయపడి స్తోత్రములు చేయ నారంభించిరి. రాక్షసులు ఆరూపు చూడలేక పారిపోయిరి. బ్రహ్మ అచ్చటికి వెళ్లి స్తుతించెను. కాని అప్పటికిని కోపము చల్లారనందున లక్ష్మిని పిలిపించిరి. ఆయమ్మ వచ్చి ఆ రూపుచూచి వెరగుపడి కోపమును పోగొట్ట ప్రయత్నించెను, గాని ఆమె ప్రయత్నము నిష్ఫల మయ్యెను. అంతట ప్రహ్లాదుడు దగ్గరకుబోయి సాష్టాంగ నమస్కారములు చేసి చేతులు జోడించుకొని యిట్లు ప్రార్థించెను.

“జయ జయ జితకామజయ దివ్యనామ, జయజయగుణధామ జలధరశ్యామ,జయ జయ పద్మాక్ష జయ భక్తరక్ష, జయ మేరు సమధీరజయ నిర్వికార, జయ శ్రీరమావక్ష జయదుష్టశిక్ష, జయ ధర్మపరిపాల జయ పుణ్యశీల, జయ మునిజనలోల జయ భక్త పాల, జయ భక్త మందార జయ కీర్తిసార, జయ సోమ రవి నేత్ర జయ దివ్యగాత్ర, జయ భువనస్తోత్ర జయపీతవస్త్ర, నీయందుబుట్టును నిఖిలలోకములు, నీయందు పెరుగును నీయందు నణగు, గావున మహితత్వకారణుడైన, జాణవు నీపద జలజయుగ్మములు, కుదురుగా నమ్మిన కుటిలాత్మ నన్ను, కృప

జూడుము కృపజూడుము ప్రేమతో నివ్వుము, చపలచిత్తుడనన్ను చయ్యన నేలు, నిపుణతతో బ్రోవు శ్రీనారశింహా” అను అతని ప్రార్థన విని శ్రీనృశింహామూర్తి శాంతమూర్తియై ఇట్లనెను. “ఓవత్సా! ప్రహ్లాదా! నీవు రాక్షసులలో పవిత్రుడవు. నీవుకోరినవరంబులిచ్చెదను కోరుము” అనగా విని ఆబాలుడిట్లనెను. “స్వామీ! మీపాదములయందు సర్వదా నాకు భక్తి యుండనిమ్ము. మా తండ్రికి మంచిగతియిమ్ము.” అదివిని శ్రీహరియిట్లు సెలవిచ్చెను. “వత్సా! మీతండ్రి మరియొక జన్మాంతమందు ముక్తినొందును. నీకు నాయందు నిశ్చలభక్తయుండును.” అని స్వామి అంతర్ధానమొందెను. పిమ్మట ప్రహ్లాదుడు తండ్రికి అగ్ని సంస్కారాది కర్మలు క్రమముగాజేసి, తరువాత పట్టాభిషేకము నొంది దానవ చక్రవర్తియై రాజ్యము క్రమముగా పాలించుచుండెను.

శ్రీహరితో ప్రహ్లాదునియుద్ధము.

ప్రహ్లాదుడు ధర్మయుక్తముగా రాజ్యము పాలించుచు తన రాక్షసులు ధర్మప్రవర్తన కలిగి సంచరించునటుల జేసెను. అతని రాజ్యమందలి స్త్రీపురులు రాత్రింబగళ్ళు హరిని స్మరించుచుండిరి. ఇట్లు వారు హరిభక్తులగుటచే వారు బలవంతులు, తేజోవంతులై యజ్ఞములు, యాగములు చేయుచుండుటచేత వారికిపంటలు బాగుగపండి ధనవంతులును ఆచారవంతులునైరి. ఆచారము వలన ధర్మబుద్ధి, సత్యము, దయ, వారికి కలిగినవి. అందువలన మాయ నశించి అహింసపుట్టి దానివలన హింస

నేయు క్రూరస్వభావము పోయినది. తరువాత త్రుహోగుణము కలిగినది. అందువలన లక్ష్మి వారిని ఆశ్రయించెను. లక్ష్మి విష్ణు శక్తిగనుక వారు శక్తివంతులైరి. మునులు వారికిహవిర్భాగము లిచ్చుచుండిరి. వారి రాజ్యములో రోగము, శోకము, వ్యాధి లేక యమునివలన బాధ లేకయుండిరి.

ఇట్లు రాక్షసు లుండుటచూచి, దేవతలు ఓర్వలేక అందుకు ప్రతీకారము ఏమి చేయుదుమని ఆలోచించి ఒక తపశ్శాలిని ప్రహ్లాదుని సభకుపంపిరి. అతడు పోవుసరికి ప్రహ్లాదుడు రాచకార్యములు విచారించు చుండుటచేత వెంటనే ఆ బ్రాహ్మణుని పూజింపలేకపోయెను. బ్రాహ్మణుని అనాదరణచేసిన దోషము సంభవించినందున ఆతపశ్శాలి ప్రహ్లాదుని యిట్లు శపించెను. "రాజా ! ఎవరి అనుగ్రహము వలన ఇంత గొప్పవాడవైతివో అట్టి శక్తి నిన్ను విడుచును గాక." అది మొదలు అతని బుద్ధి అధర్మమునందు ప్రవేశించెను. అప్పు డతడు ఒకరోజున వేటకు బయలుదేరెను. అడవివెంట బోవుచు నొక చోట నర, నారాయణులను ఋషులు తపస్సు చేయు చుండుట చూచెను. వారివద్ద ధనుస్సు బాణములు క్రిందపడి యుండెను. అవి చూచి, " మీరు మాయఋషులు. కానియెడల తపస్సు చేయువారికి ధనుర్బాణము లెందుకు ? ఋషులు జీవహింస చేయుదురా ! కాబట్టి మిమ్ములను చంపుట నాకు ధర్మముగాతోచుచున్న"దని వారిపై బాణములు వేసెను. నర,

నారాయణులును బాణములు విల్లున సంధించి యుద్ధమునకు తలపడిరి. అతని బాణములను వారును, వారి బాణములను అత డునునివారించుచు ఏమదినములు రాత్రిపగలు నిర్విఘ్నమైన యెడ తెరిపిలేక యుద్ధము చేసిరి. నరుడు ప్రహ్లాదుని విల్లు విరిచెను. మరి విల్లు లేక గదతో అతడు యుద్ధము చేయగా నారాయ ణుడు ఆగదను విరుగగొట్టెను. అంతట ప్రహ్లాదుని మూర్ఛ పడునట్లు కొట్టి, నర, నారాయణులు అంతర్ధానమయిరి. ప్రహ్లా దుడు తెలివొంది చూచుసరికి వారు లేనందున ఆశ్చర్యపడి వారు ఋషులు కారనియు, విష్ణు స్వరూపులనియు తెలిసి మనలో తానిట్లనుకొనెను. "నేను పాపాత్ముడను. రాజ్యమత్తు డనై అధర్మముగా వారితో యుద్ధము చేసితిని. నేను తీర్థాట నము చేసికొన్న గాని నాపాపము పోదు" అని ఆలోచించి తన పినతండ్రియైన హిరణ్యాక్షుని కుమారునికి రాజ్యమిచ్చి తాను తీర్థయాత్రలు చేయుటకు బయలు వెడలెను.

అంధకాసుర పరాజయము.

హిరణ్యాక్షుడు ఈశ్వరుని గురించి ఒకప్పుడు గొప్ప తపస్సు చేసి మెప్పించెను. అందుకు ఆయన ప్రత్యక్షమై వర మడుగుమనగా ఇట్లనెను. "స్వామీ! నాకు మీవంటి కుమా రుడు కావలెను. బలములోను యుద్ధమందును వానికి సమా నులు లేకుండవలెను. మిమ్మును తప్ప అందరని వాడు జయించ గలిగి యుండవలెను. మీరు మాకు తండ్రులు. పార్వతీ దేవి

మూకు తల్లి. ఆమెను మోహించిన వాడు చనిపోవచ్చును"
మంచిది అట్లే ఇచ్చితినని చెప్పి ఈశ్వరుడు అంతర్ధానమొందెను.
పిమ్మట అతనికి కుమారుడు పుట్టెను. వానికి అంధకాసురుడని
పేరు పెట్టిరి. వీనికే రాజ్యమిచ్చి ప్రహ్లాదుడు తీర్థయాత్రకు
పోయెను. ఈ అంధకాసురుడు క్రమక్రమముగా ప్రబలుడైనం
దున వాని మాట ఎవరును తప్పలేకుండిరి. వాడు కోరినపుడు
మేఘములు, వర్షము కురియుచుండెను. గాలి వీచుచుండెను.
సూర్యచంద్రులు ప్రకాశించు చుండిరి. ఇంద్రుడు వాడు కోరిన
వన్నియు ఇచ్చుచుండెను. ముల్లోకములయందును వాని యాజ్ఞ
నుమన్నింపనివారు లేకుండిరి. వాని బాధలు పడలేక దేవతలు
విష్ణుయొద్దకు పోయి మొఱపెట్టిరి. వాడు తన చేత చావడనియు
ఇంకను వానికి ఆయువుండున్నదనియు ఉపాయము ఆలోచించి
చంపవలెననియు గనుక వాని బాధలు మరికొంతకాలము అను
భవింపవలెననియుచెప్పి పంపెను. వారు ఖిన్నులై వారివారి నివా
సములకు పోయిరి.

ఒకదినమునఅంధకాసురుడు భూలోకమున సంచరించుచు
కైలాసపర్వతము వైపు వచ్చుచుండగా అచ్చట లోకజనని
యైన పార్వతి వాని కంటబడెను. ఆమెను చూచి మోహించి
పట్టుకొనుటకు దగ్గరకు పోగా ఆమె అంతర్ధాన మొందెను.
అంతవాడు వెదకి వేసారి ఆమెను ఎందును గానక ఇంటికి పోయి
జరిగిన వృత్తాంతమంతయు తన మంత్రులతో చెప్పి విచారిం

చుచు మనోవ్యాధివలన పీడితుడై దినదినము క్షీణించుచుండెను. అంత ప్రహ్లాదుడు తీర్థములు సేవించి యింటికి వచ్చి తన తమ్ముని క్షీణదశ చూచి కారణమేమని అడుగగా జరిగిన దంతయు చెప్పి, ఆ స్త్రీని సంపాదించుటకు ఉపాయము చెప్పుమని అడిగెను. ప్రహ్లాదుడు ఆ మాటలు విని భయపడి ఆమె జగత్తులకు తల్లి యనియు, ఆమెయందు అట్టి కోరిక తగదనియు పర స్త్రీని కోరుట దోషమనియు చెప్పెను. ఇంతేకాక ఆమె ఈశ్వరునికి ఇల్లాలనియు, ఈశ్వరుడు ముల్లోకములను నిముసములో దహింపగలడనియు, ఆ వాంఛను విడువనియెడల, మృతి నిశ్చయమనియు చెప్పి, వానికి దేవీ మహాత్మ్యము బోధించెను.

దేవీ మహాత్మ్యము.

ఇట్లు మనో వ్యాధివలన కామజ్వర పీడితుడగు తమ్మునికి ఇంకను బోధపరుపవలెనని ఆ దేవి మహాత్మ్యమును గురించి ప్రహ్లాదుడు ఇట్లు చెప్పెను. ఒక దినమున ప్రమథగణములు చుట్టును సేవించుచుండగా శ్రీ మహాదేవుడు కైలాసమున కొలువుదీరి యుండగా వారిని చూచుటకు బ్రహ్మ అచ్చటికివెళ్లెను, వానిని ఆదరించి కూర్చుండ నియోగించి, ఇటువచ్చుటకు కారణ మేమని ఈశ్వరుడు అడిగెను. మహిషాసురుడు ఎట్లు చచ్చునని బ్రహ్మ అడిగెను. అది విని మహేశ్వరుడు శ్రీహరిని తలంచెను అప్పుడు శ్రీ మహావిష్ణువు గరుడ వాహనుడై అచ్చటికి విచ్చేసెను. వారు ముగ్గురును

స్నేహభావమున ప్రేమతో ఒకరి నొకరు చూచుకొనిరి అప్పుడు దివ్యమంగళ విగ్రహమువంటి ఒక స్త్రీ పుట్టెను. ఆమె తెలుపు, నలుపు, ఎఱుపు కలిసిన శరీర వర్ణము కలిగియుండెను. ఆమె పదునాలుగు లోకములలోను చక్కనిది. త్రిమూర్తులును ఆమెను చూచి యిట్లనిరి. "నీవు ఎవరు? ఏందు కిచ్చటికి వచ్చితివి" అని అడుగగా నేను మీ శక్తిని. మీ చూపులవలన ఇప్పుడే పుట్టితినని చెప్పెను. "అట్లైన నీపేరు త్రికళ. నీమూడు కళలలోను మూడు రూపములు పొందుము." అనిరి. వెంటనే ఆమె మూడు రూపములు గల ముగ్గురు స్త్రీలై నిలచెను. తెల్లని వర్ణముగల స్త్రీ శ్వేత పర్వతమునకును, ఎఱ్ఱని వర్ణము గల స్త్రీ మందర పర్వతమునకును, నలుపు వర్ణము గల స్త్రీ నీలపర్వతమునకును పోయి అచ్చట తపస్సుచేయుచుండిరి. శ్వేత వర్ణముగలది బ్రహ్మశక్తియైన సరస్వతి. రక్త వర్ణము గలది విష్ణు శక్తియైన లక్ష్మి. కృష్ణవర్ణము గలది ఈశ్వరుని శక్తియైన మహాకాళి. శ్వేతవర్ణముగల సరస్వతి చాలకాలము తపస్సు చేయుచుండగ ఒకదినమున ఆమె మనస్సు చలించెను. అప్పుడామెకు కోటిమంది కన్యకలు వెంటనే పుట్టిరి. ఆమె వారందరకు ఆ మందర పర్వతమున అన్ని దివ్యభవనములు కావలెనని కోరగా అవి వెంటనే సిద్ధముగానుండెను. అందు వారిని ప్రవేశ పెట్టి వారికొరకు తగినన్ని నూతులు, చెరువులు, ఉద్యానవనములు సిద్ధముచేయించెను. వారందరకు అన్నిపేర్లు పెట్టి వారి

వలన తాను తనకు కావలసిన పనులు చేయించుకొనుచుండెను. ఇట్లు ఆమె సుఖము లనుభవించుచు రత్న సింహాసనమున కూర్చుండగా ఒకనాడు నారద మహాముని ఆమెను దర్శింప బోయెను. ఆ ఋషి సాష్టాంగ దండప్రణామము చేయగ, ఆమె అతనిని ఆదరవించి కూర్చుండుటకు రత్నపీఠము ఇప్పించెను. పిమ్మట అర్ఘ్యపాద్యములిప్పించెను. ఆమె అతనిని చూచి "ఓ మునీ! నీవు గొప్ప ప్రభావముగలవాడవు. కలహప్రియుడవు. జగడములే కోరుచుందువు. ఇప్పుడెందుంటి రాక ఎందునిమిత్తము" అని అడుగగ "ఓ దేవీ! నేను బ్రహ్మలోకము నుండి స్వర్గమునకు పోగా అందు ఇంద్రుడు విచారముతో నుండుట చూచి, కైలాసమునకు వెళ్లి శ్రీ సదాశివుని దర్శనము చేసి, నిను దర్శనముకొరకు యిటు వచ్చితిని" అని మనవి చేసెను. ఇంద్రుడు విచారించుటకు కారణమేమని దేవి యడుగగా నారదుడిట్లనెను. "అమ్మా మహిషాసురుడను రాక్షసుడు స్వర్గముపై దాడివెడలుటకు సిద్ధపడుచున్నాడని విని ఇంద్రుడు విచారించుచున్నాడు" అని చెప్పి సెలవుతీసికొని పోయెను. పిదప నారదుడు మహిషాసురుని వద్దకుపోయి అతని వలన పూజితుడై యిట్లనెను. "ఓ రాక్షసరాజా! మందర పర్వతమందు నేనొక స్త్రీ రత్నమును చూచితిని. అంత సౌందర్యము జగత్తులో లేదు. ఆమెవద్ద అనేక స్త్రీ లున్నారు. వారును చక్కనివారే! ఆమె నీకు తగిన భార్య కాగలదు. నీవు బ్రహ్మవరము వలన

త్రిలోకములు జయింపగలవు. దేవతలను గెలిచిన ఆమె నీధనము కాగలదు." అని శ్రీ హరి ధ్యానము చేయుచు నారదుడు పోయెను.

పిమ్మట మహిషాసురుడు తన యొనమంత్రము మంత్రులను సభ చేసి నారదుని వలన తాను విన్న సమాచారము వారితో చెప్పి, ఆ స్త్రీని స్వాధీనము చేసికొనుటకు ఉపాయ మడుగగా వారు ఆమెవద్దకు దూతను పంపుట మంచిదనిరి. అదివిని తన మంత్రులలో మిగుల చూపరుని పిలిచి తన చరిత్ర ఆమెతో చెప్పి పంపెను. తాను యుద్ధసన్నద్ధుడై స్వర్గలోకముపై పోయెను. ఇంద్రునితో ఘోరముగా యుద్ధముచేసి గెలిచెను. దేవతలతో ఇంద్రుడు పారి పోయి బ్రహ్మతో చెప్పుకొనెను.

మహిషాసురుని జననము.

మహిషాసురుని వలన పంపబడిన దూత మందర పర్వతము నకుపోయి దేవి సన్నిధానమున ప్రవేశించి సాష్టాంగపడి నమస్కరించి, నక్షత్రముల మధ్యనున్న చంద్రునివలె చెలి కత్తెలనడుమ రత్నసింహాసనమున కూర్చున్న దేవిని జూచి యిట్లు తనరాక విన్నవించెను. "అమ్మా ! నేను మహిషాసురుని వలన పంపబడినదూతను. సింధుద్వీపమున, మాహిష్మతీపురమను పట్టణముగలదు. దానిని విప్రజిత్తను రాక్షసరాజు పాలించుచుం డెను. ఆయనకొక కుమార్తెగలదు. ఆమెపేరు మాహిష్మతి. ఆమె త్రిలోకసుందరి. ఆమె తన చెలికత్తెతో వనవిహారముచేయ మం

దరపర్వతప్రాంతతపోవనమునకుపోయి అచ్చట తపస్సుచేయుచు న్న ఋషినిచూచి అతనిని భయపెట్టి అందుండి వెడలగొట్ట దలంచి తాను తన సఖులతో అడవి గేదెలరూపము ధరించి ఆమునిని బెదిరింపగా ఆయన తనతపోమహిమవలన ఈవేషధారణము తెలిసికొని "ఓదుర్మార్గురాలా! నీవును నీసఖులును, నూరు సంవత్సరములు వరకును గేదెల రూపముతో నుందురు గాక" అని శపించెను. అందువిని ఆమె భయపడి శాపపరిహారము వేడగా "నీవొక కుమారుని కనునరకు ఇట్లుండుము" అనెను. అదిమొదలు వారందరును మహిష రూపములతోనుండి అడవులలో సంచరించుచుండిరి. ఆవనంబున ఒకఋషి తపస్సుచేయుచు ఆకాశమార్గమున విమానముపై బోవుచున్న అప్సరసను చూచి కామాతురుడయ్యెను. అంతట అతని తేజస్సుమహిషరూపమునన్నున్న మహిష్మతి అప్పుడే ఆమెను సద్యోగర్భమున ఒక కుమారుడు పుట్టెను. ఆమె వాని నిచ్చట విడచి తాను శాపవిముక్తయై నిజరూపమును పొంది ఇంటికిబోయెను. తరువాత ఆపిల్లవాడు క్రమముగ పెరిగి పెద్దవాడై ఘోర తపస్సుచేసి బ్రహ్మను మెప్పించి గొప్ప వరములుపొంది మహా పరాక్రమము గలవాడై ముల్లోకములను జయించి రాజయ్యెను. వానిపేరే మహిషాసురుడు. వానిని దేవతలు, రాక్షసులు, నాగులు పూజించుచున్నారు. వానిని నీవు భర్తగా వరింప ప్రార్థించెదను." అని చెప్పగా ఆదేవి విని యూరకుండెను. అప్పుడు ఆమె చెలి

కత్తెలలో నొకతె ఇట్లనెను. "ఓయీ! నీవు దూతవు. నీప్రభువు చెప్పుమన్నమాటలుచెప్పితివి. మారాణి కుమారీవ్రతము పూనియున్నది. ఈజన్మకు ఇట్లేయుండును. మేము ఆమె తోటివారము. నీవు ఇచ్చట నిముసమైననిలువక వచ్చినదారినే పొమ్ము" ఆమాటలువిని దూత తన ప్రభువైన మహిషుని వద్దకు పోయి జరిగినదంతయు మనవి చేసెను.

మహిషాసురుని వధ.

దూత మాటలు విని రాక్షసుడు కోపావేశుడై ఆ దేవిని బలాత్కారముగ తెచ్చుటకు ఉద్దేశించి యుద్ధ సన్నద్ధుడై మందర పర్వతమునకు పోవుచుండెను. ఇట్టి సమయములో నారదుడు, దేవి యొద్దకు పోయి నమస్కరించి యిట్లనెను. "ఓ జగజ్జననీ! ఇంద్రుడు నన్ను మీ వద్దకు పంపగా వచ్చితిని. మహిషాసురుడు బ్రహ్మ వరమువలన త్రిలోకములను జయించి రాజై అందలి ప్రజలను, దేవతలను, ఋషులను, చాల బాధింపు చున్నాడు. ఆ బాధలను సహింపలేక వానిని సంహరింప ప్రార్థింపుమని దేవతలు నన్ను మీవద్దకు పంపిరి. ఆ రాక్షసుడు మిమ్మును బలవంతముగ తీసికొని పోవుటకు మీ పైకి సైన్యములతో వచ్చుచున్నాడు. వానిని చంపు మార్గము చూడుము" అని అంతర్ధానమయ్యెను. అంతట రాక్షసుని భేరీ నాదంబులు వినబడగా ఆ దేవి తన పరివారమును "చూచి సిద్ధపడుడు. అదిగో రాక్షసుడు వచ్చుచున్నాడు. వానిని చంపవలె"ననగా

అందరును యుద్ధమునకు సిద్ధపడిరి. సంకులకలహము జరిగెను. అందు రాక్షసులు అందరు చచ్చిరి. మహిషాసురుడు మాత్రము మిగిలియుండెను. అప్పుడు దేవి రుద్రుని తలంపగా, ఆయన ప్రత్యక్షమయ్యెను. ఆమె ఆయనను సాక్షిగ చూచుచుండు మని రాక్షసునితో వింత వింతలైన పలువిధములగు ఆయుధ ములతో వినోదముకొరకు యుద్ధము చేయుచుండెను. అది చూచి ఈశ్వరుడు ఆమెతో "ఇట్లు ఎంతసేపు" అనగా దేవి, వానిని క్రింద బడద్రోసి ఒక చేత వాని జుట్టు పట్టు కొని రెండవ చేత వాని మెడ నరికి పారవైచెను. అప్పుడు శరీరమునుండి ఒక పురుషుడు బయటికి వచ్చి దేవికి నమ స్కరించి స్వర్గమునకు పోయెను. దేవతలు దేవిని బహుస్తో త్రములు చేసి ఆమెపై పుష్పవర్షము కురిపించిరి. వారిప్రార్థనలకు దేవిసంతసించి వరమడుగుమనగా వారిట్లనిరి. "ఓతల్లీ! మమ్ము ను ఆపదలనుంచి కాపాడుచుండుము. మీ ఈచరిత్రము చదివిన వారి కోర్కెలు నెరవేర్చుము. అంతేచాలును." అట్లే కటాక్షించితినని దేవి అంతర్థానమొందెను. అని దేవి మహాత్మ్యము ప్రహ్లాదుడు అంధకాసురునికి బోధించి ఆ దేవి మహిమ దేవతలకే తెలియదు. ఆమెను అపహరించుటకు ప్రయత్నించుట వలన నీవు బహు పాపాత్ముడవైతివి. కావున ఈ పాపబుద్ధి విడువుము. ఆమెను శరణుజొచ్చిన మనము సంపదలను పొందుదుము. అగమ్యాగమనము వలన పాపము, దానివలన అధర్మము, దాని

వలన దారిద్ర్యము సంభవించును. అందువలన లక్ష్మి విడచి పోవును. దాని వలన ఐశ్వర్యము పోవును. అదిపోయిన బలము పోవును. పిమ్మట ఎవరును లక్ష్య పెట్టరు. లక్ష్యపెట్టకపోయిన అధికార ముండదు. అంతట ఆయువు క్షీణించును. ప్రాణము లను పాశములచే బంధించి యమదూతలు తీసికొని పోయి నర కములో వేయుదురు. అక్కడబాధ లనుభవింపవలసి యుండును. ఇన్నిటికిని పాపమే మూలము. కాబట్టి పాపబుద్ధి నిడచి, ఆ దేవిని శరణు వేడుము. అట్లుచేసిన ముల్లోకములకు అధిపతివయి సిరి సంపద లనుభవింపుచు సుఖించి, కీర్తిని సంపాదించి దేహాం తమున స్వర్గాదిభోగములను పొందుదువని ప్రహ్లాదుడు చెప్పగా విని అంధకాసురుడు ఊరకుండెను.

గౌతమ రహస్యము.

పూర్వకాలమున వేలకొలది మునులు శ్రీ సదాశివుని నిమిత్తము దేవదారు వనమునందు తపస్సు చేయుచుండిరి. ఆకాలమున వర్షములు లేక పంటలు పోయెను. పండ్లు, కాయలు దుంపలు మొదలగునవియును దొరకనందున వారికి ఆహారము లేక బాధపడి గౌతమ మహర్షి ఆశ్రమమునకు వెళ్లగా ఆయన వారిని ఆదరించి అన్నపానము లిచ్చి పోషించుచుండెను. కొంత కాలమునకు వర్షములు కురియుచుగా పంటలు పండెను. వృక్ష ములు ఫలించెను. కాలమాన స్థితి బాగుగ నుండెను. అదిచూచి మునులు తమ తమ నెలవులకు పోవుదుమనిరి. కాని మరికొద్ది

కాలముండుడు. కాలము బాగుగ నున్నది గనుక మునుపటికన్న బాగుగా నేను మీకు సత్కారము చేయుదును." అని గౌతముడు చెప్పినందున మరికొంత కాలముండిరి. ఆదినములలో వారు మాయగోవు నొకటి దానిని సిద్ధము చేసి ఆయన కిచ్చిరి. దాని మర్మమెరుగక ఆయన దానిని గోశాలయందు కట్టబోగా అది క్రింద పడెను. అదిచూచి వారు ఆయనతో "గోహత్య చేసిన ఇంట యెట్లు భుజింతుమని" పలికిరి. గౌతముని పాపినిచేసి పోయిరి. ఆయన తన తపోమహిమవలన వారి కృత్రిమము తెలిసికొని వారు మహా పాపులై అడవులయందు తిరుగుచుండుడనియు, వేద బాహ్యములైన పనులు చేయుచు పుట్టుచు చచ్చుచుండుడనియు శపించెను. ఈ శాపమువలన వారు పాపులై హరిహరులను ప్రార్థింపగా వారు ఆ ఋషిని హరిహరులు ఒకచోట కలిసి యిట్లు సంభాషించిరి.

హరుడు గౌతముని శాపము వలన అపవిత్రులైన ఈ మునులు ఎట్లు పవిత్రులగుదురు ?

హరి:—వీరికి ప్రతీకారము లేదు. ఏమనగా వేదమే అన్నిటికిని మూలము. మొదలు లేనప్పుడు కొమ్మ లెట్లుండును.

హరుడు:—మరి వీరికి మార్గము లేదా ?

హరి:—వేరుమార్గ మున్నది. ధర్మహీనులు నరకమున పడుదురు. వీరికదే గతి. చేసిన కర్మఫలము అనుభవింపవలదా ?

హరుడు:—వీరుతిరిగి మనలను ధ్యానించుచున్నారే ! మనచేతనైనయుపకారము చేయుదమా !

హరి:—అయిన నిట్టిపాపులను రక్షించుటకు మనము క్రొత్తశాస్త్రములను కల్పింపవలెను.

హారుడు:—అట్లే చేయుదము.

ఇట్లు ఇద్దరును ఆలోచించి, కపాలము, నకులము, భైరవము, పంచరాత్రము మొదలగు కొన్ని గ్రంథములు చేసిరి. వీనికి మోహాన గ్రంథములని పేరు.

శ్రీమహాదేవుడు వారితో ఇట్లనెను. మీారు ఇదివరకు యెన్నిసారులు నరకములలో పడితిరో గాని ఇప్పుడు, మనుష్య జన్మము నెత్తితిరి. ఈ జన్మలో మాసేవచేసినందున ఈ గ్రంథములు చదివి, వానిబలము వలన పాపములను నశింప జేసికొని మమ్మును పొందగలరు. అని వారితో చెప్పి వారి మేలుకొరకు తానును, భస్మమును శరీరమున పూసికొని, చేత కపాలమును, జడయందును మెడలోను పుణికెలమాలలను ధరించి యోగియై వారితో కలిసి భిక్షాటనము చేయుచుండెను. శివుడు ఎంత దయాళుడో చూచితిరా ?

శివుడు యోగి అవుటచూచి పిల్లలను విష్ణువునకు ఒప్పగించి, కైలాసమందు ప్రమధ గణములను కాపుంచి, పార్వతి మందరపర్వతమునకు పోయి తపస్సు చేయుచుండెనట. ఆమె పరిచర్యకొరకు దేవతాస్త్రీలు ఆమెకు చెలికత్తెలై అందుండిరట. అట్లు కొంతకాలము జరిగినపిమ్మట శ్రీమహాశివుడు కైలాసమునకు వేంచేసినసంగతి విని పార్వతీదేవియును కైలాసమునకు వెళ్ళి భర్తతో కలిసికొనెను.

శ్రీ వరాహపురాణము సమాప్తము.

అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహము

శ్రీ వామన పురాణము.

ఒకనాడు పులస్త్య మహాముని తన ఆశ్రమములో నుండగా దేవఋషియైన నారదమహాముని ఆయనను దర్శింపబోయెను. పులస్త్యుడుఆయనకు అర్ఘ్యపాద్యాది సత్కారములు చేసి కూర్చుండబెట్టెను. ఆ దేవముని పులస్త్యుని జూచి "స్వామీ మీరు సమస్త శాస్త్రములు, పురాణములు, వేదములు, వేదాంతములు తెలిసినవారు. మీవలన వామన పురాణము సవిస్తరముగా వినవలెనని యిటకు వచ్చితిని. నాయందు దయయుంచి సెలవియ్యవలయును." అనగా విని పులస్త్య మహాముని చాల సంతోషించి, ఆ దేవర్షితో ఇట్లు చెప్పెను.

1. పార్వతీ పరమేశ్వరులు ఋతుత్రయము గడపుట.

పూర్వమొకప్పుడు పార్వతీ పరమేశ్వరులు, మందర పర్వతముపై నుండగా గ్రీష్మఋతువు ఆరంభమయ్యెను. అప్పుడు మహేశ్వరి మహేశ్వరునితో ఇట్లు పలికెను. 'నాథా ! ఈగ్రీష్మముచాల హెచ్చుగా నుండుటచే వేడి భరింపశక్యముకాదు. మనకు ఇల్లు లేదుగదా ? ఎచ్చటనుండి మనమీ సూర్యుని బారినుండి తప్పించుకొందము." అన విని శివుడిట్లనెను. "పార్వతీశ్వరీ ! నేను సదా అరణ్యనివాసిని. ఆశ్రమము లేని

వాడను" అనగా విని పార్వతీదేవి ఈశ్వరుని తీసికొని ఒక చెట్టు క్రిందకుపోయి ఆమండు వేసవికాలము కష్టముతో గడపెను. అంతట వర్షకాలమారంభమయ్యెను. దిక్కులు చీకటితో నిండెను. బాటలు కనబడవయ్యెను. ఆకాశము మేఘములతో నిండియుండెను. మెరుపులతో, ఉరుములతో పిడుగులు పడుచుండెను. అప్పుడామె భర్తను చూచి యిట్లనెను. "ప్రాణవల్లభా! గాలి వడిగా వీచుచున్నది. ఉరుములు భయంకరముగా ఉన్నవి. వాన తెరిపిలేక కురియుచున్నది. చెట్లు పెరిగి పుష్పములు పూచి, కాయలు కాచి, పండ్లు పండుచున్నవి. చీరకట్టి అలంకారములు ధరించిన స్త్రీవలె భూమి అందముగా నున్నది. నదులు పొంగి పారుచున్నవి. సరస్సులు నీళ్లతో నిండియున్నవి, పద్మములు పూయుచున్నవి. ఇట్టి వర్షకాలమున చెట్టుక్రింద ఎట్లుండగలము? కావున, ఈ పర్వతమున ఇల్లు కట్టింపుమని ప్రార్థించెను." ఆమాటలు విని శివుడు ఇట్లనెను. "ప్రియసఖి! నీవు చెప్పినట్లు ఇల్లుకట్టింపవలసినదే, గాని నేను బీదవాడను. ధనమెక్కడ తెత్తును. చూచితివా నాశరీరము మీద బట్టయైనను లేదు. పులి చర్మము కప్పుకొని అడవిలో తిరుగుచున్నాను. జన్నిదము లేక నాగోపవీతము ధరించితిని. అలంకారములు లేక పాములను కుండలములుగా బెట్టికొంటిని. సర్పములను కంకణములుగాను, నల్లత్రాచును కంఠాభరణముగాను చేసికొంటిని. ఆయన మాటలకు లజ్జయును, భయమును, కోపము

గలపై తలవంచుకొని అట్లయినచో చెట్టుక్రిందనే ఉండవమనెను. అది విని మేఘములపైకి పోవుదము రమ్మని ఈశ్వరు డనెను. సరే యని మేఘములపైకి పోయి వారు వర్షకాలము గడపిరి. మరికొంత కాలమునకు శరదృతువు ప్రవేశింపగా మేఘము లదృశ్యమయ్యెను. నదీసరోవరములందలి నీరు నిర్మలమయ్యెను. వెన్నెల తేటగా నుండెను. గోవులు అంభారవము చేయదొడగెను. అప్పుడు శివుడు పార్వతిని చూచి మందరపర్వతమునకు పోదము రమ్మని బయలు వెడలి అందు చేరిరి.

2. ఈశ్వరుని బ్రహ్మహత్య.

2. పులస్త్యునిజూచి నారదమహాముని మహాత్ముడైన ఈశ్వరునిక బ్రహ్మహత్య యెట్లు సంభవించెనని యడుగగా అత డిట్లు చెప్ప నారంభించెను. "త్రిమూర్తులు సృజింపబడిన తరువాత ఒకప్పుడు బ్రహ్మనద్దకు ఈశ్వరుడు పోయి మహా కోపముతో ఇట్లనెను. ఓయీ! నీవెవరు? ఎందుండి వచ్చితివి? నీ తలిదండ్రులెవరు?" అని యడిగిన బ్రహ్మప్రత్యుత్తరము చెప్పక "నీ వెవరు? నీ వెందుండి వచ్చితివి? నీ తలిదండ్రులెవరు? ఎందుకు ఇందువచ్చితివి?" అని తిరిగి ఈశ్వరుని ప్రశ్నించి తలవంచుకొని ఊరకుండెను. అది చూచి శివుడు కోపపరవశుడై యుండెను. బ్రహ్మ ఆయనను చూచి "ఓ రుద్రుడా! నీసంగతి నాకు తెలియును. దిగంబరుడవు, ఎద్దునెక్కి తిరుగువాడవు, నేచేయు సృష్టి నాశనము చేయువాడవు" అనగా మరియు నుగ్రుడై శివుడు

మూడు కన్నులను విప్పి భయంకరముగా నుండి బ్రహ్మను భస్మముచేయుటకు చూచెను. కాని సాధ్యముకానందున గోళ్ళతో బ్రహ్మయొక్క ఒక ముఖమును ఖండించెను. అది శివుని యెడమచేతియందు అంటుకొనెను. ఎన్నివిధముల దానిని వదలించుకొనుటకు ప్రయత్నించినను అదివదలకయుండెను. అంతట బ్రహ్మ తన శరీరమునుండి ఒక అద్భుతమైన పురుషుని సృజించెను. వాడు మిక్కిలి భయంకరరూపము కలిగి ఆయుధములతో శివుని వైపు తిరిగి "ఓ బ్రహ్మహత్యాపాతకీ ! నీ ముఖము చూడకూడదు. నిన్ను ముట్టకూడదు. కనుక నిన్ను చంపను. నీతో మాట్లాడ కూడదు. ఇచ్చటనుండి వెంటనే పొమ్ము. అనగా ఈశ్వరుడు బదరికాశ్రమమునకు పోయెను. కాని బ్రహ్మ శిరస్సు చేతిని వదలక అంటియుండుటచేత మిగుల దుఃఖించుచు అనేక తీర్థ స్నానములుచేసి, దేవతా దర్శనములు, ఉపవాసములు, తపస్సులు చేసినను కార్యము లేకుండెను. ఆ బదరికాశ్రమమున నున్న నారాయణుని దర్శించి స్తోత్రములు చేసి ప్రార్థింపగా ఆయన ప్రసన్నుండై ఇట్లనెను. "ఓ మహేశ్వరా ! నీవు ప్రయాగకు పోయి స్నానముచేసి పిమ్మట వరుణ, అసి అను రెండు నదులమధ్యనున్న భూమియందు యోగశాయియై శ్రీహరి యున్నాడు. ఆనదులయందు విధ్యుక్తముగా స్నానముచేసి ఆయనను దర్శించి పూజించిన నీమహాపాపము నశించును" అని ఆన తీయగ శివుడుఅట్లుచేసి బ్రహ్మహత్యా పాతకమును నశింప జేసి

గ్గానెను. కాని బ్రహ్మశిరస్సు చేతినివదలలేదు. అంతటతిరిగి శ్రీమ న్నారాయణుని యొద్దకుబోయి మనవిచేసెను "ఓస్వామి! నాపా పముపోయెనుగాని కపాలమువదలలేదు." అనగా ఓశంకరా! నా యెదుటనున్న సరస్సులో విధ్యుక్తముగా స్నానముజేయుము" అనెను. అట్లు చేయగా కపాలము జారిపడెను. కనుక ఆనాటి నుండి ఆతీర్థమునకు కపాల మోచనమని పేరువచ్చెను. ఇన్ని కష్టములుపడినగాని ఈశ్వరునివంటి సర్వలోకునికి బ్రహ్మహత్యా పాపము పోయినదికాదు. మనమనగా నెంతవారము ?

3. సుకేశుడను రాక్షసుని చరిత్రము.

నారదుడు మరల పులస్త్యునిజూచి "ఓమునివర్యా! సుకే శుడను రాక్షసుని చరిత్రము నాకు సవిస్తరముగా చెప్పుడని అడుగగా ఆయన ఇట్లు చెప్ప మొదలుపెట్టెను.

నారదా! వినుము. ఇది మిక్కిలి పురాతనమైన ఇతి హాసము. దీనిని నేను పూర్వము విన్నట్లు చెప్పెదను. పూర్వ కాలమున విద్యుత్కేశుడను రాక్షసు డొకడుండెను. వానికి సుకేశుడను కుమారుడుండెను. ఇతడు ఘోరమైన తపస్సుచేసి శివుని మెప్పించెను. ఆమహాదేవుడు వానికి ప్రత్యక్షమై "ఎవరివలనను చావు లేకుండునట్లులను, యుద్ధములో వాని నెవ రును జయించ లేకుండునట్లును, వరమిచ్చుటయేకాక ధర్మము నందు బుద్ధినిలుచునట్లు వరమిచ్చెను. ఆసుకేశుడుధర్మవర్తనము గలవాడై తన యిచ్ఛవచ్చినచోటికి పోవుచుండువాడు. ఒకదిన

మున వాడు మగధరాజ్యమందున్న అడవికిపోయి అందు తపస్సు చేయుచున్న కొందఱు మహర్షులను జూచి నమస్కరించి ఉచితాసనమున కూర్చుండి వారితో ఇట్లనెను. "ఓమునిశ్రేష్ఠులారా! నాకొక సందేహము కలదు. దానిని తమరు తీర్పవలెను.

మహర్షులు:—ఓరాక్షసకేసరీ! ఆ అంశమేమి?

సుకేశుడు:—ఇహపర లోకములందు మేలు చేయునది ఏది?

మహర్షులు:—రెండు లోకములందును ధర్మము మేలొనర్చును.

సుకేశుడు:—సజ్జనులు ఎవరిని పూజింతురు?

మహా:—ధర్మపరుడే సజ్జనులచే పూజింపబడును.

సుకే:—సుఖముగా ఎవరు వృద్ధిపొందుదురు?

మహా:—ధర్మాత్ములే సుఖముగా అభివృద్ధి పొందుదురు.

సుకే:—ధర్మలక్షణమేది? ఏమంచిపనులకు ధర్మమందురు? దేనివలన దేవతలు వృద్ధత్వము, మరణములేక యున్నారు? సవిస్తరముగా సెలవిండు.

మహా:—దేవతలకు యాగము చేయుట, విష్ణువును పూజించుట, ధర్మములు. రాక్షసులకు బాహుబలము, యుద్ధము చేయుట, మత్సరము కలిగియుండుట ధర్మములు. నీతిమంతులకు హరిభక్తి. సిద్ధులకు యోగసిద్ధి, వేదపఠనము, ఆత్మజ్ఞానము

విష్ణుభక్తి, శివభక్తి, ధర్మములు. ఋషులకు జపము, తపము, జ్ఞానము, సౌఖ్యము, బ్రహ్మచర్యవ్రతము, విజ్ఞానసమాధి. మనుష్యులకు వేదపఠనము, యజ్ఞములు చేయుట, కార్పణ్యబుద్ధి పోగొట్టుట, పరస్త్రీని ఆయాసపడకుండుట, బ్రహ్మచర్యము, దానము చేయుట, అహింస, దయ, క్షమ, సుచిత్వము, దేవుడు, సూర్యుడు, వీరియందల భక్తి సులభములు చేయుచుండుట, ఇంద్రియములను జయించుట ధర్మములు. ఇట్లు ధర్మములు వేరు వేరుగా నుండును. వినుము విధిం మహాను బ్రహ్మ.

సుకేశి:—ఇవి సామాన్య మనుష్యులకు సనాతన ధర్మములు. ఇవి గాక విశేషధర్మములున్న సెలవిండు.

మహా:—ద్వీపభేదములను బట్టి ధర్మములు భేదించి యుండును.

ద్వీపములలో జంబూద్వీపము శ్రేష్ఠము. ద్వీపముల విస్తీర్ణము వినుము.

ద్వీపములు.	విస్తీర్ణము.	సముద్రములు	విస్తీర్ణము
1 జంబూద్వీపము	1 లక్ష.	ఉప్పుసముద్రము	2 లక్షలు
2 ప్లక్షద్వీపము	2 లక్షల యోజనములు	ఇక్షురసముద్రము	4 లక్షలు
3 శాల్మలిద్వీపము	4 లక్షలు	సురసముద్రము	8 లక్షలు
4 కుశద్వీపము	8 లక్షలు	నేతిసముద్రము	16 లక్షలు
5 క్రౌంచద్వీపము	16	పెరుగుసముద్రము	32 లక్షలు
6 శాకద్వీపము	32	క్షీరసముద్రము	64 లక్షలు
7 పుష్కరద్వీపము	64	మంచినీళ్లసముద్రము	128 లక్షలు

పై చెప్పబడిన ద్వీపములందున్న మనుష్యులువారి ఆచారములు వ్యవహారములు వేరువేరుగా నుండును. మనమున్న జంబూద్వీపము ఇదిచాలాపవిత్రమైనది. ప్లక్షద్వీపము మొదలు శాక ద్వీపమువరకును ఈ అయిదు ద్వీపములందుండు వారు భాగ్యవంతులు దేవతలవలె సుఖముగ జీవించుచు కల్యాణము వరకును ఉందురు. వారి ధర్మములు దేవతలకు చెప్పబడినవే, పుష్కరద్వీపమువారు భయంకరాకారము కలిగి పిశాచములవలె నుందురు. వివేకము జ్ఞానము, దయ, సత్యము, ఆచారము లేక మాంసమునే భక్షించుచుందురు. ఘోర మరణమును పొందుచుందురు.

సుకే:—వారట్టివారగుటకు కారణమేమి? దయచేసి చెప్పుడు.

మహర్షులు:—ఆ పుష్కరద్వీపమున రౌరవము మొదలగు ఇరువదియొక్క మహా నరకము లున్నవి. కావున అవి మహా భయంకరమైనవి.

సుకే:—రౌరవము మొదలుగాగల నరకములను నాకు వివరించి స్పష్టముగా చెప్పుడు.

మహర్షులు:—నరకములుఏవనగా, 1. రౌరవము 2. మహారౌరవము 3. తామిస్రము 4. అంధతామిస్రము 5. కుంభీపాకము 6. కాలసూత్రము 7. అసిపత్రవనము 8. సూకరముఖము 9. అంధకూపము 10. క్రిమిభోజనము 11. సందంశము 12. [illegible]

రిష్మ 13. వజ్రకంటకశాల్మలి 14. వైతరణి 15. పూయోదము 16. ప్రాణరోధము 17. విశసనము 18. లాలాభక్షణము 19. సారమేయాదనము 20. అవీచిమయము 21. లోహపానము ఇవిగాక 1. క్షారకర్దమము 2. రక్షోగణభోజనము 3. శూలప్రోతము 4. దందశూకము 5. వటారోధము 6. పర్యావర్తనము 7. సూచీముఖము అను ఏడును కలసి 28. నరకములని మరి కొందరు. పాపములు చేయువారిని యముడు ఈ కూపములలో వేసి శిక్షించును.

సుకేశి:— ఏ పాపములు చేయువారిని యముడు ఎట్లు శిక్షించునో చెప్పుడు

మహర్షులు ఇట్లు చెప్పనారంభించిరి. వేదములను బ్రాహ్మణులను నిందించువారు, పురాణములు, ఇతిహాసములు చదువనివారు, వినని వారు, అవి సత్యములని నమ్మనివారు, పెద్దలను నిందించువారు, యజ్ఞములు, యాగములు చేయువారిని, ధర్మములు చేయువారిని ఆటంకపెట్టువారు, చనిపోయిన నరకములో పడుదురు. అచ్చట అనేక బాధలు పొందుదురు. ఇతరులకు విచారము కలిగించువారును, దేవతాపితృకార్యములయందు భోజనమునకు నియమింపబడి మరియొకచోట భుజించువారును, సజ్జనులను బాధించువారును, తల్లి దండ్రులను, గురువులను మన్నించని వారును, క్రిందికి తల, మీదికి కాళ్ళు ఉండునట్లు నరకములో పడి మలము, మూత్రము భక్షింతురు.

దేవతలను, అతిథి, అభ్యాగతులను, తల్లి దండ్రులను, పిల్లలను ఉపవాసముంచి భుజించువారు నరకములో బడి కుళ్ళు రక్తమును త్రాగుచుందురు. పిమ్మట అశుద్ధమును తిందురు. ఎంగిలిచేతి నుండి బ్రాహ్మణుని, గోవును, అగ్నిని, ముట్టుకొనువారు, చంద్రుని, సూర్యుని, నక్షత్రములను చూచువారికి కండ్లలో యమదూతలు, నిప్పులు పోసి మండింతురు. తల్లి దండ్రులు, అన్న, స్నేహితుడు, వాని భార్య, గురువు, వాని పత్ని, బంధువులను కొట్టు వారిని ఘోర నరకములో వేసి యెఱ్ఱగా కాల్పబడిన మేకులు వాని శరీరముల యందు దిగగొట్టుదురు. నూతులు, చెరువులు, ఇండ్లు దేవాలయములు, తోటలు చెడగొట్టువారిని రంపములతో కోయుదురు. గోవు, బ్రాహ్మణుడు, అగ్ని, సూర్యుడు, చంద్రుడు వీరికెదురుగా మలమూత్రములు విడుచువారి మర్మస్థానములను ఇనుపముక్కుల కాకులు పొడిచి తినుచుండును. శరణుజొచ్చినవారిని, రక్షింపనివారిని, పర్వదినములలో స్త్రీ సంభోగము చేయువారిని, పరదారను మోహించువారిని, జలమందు మలమూత్రములు విడుచువారిని, భక్తిశ్రద్ధలతో పిలిచినప్పుడు భోజనమునకు వెళ్ళనివారిని, ఛండాలుని యొద్ద దక్షిణ పుచ్చుకొనువారిని, వానికి పురోహితుడగువారిని, గోమాంసము అమ్ము వారిని, తినువారిని, బంగారము దొంగిలించువారిని, గురుపత్నిని హరించువారిని, స్త్రీహత్య, శిశుహత్య, బ్రహ్మహత్య చేయువారిని, అబద్ధపు సాక్ష్యము చెప్పువారిని,

నిత్యకర్మలు చేయనివారిని, నరకములో, పడవేసి యముని దూ-
తలు అనేక విధములు బాధింతురు. అబద్ధ మాడువారు, అన్యా-
యము చేయువారు, చాడీలు చెప్పువారు, దొంగిలించువారు,
స్వామిద్రోహులు, విశ్వాసఘాతుకులు, మిత్రద్రోహులు నరకము
నొందుదురు. అన్నిటికన్న విశ్వాసఘాతుకము గొప్పపాపముగా
చెప్పబడినదని మహర్షులు చెప్పగావిని సుకేశుడు సంతోషించెను.

4. ఆశ్రమ ధర్మములు

తరువాత సుకేశుడు ఋషులను గూర్చి బ్రాహ్మణు
లకు నాలుగు ఆశ్రమములు విధింపబడినవని చెప్పినారు. అవి
యెవ్వి? వాని ధర్మము లెవ్వి? సెలవిండు. అని
అడిగెను.

ఓ రాక్షసేశ్వరా? వినుము. అహింస, సత్యము, క్షమ,
దానము, తపము, శుచిత్వము, దమము, కార్పణ్యము లేకుండుట,
దొంగతనము చేయకుండుట, శమము ఇవిఅన్ని ఆశ్రమ
ములవారికిని, అన్ని వర్ణముల వారికిని సామాన్య ధర్మ
ములు. బ్రాహ్మణులకు ఆశ్రమములు నాలుగు. అవి ఏవ
నగా బ్రహ్మచర్యము, గృహస్థాశ్రమము, వానప్రస్థము:
సన్యాసము. బ్రాహ్మణబాలుడు ఉపనయనము కాగా గురువు
నొద్ద వేదముచదువుటకు ప్రవేశించవలెను. అతడు ప్రతిదినమును
స్నానము ఉదయముననే చేసి సంధ్యావందనాది నిత్యకర్మలు
తీర్చుకొని, అగ్నియందు హోమము చేసికొని, వేదము చెప్పుకొన

వలెను. పిమ్మట గురువునొద్ద సెలవుపొంది మధూకరము చేసి దొర కిన పదార్థములను తెచ్చి గురువునెదుట బెట్టి వారు తనకుఇచ్చిన దానిని తినవలెను. వారిసేవ చేయవలెను. ఆయన దయను సంపాదింపవలెను. ఆయన పిలిచిన వెంటనే సిద్ధముగా నుండ వలెను. వారుచెప్పిన పాఠమును వల్లించుచుండవలెను. ఇట్లుండి. ఒక వేదమునుగాని, నాలుగు వేదములుగాని తన చేతనైనన్ని వేదములను చదివి గురుదక్షిణ ఇచ్చి, నమస్కరించి, సెలవుతీసి కొని ఇంటికిపోయి, మంచి వంశమున బుట్టిన సులక్షణములుగల కన్యను వివాహమాడవలెను. ఇట్లుగృహస్థుఅగును. వివాహము చేసికొనుటకు ఇష్టము లేకున్న వానప్రస్థుడు కావచ్చును. లేదా బ్రహ్మచారిగానుండి గురుసేవ చేయుచు ఉండవచ్చును. గురువు లేకపోయిన గురుపుత్రుని సేవింపవలెను. పుత్రుడు లేనియెడల తనకంటె పెద్దశిష్యుని సేవింపవలెను. ఇట్లు చేయువాడు మృత్యు వును జయించును.

గృహస్థధర్మములు వినుము. వివాహమైన తర్వాత నిత్యకర్మల చేయుచు, దానధర్మములు, దేవ, పితృ, అతిథిపూజ లు చేయుచు, ధనార్జన చేయుచు, మంచి ఆచారవంతుడై యుండ వలెను. ఆచారము లేనివాడు ఇహపరముల యందు సుఖము లేక చెడిపోవును. వాడుచేసిన యజ్ఞములు, తపస్సు, దానము, అన్నియు నిష్ఫలములు. వానికి సుఖము కలుగదు. ఆచారము ధర్మములకు మూలము. కావున దానినిచ్చుట స్పష్టముగా చెప్పె

డను. ప్రాతఃకాలమున అనగా కోడి కూయునపుడు లేచి ఇష్ట దేవతను స్తోత్రముచే ధ్యానించి, ప్రక్కమీదనుండి లేచి, దేవుని నామమును స్మరించుచుపోయి, కాలకృత్యములు తీర్చుకొని, దేశకులాచారాను గుణ్యముగ స్నాన సంధ్యాద్యనుష్ఠానములు నిర్వర్తింపవలెను. అబద్ధమాడక, కోపముపొందక, ఎవరిని నిష్ఠురములాడక, అతిథి, అభ్యాగతులను పూజించుచు వేళకు భోజనము చేయవలెను. దిగంబరిగా నుండకూడదు. దిగంబరులను చూడకూడదు. ఉత్తరముగగాని, దక్షిణముగగాని తలపెట్టి నిద్రింపగూడదు. స్వగృహమున తూర్పుగాను, ప్రయాణమార్గమున పరస్థలమున పడమరగాను తలనుంచి నిదుర పోవలెను. ఒకరు కట్టివిడచిన బట్ట, ఒకరు ఉపయోగించిన పువ్వులు, పూలదండలు, ఒకరు తినగా మిగిలిన అన్నము, త్రాగగా మిగిలిన నీరు ఉపయోగింపగూడదు. రాత్రి స్నానము చేయకూడదు. గ్రహణకాలములందు చేయవచ్చును. శాస్త్రములను, పురాణములను వినవలెను. నీళ్ళతో జుట్టు దులపకూడదు. సజ్జనులతో సహవాసము చేయవలెను. ఇట్టి సదాచారములతో వర్తించువారు ఇహపరసుఖంబులు కలిగి యుందురు.

వానప్రస్థుల ధర్మమేమనగా :—కుమారులను కుమార్తెలను కని తనకు వృద్ధావస్థ రాగా ఆత్మజ్ఞానమును పొందుటకు వానప్రస్థాశ్రమము అవలంబింపవలెను. అనగా అడవికి పోయి తపస్సుచేయుచు, నేలను పరుండుచు, దుంపలు పండ్లు తినుచు,

బ్రహ్మచర్య వ్రతము చేయుచు శ్రీహరిని ధ్యానించుచుండవలెను.

సన్యాసి ధర్మము లేవనగా అభిమానమును, సమస్త సంఘములను విడచి బ్రహ్మచర్యవ్రతము కలిగి ఒక యింట బహుదినములుండక భిక్షమెత్తుకొనుచు, కామ, క్రోధ, లోభ, మోహ, మద, మత్సరములను వదలి ఆత్మజ్ఞానము కలుగువరకు దేహమును పోషించుకొనుచు జీవింపవలెను. ఆత్మజ్ఞానము కలుగుటవలన పూర్వజన్మములందు చేయబడిన పాపము నశించి యీ జన్మమందలి పాపము, కర్మ త్యాగమువలన నానను పొందక జనుడు మోక్షము పొందును." అని ఋషులు చెప్పగా విని వారియొద్ద సెలవుపొంది సూతుడు నిజగృహమున కరిగెను.

బలిచక్రవర్తి ముల్లోకములను జయించుట.

నారదమహాముని పులస్త్య మహర్షిని జూచి బలిచక్రవర్తి స్వర్గమును ఎట్లు సంపాదించెనని యడుగగా ఆ మహర్షి యిట్లు చెప్పెను.

హిరణ్యకశ్యప మహారాజు కుమారుడగు ప్రహ్లాదుని కుమారుడు విరోచనుడు. విరోచనుని కుమారుడు బలి. ఇతడే ముల్లోకములకు రాజయ్యెను. ఇతడు అనేక యజ్ఞములు, యాగములు చేసి శంబరుడు మయుడు అను క్రూర రాక్షసులను జయించి, ధర్మముగా రాజ్య పాలనము చేయుచు రాక్షసులు ధర్మముగా ప్రవర్తించునట్లును, సత్యము

తప్పకుండున ట్లును, నీతినియమములు కలిగి వర్తించునట్లును చేసెను. ఇందువలన వారి పాపములు క్షీణించి వారు పుణ్యా వంతులైరి. వారిరాజ్యమున ధర్మము నాలుగు పాదములతో నడచుచుండెను. రాక్షసు లిట్లుండగా ఒకదినమున మహాలక్ష్మి కమలముచేతబట్టి సభలోనున్న బలిచక్రవర్తి యెదుటికివచ్చి యిట్లు చెప్పెను. "ఓ దైత్యరాజా ! నేను క్షీరసాగరమందు పుట్టినమహాలక్ష్మిని. నీవు నీపితామహుడైన ప్రహ్లాదుని పేరు నిలిపితివి. నీ న్యాయపరిపాలన సత్యవ్రతముచూచి సంతోసించి నీయింట కొంతకాలముండుటకు వచ్చితిని." అని అతని యింట నుండెను. అందువలన రాక్షసులు సిరిసంపదలతో తులదూగు చుండిరి. ఆబలి స్వర్గముపై దాడివెడలి ఇంద్రుని జయించి అతని రాజ్యమును తీసికొనెను. అంతకుముందే భూలోకమును జయించి ముల్లోకములకు చక్రవర్తియై ధర్మపాలనము చేయుచుండెను.

5. దేవతలు బ్రహ్మయొద్దకు బోవుట.

ఇట్లు రాక్షసులచే నోడింపబడిన దేవతలు విచారము నొంది చేయునదిలేక ఆలోచించి వేరుఉపాయములేక ఇంద్రుని వెంట మేరుపర్వతమున తపస్సు చేసికొనుచున్న కశ్యప బ్రహ్మ యొద్దకు బోయి తమ అవస్థలు చెప్పుకొనగా ఆయన విని విచారించి యిందుకు శ్రీహరి తప్ప ప్రతీకారము చేయువారులేరని యెంచి వారిని తోడ్కొని తన భార్యయైన అదితితో కూడ బ్రహ్మయొద్దకు బోయెను. వీరు పోవునప్పటికి చతుర్ముఖుడు శత్రు

నాళనియను తన సభలో ఆస్థానమున కూర్చుండి సామగానము వినుచుండెను. అచట ఎందుచూచినను యజ్ఞములు చేయువారు వేదపాఠకులు, తపోవంతులు, ఋషులు ఉండిరి. ఆసమయమందు అదితి కశ్యపులు, ఇంద్రుడు మొదలగు దేవతలు ఆయనకు నమస్కరించి, ఉచితస్థలమున కూర్చుండి ఇట్లు చెప్పిరి. ఓతాతా! మారాజ్యము బలిచక్రవర్తి తీసికొని మమ్ములను హీనపరచి మాచే పరిచర్య చేయించుకొను చున్నాడు. ఈ పరాభవము వలన మేము స్వర్గమున నిలువలేకున్నాము. మారాజ్యము మరల మాకు స్వాధీనమగు ఉపాయము చెప్పుము" అనగా విని బ్రహ్మ ఇట్లు చెప్పెను. "ఓ కశ్యపా! నీవు గొప్ప తపస్సు చేసి శ్వేతద్వీపమున క్షీరసాగరమందున్న శ్రీమన్నారాయణుని మెప్పించిన ఆయన నీకు ప్రసన్నుండగును. అప్పుడు ఆయ నను నీకు కుమారుడై పుట్టుమనియు, రాక్షసులను ఓడించి ఇం ద్రునకు రాజ్యమిమ్మనియు వరమడుగుము. ఆయన సర్వశక్తుడు గనుక ఆలాగు తప్పక నీకోర్కెదీర్చును." ఆమాటలువినికశ్య పుడు గొప్ప తపస్సుచేసి వేదవ్రతములుచేసి శ్రీమన్నారాయణుని ధ్యానింపగా శ్రీహరి ప్రత్యక్షమై వరమడుగు మనెను. అప్పుడు కశ్యపుడు సాష్టాంగనమస్కారములుచేసి ప్రార్థించి ఇట్లు కోరెను. "ఓ జగద్రక్షకా! అదితి గర్భమున ఇంద్రునికి తమ్ముడనై పుట్టి స్వర్గమును ఇంద్రునికి యిప్పింపుము" అని ప్రార్థింపగా అట్లే చేయుదునని శ్రీహరి ఆనతిచ్చెను. శ్రీహరి వారిని వారి నివాస ములకు పొమ్మని అంతర్ధాన మయ్యెను.

6. శ్రీ వామనావతారము.

అటనంతరమున దేవతలు తమ లోకమునకును, కశ్యపుడు తపస్సుచేయుటకు మేరుపర్వతమునకును, అదితి తపస్సు చేయుటకు కురుక్షేత్రమున నున్న సర్వకామప్రదవనమునకును పోయిరి. అచట అదితి పదివేల సంవత్సరములు ఘోరముగా తపస్సు చేసెను. అందుకు శ్రీహరి సంతోషించి ఆమెకు ప్రత్యక్షమై దర్శనమిచ్చెను. అప్పుడు ఆమె ఆయనకు ప్రదక్షిణ నమస్కారములు చేసి బహువిధముల ప్రార్థించి ప్రసన్నుని చేసికొని ఇట్లు వేడుకొనెను. "ఓభక్తవత్సలా! దీనరక్షకా! ఆదిమధ్యాంతరహితా! నా మొర ఆలకింపుము. నాకుమారుడైన ఇంద్రుని ముల్లోకములకు రాజుగా చేయుము. వానికి యజ్ఞభాగములు ఇప్పించుము. రాక్షసులు తమ రాజ్యములో రాజుగ నుండనిమ్ము. నామనోవేదనను పోగొట్టుము." శ్రీహరి ఆమెతో ఇట్లనెను. "దేవీ! నీగర్భమున బుట్టి రాక్షసులను నిర్మూలముచేసి ఎప్పటియట్లు ఇంద్రునికి రాజ్యసంపదలిచ్చెదను." ఆమాటలువిని అదితి దేవదేవునితో నిట్లనెను. "ఓజగదీశ్వరా! నేను సామాన్యమైన స్త్రీని, చతుర్దశభువనములు కుక్షియందు గల నీభారము మోయగలనా! మీరు సృష్టి స్థితి లయములు చేయసమర్థులు" అనవిని "తల్లీ! వెరువకుము. నీవు నిర్విచారముగ నుండుము. నీవు నాభారము మోయనవసరము లేదు. నీభారము నాభారము నుకేన వహించెదను. సుఖముగా నుండుము. పోయెదనని "

అదృశ్యుఁడయ్యెను. పిమ్మట ఆమె తపము చాలించి భర్తనుజేరి శ్రీమన్నారాయణుండు అనతిచ్చిన సంగతులు చెప్పి ఇష్టాగోష్ఠి నుండగా కొంతకాలమునకు గర్భమును ధరించెను. అంతట ఆమె నడచునపుడు భూమి వణకుచుండెను. ఆమె పాదములు పెట్టుచోట్ల భూమి కుంగుచుండెను.

7. ప్రహ్లాదుడు బలిని శపించుట.

ఇట్లు అదితి గర్భవంతురాలైన పిమ్మట రాక్షసులు తేజోహీనులై మాడిన ముఖములు కలవారై యుండుటయు, దేవతలు సంతోషముతో నుండుటయు చూచి యిందుకు కారణమేమని బలిచక్రవర్తి తన తాతయగు ప్రహ్లాదుని అడిగెను. అది విని ప్రహ్లాదుడు శ్రీహరిని ధ్యానించి యోగదృష్టిచే దెలిసికొని బలితో ఇట్లు చెప్పెను. "ఓవత్సా! వినుము. చతుర్దశ భువనములు తన కుక్షియందుగల శ్రీ మహావిష్ణువు అదితి గర్భమునందున్నాడు. ఆయన రాక్షసుల బలమును, తేజమును సంహరించును. శ్రీహరి మీ ఐశ్వర్యమును అపహరించి దేవతల కిచ్చును." అదివిని బలిచక్రవర్తి యిట్లనెను. "ఓతాతా! శ్రీహరి అంత బలవంతుడా! అంతకంటె హెచ్చు బలవంతులు నాయొద్దనున్నారు. విప్రజిత్తి, నిశుంభుడు, జంభుడు, హయశిరుడు, దుర్జయుడు మొదలగు అతిబలవంతులయిన రాక్షసులు నాయొద్ద కోటానకోట్లున్నారు. వారినతడు జయింపగలడా? చూతము!' అనగా విని ప్రహ్లాదుడు మహా కోపముగలవాడై

"ఓరీ ? నీకు కాలము సమీపించినది. నిన్ను రక్షించువారు లేరు. నీవు చెప్పినవారందరును, ఆ మహావిష్ణువు ఎదుట దోమలవంటి వారు. ఆయన లోకములన్నిటిని పుట్టింపను, రక్షింపను, సంహరింపను సమర్థుడు. నీకువిపరీతబుద్ధి పుట్టినది. నీకు కాలము సమీపించెను. నీవు నశించుకాలము వచ్చినది. కనుక ఇట్టి మాటలు నీనోట వచ్చినవి. నాకు శ్రీహరి పరమ బాంధవుడు. నే నతని ప్రియభక్తుడను. అట్టివానిని నీవు నిరాకరించుచున్నావు. కావున నిన్ను నేను శపింతును. నీవు త్వరలో రాజ్యభ్రష్టుడ వగుదువుగాక" ఆమాటలు విని బలిచక్రవర్తి భయకంపితుడై తాత పాదములపై బడి తన్ను రక్షింపుమని అనేకవిధముల ప్రార్థింపగా ప్రహ్లాదు డిట్లనెను. నా శాపము వృధాపోదు. నేటినుండి నీవు శ్రీహరిని మనస్సు చేతను, కాయముచేతను, కర్మచేతను, ప్రీతితో ధ్యానించిన ఆయన నిన్ను రక్షించును.

8. బలియజ్ఞమునకు వామనుడు పోవుట.

అదితికి తొమ్మిదిమాసములు పూర్తియైన తర్వాత పదవమాసము ప్రవేశింపగా, వామనుడు జన్మించెను. అతడు మంచి తేజశ్శాలియై ప్రకాశించు చుండుట చూచి సర్వజనులు దేవతలు సంతసించిరి. బ్రహ్మవచ్చి జాతకర్మ, నామకరణములు చేయించెను. ఆవామనుని స్తోత్రముచేసెను. అదివిని బ్రహ్మతో వామనుడిట్లనెను. "ఓ చతుర్ముఖుడా ! పూర్వము అదితి

కశ్యపులు, ఇంద్రుడు నన్ను బాగుగా వేడుకొని ప్రార్థించి వర మడిగిన, ఇంద్రునికి శత్రువులు లేకుండునట్లు చేసి, ముల్లోక ములు ఇచ్చుటకు వరమిచ్చితిని. అందునకే ఇట్లు అవతరించితిని.'' అని చెప్పగా బృహస్పతి యజ్ఞోపవీతమును, బ్రహ్మ కృష్ణాజిన మును ఇచ్చిరి. మరీచి బ్రహ్మపాలాశదండమిచ్చెను. అది చూచి వసిష్ఠుడు కమండలమిచ్చెను. అంగిరస మహాముని పవిత్రములును, పులమహర్షి దర్భాసనమును, పులస్త్యమహాముని పీతాంబరమును, ఇచ్చిరి. వేద వేదాంగాది చతుర్దశ మహావిద్యలను బ్రహ్మస్వరలో నేర్పెను. ఇట్లు సమస్త విద్యలు స్వరలో అభ్యసించి వామన మూర్తి దండము, కమండలము, గొడుగు పట్టుకొని బలి యజ్ఞ మునకు ప్రయాణమయ్యెను. ఆతడు నడచుచుండగా పాదము వేసిన చోట్ల భూమి లోతులు పడుచుండెను. అది చూచి ఆయన మెల్లగా పాదములు వేయుచుండెను. అయినను భూమి పర్వతములతోకూడ వణకుచుండెను. సముద్రములు పొంగెను. నదులు పొరలి పారుచుండెను. భూభారము వహించుచున్న ఆదిశేషువు తలలు వంచెను. ఈ విపరీతములు చూచి, దానికి కారణమేమని బలిచక్రవర్తి తన గురువును, పురోహితుడు అయిన శుక్రాచార్యుని అడిగెను. అదివిని ఆయన దివ్యదృష్టిచే చూచి సర్వమును తెలిసికొని యిట్లు చెప్పెను. "ఓ దైత్యేంద్రా! వినుము. జగన్నాథుడును, పరమాత్ముడును, సనాతనుడును అయిన శ్రీహరి వామనమూర్తియై కశ్యపుని ఇంట అవతరించి

నీయజ్ఞమునకు వచ్చుచున్నాడు. ఆయన భారము మోయలేక భూమి వణకుచున్నది. పర్వతములు, నదులు చలించుచున్నవి. సముద్రములు పొంగుచున్నవి. అన్నిటి భారము వహించునది భూమి గనుక ఆభూమి వణకగా అన్నియు చలించును. దేవతలందరు ఆయని వెంటనున్నారు గనుక అగ్నులు మండక అచ్చట నేయున్నవి. కావున మనము అగ్నిలో వేసిన ఆహుతులు వ్యర్థమగుచున్నవి.'' శుక్రుడు ఈ మాటలు చెప్పగావిని బలిచక్రవర్తి శరీరమున పులకాంకురములు గలవాడై ఇట్లనెను. "ఆచార్యవర్యా! నాతలిదండ్రులు, నేను ధన్యులము. నావంశము ధన్యత నొందినది. ఏలయనగా యజ్ఞభోక్తయైన శ్రీమన్నారాయణుండు నా యజ్ఞమునకు నిజరూపముతో గయచేయు చున్నాడు. నాకంటె అధికులెవరు? యోగులలో శ్రేష్ఠులకు కూడ దర్శనమియ్యని ఆదిమధ్యాంతరహితుడు నాయాగమునకు స్వయముగ విచ్చేయుచున్నాడు. ఇంతకంటె హెచ్చు సంతోషమేమున్నది. నేనేమి చేయవలెనో సెలవిండు.'' ఆమాటలువిని తన గురువైన శుక్రుడిట్లనెను. "ఓ రాక్షసేంద్రా! వినుము. యాగములయందు హవిర్భాగము దేవతలకు చెందవలెను. నీవు దానికి బదులుగా రాక్షసులకు ఇచ్చుచున్నావు. ఇదిశాస్త్రసమ్మతము కానందున శ్రీహరి వామనరూపుడై పుట్టి దేవతలకు మేలుచేయును. కాబట్టి నీవు బాగుగ ఆలోచించి ప్రవర్తింపవలెను. ఆయన నీకు కీడును దేవతలకు మేలును చేయును.

కావున నీవు నేనుచెప్పినట్లు చేయుము. ఆ వామనుడు నిన్ను దానమడుగునప్పుడు ఇచ్చెదనని చెప్పవద్దు. మంచి మాటలతో సంతోషపెట్టవలెను. ధనము, రత్నములు, బంగారు, గోవులు, భూమి నే వడిగినను ఇయ్యవద్దు. వారి దర్శనము నీకు లభించు నప్పుడు ఆయనకు ప్రదక్షిణముచేసి సాష్టాంగ దండప్రణామము చేసి చేతులు జోడించుకొని ఎదుట నిలచి, స్వామీ ! మీరే మడిగినను ఇయ్యజాలను. ఈ జగత్తు అంతయు మీరు సృష్టి చేసినదేకదా ! మీది మీకిచ్చుట ఉచితము కాదుగదా. కావున నే నేమి సమర్పింపగలను? ఇట్లు విన్నవించిన నీకు మేలుకలుగును.'' అని చెప్పిన ఆచార్యుని మాటలు విని బలి ఇట్లు చెప్పెను. "ఓ గురువర్యా! మీరు బ్రాహ్మణోత్తములు. ఈమాటలు మీ ముఖమునుండి ఎట్లు వచ్చినవి. సామాన్య జనులు అడిగినప్పుడే వారిని నిరాశులనుచేసి పొమ్మనలేక కోరినది ఇచ్చిపంపుచుంటినిగదా? "లేదు." అన్నమాట నానోటరాదు. అట్టి ఆవిషయములో సమస్తపాపములను పోగొట్ట సమర్థుడును, పుట్టుక యనుభయమును తన ధర్మము మాత్రముచేతనే పోగొట్ట గలవాడును, జగత్తునకు కర్తయునైన ఆ శ్రీహరి అడిగినప్పుడు లేదని నే నెట్లు చెప్పగలను. ఆయన దర్శనము కొరకే కదా జనులలో కొందరు వ్రతములు, ఉపవాసములు, జపములు, తపములు, యజ్ఞములు, యాగములు, దానములు, ధ్యానములు చేయుచున్నారు. ముల్లోకములవారును కోరునది ఆయ

నదర్శనమే కదా! పరమభక్తులు తప్ప ఆయనను మరి యెవరు చూడగలరు? ఆ జగదీశ్వరుడు నా యజ్ఞమందు నాకు ప్రత్యక్షమై చెయ్యిచాచి, ఇమ్మని అడుగుటకంటె గొప్ప సమయము ఎప్పుడు నాకు లభించును. అది నా పూర్వ పుణ్యము కదా. దాన మెవరికిచ్చినను పుణ్యమే కదా. అందులో ఆ శ్రీహరికంటె తగిన పాత్రులెవరు? ఆయన ఏమి అడిగినను సరే. భూమిగాని, ధనముగాని, ధనాగారముగాని, కోటగాని, వేటగాని, గ్రామముగాని, రాజ్యముగాని, ముల్లోకములుగాని, తుదకు నాప్రాణ మడిగినను ఇచ్చెదను. గురువులైన మీ యెదుట ప్రమాణము చేయుచున్నాను. "లే" దన్నమాట నానోట రాజాలదు. అట్లు ఇచ్చుటవలన నాకునష్టము లేదు. ఈ దేహము ఎప్పుడైనను విడువవలసినదే కదా! ఇది శాశ్వతము కాదన్నమాట ఎల్లరకును తెలిసినదే కదా! అట్టి జగదీశ్వరునికి ఇచ్చుటవలన చతుర్విధ పురుషార్థములు అనగా ధర్మ, అర్థ, కామ, మోక్షములు నాలుగును ఒక్కమారే చేకూడును. అంతకంటె జీవునికి మరి యేమి కావలెను. మోక్షమే కదా! అందరు అన్ని విధముల ప్రయత్నించి సాధింపవలసినది. దానిని పొందుటకు ఇదియు ముఖ్యసాధనము. కావున మీరు నివారింపకుడు" అని బలిచక్రవర్తి తన గురువైన శుక్రాచార్యునితో చెప్పి ముగించు సమయములో శ్రీవామనమూర్తి బృహస్పతి మొదలగు దేవ బృందములతో వచ్చి సమీపించెను. అట్లు సింహద్వారమునకు

వచ్చిన వామనమూర్తిని దేవతలను చూచి అచ్చటి ద్వారపాల
కులు ఆశ్చర్యపడి కోపముగలవారై ఆయనను ఆటంకపరచ
తలంచిరి. కాని అప్పుడా వామనుడు అగ్నివలె ప్రకాశించుట
చేత చూచిన వారందరును తేజోహీనులును, బలహీనులునై
భయముచేత వణక నారంభించిరి. వసిష్ఠ, విశ్వామిత్ర, గర్గ,
చ్యవన ప్రముఖులగు ఋషులును, బలిచక్రవర్తియును ఆవామ
నుని రూపుచూచి భయసంభ్రమాక్రాంతులై నాసనము
దాల్చిరి. తమ జన్మము సార్థకమయ్యెనని మనస్సులో తలంచిరి.
అప్పుడు వారందరును లేచి ఆయనకు ఎదురుగాబోయి ప్రదక్షి
ణముచేసి సాష్టాంగదండ ప్రణామము లర్పించిరి. బలి ఆ వామ
నుని చూచి మనస్సులో ఇట్లనుకొనెను. "యాచించుటకు
కదా! శ్రీహరి తన శరీరమును సంకుచితముగా చేసికొని వామన
రూపముగల బ్రాహ్మణవేషధారియై కాలినడకతో నాయొద్దకు
వచ్చినాడు. ఆయనకు నేను ఏమిఇచ్చినను కష్టము లేదు."
అంతట అచ్చట నుండు వారందరును ఏకకాలమున వామనుని
స్తోత్రము చేసిరి. బలిచక్రవర్తి ఆయనకు అర్ఘ్యపాద్యము
లిచ్చి పూజించుచు ఇట్లు విన్నవించెను. "ఓ జగదీశ్వరా!
సర్వాంతర్యామీ! పరాత్పరా! సర్వసాక్షీ! పురాణపురుషా!
నాస్వాధీనమందున్న స్వర్గ, మర్త్య, పాతాళలోకములుమూడును
తమ ఆధీనము చేయుచున్నాను. వానిలో తమకు కావలసినంత
ధనముగాని, ధాన్యములుగాని, బంగారముగాని, రత్నములు

గాని, గుఱ్ఱములుగాని, ఏనుగులుగాని, దాసదాసీజనములుగాని, స్త్రీలనుగాని, భూములను లేక ముల్లోకములను గాని, తమరు తీసికొనవచ్చును. ఏమది తమకు వచ్చినవి తీసికొనుడు.'' అనగా విని వామను డిట్లనెను. "ఓ దైత్యేంద్రా! నాకు భూములు, గ్రామములు, రాజ్యములుగాని, గోమహిష అశ్వగజములుగాని ధన, వస్త్ర, సువర్ణ రత్నములు కాని, దాస, దాసీ స్త్రీజనములు గాని అక్కరలేదు. హోమకుండము స్థాపించుకొనుటకు మూడడుగుల భూమి యిచ్చిన చాలును'' అది విని బలిచక్రవర్తి ఆశ్చర్యపడి తనలో తానిట్లు వితర్కించుకొనెను. మూడడుగుల భూమి అడుగుచున్నాడు. ఇది దేనికి యుందు కుపయోగించును. ఇది కపటముగాని వేరొకటిగాదు.'' అని వితర్కించుకొని ఇట్లు ఆయనతో సంభాషించెను.

బలి:—ఓ వామనుడా! నీవడుగుట చూడగా ఆశ్చర్యమగుచున్నది. మీరెవరు?

వామ:—దైత్యేంద్రా! నేనెవ్వడనని చెప్పుదును. నేను అందరివాడను.

బలి:—స్వామీ! మీనివాసమెచ్చట?

వామ:—రాజా! నానివాసము స్థిరమైనది కాదు. అంతటను నేనేయుందును.

బలి:—స్వామీ! ఇంతస్వల్పదానము నన్నడుగవచ్చునా?

వామ:—రాక్షసేంద్రా ! అంతేచాలును. మూడడుగు లిచ్చిన ముల్లోకము లిచ్చినట్లు సంతోషించెద. అసంతుష్టద్విజా నష్టః అని యున్నదిగదా !

బలి:—ఈపాటి స్వల్పభూమికొరకు నాయొద్దకు రావ లెనా ? లోకములో ఎందరో యున్నారే !

వామ:—నేను ఈదినమున యాచనకై బయలుదేరి వచ్చుచుండగా, కొందరు బ్రాహ్మణులు త్రోవలో కలసిరి. గొప్ప దాత లెవరని వారినడుగగా, దాతలలో మొదట నీపేరు చెప్పిరి.

బలి:—విప్రోత్తమా ! నేనిట్టి స్వల్పదానమిచ్చి యెరు గనే ! నాపేరు తమరు వినియుంటిరిగదా ? అందుకు తగినటు కోరవలయును గాని ఇంతస్వల్పమా ?

వామ:—దనుజోత్తమా ! స్వల్పమని విచారింపకుము. అంతేచాలును. మూడడుగులే మూడు లోకములుగా భావించె దనంటిగా ! ఆశకు అంతేమున్నదా ! మనుజుడు పెరిగినకొలది ఆశ అధికమగును కాని తగ్గదు. బలము, శరీరపటుత్వము, మా టలబిగి మొదలగున వన్నియు తగ్గుచుగాని, ఆశ అంతకంతకు పెరుగును. కావున సంతుష్టి కలిగియుండుటమంచిది. సంతుష్టిగల వాడే మూడులోకముల సుఖముపొందును. సంతుష్టి లేనివారలు పుట్టుచు చచ్చుచుందురు. పూజింపబడును. వాడే సంతుష్టికల వాడు ముక్తినొందును. నీవు చక్రవర్తివని అడిగినంత చ్చెదవని,

నేను హెచ్చుగా అడుగవచ్చునా ? నాకు కావలసినంత అడిగి తిని. అంతేఇచ్చిన చాలును.

ఈమాటలువిని యొద్దనున్న శుక్రాచార్యులవారు బలిచక్రవర్తితో చెప్పెను.

శుక్రుడు:—ఓదానవరాజేంద్రా ! ఇతను నిజమయిన బ్రాహ్మణుడు కాడు. దేవతలకు సహాయము చేయుటకు గాను శ్రీమహావిష్ణువు అదితిగర్భంబున కుమారుడై పుట్టెను. అతడేఇతడు కపట బ్రాహ్మణ వేషముతో ఇట్లు నీయొద్దకు వచ్చినాడు. నీకాసంగతి తెలియక కోరినది ఇచ్చెదనంటివి. ఇందువలన రాక్షసవంశమునకు ఉపద్రవము వచ్చును నిన్ను మోసపుచ్చి నీయైశ్వర్యమంతయు అపహరించి దేవేంద్రునికిచ్చును. ఇతడు. శరీరమును పెంచి ఒక పాదముతో భూమి అంతయును, రెండవ పాదముతో స్వర్గమును, మూడవ పాదమున పాతాళలోకమును కొలిచి ముల్లోకముల ఆక్రమించును. అప్పుడు నీకు నిలుచు టకు కూడ తావైనయుండదు. ఎట్లు బ్రతికెదవు ! ఈ మూడు లోకములలోను చీమదూరుటకైనను సందులేకుండునట్లు అంత టను అతడే వ్యాపించి యుండును. అప్పుడు నీవెందుబోదువు ? ఇంతేకాక మరియొకటి చెప్పెదను వినుము. దేని నిచ్చుటవలన నాశనము కలుగునో అది దానమనిపించుకొనదు. తనకున్న ధన మును అయిదు భాగములు చేసి తనకు కావలసిన దానిని కొను టకు, ధర్మమునకు, కీర్తి సంపాదించు పనులుచేయుటకు, ఆశ్రితు

లకు, ఇట్లు నాలుగు భాగములు వ్యయముచేసి మిగిలిన భాగ మును ఆపదకాలమున తనకు ఉపయోగించు నిమిత్తము దాచ వలెనని నీతికోవిదులు చెప్పుచున్నారు. తనకు లేకుండ ధర్మము చేయుట తగవుకాదు. అంతేకాక సర్వమును పోవునపుడు ఇచ్చెదనన్నది లేదన్నను అనృతదోషము సంభవింపదు. ఇప్పుడు నీవు ఇతనికిచ్చిన మరియేమియు నీకు మిగులదు. స్త్రీల యెడలను, వివాహము సంఘటించుటయందును, ప్రాణమునకు హానికలుగునపుడును, ధనమంతయు నశించునపుడును, మాన భంగము కలుగునపుడును గోవులను బ్రాహ్మణులను రక్షించు నపుడును అబద్ధమాడినను అందువలన పాపములేదు. కావున నామాట విని, యీదానము చేయుట మాని, యీ వామనుని మంచి మాటలు చెప్పి పంపుము.

బలి:—గురువర్యా! మీరు సెలవిచ్చిన దంతయు నిజమే. గృహస్థులకు ఇదియే ధర్మము. కాని ఇచ్చెదనని చెప్పి లోభగుణముచేత అడుగవచ్చిన వానిని ఎట్లు పొమ్మందును. ఆడిన మాటలు లేదనుటకంటె హెచ్చుపాపమేమి? ఎట్టి పాపా త్మునినైనను మోయగలను గాని, అబద్ధమాడువాని బరువు భరింపజాలనని పూర్వము భూదేవి బ్రహ్మతో చెప్పుకొనలేదా! ప్రాణమును రక్షించుకొనుటకై పిరికివాడై యుద్ధరంగమునుండి పారిపోవుట, అబద్ధమాడుట ఈ రెండిటికంటె మానహాని కలుగ జేయునది మరిలేదుగదా? ఇంతియేకాక వ్యవసాయదారునికి

మంచి భూమి, మంచి విజ్ఞానము, ఒక్కమూరు సమకూరు
న్నట్లు దానము ఇచ్చువానికి మంచి పదార్థము, మంచి
పాత్రుడు దొరుకుట అసాధ్యము కాదా ? గొప్పపుణ్యా
త్ములకేగాని అందరికని అట్టిభాగ్యము కలుగునా ? పూర్వమీ
భూమిని ఎందరోరాజులు పాలింపలేదా ? వారిలో శిబి మొద
లగువారి పేర్లు ఇప్పటికిని చెప్పుకొనుచున్నారు కారా ? ఇంత
కును ఈయన శ్రీ మహావిష్ణువని మీరె యిప్పుడు సెలవిచ్చితిరి.
అట్టి ఆదిదేవుడును, పురాణపురుషుడును ఇంత చిన్నరూప
మును ధరించి నన్నడుగవచ్చిన, నే నెట్లు లేదందును. అతడు
చెయ్యిచాచి అడుగుట, నాచెతిక్రింద అతడు చేతినుంచుట
నాయదృష్టముగదా ? రాజ్యముగాని, యీ శరీరముగాని
శాశ్వతము కాదుగదా? ఏమైననుకాని, రాజ్యమేనశింపని, నేనే
నశించిన సరే, నేను మాట తప్పను. ఇతనికి దానమియ్యక
మానను. ఇంతేకాక ఆయన అడిగినంత నేను ఇచ్చునపుడు
ఆయన నన్ను శిక్షించునా ? ఇది ఎట్టి న్యాయము. ఏమయినను
సరే. ఈయనకు తప్పక దాన మిచ్చెదను.

శుక్రు:—ఓ దైత్యేంద్రా ! నేను నీ మేలుకోరి చెప్పిన
మాటలు నిరాకరించితివి. కావున త్వరలో రాజ్యభ్రష్టుడ
వగుదువుగాక !

బలితన మనస్సులో ఇట్లు తలపోసెను. పూర్వము మాతాత
ప్రహ్లాదుడిచ్చిన శాపమునకు తోడు మా కులగురుని శాపము

కూడ చేరినది. ఏమి చేయుదును. మాటతప్ప లేనుగదా ? దాన మిప్పుడేయిచ్చెదను అనిఆలోచించి తన భార్యయైన సంధ్యావళి వైపుచూడగా ఆమె ఒకచేత బంగారు పళ్ళెమును మరియొక చేత బంగారు కలశతో నిర్మలమైన జలమును పట్టుకొనివచ్చి భర్తయొద్ద నిలిచెను.

అప్పుడు బలిచక్రవర్తి వామనుని పాదములు కడిగి, ఆ నీరు శిరస్సున చల్లుకొని, మూడడుగుల భూమి దానము చేయు చుండగా, ఆజారిలోని నీరు పడకుండ శుక్రుడు తన కన్నును అడ్డముగా నుంచెను. వామను డది యెరింగి, దర్భపుడకతో పొడిచెను. అందువలన ఆశుక్రునికన్ను గ్రుడ్డి దాయెను. అది మొదలు ఒక కన్నుపోయినవానికి శుక్రాచార్యుడను మాట వాడుకలోనికి వచ్చెను. అంతట నీటిధారపడగా బలి వామనుని చేతిలో ధారపోసెను. శ్రీహరి తృప్తిపొందెను. కావున సమస్త భూతములును తృప్తిపొంది బలిచక్రవర్తిని పొగడెను. భూదానము ఇచ్చువారును, పుచ్చుకొనువారును స్వర్గాదిభోగములు చిర కాల మనుభవించుచుందురు. కావున ఏదానమును భూదానము తోసమానముకాదు. ఆ సమయమున వామనుడు బలినిచూచి ఇట్లనెను. “ రాజా ! ఏదో కొంచెము దానమిచ్చుచున్నానని విచారింపకుము. నే నడిగినంత ఇచ్చుటయే ముల్లోకము లిచ్చు టయనితలంచుము. అనుచుండగా దేవతలు పుష్పవర్షము కురిపించిరి.

వామనుని విశ్వరూపము.

ఇట్లు మూడడుగుల భూదానమును పొందిన వామనుడు క్రమ క్రమముగా పెరిగి పెద్దవాడై మూడు గుణములను ఏక కాలంబున విజృంభింపచేసి విశ్వరూపమును ధరించి భూమియు, ఆకాశమును నింపి, భూలోకము, భువర్లోకము, సువర్లోకము, మహర్లోకము, జనలోకము, తపోలోకము, సత్యలోకము, అను ఏడు ఊర్ధ్వలోకములకంటె ఎత్తుగా పెరిగి, ఎచ్చటను సందు లేకుండ వ్యాపించి పాదముక్రింద భూమియు, పిక్కలయందు పర్వతములను, కాలివ్రేళ్ళపై పిశాచగణములను చేతి వ్రేళ్ళయందు గుహ్యకులను, జానువులయందు విశ్వేదేవతలను, అంగములయందు దేవతలను, రోమములయందు మహర్షులను, జుట్టున నక్షత్రములును, కర్ణములయందు అశ్వనీ దేవతలను, నాసికయందు వాయువును, ముఖమందు అగ్నులను, వక్షస్థలమునందు రుద్రులను, వీపునందు అష్టవసువులను, కంటి భాగమందు లక్ష్మియు, గుహ్యదేశమున ప్రజాపతులను, నఖమున రాక్షసులను, నాభియందు సప్త మహాసముద్రములను, హృదయమున ధర్మంబును, కంఠంబున వేదములను, నేత్రంబుల సూర్య చంద్రులను, ఇట్లు జగమంతయు, చరాచరాత్మకమైన ప్రపంచమును, తనశరీరమున అన్నిభాగములయందును ధరించి ఒక పాదముచే భూమిని, మరియొకపాదముచే స్వర్గలోకంబును, ఆక్రమించి ఇట్లు వ్యాపించుటలో దుష్టులైన రాక్షసులను సంహ

రించి, నాభినుండి పుట్టిన మరియొక పాదముచే బలిని పాతాళ లోకమునకు అణగ ద్రొక్కెను. ఇట్లు మూడుపాదములచే ముల్లోకములను ఆక్రమించుకొని ఇంద్రునకిచ్చి, బలిని జూచి యిట్లనెను. " ఓ రాక్షసో త్తమా ! నీవు నాకు దానమిచ్చితివి గనుక అక్షయమైన భూమి నిచ్చెదను. నీవు సుతలలోకమున నుండుము. అచ్చోటు మిగుల పవిత్రమై మనోహరముగనుండును. నీవు కల్పాంతమువరకును జీవింతువు. సావర్ణ్య మన్వంతరమున నీవు ఇంద్రపదవి నొందుదువు. అపుడు ముల్లోకములకు నధి పతివగుదువు. అంతవరకు సుఖములుఁ భోగములుఅనుభవించుచు రోగములు లేనివాడవై నివసించుము. అచ్చట అనేక దివ్యభవ నములు, సరోవరములు, ఉద్యానవనములు గలవు. అనేక దివ్య మైన స్త్రీలు గలరు. వారితో సుఖించుచు చిరయౌవనము కలిగి యుండుము. నన్ను ఏమరకుము. దేవబ్రాహ్మణులను పూజిం చుము." ఈమాటలువిని బలి అందుండుటకు అంగీకరించి యిట్ల నెను. "ఓజగదీశ్వరా! మీపాదసేవ అనుగ్రహింపుము. నాకచట ఆహారమేమో సెలవిండు" "దైత్యేంద్రా! శాస్త్రప్రకారము విధ్యుక్తముగా జరుగనియజ్ఞములు, దానములు, హోమములు, శ్రోత్రియులైనబ్రాహ్మణులతో పెట్టబడని శ్రాద్ధములు నీకుఆహా రముగును. నేను నీశత్రువులను సంహరించుటకు నాచక్రమును పంపుదును. నీవు కోరునపుడు నేను దర్శనమిచ్చుచుందును.

అంతట ప్రహ్లాదుడు, విశ్వరూపమును ధరించియున్న శ్రీహరినిజూచి సంతోషించి, తర్వాత కొంతసేపటికి ఆవిశ్వరూప

ము

ముపసంహరించి యెప్పటి రూపముతో నున్న వామనునిజేరి ప్రదక్షిణ నమస్కారములు చేసి ప్రార్థించి యిట్లుమనవిచేసెను. "స్వామీ! మీరు నామనుమడైన బలికి ఇంద్రపదవి ఇచ్చి యిప్పుడు తీసికొనుటవలన చాల ఉపకారము చేసితిరి. లేనియెడల గర్వాంధుడై, తమసేవ మరచియుండును. మావంశములో ఈ బలి చాల అదృష్టవంతుడు. ఏలయనగా మావారందరు పగచే నిన్ను పొందిరి. మీరు వీనియందలి ప్రేమచేత దర్శనమిచ్చితిరి. "ఇందుకు కారణము తమకు మాయందుగల కరుణయేగాని వేరొకటిగాదు." అని మనవిచేసి ప్రణమిల్లెను. అప్పుడు శ్రీహరి ప్రహ్లాదునిచూచి "ఓవత్సా! నీమనుమడు మహాజ్ఞాని. ఇతడు సావర్ణి మనువుకాలములో ఇంద్రుడై సమస్త భోగములను అనుభవించి పిమ్మట మోక్షము పొందును" అని చెప్పి శ్రీహరి అంతర్ధానమొందెను. అంతకుముందు విశ్వరూపమును దర్శింప నచ్చటికి బోయి అంతరాళముననున్న ఈశ్వరుడును బ్రహ్మయును, ఇంద్రాది దేవతలును, మునులును, ఋషులును ఆశ్రీహరియొక్క యద్భుతచర్యల నెన్నుకొని తమలోతాము సంతోషించుచు, ఒకరికొకరు చెప్పుకొనుచు, తమ నివాసములకు పోయిరి.

కురుక్షేత్ర మహాత్త్వము.

వామనావతారముయొక్క చరిత్రము వింటిని. అది చాల పవిత్రమైనది. ద్వీపము లన్నిటిలో జంబూద్వీపము శ్రేష్ఠమైనదనియు, అందు భరతవర్షము మిగుల పుణ్యభూమి

యనియు చెప్పుదురు. ఇందుకు కారణమేమని మునులు సూత మహర్షి నడుగగా సూతుడిట్లు చెప్పుచున్నాడు. ఋషులారా ! వినుండు.

పూర్వము ఈ ప్రశ్న నారదుడు పులస్త్య మహాముని నడుగ వారిట్లు చెప్పిరి. భగవద్వర్షము పుణ్యదేశమనుటకు అనేక కారణములు లున్నవి. అందు పెక్కు పుణ్యనదులు, పర్వతములు, క్షేత్రము లున్నవి. అన్నిటిలో కురుక్షేత్రము మిక్కిలి పవిత్రమైనది. అది గంగా సింధునదులమధ్య నున్నది. దీనికే ఆర్యావర్తపుణ్యభూమి యని యందురు. ఎవడైనను ఆ దేశము పేరు దలచుకొన్నను అందు నివసింతుమని అన్నంత మాత్రముననె వాని సమస్తపాపములు నశించి వానికి మోక్ష మలవడును. కారణమేమనగా అనేకమైన పవిత్రమైన ఆశ్రమములు, తీర్థములు అందున్నవి. ఆశ్రమములలో ముఖ్యమైనవి యేవనగా:-

1. కామ్యవనము:—ఇందు ఎవరు ఏ కోరికతో శ్రీహరిని ధ్యానింతురో, వారి కాకోరిక తప్పక సిద్ధించును.

2. అదితివనము:—పూర్వము ఇందు కశ్యపబ్రహ్మ భార్యయైన అదితి తపస్సుచేసి శ్రీహరిని వామను డను పేరుతో కుమారునిగా పొందెను.

3. వ్యాసవనము:—ఇందు వేదవ్యాసులు తపస్సు చేయుచుండును. ఇది మిక్కిలి మనోహరమైనది.

4. ఫలకవనము—ఇది మిగుల పవిత్రమైనది.

5. సూర్యవనము, 6. మధువనము, 7. శీతవనము ఇవియు అతిపవిత్రంబులు. వనమనగా ఆశ్రమము.

ఈ కురుక్షేత్రమందు పెక్కుపుణ్యానదు లున్నవి. అవియే వనగా:—సరస్వతి, వైతరణి, గంగ, మధుస్రవ, పాపనాశన, కౌశిక, హిరణ్వతి. ఈ ఏడు నదులును మహాపవిత్రమైనవి. వీటి పేరు తలంచిన మాత్రముననే సమస్తపాపములు నశించును. స్నానముచేసిన వారిఫలమెంత యని చెప్పుదును? తీర్థాటన చేయుబయలుదేరు వారు మొదట రమ్యకతీర్థమున స్నానము చేసి అందున్న యక్షుని దర్శించి అదితివనమునకు బోవుదురు. అచ్చట పుత్రులను గోరువారు తపస్సుచేసిన బలవంతులు గుణవంతులు సుందరులగు పుత్రులను బడయుదురు. మరణాంతమున స్వర్గమును వైకుంఠమును పొందుదురు. ఇందు శ్రీహరియెల్లప్పుడు నునివసించు చుండును. అందుండి విమలతీర్థమునకుబోయి స్నానముచేసి అందున్న విమలేశ్వరుని దర్శించి సమస్తపాపములచే విడువబడిస్వర్గమును కైలాసమునుపొందుదురు. ఏకాదశిదినమున అచ్చటి బలరామకృష్ణులను దర్శించువారు వైకుంఠమును పొందుదురు. అచ్చటనుండి ప్లవతీర్థమునకుబోయి స్నానముచేసి వేదపుస్తకమును చేతబట్టియున్న బ్రహ్మను దర్శించిన వారు బ్రహ్మయజ్ఞఫలమును పొందుటయే కాక అంతమున బ్రహ్మలోకనివాసమునుపొందుదురు. రమ్యక తీర్థములో స్నానవిధి చేయువారు పరమ పదప్రాప్తి నొందుదురు. అటనుండి దక్షాశ్రమమునకు

బోయిదక్షేశ్వరునిదర్శించిన అశ్వమేధయజ్ఞముచేసిన ఫలము పొందుదురు. అచటనుండి కంభుతీర్థమునకు బోయి స్నానముచేసి అచ్చటనున్న హరి హర మూర్తిని దర్శించి పూజించి, సర్వ పాప విముక్తులై, సర్వతీర్థమునకు పోదురు. ఇందు నిత్యము నాగులు స్నానము చేయుచుందురు. ఇందుస్నానముచేసిన నరులకు పాములవలన భయముండదు. అందుండి నరకోద్ధార తీర్థమునకు బోయి స్నానముచేసి ఒకరాత్రి యందుండి మరుసటి దినమున తిరిగి స్నానవిధి తీర్చి, అచ్చటి దేవుని పూజించి, కొందరు బ్రాహ్మణులకు భోజనము పెట్టి భోజనమైన తరువాత వారియెదుట చేతులు జోడించుకొని నిలువబడి యిట్లు వారితో విన్నవింపవలెను. " స్వామీ! నన్నాశ్రయించియున్న పాపములను నశింపజేసి పుణ్యముకలుగునట్లు అనుగ్రహింపుడు."

అచ్చట నుండి పంచనదీ తీర్థమునకు పోవుదురు. వీనికే కోటితీర్థములని పేరు. ఎందుచేతననగా పూర్వమచ్చట ఈశ్వరుడు పంచవటములను ప్రతిష్ఠచేసెను. అచ్చట అనేక దానవులు చేరిరి. వారు అందుండుటచే అది మహా భయంకరముగా నుండును. వారిని పారదోలుటకు కోటి తీర్థములను ఈశ్వరుడు అక్కడికితెచ్చెను. అందు స్నానముచేయువారికి పంచయజ్ఞములు చేసిన ఫలము లభించును. అందు శివుడు దేవ బృందములతో నివసించుచుండి అగ్నిష్టోమ ఫలము నిచ్చును. దానియందు స్నానము చేయువారు శ్రద్ధాన్వితులు, జితేంద్రి

యులు, నగుదురు. పిమ్మట అశ్వనీ కుమార తీర్థమునకు పోయి యథావిధిగా స్నానముచేసి పరమగతిని పొంది, సోమతీర్థమునకు పోవుదురు. దీని మహిమ దేవతలకు సైతము తెలియదు. పూర్వము చంద్రుడు క్షయరోగముచే బాధపడుచు, అచ్చటికి పోయి స్నానముచేసి సోమేశ్వరుని దర్శించి పూజించి రోగ నివృత్తి పొందెను. కావున ఈ తీర్థ సేవ సమస్తరోగములను పోగొట్టి రాజసూయ యాగ ఫలమునిచ్చును. మరణాంతరమున చంద్రలోకమును పొందుదురు. అచ్చట జ్వాలామహేశ్వరుడు, భూతేశ్వరుడు అను రెండు లింగములున్నవి. వానిని యథావిధిగా పూజించువారు తిరుగ జన్మమొందక మోక్షమును పొందుదురు. అక్కడినుండి పోయి, ఏకహంస తీర్థమును సేవించిన వేయిగోవులను దానముచేసి, పౌండరీకమను యాగము చేసిన ఫలముగలుగును. పిమ్మట మంజువట తీర్థమునకు పోయి, ఏకరాత్రి నివసించి, ఉపవాసము చేసి, అందున్న గణపతిని పూజించిన మహాపాతకములు పోవును. యక్షిణి యను పేరుగల దేవి యందున్నది. ఆమెనుపూజింపవలయును. ఈతీర్థమునకే కురుక్షేత్రపుణ్యద్వారమని పేరు. దీనికి ప్రదక్షిణముచేసి దేవబ్రాహ్మణులనుభోజనాదులచేపూజించిన, గొప్ప ఫలమునిచ్చును. ఇందుండి పుష్కరతీర్థమునకు పోవలెను. దీనిని పరశురాముడుప్రతిష్ఠచేసెను. ఈతీర్థము సేవించిన అశ్వమేధయాగ ఫలముకలుగును. కార్తీకశుద్ధ ఏకాదశి మొదలు పున్నమవరకు అందుస్నానముచేసి

ఒకకన్యాదానముచేసిన, సమస్తపాపములు నశించి కోరికలు నెర వేరి మోక్షముచేకూరును. అచ్చటకపిలుడను మహాయక్షుడు డున్నావాడు పాపాత్ములను చాలబాధలు పెట్టును. వానిభార్య యైనమహాయక్షిణియు అందున్నది. ఆమె దుందుభి వాయిం చుచుతిరుగుచుండును. ఆమెయొకదినమున తనబిడ్డను తొడలపై నుంచుకొని కూర్చుండియుండగా, ఒకస్త్రీ ఆమెనుచూచి యిట్ల నెను. "ఓ చిన్నదానా! నేను నిన్నును, నీబిడ్డను, చంపితిందును." ఆమాట విని ఆమె మిగుల భయపడి అనేక విధముల ప్రతిమా లగా కరుణించి, మరల ఇట్లు చెప్పెను. నీవు సరస్వతి తీర్థమునకు పోయి, రాహుగ్రస్తమైన సూర్యగ్రహణము పట్టినప్పుడు అందు స్నానము చేసి సమస్తపాపములు పోగొట్టికొని, స్వర్గమును పొం దుదువు. సరస్వతి తీర్థమున నివసించువారు బ్రహ్మజ్ఞానులగు దురు. అచ్చట నివసించుటకు దేవతలు, ఋషులు సిద్ధులు పోవు దురు. వారు నిత్యమును బ్రహ్మను దర్శించుచుందురు. కేవలము పాపము చేసిన జనులచ్చటికి పోయిన వారు బహు జన్మముల నుండి చేసిన పాపములు నశింపజేసికొని పుణ్యవంతులై శ్రీ మహా విష్ణువు నిజదర్శనము చేసి మోక్షమును తప్పక పొందుదురు. ఆకసమునుండి గ్రహములు, నక్షత్రములు, క్రిందపడుట మనము అప్పుడప్పుడు చూచుచున్నాము. వారు పూర్వజన్మమున మను ష్యులైయుండి అనేక పుణ్యములు చేసి గ్రహ, నక్షత్రరూప ములను పొంది, బహుకాలము సుఖమనుభవించి, వారి పుణ్యము

క్షీణింపగా తిరుగ, మనుజులై పుట్టుటకు భూమినిపడుచున్నారు. వారట్లుపడి పండ్లు, ధాన్యములు మొదలగు మనము భుజించు పదార్థములయందు ప్రవేశించి దానితో పురుషునియందు ప్రవేశించి, వీర్యమును పొంది, స్త్రీ గర్భమున ప్రవేశించి శిశురూపమున జన్మింతురు. ఇట్లు పుట్టిన వారు గొప్ప బుద్ధిమంతులు, జ్ఞానవంతులు, ఐశ్వర్యవంతులునై యుందురు. వారు సాధారణముగా మూర్ధాభిషిక్తులుగాని, గొప్ప తపోనంతులుగాని, గొప్పలోకోపకారులుగాని, అగుదురు. అట్టివారు కురుక్షేత్రమున మృతినొంది తిరిగి పుట్టక, మోక్షము నొందుదురు. బ్రహ్మ మొదలగు దేవతలు, ఋషులు, సిద్ధులు, చారణులు, గంధర్వులు, అప్సరసలు నిత్యము స్థాణుహ్రదయమందు స్నానముచేయుదురు. మోక్షమిచ్చువానిలో ముఖ్యమైనవి నాలుగు. అవియేవనగా (1)బ్రహ్మజ్ఞానము(2)గయలోశ్రాద్ధము చేయుట (3)ఆవు సాలలోచచ్చుట, 4. కురుక్షేత్రమున నివసించుట, ఈకురుక్షేత్రము మహిమయెంత చెప్పినను తరుగదు. బ్రహ్మాదులకే అగోచరము. మనవంటివారికి శక్యమగునా ?

దేవతలకు సంతతి లేకుండుటకు కారణము.

పార్వతీ పరమేశ్వరులు మందరపర్వతమున నుండగా ఒకనాడు ఈశ్వరుడు విశ్వకర్మను పిలిచి దివ్యభవనము నిర్మింపుమని చెప్పగా, అరువదినాలుగు యోజనములు వైశాల్యము గల ప్రాకార మేర్పరచి దానిమధ్య సువర్ణ వికారమైన గోడల

తోను, నవరత్న ఖచితమైన కంబములతోను, ముత్యాల తోరణములతోను, ఏడంతస్థులుగల మేడలతోను, స్ఫటికసోపానములతోను, గదులు, సభామంటపములు స్నానశాలలు, వంటశాలలు, భోజనశాలలు, ధనాగారములు, దాస దాసీజనము లుండుటకు వేరు వేరు గృహములు త్వరలో నిర్మించెను. అందు యథాశాస్త్రీయముగా ప్రతిష్ఠచేసి, ఉమా మహేశ్వరులు ప్రవేశించి పంచయజ్ఞములు చేసిరి. అందు వారు కేళీవినోదములు చేయుచుండిరి. కొంతకాలము వరకు సంతానము లేనందుకు పార్వతి మిగుల చింతించి ఒకనాడు శివునిజూచి ఇట్లనెను. "ఓ ప్రాణేశ్వరా! సంతానము లేనివారికి ఎంత సంపదయున్నను ఏమి ప్రయోజనము? కావున నేను బిడ్డకొరకు తపస్సు చేయబోవుచున్నను. సెలవొసంగుడు." అందులకు మహేశ్వరుడు అంగీకరించెను. అప్పుడు ఆమె హిమవత్పర్వతమునకు, నలుగురు చెలికత్తెలతో పోయి ఒక గుహయందు ప్రవేశించి, ఏకనిష్ఠతో తపస్సుచేయుచుండగా నూరుసంవత్సరము లయ్యెను. అప్పుడు బ్రహ్మ ప్రత్యక్షమై "దేవీ నీ తపస్సునకు మిగుల సంతోషించితిని. నీ కోరిక త్వరలో నెరవేరును. ఇక తపంబు చాలించుము" అనెను. పార్వతికి బంగారమువలె ప్రకాశించు శరీరచ్ఛాయ కలుగునట్లు వరమిచ్చి, అంతర్ధాన మొందెను. పార్వతియు తపస్సు చాలించి తన దివ్యభవనమునకు పోయెను.

ఈశ్వరుడు మహా మోహపరవశుడై పార్వతితో కలిసి కేళివినోదములు సల్పుచు ఎవరికిని సమయ మియ్యకుండెను.

ఇంద్రాది దేవతలు భయపడి బ్రహ్మగారియొద్దకు పరుగునపోయి తమ భయకారణము మనవిచేయగా బ్రహ్మ వారితో నిట్లనెను. " ఓ సురలారా ! వినుడు. ఉమామహేశ్వరులు మోహపరవశులై కేళీవినోదములు సలుపుచున్నందున సమయము కాకుండెను. మీరు వైకుంఠమునకు పోయి శ్రీ మహావిష్ణువును ప్రార్థింపుడు. ఆయన ఇందుకు ఉపాయము చెప్పును. అనగా విని వారు శ్రీహరి యొద్దకు బోయి మొరపెట్టిరి. వారి దీనాలాపములు విని కరుణించి వారితో, శ్రీహరి ఇట్లనెను "ఓసురరాజా ! ఆ ఈశ్వరుని కేళీభంగము చేయవలెను. లేనియెడల ఆయనకు కుమారుడుపుట్టి మహా బలపరాక్రమము గలవాడై నీఇంద్రపదవిని తీసికొనును. మీరందరు కూడి మందర పర్వతమునకు పోయి ఇందుకు ఉపాయము చూడుడు. నేనుకూడ ఇంతలోనే వచ్చెదను." ఈమాటలు విని దేవతలు దిగులొంది త్వరగలో శివుని మందిరమునకు బోయి, నందికేశ్వరుడు ద్వారపాలకుడై యున్నందున లోనికి పోలేక సింహద్వారమునందుండి కేకలు వేయుచుండిరి. ఆధ్వని విని ఈశ్వరుడు లేచి పైకివచ్చి దేవతలను చూడగా వారు ఆయన పాదములపై బడి పలువిధముల స్తోత్రములు జేయగా కరుణించి "ఏల ఇట్లు వచ్చితిరని" అనెను "నమ దర్శనార్థము" అనిరి. పిమ్మట కొంత సేపు వారితో సంభాషించి దేవతలు సంతోషముతో తమ నివాసములకు జనిరి. ఈశ్వరుడు తన భవనములో ప్రవేశించి

పార్వతితో దేవతలు వచ్చినసంగతి చెప్పెను. ఆసంగతి పార్వతి విని తన కోరిక నిష్ఫలము చేసినందులకు దేవతలకు సంతతి లేకుండ శపించెను. అందుచేతనే అదిమొదలు దేవతలకు సంతానము లేదు.

వినాయకుని జన్మము.

ఇట్లు ఆశాభంగము నొందినపార్వతి తనకు పిల్లలు లేరను దుఃఖముతో విచారించుచుండెను. ఈశ్వరుడు అనేకవిధముల ఆమెనుఓదార్చెనుగాని ఆమె శాంతింపనందున తన చేతులతో కొంతమన్ను తీసి ఒక బొమ్మను చేసి భార్యచేతికిచ్చి యిదుగో నీకు కూరుడు. వీనిని పెంచుమనగా భర్తతనను పరిహాసముచేయుచు న్నాడని క్రందనుంచెను. అప్పుడాబిడ్డ కావుకావున ఏడ్చెను. అందునిని ఆమె వెంటనే యెత్తుకొనగా పాలిండ్లు చేపెను. బిడ్డకు పాలిచ్చి ముద్దాడి ఆనందించి భర్తచేతికిచ్చి పుత్రసుఖ మనుభ వింపుమనెను. ఈశ్వరుడు ఆబిడ్డనుజూచి లక్షణములు కనిపెట్టి వీడు అల్పాయుష్కుడగును. అని రెండుచేతులతో పట్టుకొని చూచుచుండగా, చెయిజారి క్రిందబడి రెండుముక్కలై తల యొకచోట మొండెమొకచోట పడెను. అదిచూచి పార్వతి ఘోరముగ రోదనముచేయ మొదలుపెట్టెను. అదివిని శివు డోర్వలేక ఆమెను ఓదార్చి తలయు మొండెము ఒకచోటనుంచి కలిపి శిశువును బ్రతికింప ప్రయత్నించెనుగాని ముక్కలు కలియు వయ్యెను. అప్పుడు ఆకాశమునుండిగొప్పధ్వనివినబడెను. అదియే

మనగా "ఓసర్వేశ్వరా! ఎందుకు విచారించెదవు? ఆశిరస్సు మొండెమునకు అతకదు. శివునిదృష్టిచే అదితెగెను. వేరుశిరస్సు అమర్చిన బిడ్డను వెంటనే బ్రతుకును. ఆ శిశువు పడునప్పుడు తల ఉత్తరముగా పడినందున ఉత్తరదిక్కుగా తలపెట్టుకొనిపరుండి యుండు జంతువు తలను తెచ్చి అతుకవలెను" ఆ మాటలు విని శివుడు నందీశ్వరుని పిలిచి ఇట్లనెను. "నందీ! నీవు కత్తి చేపట్టి వెంటనే పోయి స్వర్గ మర్త్య పాతాళములలో ఎచ్చటనైనను ఉత్తరముగా తలయుంచి పరుండు ఏజంతువు తలనైనను సరే నరికి తీసికొని రమ్ము" అనగా వెంటనే నందిబయలుదేరి భూలోకమున పాతాళలోకమున వెదకినను అట్టి జంతువు కానరానందున స్వర్గమునకుబోయి వెదుకగా ఇంద్రుని యేనుగు అట్లు కనబడగా దానిని నరకబోయెను. అప్పుడు ఇంద్రుడు వచ్చి ఆతంకపరచి "నీవెవరు? యెచ్చటనుండి వచ్చితివి? ఎందుకు నాపట్టపు ఏనుగను చంపబోవుచున్నావు?" అని యడుగగా నందీశ్వరుడు ఇట్లనెను. "నేను ఈశ్వరుని బంటును. నా పేరు. నంది ఈశ్వరుని కుమారుని తల ఉగ్రవాదృష్టిచే తెగిపడెను. దానిని అతుకుటకు ఎన్నిప్రయత్నములు చేసినను కలియలేదు." అప్పుడు ఆకాశవాణి ఇట్లనెను. "ఉత్తరముగా పరుండియున్న జంతువు తల తెచ్చి అతుకుడు" శివుని ఆజ్ఞవలన భూలోకమును, పాతాళమును వెదకి ఎందును గానక ఇటువచ్చితిని. ఈ మృగమును నరికి దీని తల తీసికొని పోయెదను. నీవు దీని ఆశవిడు

వృము. అనగా ఇంద్రుడు కోపించి "ఇది నాపట్టపు ఏనుగ. దీని పేరు ఐరావతము. దీనిని చంపవద్దు పొమ్ము" అనగా వినక నంది దానిని చంప నుంకించెను. అప్పుడు వారిరువురికిని కొంత సేపు ద్వంద్వయుద్ధము జరిగెను. ఇంద్రుడు మూర్ఛనొందిపడెను. అంతట గంధర్వులు, కిన్నరులు, కింపురుషులు మొదలగు దేవ బృందములు వచ్చి నందితో సంకులయుద్ధము చేసిరి గాని పరా జితులై పారిపోయిరి. ఇంద్రుడు తెలివొంది లేచి మాతలి తెచ్చిన రథమెక్కి కొంతసేపు సమరముచేసి వీగిపారిపోయెను. ఈ సమరమందు దెబ్బ తగిలి ఆగజముయొక్క దంతము ఒకటి విరిగెను.

అప్పుడా ఏనుగ శిరస్సు నరికి నందీశ్వరుడు దానిని త్వరలో తెచ్చి శివునికియ్యగా, దానినివెంటనే మొండెమునకు అతుకగా ఆశిశువు పునర్జీవితుడయ్యెను. ఆసమయమున బ్రహ్మ విష్ణువు ఇంద్రాది దేవతలు, మునులు, ఋషులు, సిద్ధులు, సాధ్యులు వచ్చి ఆబాలుని చక్కదనము, లావణ్యము, చూచి ఆనంద భరితులైరి. బ్రహ్మ యాబాలుని చూచి, నాయకుడు లేకుండ పుట్టుటచేత వినాయకుడని పేరు పెట్టి, ముల్లోక వాసులును మొదట ఇతనిని పూజించునట్లు వరమిచ్చి, అతనికి జప మాల యొకటి యిచ్చి చిరంజీవియగునట్లు ఆశీర్వదించెను. బృహస్పతి యజ్ఞోపవీతము నిచ్చెను. సరస్వతి చతుర్దశ విద్యలను ఇచ్చి, గంటయొకటి ఇచ్చెను. విష్ణువు అమృత కలశమును

భూదేవి వానికి వాహనముగా ఎలుకను, శివుడు వ్యాఘ్రచర్మమును, పార్వతి చిరాయువును, శ్రీ మహాలక్ష్మి అష్టైశ్వర్యములను, వరుణుడు పాశమును, వాయువు మందారపుష్పహారమును ఇంద్రుడు అంకుశమును ఇచ్చిరి. ఇతను విఘ్నమును పొంది బ్రతికెను. కావున విఘ్నేశ్వరుడనియు, ప్రమధ గణములలో శ్రేష్ఠుడగుటచేత గణాధిపతియనియు, గజముఖము గలవాడగుటచే గజాననుడనియు, ఏకదంతుడు, మూషికవాహనుడు, వక్రదంతుడు, పార్వతీనందనుడు, స్థూలదేహుడు, అగ్రపూజ్యుడు, లంబోదరుడు భక్త దుఃఖహారుడు, సర్వవిఘ్న వినాశకుడు, హేరంబుడు, గణేశుడు సిద్ధిప్రదుడు, సిద్ధిదాత, సిద్ధేశుడు, సూర్యకర్ణుడు, స్కంధపూర్వజుడు అని పేర్లు. ఈ నామములను నిత్యము త్రికాలముల పఠించువారికి అన్ని కోరికలు నెరవేరును. విద్యకోరువారికి విద్యయు, ధనము కోరువారలకు ధనమును. పుత్రులను కోరువారికి పుత్రులను మోక్షమును అపేక్షించు వారికి మోక్షమును కలుగును. ఈ వినాయకుడు పుట్టిన దినము భాద్రపద శుద్ధ చతుర్థి కావున ఆ నాడు దేవతలు, మనుజులు, అందరును ఇతనిని పూజింపవలెనని పార్వతీ పరమేశ్వరులు నిశ్చయించిరి. అట్లు పూజించువారికి విఘ్నములు లేకుండునట్లును, సమస్తకార్యములనుఫలించునట్లును, ఆపదలు లేకుండునట్లును శ్రీగణనాధుడు వారిని కాపాడుచుండును. అని బ్రహ్మాది దేవతలు వరములు ఇచ్చి తమ నివాసములకు జనిరి.

గణేశ వివాహము.

వినాయకుడు ఇట్లు పెరుగుచుండగా కొంతకాలమునకు కుమారస్వామి శ్రీ ఉమా మహేశ్వరులకు కుమారుడై పుట్టి దినదిన ప్రవర్ధమానుడై వృద్ధిపొందుచుండెను. ఇట్లు ఇరువురును అన్యోన్య ప్రీతికలవారై మెలంగుచు తలిదండ్రులకు సంతోషము కలుగునట్లు అతివినయమును, విధేయతయు, ప్రేమయును కలిగి హృదయానందదాయకులై మెలంగుచుండిరి. యుక్తవయస్సును పొందినవారగుటచేత, వినోదముగా కాలము గడుపుచుండిరి. వీరిట్లుండుట చూచి సంతోషించుచు జననీ జనకులయిన పార్వతీ పరమేశ్వరులు ఇట్లు సంభాషించిరి.

పార్వతి:—నాథా! బిడ్డలకు యుక్తవయస్సు వచ్చినది. వారి వివాహమునుగూర్చి ఏమి ఆలోచించిరి?

శివుడు:—ప్రియసఖీ! ఆలోచింపలేదు గాని యిందొక చిక్కు ఉన్నది.

పార్వతి:—చిక్కనుచున్నారేమి? ఏమి చిక్కు ఉన్నది? అనేకులు తమ బిడ్డల నిచ్చి మనతో సంబంధము చేయుదుమని వర్తమానముల నంపుచున్నారే!

శివుడు:—అది నిజమే గాని ఇచ్చెదమని చెప్పినంత మాత్రమున ఏ పిల్లనైనను చేయవచ్చునా? దంపతుల చిరకాల సుఖము నపేక్షించి గదా వివాహము చేయుట. అందుకు,

పార్వతి:—అవును. వారి సుఖముకొరకే వివాహము చేయుట కాని, వారు ముందు సుఖమునే పొందుదురో లేక కష్టమునే అనుభవింతురో అది మీకెప్పు డెట్లు తెలియును!

శివుడు:— తెలియకపోవుటయేమి? అట్టి సంగతులు తెలిసికొనుటకు మనకెన్నో సాధనములున్నవి.

పార్వతి:—స్వామీ! ఆ సాధనము లేవో సెలవిండు!

శివుడు:—సఖి! వినుము. జ్యోతిషశాస్త్రము, కళా శాస్త్రము మొదలగు శాస్త్రములయందు ఈ సంగతులు బాగుగా వివరింపబడియున్నవి.

పార్వతి:— దేవా! ఈశాస్త్రములలో వివాహవిషయము లెలా చెప్పబడియున్నవి? జ్యోతిషమున పంచాంగములు చేయుట, జాతకములు వ్రాయుట, ముహూర్తములు పెట్టుట మాత్రమే చెప్పబడినవని నేననుకొనుచున్నాను.

శివుడు:—అంతవరకు నీవెరుగుదువు గదా? జాతకము ననుసరించి యే స్త్రీలయు పురుషులయు జన్మక్షేత్రము, రాసి గ్రహస్థితులను బట్టి వారికి అనుకూలించెనో లేదో తెలిసికొనుటకు (12) ద్వాదశకూటములు చెప్పబడియున్నవి. అవి యేవనగా దినకూటము, గణకూటము, మహేంద్రకూటము, స్త్రీదీర్ఘకూటము, యోనికూటము, రజ్జుకూటము, వేధకూటము, నాడీకూటము మొదలగునవి కూటమనగా కలియుట.

పార్వతి:—ఈకూటముల ఉపయోగమేమి?

శివుడు:—ఇందులో కొన్ని కూటములు సరిపడకయున్న దంపతులు కలహించుచుందురు. మరికొన్ని కూటములవలన వారికి సౌఖ్యము లేకుండును. కొన్నిటివలన వారి కెడబాటులు కలుగును. మరికొన్నిటివలన దంపతులలో నొకరు వెంటనే మృతినొందుదురు. మరికొన్ని గ్రహములు సరిపడకయున్న వారి సంతానము నశించును.

పార్వతి:—ఇట్టి బాధలున్నవా? అట్లయిన అవిముఖ్యముగ చూడవలసినదే. సాముద్రికమున నేమున్నది?

శివు:—స్త్రీపురుషుల లక్షణములను, రేఖలను, దంతములను, వెండ్రుకలను, నేత్రములనుబట్టి వారియాయుర్దాయము ఐశ్వర్యము, సంతానము, స్వభావము మొదలగు సంగతు లనేకములు తెలియును. కావున సమాన లక్షణములుగల స్త్రీపురుషులకు దాంపత్యము శోభించును.

పార్వతి:—బాగుగ సెలవిచ్చితిరి? కళాశాస్త్రము వివాహ విషయమున నెట్లుపయోగించును?

శివుడు:—మంచిప్రశ్న వేసితివి. చెప్పెదనువినుము. కళాశాస్త్రమున స్త్రీపురుషులజాతిభేదములు, వారివారిఅభ్యాసములు, నడవడికలు, రుచులు, సుఖభోగమును కోరు సమయములు, వేరు వేరుగా చెప్పబడియున్నవి. స్త్రీజాతులునాలుగు. పద్మిని, చిత్రిణి, హస్తిని, శంఖిని. పురుషజాతులు నాలుగు. పాంచాలుడు, కూచిమారుడు, భద్రుడు, దత్తుడు. వీరిలో ఏజాతి స్త్రీకి ఏజాతి పురు

షునికి వివాహము సుఖమును, సంతోషమును, ప్రీతిని, హెచ్చుగ కలుగ జేయునో, ఎట్టి దాంపత్యము బాధకరముగా నుండునో తెలిసికొనవచ్చును. ఇది ఇట్లుండగా వీరిద్దరిలో ఎవరికి వివాహము చేయడమో నిశ్చయింపవలెను.

పార్వతి:—ఇందుకు విచారింప వలసిన పనిఏమి? వినాయకుడు పెద్దవాడుగదా?

శివుడు:—అదే గొప్ప చిక్కుగా కనబడు చున్నది. వీరిద్దరును నిత్యమును ఇందు విషయమై వాదించుకొను చుందురని మన నందీశ్వర, భృంగీశ్వరులు నాతో పలుమారు చెప్పు చుందురు. వీరు ఒకరికంటె నొకరు ముందుగ వారే వివాహమాడవలెనని కోరుచుందురట. ఈతగవు తీర్చుట ఎట్లు? కాని, వారిని పిలిపింపుము చూతము.

పార్వతి:—(ద్వారమందున్న నందిని చూచి) బాలురను తోడుకొని రమ్ము. అనగా అతడు పోయి వారలతో విన్నవింపగా వారు విచ్చేసి తలిదండ్రులకు నమస్కరించి ఎదుట నున్న ఆసనములపై కూర్చుండిరి.) అప్పుడు వారిని జూచి ప్రేమతో తల్లి దండ్రులు వారలతో ఇట్లు సంభాషించిరి.

పార్వతి:—బిడ్డలారా? ఏమిచేయుచుంటిరి?

వినాయకుడు:—అమ్మా శ్రీకృష్ణుడు రుక్మిణిని వివాహమాడిన కథను చదువుచుంటిమి!

శివుడు:—కుమారులారా! మీకు యుక్తవయస్సు వచ్చినది. కావున వివాహము అవసరము. కానియిద్దరికిని ఏకకాలమున చేయుటకు వలను పడదు. మీరిద్దరును ఇంచుమించుగా సమయవయస్కులు. మాప్రేమయు మీవిధి వినయములును సమానమే. కావున ఎవరికి వివాహము ముందు చేయవలయునో నిశ్చయింపలేము. ఇందుకు నేనొక వెరవాలోచించితిని. అది ఏమనగా మీలో ఎవరు భూమిచుట్టును ప్రదక్షిణముచేసి ముందు వచ్చెదరో వారికి ముందును, రెండవవానికి తర్వాతయును వివాహము చేయ నిశ్చయించితిని.

అనగా కుమారస్వామి తనలో తానిట్లను కొనెను. "అట్లయిన నేను నిముసములో భూమిచుట్టును తిరిగి రాగలను. నాది మయూరవాహనము. దానిపైని నేనెక్కిన వెంటనే అది ఎగురును." అని సంతోషించెను.

వినాయకుడు ఇట్లుమిక్కిలివిచారించు చుండెను. నాదిమూషికవాహనము. ఇది పిల్లులనుగాని, పక్షులను గాని చూచిన దాగుండును. నేను ఎట్లుభూప్రదక్షిణము చేసి వానికంటె ముందు రాగలను? ఇది యసాధ్యము. కావున నేను అందు విషయమై ప్రయత్నము చేయను. వేరు ఉపాయము ఆలోచించెదను." అని తరువాత కొద్దిదినములలో తానుండు గృహమున గోమయముతో అలికించి, ముగ్గు పెట్టించి, పీఠములువేయించి, పూజాద్రవ్యముల నుంపించి తాను తలిదండ్రులయొద్దకు బోయి, వారితో ఇట్లు

నిన్నవించెను. "జననీ జనకులారా! నేను మిమ్ములను ఈదినమున పూజింపదలంచితిని. కావున మీరునాగృహమునకు వేంచేయవల యును." అనగా వినిఆశ్చర్యపడి ఒకరిముఖము ఒకరుచూచుకొని చిరునవ్వునవ్వుచు, మంచిది. పదమనివారుతనయునివెంటబోయిరి. వారిని పీఠములపై కూర్చుండ బెట్టి అర్ఘ్యపాద్యము లిచ్చి, షోడశోపచారములచే పూజించి, ఏడుసార్లు ప్రదక్షిణములుచేసి, సాష్టాంగ దండ ప్రణామము చేసి, ఎదుట నిలిచి, వారితో నిట్లు అనెను. "జననీ జనకులారా! ఎప్పుడు పెండ్లి చేసెదరు? నేను గెలిచితినిగదా!" అనగావిని పార్వతీ పరమేశ్వరులు ఆశ్చర్యము నొంది. "కుమారా! అదియెట్లు? నీవు ఇంకను ఇల్లువిడచిబయ లుదేరనేలేదే! గెలిచితినని ఎట్లంటివి?" అని యడుగ "ఏమి మీకునేను ప్రదక్షిణచేసితిని కదా! తలిదండ్రులకు ప్రదక్షిణముచే యుట భూప్రదక్షిణముతో సమానముకాదా! ఇంతేకాక మీరు నాకేకాక ప్రపంచములోని జనులందరకును తలిదండ్రులుకారా? పదునాలుగు భువనములు మీకుక్షియందు లేవా? వేదశాస్త్ర పురాణములయందు అట్లు చెప్పబడియున్నది కదా? అవి మనకు ప్రమాణములు కావా? సందేహించెదరేల? పితృమాతృపాద సేవ మాని వారి నింటనుంచి తీర్థయాత్రలు చేయుట వలన ఫలమేమి? ఫలము లేదు. సరేకదా దోషముకూడ సంభ వించును. ఇంటిలో తీర్థముండగా పైకి బోవుట ఏల? వేదము అబద్ధమా? కావున మీరు నాకు తప్పక వివాహము చేయ

వలయును. అని గణపతి చెప్పగా విని శివు డతనిని శ్లాఘించి అతడు చెప్పినది సత్యమని యెంచి వివాహ ప్రయత్నము చేసెను. అంతట విశ్వరూపుడను వాడు, సిద్ధి, బుద్ధి యను తన కుమార్తెలనిచ్చి వివాహము చేసెదనని చెప్పగా, ఆకన్యకలు మిగుల సుందరులు, సుగుణవంతులు, లక్షణవతులు అగుటచేత, పార్వతీ పరమేశ్వరులు అంగీకరించిరి. పిమ్మట విశ్వకర్మను పిలిపించి, వివాహవేదికలు, మొదలగునవి కట్టించి, హరి బ్రహ్మలను, ఇంద్రాది దేవతలను పిలిపించి మంచి సుముహూర్తమున వివాహముచేసిరి. బ్రహ్మాదులు నూతనదంపతుల నాశీర్వదించి తగిన సత్కారములుపొంది తమ నిజనివాసములకుజనిరి. పిమ్మట కొద్దిదినములలో కుమారస్వామి భూమిచుట్టు తిరిగి వచ్చి, తన కంటె ముందు వినాయకునికి వివాహమైనందున తనకు వివాహము అవసరములేదని చెప్పి, తపస్సు చేసికొనుటకై మేరు పర్వతమునకు పోయెను. శ్రీ మహా గణాధిపతి బ్రహ్మచారి యని మనవారు చెప్పుకొనుట నిజముకాదు. అని ఇందువలన మనకు తెలియుచున్నది.

వామన జయంతి వ్రతఫలము.

శ్రీ వామనమూర్తి భాద్రపద శుద్ధ ద్వాదశి దినమున శ్రవణా నక్షత్రమందు జననమొందెను. కావున ఆదినము గొప్ప వ్రతదినము. త్రేతాయుగమున జరిగిన ఈ క్రింది కథవలన ఆవ్రతమాహాత్మ్యము వెల్లడియగుచున్నది. పూర్వము మద్రదేశ

మున బ్రాహ్మణు లుండు అగ్రహార మొకటియుండెను. దాని పేరు శాకల్యపురము. అందు ధనవంతుడును, ధర్మపరుడును, న్యాయమార్గాను వర్తియైన కోమటి యుండెను. అతడు పెక్కు మనుసుల సామానును తీసికొని బళ్ళపైని వేసికొని, సౌరాష్ట్రదేశములో అమ్ముటకు బోవుచుండెను. మార్గములో మరుభూమిపై (అనగా జనులుగాని, వృక్షములుగాని, లేని యడారిలో) పోవుచుండగా దొంగలు కొందరు చూచి ఆ సామానును దోచుకొని కట్టుబట్టలతో అతనిని విడచి పెట్టిరి. అతడు మిక్కిలి దుఃఖముతో పోవుచు, ఆకలి దప్పులను తాళలేక, అలసి త్రోవలో నున్న రావిచెట్టుక్రింద కూర్చుండెను. ఆ చెట్టుపైని పక్షులైనను లేవు. మధ్యాహ్నకాలమై యుండెను. అట్టి సమయములో ప్రేత నాయకుడొకడు అనేక ప్రేతలను తన వెంట తీసికొనిపోయి ఆ చెట్టునీడకు వచ్చి కూర్చుండి, అచ్చట అదివరకే యున్న కోమటిని చూచి అతనిని వృత్తాంతము అడిగి తెలిసికొని, చాల విచారించి వాని నష్టమును గూర్చి తానుగూడ దుఃఖించి, వానిని ఓదార్చి జరిగినపనికి విచారించుటవలన లాభము లేదని బోధించెను. ఆ ప్రేతనాథుడు పిమ్మట తన భృత్యులను పిలిచి కోమటిని వారికి చూపి, "ఈ కోమటి మనకు అతిథి. ఇతనికి మనము సత్కారము చేయవలయును. ఇతనిని చూచుటవలన నా బంధువు లందరిని చూచినట్లున్నది." అని చెప్పుచుండగా నొక క్రొత్తకుండతో పెరుగు కలిపిన అన్నమును, మరియొక కుండతో

మంచి నిర్మలమైన జలమును, ఆకసమునుండి అచ్చటికివచ్చెను. అది చూచి ప్రేతనాధుడు కోమటికిని తక్కిన తన పరివారము నకును కావలసినంత అన్నమును, నీరును ఇచ్చి మిగిలినది తాను కడుపునిండ భుజించెను. అంతట ఆ కుండలు రెండును అదృశ్య మయ్యెను. అదిచూచి కోమటి ఆశ్చర్యపడి ప్రేతనాధునితో ఇట్లనెను. "అయ్యా! ఈ నిర్జన ప్రదేశమున, అన్నోదకములు ఎట్లు వచ్చెను." ఆమాటలు విని వానితో ప్రేతనాధుడిట్లనెను. "అయ్యా! పూర్వజన్మమున నేను శాకల్యపురమున నుండు ఒక బ్రాహ్మణుడను. అప్పుడు నాపేరు సోమశర్మ. నేను దానధర్మ ములు చేసి యెరుగను. బహు కష్టములపై నాకు అన్నము దొరకుచుండెను. ఇట్లుండ నొకదినమున భాద్రపద మాసమున శుక్లపక్షమునఏకాదశి దినమున మాగ్రామస్థులందరును సమీప మున నున్న తీర్థమున స్నానముచేయబోయిరి. నారితో నేనును బోతిని. అందు స్నానముచేసి ఆదినమున ఉపవాసము చేసితిని. మరుసటి ఉదయమున తిరిగి స్నానము చేసి కుండతో అన్నము వండి అందు పెరుగునిండుగా పోసి క్రొత్తబట్ట దానిపై కప్పి కఱ్ఱతో చేయబడిన పాదరక్షలతో మంచి బ్రాహ్మణుని పిలిచి దానమిచ్చితిని. నేను డెబ్బది సంవత్సరములు జీవించితిని. కాని ఇది తప్ప మరియే దానమును ఎప్పుడునుచేసి యెరుగను. పిమ్మట కొంత కాలమునకు నేను చనిపోతిని. నాకు ఉత్తర క్రియలు చేయువారు లేనందున, ఇట్లు ప్రేతనై యున్నాను. ఆదినమున

చేసిన దానమువలన కలిగిన పుణ్యమువలన, ఈచెట్టు నాకు నీడ నిచ్చుచున్నది. ఈప్రేతలునన్ను మోయుచుందురు. మధ్యాహ్న కాలమునకు ఈనీరు, పెరుగుఅన్నము నాయొద్దకువచ్చుచుండును. నేను భుజింపగనే అవి అంతర్ధానమగును. నేను తినకముందు ఎందరకు బెట్టినను తరుగక అక్షయమగుచుండును. ఇది నావృత్తాంతము. వస్త్రము నాకుఅవసరమైనప్పుడు దానంతట దేనాయొద్దకువచ్చును. శ్రవణద్వాదశినాడు చేసినదానఫలమిట్టిది." ఆమాటలువిని ప్రేతనాధుని చూచి కోమటియిట్లనెను. "ఓప్రేతనాధా! మీరు నాకు ఈదినమున నిర్జన ప్రదేశమున అన్నోదకము లిచ్చి కాపాడిరి. మీరు చేసన మేలు మరువను. మీకు ప్రత్యుపకారము చేయవలెనని యున్నది. ఏమికోరెదరని అనుగా ప్రేతనాధుడిట్లనెను. " ఓ వైశ్యోత్తమా! నాకు మేలు చేయ నెంచితివేని నీవు గయాతీర్థమునకు బోయి, స్నానముచేసి పవిత్రుడవై నాపేర పిండదానము జేసిన, నాకు ప్రేతత్వ విముక్తి యగును. అన్ని తీర్థములకన్న, గయాతీర్థ స్నానము చాల శ్రేష్ఠము. అందువలన సమస్త పాపములు నశించుటయే గాక గొప్పపుణ్యము కలుగును." అని చెప్పి ప్రేతనాధుడు లేచి ప్రేతల వలన మోయబడుచు మరుభూమినివిడచి పోయెను. తరువాత కోమటిబయలు దేరి సౌవీరసేన దేశమునకు పోయి వ్యాపారము చేసి, విశేషధనమార్జించి, గయకు పోయి స్నానము చేసి, తన పితరులకు, బంధువులకు, తనకు గయాశ్రాద్ధము చేసి ప్రేతనాధుని

గోత్రనామములతో సయుతము పిండప్రదానము చేసెను. అందు వలన ఆ ప్రేతత్వము పోంది గంధర్వుడై కొంతకాలము సుఖముగా జీవించి మరల బ్రాహ్మణుని యింట పుట్టి వేదములు, శాస్త్రములు, పురాణములు చదివి, అభ్యాసవశమున తిరుగ శ్రవణద్వాదశీ వ్రతము చేయుచుండెను. ఇట్లు చాలకాలము వరకు సిరిసంపదలతో సుఖముగా జీవించి దిగ్విజయముచేసి రాజాధి రాజయ్యెను. ఈయనయే పురూరవచక్రవర్తి. వామన జయంతి లేక శ్రవణద్వాదశీ వ్రతఫలము ఇట్టిది.

ఉత్తరక్రియలు లేకుండినచో ప్రేతరూపమున యుందురనియు, గయాశ్రాద్ధము వలన వారికారూపు మారి మంచి జన్మము కలుగుననియు, ఇందుమూలముగా స్పష్టమగుచున్నది.

శ్రీ వామనపురాణము సమాప్తము.

అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహము

భవిష్యత్తులేక కలికి పురాణము.

పురాణమునకు మూలకారణము.

ఈ కలికి పురాణమును పూర్వము నారదునికి బ్రహ్మ చెప్పెను. ఆనారదుడు వ్యాసమహాముునికి చెప్పెను. వ్యాసుడు తన కుమారుడైన శుకమహామునికి చెప్పెను. ఆ శుకునివలన సూతమహాఋషి విని, శౌనకాది మహామునులకు చెప్పెను.

పూర్వమొకప్పుడు శౌనకాది మహామునులు నైమిశారణ్యమున సభ చేసియుండగా అచ్చటికి సూతుడు విచ్చేసెను. ఆయనను చూచి ఋషులందరును ప్రత్యుత్థాన మొనరించి తోడ్కొనిపోయి అర్ఘ్యపాద్యములిచ్చి పూజించి, కుశలమడిగి, అతనితో నిట్లనిరి. "ఓసూతమహర్షి! నీవు సకల ధర్మాధర్మ విచారణుడవు. సమస్త పురాణవేత్తవు. భగవత్కథను చెప్పి మాఅజ్ఞానమును పోగొట్టుము. మీరు త్రికాలవేత్తలుకదా, మీరెరుంగని విషయములు లేవు. శ్రీమన్నారాయణుడు కలికి మూర్తియై యచ్చట జన్మించెను? ఏమి చేసెను? కలియుగ మెట్లు సంప్రాప్తమయ్యెను? ఆయుగమునందు జనుల నడవడి యెట్లుండెను? వారి ధర్మము లెట్లుండెను?" అని అడుగగా సూతుడు తన గురువైన వ్యాసమహర్షిని, శ్రీమన్నారాయణుని ధ్యానించి ఇట్లు చెప్ప నారంభించెను.

కలిపురుషుని పుట్టుక.

ఓ మహాబుధులారా! వినుండు. శ్రీకృష్ణ నిర్యాణమైన పిమ్మట కలియుగ ప్రారంభమయ్యెను. అప్పుడు బ్రహ్మ తనపృష్టభాగమునుండి అధర్మమునుగూడ పుట్టించెను. వానిభార్య అసత్యము. ఆమెకు దంభుడను పుత్రుడుగలడు. ఇతడు తన చెల్లెలగు మాయతో విహరించుచుండును. ఈదంపతులకు దంభుడను పుత్రుడును నికృతియను కూతునుపుట్టి, వీరిద్దరును దంపతులై క్రోధమను కుమారునిని హింసయనుకూతునుకనిరి. ఈక్రోధహింసలకు కలిపురుషుడుపుట్టెను. అతని లక్షణము లెట్టివనగా, నూనెకారుచున్న నల్లని శరీరము, కాకి కడుపువంటి కడుపు, కరాళమువంటి నోరు, ఎఱ్ఱని కన్నులు, భయంకరమగు ఆకారము కలిగి అగద్ధపు కింపుగల శరీరముతో జూదము, పానము స్త్రీ వ్యసనము లందు ప్రవర్తించుచు కలిపురుషుడు రాజ్యము పాలించుచుండెను. ఇతడు దురుక్తి యను స్త్రీతో విహరించుచు భయమను పుత్రుని మృత్యువను కూతుని కనెను. ఈ దంపతులకు నరకమను కొమరుడు, యాతన అను కూతురు పుట్టిరి. వీరి సంయోగము వలన వేలకొలది దుష్టులు జన్మించి అన్ని ధర్మములను నశింప చేసిరి. వారు యజ్ఞములు, అధ్యయనము, దానము, మంత్రములు, వేదము, వ్రతములు, ఉపవాసములు, పూజాదులును నశింపజేసి వ్యాధులు, ముసలితనము, దుఃఖము, భయము, మొదలగు తమ పరిచారకులను సృజింపగా అవి ధర్మమును నశింపచేసి అధర్మమును వృద్ధిపొందించెను.

కలియుగ లక్షణములు.

అందువలన మాతృపితృ నిందాపరులును, దురాచారులును, వేదహీనులును, శూద్రపరాయణులై, కుతర్కవాదులు, పాషండవాదులు, ధర్మవిక్రయులు, రసవిక్రయులు, మాంసవిక్రయులు, కూట సాక్ష్యము చెప్పువారును అయి బ్రాహ్మణులు ముందు వర్ణసంకరులగుదురు. ధనవంతుడే కడు శ్రేష్ఠుడగును. సంసార స్త్రీలు పాతివ్రత్యమును విడచి పరపురుషులతో విహరింతురు. సన్యాసులు గృహస్థధర్మమును అవలంబింతురు. ధనవంతులే సాధువు లనబడుదురు. దూరముననున్న జలములను తీర్థములందురు. యజ్ఞసూత్రమును ధరించినమాత్రమున బ్రాహ్మణు డందురు. దండములు ధరించినమాత్రమున యతియందురు. భూమిపై పంటలుతగ్గును. ధనలోపమున బ్రాహ్మణులు భండాలుసి ఇంటయాజకు లగుదురు. విధవస్త్రీలు అలంకరించుకొని స్వేచ్ఛావిహారము చేయుదురు. ధూళితడియకుండునట్లు మేఘములువర్షించును. ఒకచెట్టు తడిసిన దానిప్రక్కనున్న మరియొకచెట్టు తడియకుండును. రాజులుప్రజలపై విశేషమువన్నులువేయుదురు. వానినిచెల్లించుటకు శక్తలేక జనులు గ్రామములను; పట్టణములనువిడచి భార్యాపుత్రులతో ఆకలిబాధ పడలేక కొండగుహలకు అరణ్యములకు, పర్వతములకు పారిపోవుదురు. అచ్చటమధుమాంసములను, పండ్లు, దుంపలు తిని బ్రతుకుదురు. కలియందు మొదటి పాదమున శ్రీకృష్ణుని నిందింతురు. రెండవపాదమున

శ్రీహరి పేరు చెప్పుల వినరు. మూడవ పాదమున వర్ణసంకర మగును. నాల్గవపాదమున జనులందరు ఒకటే వర్ణముకల వారగుదురు. శ్రీవిష్ణుని నామమును పూజను మరచి నాస్తికులై వేద పఠనము, జపము, హోమము, తిధిప్రయోజనములు అనగా త్రిద్దినములు విడచి ఓంకారమును విడచి ద్విజులు సంచరింతురు. కలియుగమున అయిదువేల సంవత్సరములు గతింపగా గంగ మొదలగు తీర్థసేవనము, సాలిగ్రామ పూజనము, విడచి ధర్మ ములను ధర్మపరులను నిందించుచుందురు. పదివేల సంవత్సర ములు గతియింపగా శ్రీహరి భజనమునుమాని క్షుద్ర దేవతలను పూజించుచు, బౌద్ధధర్మమును అవలంబించి సనాతనధర్మము లను విడతురు. విష్ణుభక్తులను, బ్రాహ్మణులను నిందింతురు. వేదములను అష్టాదశపురాణములను, మంత్రములను తంత్రము లను, వేదాంగములను, శాస్త్రములను, యోగశాస్త్రములను తత్త్వజ్ఞానమును తెలియక పండితులమనుకొనుచుందురు. పిత్రు, మాతృ తిథులయందు పశువులను చంపి వాని మాంసమును తిని మద్యపానము వేశ్యాగమనమును చేయుదురు. స్వగోత్ర మున పుట్టిన స్త్రీలను పొందుదురు. శవమును దహించిన వెంటనే చనిపోయిన వారిని మరతురు. ఉత్తర క్రియలు మానుదురు. స్త్రీ పురుషులు తమ యిష్టప్రకారము వివాహ మాడుదురు. పురుషులు స్త్రీల యిష్టము చొప్పున వర్తింతురు. స్త్రీలు పురుషులను శిక్షింతురు. పురుషులు స్త్రీలను సేవింతురు.

అగ్రహారములు దాసులవలె నుందురు. భార్యను తప్ప ఇతరు లను బంధువులని తలంపరు. తమ మతశాస్త్రములను విడచి మ్లేచ్ఛశాస్త్రములను చదువుదురు. ద్విజాతులు శూద్రులను సేవింతురు. కొందరు శూద్రునింట వంట చేయువారగుదురు. కొందరు పశుపాలకులగుదురు. మరికొందరు పురోహితు లగుదురు. పాశిగ్రహుక్కువగ నుండును. దంపతులు ప్రీతిలేని వారును, రాజులు పరాక్రమ హీనులును అడవులందు జనులును, గ్రామ, పట్టణములందు అడవి మృగములును నివసింతురు. నదులు, సరస్సులు జలశూన్యము లగును. చెరువులందు నదు లయందు పంటలు పండింతురు. సారమైన భూములను విడ తురు. పన్నులను చెల్లింపలేక జనులు తమ గృహములను విడ తురు. అధర్మపరులు సభాపూజ్యు లగుదురు. కులధర్మములను శ్రీరథములను నిందింతురు. అవి చేయువారిని నిందించి పరిహా సింతురు. జనులు మాటలయందుమాత్రము అహింస, దయ కనపరుచుచుందురు. ఇట్టి పాపములవలన స్త్రీ పురుషులు వ్యాధి గ్రస్థులును, గ్రుడ్డివారును, పొట్టవారును, గూనివారును, మరుగుజ్జులును, చెవిటివారును, చేతులు లేనివారును, యౌవన మునసే ముసలివారును, అల్పాయుష్కులును, ప్రాణాంతకాల మందైనను లోభగుణము కలవారును అగుదురు. జనులకు పదియారువత్సరములకే శిరోజములు తెల్లబడును. ఇరువది సంవత్స రములకు మిక్కిలి వృద్ధులగుదురు. ఎనిమిదవ యేట స్త్రీలు

రజస్వలలై బిడ్డలను కందురు. అనేకులు గోడాంగ్రడగుదురు. అందువలన పలువురు దత్తపుత్రులగుదురు. అన్నిజాతుల వారును కన్యకలను అమ్ముదురు. తల్లి, అక్క, చెల్లెలు, కూతురు, కోడలు, ఆర్జించిన ధనమువలన పోషింపబడుదురు. లోభముచే తాము ఇచ్చిన దానద్రవ్యములను తామే అపహరింతురు. దేవబ్రాహ్మణ, గురుద్రవ్యములను స్వీకరింతురు. విధి నిషేధములను పాటింపరు. మూర్ఖులై పరధనములను, పరస్త్రీలను అపహరింతురు. భార్యా భర్తల నిర్ణయము ఉండదు. పంచపర్వములందు కూడ స్త్రీలపొత్తు సలుపుదురు. అమావాస్య నాటి రాత్రియందును గ్రహణ కాలములందును భుజింతురు. ఇట్లు క్రమముగా లోకము మ్లేచ్ఛమయమై యుండును. అధిక పాపమువలన జనులు అంగుళము పొడవు గలవారును, చెట్లు మూరెడు పొడవుగలవియు అగును.

శ్రీహరి అవతరించుట.

ఇట్లు జనులు దేవతలను పూజించుట మానగా, వారు బాధనొంది బ్రహ్మయొద్దకు పోయి తమ బాధలను ఆయనతో విన్నవించుకొందురు. పాపభారమును భరింపలేక భూదేవియు వారలతో కలిసి బ్రహ్మయొద్దకు పోవును. చతుర్ముఖుడు వారి బాధలను విని తా నేమియు చేయలేననియు, శ్రీమన్నారాయణుడే శరణ్యుడనియు వారలతో చెప్పి, వారలను తోడ్కొని గోలోకమునకు వెళ్ళి శ్రీహరికి నమస్కరించి చేతులు జోడించు

కొని పలువిధములు స్తోత్రములు చేయగా భూదేవి పాపులను భరింపలేక తమ దర్శనమునకు వచ్చిన సంగతియు, దేవతల బాధలను విన్నవింపగా, శ్రీహరి కరుణించి వారలతో ఇట్లు సెల విచ్చెను. "ఓపరమేష్ఠీ! ఇంద్రాది దేవతాలారా! విచారింపకుడు. నేను భూభారమును నివారింపచేసి మీబాధలను తొలగింతును. నేను భరతవర్షమున శంబళ గ్రామముననున్న మహాపుణ్యాత్ము డగు విష్ణుయశుడను బ్రాహ్మణునికి భార్యయగు సుమతి గర్భ మున నాఅంశవలన పుత్రుడనై జన్మింతును. నాభార్యయగు నీ లక్ష్మి సింహళద్వీపమున బృహద్రథుడను రాజుకు కౌముదియను భార్యయందు పద్మావతియను పేర కుమార్తెయై జన్మించును. మీరందరును నాకు బంధువులై మీమీ అంశములవలన జనన మొందుడు. నేను భూభారమును నశింపచేసి, మరుత్తు, దేవాపి, నాకు భక్తులగుదురుగాన వారి నీభరతవర్షమునకు మండలాధీశ్వ రులనుగచేసి, కృతయుగ ధర్మములను మరల స్థాపించి, నేనుతిరుగ గోలోకమును చేరుదును" అనగావిని బ్రహ్మాది దేవతలు సంతో సించి వారి నిజనివాసములకు పోయిరి. పిమ్మట శ్రీహరి తాను బ్రహ్మాదులతో చెప్పిన ప్రకారము సుమతి గర్భమున చతుర్భు జములతో జన్మించును. అప్పుడు దేవతలు పుష్పవర్షము కురి పించి కలిభయమును విడతురు. ఆవిప్రదంపతులు నాలుగుచేతు లతో జన్మించిన యాబాలునిచూచి, "ఓమహాపురుషా! కృష్ణా! గోవిందా! అనంతా! మేము మానవులమయ్యు మాపూర్వ

పుణ్యవశమున మీరూపమును దర్శించితిమి. దేవతలకొరకును, భూభారమును మాన్పుటకు మీరు రహస్యముగా మాయింట జన్మించిరి. అని ప్రార్థించియు మాయామోహితులై పుత్రభావమును వహింపుదురు. ఆసమయమున గంగాదేవి స్త్రీరూపమును ధరించి కమండలముతో ఆబాలునికి గంగాస్నాన మొనర్చును. అనంతుడమృత మొసంగును. శ్రీహరి ఇట్లు చతుర్భుజములతో నుండుట తెలిసి బ్రహ్మ వాయుదేవునిచూచి నీవు శంబళ గ్రామమునకు పోయి విష్ణుయశుని ఇంట నున్న బాలుని వద్దకు పోయి రెండు చేతులతో నుండు మని చెప్పుము. అని పంపును. అతడట్లు చేయును. ఆ తలిదండ్రులు పుత్రోత్సవము చేయించి కోటిగోవుల దానముచేసి భోజనాదులచే బ్రాహ్మణులకు తృప్తికలిగింపుదురు ఇరువది యొకటవ దినమున మార్కండేయులు మొదలగు మహామునులు ఆబాలుని దర్శింపబోయి స్తుతులొనర్చి కలికియని నామకరణము చేసి విమర్శతో పనులు చేయుచుండు మని చెప్పి తమ ఆశ్రమమునకు పోవుదురు.

కలికిదేవుని విద్యాభ్యాసము.

అనంతరము ఆబాలుడు శుక్లపక్షపు చంద్రునివలె దినదిన ప్రవర్ధమానుండై పెరుగుచుండును. ఈయనకు ముగ్గురు అన్నలుందురు. వారెవరనగా కవి, ప్రాజ్ఞుడు, సుమంత్రుడు. వారు పితృ మాతృ గురుభక్తియుక్తులై వేదపారాయణులు, ధర్మయుక్తులు, వేదవేదాంగాది విద్యలయందు నిపుణులై తలిదండ్రు

లకు వినయము గలవారై సంచరించుచుందురు. విశాఖయూపు డను రాజు ఆ దేశమును పాలించుచుండును. ఒకనాడు తండ్రి కల్కినిచూచి యిట్లనెను.

తండ్రి:—ఓ పుత్రా! నీవు ఉపనయనమును పొంది విద్యాభ్యాస మొనర్పుము.

కుమా:—ఓ తండ్రీ! వేదమనగా నేమి? గాయత్రి యన నేమి? ఏ సంస్కారముల వలన బ్రాహ్మణుడగును.

తండ్రి:—ఓ కుమారా! వేదములు శ్రీహరి ముఖము నుండి పుట్టినవి. సావిత్రి వేదమాత. ఆ వేదములనుండి సత్త్వ,రజ, స్తమోగుణములును పుట్టెను. దశవిధసంస్కారములవలన బ్రాహ్మణుడగును. ఆ వేదములనుండి ముజ్జగములును పుట్టెను. యజ్ఞము, అధ్యయనము, దానము, తపస్సు కలిగెను. కావున వేదమే జగత్తులకు కారణము. ఆ వేదమువలననే, త్రిభువనములును పాలింపబడుచున్నవి. వేదమంత్రములను జపించుటచేతనే శ్రీ జగ న్నాథుడు ప్రసన్నుడగును. కావున సుముహూర్తమున నీకు ఉప నయనము చేయుదును.

కుమా:—తండ్రీ! దశవిధ సంస్కారములెవ్వి?

తండ్రి:—కుమారా! (1) గర్భాదానము. (2) పుంస వనము. (3) సీమంతము (4) నామకరణము (5) అన్నప్రాశ నము. (6) కర్ణవేధ (7) కేశఖండనము. (8) అక్షరస్వీక రణము. (9) విద్యాభ్యాసము (10) ఉపనయనము అను నివి దశవిధసంస్కారములు.

కుమా:—తండ్రీ! బ్రాహ్మణు డెట్టివాడు ?

తండ్రి:—విధివిహితంబుగా వివాహమైన స్త్రీయందు బ్రాహ్మణునికి జన్మించి, దశసంస్కారములను పొంది త్రిసంధ్యల యందును గాయత్రీ మంత్రమును జపించు చున్నవాడు బ్రాహ్మణుడు.

కుమా:—తండ్రీ! బ్రాహ్మణులు శ్రీహరిని ఎట్లు పూజింతురు ?

తండ్రి:—కుమారా! బ్రాహ్మణులు తపస్సు, సత్యము, దయ, శౌచము కలిగి తాము తరించి తమ వంశమున ఇరువది తరములవారిని తరింపచేయుదురు. వారు సదానందమయులై విష్ణుని పూజింతురు.

కుమారుడు:—తండ్రీ! సంసారమును తరింపజేయునట్టి బ్రాహ్మణులు ఎచ్చటనున్నారు ? అట్టివారినే కదా విష్ణు భక్తులలో శ్రేష్ఠులందురు.

తండ్రి:—కుమారా! ఈ కలిపురుషుని ప్రభావము వలన అట్టి బ్రాహ్మణులు నశించిరి. ఇప్పుడున్నవారు పేరునకే బ్రాహ్మణులుకాని వారికి మహత్తులేదు. ఎచ్చటనో ఒకరున్నను లెక్కకురారు.

అనగా విని కలికిమూర్తి తన మనస్సున కలిపురుషునిపై క్రోధించి వానిని శపింపనెంచి ఉపనయనమును చేయుమని చెప్పగా

బ్రహ్మవేత్తలయిన ఋషులను పిలిపించి, యథావిధిగా పుత్రునికి ఉపనయన మొనర్పగా, ఆ బాలుడు తేజోరాశియగు సూర్యునివలె ప్రకాశించుచుండెను

కలికిమూర్తి పరశురాముని యొద్ద విద్యాభ్యాసము.

ఉపనయనానంతరము కలికిమూర్తి బ్రహ్మచర్యమునుఅవలంబించి, వేదము, శాస్త్రము, శస్త్రవిద్య నేర్చుకొనవలెనని తండ్రియొద్ద సెలవు తీసికొని ఇల్లు విడచిపోవుచుండగా, ఆసంగతి యెఱింగి పరశురాములు త్రోవలో ఆ బాలుని యెదుర్కొనగా మిగుల తేజశ్శాలియగు ఆరాముని చూచి, బాలు డిట్లనును. "అయ్యా! హరి హరులవలె ప్రకాశించుచున్న తమరెవరు !" పరశురాము డిట్లు చెప్పను. "నేను భృగువంశమున పుట్టినవాడను. జమదగ్ని మహాముని మాతండ్రి. నాపేరు పరశురాముడు. ఇరువదియొక్కమారు క్షత్రియులనునిర్మూల మొనర్చి వారి రక్తముతో పితృతర్పణ మొనర్చితిని. నేను మీకు విద్యనేర్పుటయను కీర్తిని పొందగోరి ఇటు వచ్చితిని." అనగా కలికిమూర్తి ఆయనతో మహేంద్రగిరియందు ప్రవేశించి చౌషష్టి కళలును ధనుర్విద్యయును, వేదములను నాలుగు మాసములలో పూర్తిగానభ్యసించి, సకల విద్యా పరిపూర్ణుడై చేతులు జోడించుకొని గురువుయెదుట నిలిచియేమి దక్షిణ సమర్పింపవలెనని కలికిమూర్తి అడుగును. అప్పుడు పరశురాముడు ఆయనతో యిట్లనెను. "స్వామీ! శ్రీహరి పూర్ణఅంశముతో భూభార నివార

ణార్థము జన్మించితిరి. ఆవని చేయుటయే గురుదక్షిణగా నే తలంచెదను. నావలన పొందిన విద్య లన్నియు తమ జయము కొరకు అవునుగాక. శివుడు, పార్వతి, తమకు అన్ని అస్త్రము లను ఒసంగుదురుగాక. సింహళద్వీపమున పద్మావతిని వివాహమై దిగ్విజయమును చేసి ధర్మహీనులగు రాజులను నశింపచేసి మరుతు, దేవాపి యను క్షత్రియోత్తములకు రాజ్యము నిత్తురు గాక." అని ఆశీర్వదింపగా ఆయనయొద్ద సెలవును పొంది కలికి మూర్తి బిల్వోదకేశ్వర క్షేత్రమునకు జని అందున్న పార్వతీ పరమేశ్వరులకు నమస్కరించి, స్తుతింపగా ఆహరుడు ప్రీతుండై చిరునవ్వుతో ఆబాలుని చేరదీసి తన నిజాంకమున కూర్చుండ బెట్టుకొని, ఈశ్వరు డిట్లు విన్నవించును. "ఓ స్వామీ ! నీవు త్రిలోకములకు అధిపతివైన శ్రీహరివి. కలిభారమును మాన్పు టకై అవతరించితివి. నీవు ఈ గరుడాశ్వమును తీసికొనుము. ఇది కామ గమనము కలది. పదునాల్గు భువనములును నిమిషమాత్రములో తిరిగి రాగలదు. ఈ రత్నపు పిడిగల కత్తిని కూడ తీసికొనుము. ఇది పాపులను సంహరిం చును." అని వరమొసంగ, వారియొద్ద సెలవుతీసికొని గుఱ్ఱము నెక్కి, శంబళగ్రామమునకు వేంచేసి, తలిదండ్రులతో తానొన ర్చిన పనులను, అభ్యసించిన విద్యలను, పొందిన వరములను గురించి, మనవి చేయును. వారు ఆనందింతురు.

పిమ్మట ఆ దేశపురాజైన విశాఖయూపుడు జనులవలన కలికి మూర్తి ప్రభావమును విని, ఆయనను దర్శింపబోయి,

ఆయనకు సాష్టాంగ దండ ప్రణామములు చేసి స్తుతులొనర్చెను. అది విని కల్కిమూర్తి యిట్లనెను, "ఓ రాజా ! నీవు విష్ణుభక్తులలో ప్రధానుడవగుదువు. ధర్మముతో ప్రజలను పాలింపుము. నాసృష్టిలో బ్రహ్మ, క్షత్ర, వైశ్య, శూద్రములను, బ్రహ్మచారి, గృహస్థ, వానప్రస్థ, యతులు ముఖ్యులు. వీరు కలి బాధలవలన వారి స్వకీయ ధర్మములను విడచి చెడిరి. వారిని తిరుగ బాగు చేయవలెను. నీవు అశ్వమేధయాగమును చేయుము. అందువలన దేవతలు తృప్తిపొంది, వర్షములను కురిపించుటచే సస్యములు ఫలించును." అని చెప్పగా రాజువిని రాజనీతులను ధర్మములను తెలిసికొని సెలవుతీసికొని తన నిజనికేతనమును చేరును. ధర్మముగా రాజ్యమును పాలించుచుండును.

పద్మావతి స్వయంవరము.

ఇట్లు రాజు వెళ్ళిన పిమ్మట, శ్రీ శుకమహాముని కల్కిమూర్తిని దర్శింపబోగా ఆయనను విధి విహితముగా పూజించి కుశలమడిగి శ్రీహరి ఆయనతో ఇట్లు సంభాషించును.

కల్కిమూర్తి:—ఓమునివర్యా ! మీరు మాభక్తులలో శ్రేష్ఠులు. మీరాక మాకు శుభము. ఎందుండి విచ్చేయుచున్నారు?

శుకుడు:—స్వామీ ! నేను సింహళ ద్వీపమునుండి వచ్చుచున్నాను.

కలికి:—అయ్యా ! అందలి విశేషము లేమి ?

శుకులు:—స్వామీ ! ఆదేశపురాజైన బృహద్రథునకు అతని భార్య కౌముదికిని ఒక పుత్రికయున్నది. ఆచిన్నది బహు సుందరాంగియై లక్ష్మివలె నొప్పుచున్నది.

కలికి:—అయ్యా లక్ష్మివలె యుండవచ్చునుగాని లక్ష్మి యెట్లగును ?

శుకులు:—ఏలకాకూడదు. శ్రీహరి నరుడై అవతరించు నపుడు, లక్ష్మి యేల అవతరింపకూడదు ?

కలికి:—సంయమీంద్రా ! ఆమెనుగురించి యేమి చెప్ప బోవుచున్నారు.

శుకులు:—ఆమె శ్రీహరిని వివాహమాడవలెనని ఈశ్వరునిభక్తితో పూజింపగా హరుడు ఆమెకు ప్రత్యక్షమై అట్లేఅగు ననియు, దేవ, యక్ష, గంధర్వ, కిన్నర, కింపురుష, మానవుల లోనెవరైనను ఆమెను వివాహమాడగోరిన వెంటనే స్త్రీల గుదురనియు వరమొసంగెను.

కలికి:—సరే, బాగుగనే యున్నది. ఆ వెనుక యేమి జరిగెను.

శుకులు:—పిమ్మట ఈమె ఇట్టి వరమును పొందిన సంగతి ఆమె తలిదండ్రులువిని శ్రీహరి తమకు అల్లుడగు భాగ్యము లభించునని ఆనందించిరి.

కలికి:—ఇందు ఆశ్చర్య మేమున్నది! శ్రీహరియే అల్లుడగు నప్పుడు వా రానందించుట సహజమే కదా? పిమ్మట యేమి జరిగెను?

శుకులు:—తరువాత ఆరాజు కుమార్తెకు స్వయంవరము చాటింపగా లక్షమంది నృపులు ఆ స్వయంవర సభకు పోయిరి. అప్పుడు ఆపద్మావతి నవరత్నభూషితురాలై చీనాంబరమును ధరించి పూలహారము చేగొని సభకు విచ్చేయగా రాజులందరును మోహావేశమున ఆమెను చూచి కామించి ఆమెవలె స్త్రీలయిరి.

కలికి:—ఔను. బాగుగనే యున్నది. ఈశ్వరవాక్యము వృధయగునా! పిమ్మట ఆచిన్నది యేమి చేసెను?

శుకులు:—వారందరు స్త్రీలగుట చూచి పద్మావతి శివుడిచ్చిన వరము తప్పదని సంతసించి శ్రీహరిని తలచి "ఓ నారాయణుడా! ఎచ్చటనున్నాడవు? నా యందు కరుణించ వేమి స్వామీ!" అని ధ్యానించెను.

కలికి:—ఆమె తలిదండ్రులేమనిరి?

శుకులు:—వారును ఆశ్చర్యపడి, కొంతవరకు నిశ్చేష్టులై, త్వరలో తెలివొంది శ్రీహరిని ధ్యానించి, ఈ ఆపదనుండి రక్షింపుమని ప్రార్థించిరి.

కలికి:—స్త్రీలైన రాజు లేమనిరి?

శుకులు:—వారు తమ స్త్రీరూపములను చూచి దుఃఖించుచు విధిని, నిందించుచుండిరి.

కలికి:—మునీంద్రా! మీరు ఎచ్చటినుండి ఈ సమాచారమును వింటిరి ?

శుకులు:—నేనొక చెట్టుపైనుండి అంతయు చూచి, ఆమె వృత్తాంతము తమతో విన్నవింప, నిటవచ్చితి.

కలికి:—ఓ మునివర్య! పరులకు ఉపకారము చేయుట మీవంటి సాధువులకు సహజ ధర్మమేగదా. కావున మీరు పద్మావతి యొద్దకు పోయి, ఆమెను ఓదార్చి, నేను త్వరలో వచ్చెదనని చెప్పిరండు.

శుకులు:—చిత్తము : పోయివచ్చెదను.

కలికిమూర్తి వివాహము.

అని సెలవుతీసికొని గగనమార్గమున సింహళద్వీపమును చేరి, పద్మావతిని దర్శించి, ఆమెతో కొంతసేపు సంభాషించి, పిమ్మట కలికిమూర్తి వృత్తాంతమంతయు చెప్పి, ఆమె శివుని ఉపదేశప్రకారము విష్ణువునుపూజించి ధ్యానించుచుండిన త్వరలో శ్రీహరివచ్చేసి వివాహమాడుననిచెప్పి,మరలశంబళగ్రామమునకు పోయి కలికిమూర్తిని దర్శించి ఆమె సవిస్తారమంతయు చెప్పెను. అదివిని శ్రీహరి దివ్యవేషధరుడై ఈశ్వరుడిచ్చిన కామ గమనము గల గుఱ్ఱము నెక్కియు, శుకులు ఆ కాశ మార్గమునను సింహళ ద్వీపమునకువెళ్లి అందలి సౌందర్యమునకు ఆశ్చర్య

పడుచు, ఒక దివ్య సరోవరమున స్నానము చేయుచుండిరి. స్నానానంతరమున శ్రీహరిస్ఫటిక సోపానమున కూర్చునియుండి పద్మావతికి సమాచారమును తెలుపుటకు శుక మహామునిని పంపును. ఆయన అంతఃపురమును చేరి పద్మావతితో శ్రీహరి సరోవరతీరమున విచ్చేసియున్న సంగతి చెప్పగా ఆమె తననఖులతో బయలుదేరిపోయి శ్రీహరిని దర్శించి, మరల నగరు ప్రవేశించి తలిదండ్రులతో శ్రీహరి విచ్చేసిన సమాచారమును చెప్పగా, రాజు తన పరివారముతో పోయి, కలికమూర్తిని దర్శించి పూజించి, తన నిజనివాసమునకు తోడ్కొనివెళ్ళి దివ్యభవనమున నిలుపును. పిమ్మట మంచిదినమున శుభముహూర్తమున, తన కూతును ఆయనకిచ్చి వివాహము శోభస్కరముగా నొనరించును. మామగారుచేయు మర్యాదలకు సంతోషించుచు శ్రీహరి కొన్ని దినము లందుండి సుఖభోగము లనుభవించు చుండును.

స్త్రీరూపమును పొందిన రాజులు పురుషులగుట.

ఇంతకుమున్ను ఈశ్వరశాపమువలన స్వయంవర కాలమున స్త్రీరూపమును పొందిన రాజులు తమ దేశములకు బోవసిగ్గుపడి పద్మావతికి దాసీలై సేవచేయుచుండిరి. వారిప్పుడు శ్రీహరికి సేవలు సలిపి, ఆయన అనుగ్రహమును పొంది రేవానదిలో స్నానము చేసినంతమాత్రమున యెప్పటివలె, తమ పురుషరూపములను పొందినవారై, శ్రీ హరిని పలువిధముల స్తోత్రము చేయుదురు. తరువాత వారు కలికిమూర్తివలన రాజకీయ ధర్మములను ప్రజా

పాలన పద్ధతులను విని సంసారమందలి మాయను, దానిని అతి క్రమించు రీతులను ఆనతీయుమని ప్రార్థింపగా అనంతుడను మునిని శ్రీహరి స్మరించును. ఆమునివచ్చి వారికావిషయము లను బోధించగా విని, వారు తృప్తినొందుదురు. అనంతరము వారు శ్రీహరిని పూజించి ఆయన యొద్ద సెలవు తీసికొని, తమ దేశములకు జని తమ ప్రజలను సుఖముగా పాలించు చుందురు.

ఇంద్రుడు శంబళగ్రామమున విశ్వకర్మచే పుర నిర్మాణము చేయించుట.

ఇట్లు కలికిమూర్తి సింహళద్వీపమున చారుమతీపురమున అత్తవారింటనుండగా, ఇంద్రుడు విశ్వకర్మను పిలిపించి శంబళ గ్రామమున కలికిమూర్తియై అవతరించిన శ్రీహరి కొరకు నవ రత్నములతోను, సువర్ణముతోను, దివ్య భవనములను నిర్మింపు మని ఆజ్ఞాపింపగా, అతడు అంగీకరించి శంబళమునకు పోయి, ద్వారకయందును, బృందావనమునందును, తానుముందు నిర్మిం చిన రీతిగ, దివ్యసుందర మందిరములను త్వరలో తయారు చేయును.

శ్రీ కలికిమూర్తి తనపురము ప్రవేశించుట.

ఇట్లు రాజులకు సెలవిచ్చి పంపి కలికిమూర్తి తన పురము నకు బోవ సమకట్టి, అత్తమామలయొద్ద సెలవు తీసికొని, వా రొసంగిన కానుకలను అనగా ఏనుగులను, గుఱ్ఱములను, రథము

లను, దాస దాసీజనంబులను, దివ్యాభరణములను తీసికొని భార్యతో బయలు దేరి కామగామియై అంతరిక్ష మార్గమున అశ్వారోహణము చేసి, గగన మార్గమున పోవును. ఆయన పరివారమును సముద్రమును దాటి భూమార్గమునరండని పంపును అప్పుడు సముద్రుడు వారికి త్రోవ యిచ్చును. కలికమూర్తి తమతో గగనమున పోవుచున్న శుకునిగూర్చి యిట్లనెను. "ముని వర్యా! మీరు ముందుగా మా జననీ జనకులయొద్దకు పోయి మారాక వారితో విన్నవింపుడు. మేము పరివారముతో కూడ యింతలో వచ్చెదము." అనగా విని ఆ ఋషి శంబళమునకు పోవును గాని దానిని పోల్చ లేకుండును. విశ్వకర్మ నిర్మితములైన దివ్య హర్మ్యములను, ఉద్యానవనములను, సరోవరములను స్ఫటిక సోపానములను, చూచి ఆశ్చర్యము నొందుచు పోగా, విష్ణుయశుడు ఆయనకు ఎదురేగి, తోడ్కొనిపోయి, అర్ఘ్య పూజ లొనర్చి, తన కొమరుని యోగక్షేమము లడుగును. శ్రీ శుకులు ఆయనతో కలికిమూర్తి వివాహ విషయ ప్రసంగ మంతయును వారి శుభాగమనమును గురించియు, చెప్పగా సంతసించి పట్టణ మంతయు అలంకరించి, పూర్ణ కలశము లను పెట్టించి, తోరణములను కట్టించి, జయ జయ ధ్వను లతో వారికి ఎదురేగి గొప్ప ఉత్సవముతో ఆ దంపతులను వారి పరివారమును నిజమందిరములకు తీసికొని పోవును. అంత ఆ నూతన వధూవరులు వారలకు నమస్కరింతురు. పద్మావతి

అ క్షేత్రములను వివిధోపచారములచే పూజించును. విష్ణుయశుడు ఆనందభరితుడై; బ్రాహ్మణులకు విశేష దానధర్మములను భూరిసంతర్పణములను చేయుచు కొంతకాల మిట్లు సుఖంబుండ కలికిమూర్తికిని అన్నలకును సంతానములు కలిగి క్రమముగా నెదుగుచుందురు.

కలికిమూర్తి దిగ్విజయము చేయుట.

ఇట్లు శ్రీ కలికిమూర్తి ధనధాన్య వాహన సంపత్తితో తులదూగుచు ఒక రోజున సభామండపమున మంత్రి పురోహిత బాంధవసహితుండై కొలువుండగా విష్ణుయశుడు అచ్చటికి విచ్చేయును. ఆయన తండ్రికి ప్రత్యుత్థానముచేసి సాష్టాంగదండ ప్రమాణంబు లాచరించి ఆసీనుంజేసి ఇట్లు విన్నవించును. "ఓజనకా! మీచే అశ్వమేధము చేయించవలెనని యున్నది. అందుకు ముందు దిగ్విజయము చేయవలసి యున్నది. తమరు నాకు సెలవొసంగిన సైన్యముతో పోయి నాస్తికులయిన రాజులనందరను నిర్మూలము చేసి వచ్చెదను." అనగా తండ్రి కుమారుని ఆశీర్వదించును.

పిమ్మట యూ శ్రీహరి సోదర, మంత్రి, సేనాసమేతుడై బయలువెడలి కీకట పురమునకున్న బుద్ధ ఆలయముపై బడి, యుద్ధము చేయ నారంభించును. బుద్ధులు దేవతారాధనమును పితృపూజనమును విడచి, పరలోకమును నిందించువారును, ఆత్మాభిమానములును, కులము జాతి; విచక్షణము లేక భోజన

ప్రతి భోజనములను, సంబంధ బాంధవ్యములను చేసికొనుచు బహు బలముగలవారై యుందురు. వారికి రాజై ఒక జైనుడు ఉండును. అతడు సేనా సమన్వితుడై కలికిమూర్తితో యుద్ధము చేయును. విశాఖ యూపుడు కలికిమూర్తిని కలిసి బౌద్ధులతో యుద్ధమునకు పోవును. ఉభయ పక్షములవారికిని ఘోరయుద్ధ మగును. అందు బౌద్ధులు అనేకులు చనిపోవుదురు. వారి సైని కులు చెల్లాచెదరై పారిపోవుదురు. అప్పుడు కలికిమూర్తి బుద్ధుని చూచి "ఓ రాజా ఒక్క నిముసము నాయెదుట నిలువుము. నేను పదునాల్గు భువనములకును అధిపతిని. జీవులకు శుభాశుభ ముల నిచ్చువాడను. నా బాణములవలన చంపబడి నీవు యమ పురికి పోవుదువు." అనిపలికెను. ఆమాటలువిని జైను డిట్లనును "బౌద్ధులను చంపుట పుణ్యమా? మీరు దైవమన్నమాట నిజ మైన మేము నిన్ను యేమిచేయగలము." అని కలికిమూర్తి ప్రయోగించు బ్రహ్మ, వాయువ్య, ఆగ్నేయ పర్జన్యాది అస్త్ర ములను జైనుడుచూచి భయపడును. జైనునిసైన్యములు పలా యితులగుదురు. కలికిమూర్తి జైనునితో ద్వంద యుద్ధముచేసిచం పును. పిమ్మట వారితమ్ముడు శుద్ధోధనుడు శ్రీహరి భార్యయైన మాయాదేవిని యుద్ధమునకు పురికొల్పును. ఈమె యుద్ధమున బహు నేర్పరియై అనేకమాయలెరుంగును. ఈమెతో యుద్ధము చేసి కలికిమూర్తి సేనాధిపతులు నిశ్చేష్టులగుదురు. వారి చేత నున్న అస్త్రములు క్రిందపడును. అప్పుడు ఆయన అమృత దృష్టి

తో వారిని చూడగా అందరును తెలివొంది మరల యుద్ధము చేయుదురు. అప్పుడు కలికిమూర్తి అశ్వారోహణము చేసి చేత ఖడ్గమును ధరించి, వారినందరను నిముసములో సంహరించును. అప్పుడు వారి భార్యలు పతివిహీనలై అధైర్యము నొంది ప్రాణములపై నాశవిడచి, యుద్ధమునకు పోవుదురు. శ్రీహరి వారిని చూచి చంపుటకు చేతులు రాక వారలకు జ్ఞానోపదేశము చేసి, భక్తివైరాగ్యములు కలవారై ముక్తినొందుడని బోధించును.

వాలఖిల్యాది మునులు కలికిమూర్తిని దర్శించుట.

ఇట్లు శ్రీ కలికిమూర్తి బౌద్ధులను మ్లేచ్ఛులను నశింపచేసి, విశేషధనరత్నరాసులను తన సైన్యములచే నిజమందిరమునకు పంపించి, జాతిధర్మములను, ఆశ్రమధర్మములను, శ్రీ విష్ణుసేవా ధర్మములను, యజ్ఞవిధానములను, వైదిక తాంత్రిక విధానములను భూలోకమున స్థాపించి మిగ గజ, రథ, అశ్వ, పరివార సహితుండై చక్రతీర్థమునకు పోవును. అచ్చట ఆయన విధివిహితముగా స్నానధ్యానములను తీర్చుకొనియుండగా, సూక్ష్మదేహులగు వాలఖిల్యాదిమునులు విచారగ్రస్తులై వారిని దర్శింపబోవుదురు. వారు అరువదివేలమంది. వారినిచూచి శ్రీహరి మీమీవిచారమునకు కారణమేమి? అని అడుగగా వారిట్లు విన్నవింతురు.

కుధోదరియను రక్కసిని వధించుట.

స్వామీ! కుంభకర్ణుని మనుమరాలు (కూతురికూతురు) కుధోదరియను పేరుగల రక్కసి ఒకతెయున్నది. ఆమె కాలకుం

జుడను వానిభార్య. ఆమె ఎత్తు అంతరిక్ష
హిమాలయమున శిరస్సును నిషత్వా
కొని పరుండును. ఆమెకువికుంజుడను కుచ
ఒక స్తనమునుండి పానము చేయుచుండగ
నుండి పాలు కారుచుండును. ఆక్షీరములు
చుచుండును. ఆమె విడచు ఊపిరి వేగముః
వచ్చితిమి. దానిబాధ భరింపలేక యున్నాము
చి మమ్ము రక్షింపుమని ప్రార్థింతురు. అందు
శ్రీకలికిమూర్తి తన పరివారముతో ఆమునులవెంట
క్షీరనదినిచూచి, పిమ్మట ఆనిశాచరి యుండు స్థలమునకు
దాని ఆకారమును చూచి ఆశ్చర్యపడి దానినెట్లు సంహ
వచ్చునని ఆలోచించుచుండగా, ఆమె ఆమునను, రథ
తురగపదాతులను మ్రింగును. శ్రీహరి దాని కడుపునండి
రీతముగా పెరిగి డొక్కచీల్చికొనిపైకివచ్చేయును. ఆయనవరి
మును అట్లే వెలుపలికి వచ్చును. ఇది అంతయు దివినుండి
చుచున్న దేవతలు మొదట హాహాకారములు చేయుదురు క
తుదకు సంతసించి శ్రీహరిపై పుష్పవర్షము కురిపింతురు.

వికుంజుని సంహరించుట.

ఇట్లు తల్లి మృతినొందుట చూచి అయిదు వత్సరముల
బాలుడగు వికుంజుడు కొందరు రాక్షసులతో అచ్చటికిపోయి
శ్రీహరితో యుద్ధమారంభించును. బాలుడని కనికరించి కలికి

బాణములను విడచునుగాని వాడు చావ
ఇచ్చిన బ్రహ్మాస్త్రమును ప్రయోగించి
లినరాక్షసులను తనఖడ్గముతో నరకును.
ము తొలగునని మునులు, దేవతలు,
వు మోగింతురు. పిమ్మట కలికిమూర్తి
యి గంగాస్నానముచేసి గంగను నారా
యగా పూజించి పుండరీకవనమున విశ్రమించి
ంతముల తపము చేయుచుండు మునులును,
ఆయనను దర్శింపబోవుదురు. ఆకలికిమూర్తి వార
ంచి క్షత్రియవంశపు పేరులుగ నెరింగి వారి వంశచరిత్రను
డని కోరగా వారిలో మరుతు ఇట్లు చెప్ప నారంభించెను.
మీ! నేను సూర్యవంశమునజన్మించితిని. వైవస్వతమనువు
వాడను. మావంశపు చరిత్రము రాముని వరకును ప్రసిద్ధము-
వున తమరు వినియే యుందురు." అనగా శ్రీరాముని కథను
గా రిగా చెప్పుమని ఆయన అడుగగా మరుతు ఇట్లని విన్న
ంపదొడంగెను.

శ్రీహరి రాముడౌటకు కారణము.

పూర్వము రావణుడను రాక్షసరాజుండెను. ఆతడు
లంకయందు రాజై యుండి, స్వర్గ, మర్త్య, పాతాళములను
జయించి ముల్లోకవాసులను బాధించుచు, అనేక ఘోరపాప
ములను చేయుచుండెను. వాని బాధలను భరింపలేకను, దేవత

లును, మనులును, పాపభారమును భరింపలేకను భూదేవితో
గూడ సత్యలోకమునకు పోయి బ్రహ్మతో చెప్పుకొనగా ఆ
చతుర్ముఖుడు వారి మొఱలు వినియు, తానేమియు చేయలేక
వైకుంఠవాసియగు శ్రీహరి తప్ప, ఇతరులేమియు చేయజాలరని
వారలతో పోయి, ఆయనకు విన్నవింపగా శ్రీహరి వారలపై
కరుణించి తాను శ్రీరాముడనుపేర భూలోకమున భరతవర్ష
మున కోసలదేశమును పాలించుచుండు దశరథమహారాజునకు
కుమారుడనై అయోధ్యయందు జన్మించెదననియు, దేవతలంద
రును వానరులై జన్మించి తనకు సహాయమొనర్చిన త్రిలోక
కంటకుడగు రావణుని సంహరించి వారి బాధలను, భూభార
మును నివారించెదననియు వారితో చెప్పి పంపెను.

శ్రీరాముల జన్మము.

పిమ్మట కొంతకాలమునకు దశరథ మహారాజు చిరకా
లమువరకు సంతతి లేక పుత్రకామేష్టియను యాగమునుచేయగా
యాగాంతమందు ఆ హోమ గుండమునుండి అగ్ని దేవుడు
బ్రాహ్మణరూపమున స్వర్ణపాత్రముతో పాయసము తెచ్చి, దశ
రథుని చేతికిచ్చి, "రాజా! నీవు దీనిని నీ భార్యలకిచ్చిన తప్పక
సంతతికలుగును." అని చెప్పి అంతర్ధానమునొందెను. దశరథుడు
ఆ పాయసమును తన భార్యలగు కౌసల్య, సుమిత్ర, కైకేయిలకు
పంచియివ్వగా శ్రీహరి అంశచే కౌసల్యకు రాముడును, శంఖము
అంశచే భరతుడును, చక్రముఅంశచే శత్రుఘ్నుడును, కైకకును,

అనంతుని అంశచే లక్ష్మణుడు సుమిత్రకును జన్మించిరి. ఇట్లు పుత్రులు కలిగి దినదిన ప్రవర్ధమానులై శుక్లపక్షమునందలి చంద్రునివలె పెరుగుచుండిరి. కొంతకాలమునకు యుక్తవయస్సురాగా వారికి తండ్రి ఉపనయనములు చేసెను. అంతట విశ్వామిత్రుడు తాను చేయుచుండిన, యజ్ఞమునకు విఘ్నము కలుగచేయుచుండిన తాటకి, మారీచుడు, సుబాహుడు అను రాక్షసుల సంహారింప శ్రీరామ లక్ష్మణులను తన వెంట బంపుమని దశరథుని కోరి తన వెంట తీసికొనిపోయి వారికి అస్త్రవిద్యను నేర్పగా, వారు యజ్ఞవాటికకు పోయి, ఆ రాక్షసులలో కొందరిని చంపియు, మారీచుని ఎగుర గొట్టియు ఆయన జరుపు యాగమును సమాప్తి నొందించిరి. భర్తశాపమువలన రాయియైపడియున్న అహల్యను నెప్పటివలె స్త్రీని చేసెను. రామలక్ష్మణులు విశ్వామిత్రునితో మిధిలకు పోయి, జనకుడు చేయు సీతాస్వయంవరమున శివుని విల్లు విరచి రాముడు సీతను పెండ్లాడెను. ఊర్మిళను లక్ష్మణుడును, మాండవిని భరతుడును, శృతకీర్తిని శత్రుఘ్నుడును వివాహమై అయోధ్యకు పోవుచుండగా మార్గమున పరశురాముని గర్వమణచి, అయోధ్యలో ప్రవేశించిరి. పిమ్మట కొద్దిదినములలో దశరథుడు రామునికి పట్టము కట్టుటకు సిద్ధపడగా కైక తన కుమారుడైన భరతునికి రాజ్యమిమ్మనియు; శ్రీరాముని పదునాల్గు వత్సరములు అరణ్యమున యుండపంపుడనియు రాజును వేడికొనెను. ఆసంగతి విని రాముడు అడవికి

పోవ సిద్ధపడగా సీతయు, లక్ష్మణుడును వెంటనంటెరి. కావున వారినిగూడ తోడ్కొని ఆయన అడవికి పోయెను.

దశరథుని మరణము.

ఇట్లు రామలక్ష్మణులు అడవికిపోయిన దుఃఖముచే దశరథుడు మరణించెను. అప్పటికి తాతగారింటికి పోయియున్న భరతుడు తండ్రిచనిపోయిన సమాచారము వినగానేవచ్చి, ఆయనకు దహనాది కృత్యములు చేసి, అన్నను తీసికొని వచ్చుటకు అరణ్యములకు వెళ్ళెను. కాని రాముడు సత్యవ్రతుడు. కాన తండ్రి సెలవుప్రకారము అరణ్యవాసము జరుపక రానని చెప్పి, తనకు మారుగా తన పాదుకలను అతని కొసంగెను. భరతుడు వానినితీసికొనిపోయి రాముడు లేని అయోధ్యలో తానుండుటకు ఇష్టపడక నందిగ్రామమున నుండెను.

రావణుడు సీతను అపహరించుట.

పిమ్మట సీతారామలక్ష్మణులు అనేక రాక్షసుల వధించుచు, పుణ్యపురుషులను దర్శించుచుపోయి, పంచవటీతీరమున పర్ణశాల నిర్మించుకొని, అందు నివసించుచుండగా రావణుని చెల్లెలగు, శూర్పణఖ వారినిచూచి మోహించి తనను వివాహమాడుమని రామునికోరగా, ఆయన సెలవుప్రకారము లక్ష్మణుడు ఆమె ముక్కును చెవులును కోసెను. ఆమె మొరలిడుచు పోయి తన సహోదరులగు ఖరదూషణాదులతో చెప్పగా, వారు స్వపరివారములతో పోయి రామలక్ష్మణులచే హతులైరి.

శూర్పణఖ వెంటనే రావణుని యొద్దకుపోయి, సీత సౌందర్యము అతనికి వర్ణించిచెప్పి, ఆమె తనకు తగిన స్త్రీయని చెప్పెను. ఆమాటలువిని రావణుడు తన స్నేహితుడైన మారీచునొద్దకు పోయి అతనిని బంగారు లేడిరూపమున సీత యెదుటికి పొమ్మని చెప్పెను. మారీచుడట్లు చేయగా సీత లేడినిచూచి దానిని పట్టి తెమ్మని రామునితో చెప్పెను. రాముడు లక్ష్మణుని, సీతయొద్ద కాపుంచి లేడివెంట పోయెను. దూరముపాఱిపోయిన లేడిని రాముడు బాణముతో కొట్టగా "హా లక్ష్మణా!" అని కేకవేసి క్రిందపడి మృతినొందెను. ఆ కేకవిని సీత లక్ష్మణుని రామునొద్దకు పంపెను. అంతట రావణుడు సన్యాసివేషమునవచ్చి సీతను తన విమానము నందుంచుకొని తీసికొనిపోయి తన అశోకవనమున రాక్షసస్త్రీలను ఆమెయొద్ద కాపుంచెను.

రామలక్ష్మణులు సుగ్రీవునితో సఖ్యముచేయుట.

అంతట రామలక్ష్మణులు కలిసి పర్ణశాలకు వచ్చి సీత లేనందున మిగుల శోకించి ఆమెను వెతకుచు పోయిపోయి హనుమంతుని గాంచిరి. అతని వలన సుగ్రీవుని వృత్తాంతమంతయు విని అతనితో స్నేహముచేసి వాలిని సంహరించి సుగ్రీవుని కిష్కింధలో వానరరాజుగ చేసిరి. అతడు తన వానరదూతలను సీతను వెదకుటకు నలుదిక్కులకు పంపగా దక్షిణదిక్కునకు పోయిన హనుమంతుడు, అంగదుడు, జాంబవంతుడు మొదలగు వారలలో హనుమంతుడు సముద్రమునుదాటి లంకకుపోయి అశోకవనమున

సీతను గాంచి సంభాషించి ఆవనమును పాడుచేయగా రావణుడు పంపిన రాక్షసులను అనేకులను చంపి, ఇంద్రజిత్తు అను రావణుని పుత్రునిచే బ్రహ్మాస్త్రము వలన కట్టబడి రావణునియొద్దకు తీసికొనిపోబడెను. అతనిని పరుషములాడి, తాని తోకకాల్చ, వాడు దానితో లంకాపట్టణమును దహించి తనతోకను సముద్రములో ముంచి చల్లార్చుకొని, తిరుగ రామునియొద్దకువచ్చి సీత సమాచారమును మనవి చేసెను.

శ్రీరాములు రావణుని చంపుట.

ఇట్లు సీత సమాచారమును విని రామలక్ష్మణులు సుగ్రీవుని వానరసైన్యములతో బయలుదేరి సముద్రముపై వారధికట్టి దానినిదాటి లంకకుపోగా రాక్షససైన్యములు వారితో నిలబడెరి. రాక్షసవీరులు అనేకులు మడిసిరి. రావణుని తమ్ముడగు విభీషణుడు అన్నకు నీతులు బోధించినను అతడు వినక తూలనాడినందున అతడు రాముని శరణుచొచ్చెను. ఈ విభీషణునివలన రావణ కుంభకర్ణాదుల మర్మమెరింగివారలను సంహరించి, విభీషణునికి పట్టము కట్టి, సీతను తీసికొని పుష్పక విమానముపై అయోధ్యకు పోయెను.

శ్రీరాముని పట్టాభిషేకము.

అంతట పదునాల్గు సంవత్సరములు పూర్తికాగా సీతా రామలక్ష్మణులు నందిగ్రామమున విడసిరి. అంతకు ముందే హనుమంతునివలన రాముని రాక వినియుండిన భరతుడు

అయోధ్యను శృంగారించి యుంచినందున నలుగు రన్నదమ్ము లును వారి వారి భార్యలతో కలిసి అందుబోయిరి. శ్రీరాములు తమ్ములతో సుఖముగానుండె తన వెంటవచ్చిన విభీషణ సుగ్రీ వాది వానరులను సత్కరించివారి వారి నెలవులకు పంపెను." అని మరుతు శ్రీరాముని చరితమును చెప్పగా కలికిమూర్తి విని సంతసించి శ్రీరాముని సంతతిని వర్ణించుమనగా మరుతుడు ఇట్లు మనవిచేసెను.

శ్రీరాముని సంతతి.

శ్రీరామునికి కుశుడు, లవుడు అను ఇద్దరు కుమారులు. వారిలో కుశునికి అతిథి, అతనికి నిషధుడు, అతనికి నభుడు, అతనికి పుండరీకుడు, వానికి క్షేమధన్వుడు, అతనికి నృపశేఖరుడు, అతనికి దేవానీకుడు, వానికిహీనుడు, ఇతనికిపారిపాత్రుడు, వీనికి బలాహకుడు, వీనికి అర్కుడు, వీనికి రజనాభుడు, వీనికిఖగణుడు, వీనికి విధృతుడు, వీనికిహిరణ్యాక్షుడు, వీనికిపుష్యుడు, వీనికిధ్రువుడు, వీనికి స్యందనుడు, వీనికిఅగ్నివర్ణుడు, వీనికశీఘ్రుడు పుట్టిరి. ఈయ నయే మాతండ్రి. నాపేరు మరుతుడు. నేను తపోగ్రము లేక యు న్నాను. నాకుమారుడు బుధుడు. వానికి సుమిత్రుడను పుత్రుడు కలడు. తమ అవతారమును చూచుటకు నిరీక్షించుచు కలాప గ్రామమున నివసించుచు తపస్సు చేయుచుండి తమరు అవతరిం చినసంగతి, శ్రీ వ్యాసమహాముని వలన విని, ఇటవచ్చి మిమ్మను దర్శించి, నా పూర్వజన్మపాపమును నశింపచేసికొని, కృతార్థుడ

నైతిని. అనగా విని కలికిమూర్తి మీా వంశచరిత్రమును వింటిని. అది బహు పవిత్రమైనది.

చంద్రవంశపు రాజులు.

శ్రీహరి నాభీకమలమున పుట్టిన బ్రహ్మకు అత్రిమహా ముని కుమారుడై జన్మించెను. ఆయన కుమారుడు చంద్రుడు. వీనికి బుధుడు, వీనికి పురూరవుడు, వీనికి యయాతి, నహుషుడు. ఈ నహుషుడే ఇంద్రుడయ్యెను. యయాతికిని దేవయానకును, యదు, తుర్వసు లను ఇరువురును, శర్మిష్ఠకు ద్రుహ్యుడు, అనువు, పూరుడును పుట్టిరి. పూరునికి జనమేజయుడును, అతనికి పచిన్వానుడు, వీనికి ప్రవీరుడు, వీనికి మనుస్యుడు, వీనికి అభయదుడు, వీనికి ఊరుక్షయుడు, వీనికి తారణి, వీనికి పుష్కరారుణి, వీనికి బృహత్క్షేత్రుడు వీనికిహస్తి పుట్టి, హస్తినాపురమును తన పేరకట్టించెను. అతనికి అజమీాఢుడు, అవామీాఢుడు, పురమీాఢుడు, అను ముప్వురు జన్మించిరి. అజమీాఢునికి ఋక్షుడు, వీనికి సంవరణుడు, వీనికి కురురాజు, వీనికి పరీక్షిత్తు, నిషధుడు, సుధన్వుడు, జహ్నుడు అను నలువురు పుత్రులు కలిగిరి. సుధన్వనికి సుహోత్రుడు, చవనుడను ఇరువురు పుత్రులు కలిగిరి. సుహోత్రునికి బృహద్రధుడు వీనికి కుశాగ్రుడు, వీనికి ఋషభుడు, వీనికి సత్యజిత్తు, వీనికి పుష్టభాను, వీనికి నహుషుడు, వీనికి బృహద్రధుడు వీనికి సోమాపి, జరాసంధులను ఇరువురుపుత్రులు. జరాసంధుని కొడుకు సహదేవుడు. ఇతడే మగధవంశమును అభి

వృద్ధి నొందించెను. సోమాపికి శ్రుతశ్రవుడు, వీనికి సురథుడు ఇతనికిబిందురధుడు, వీనికిసార్వభౌముడు, వీనికిజయసేనుడు, వీనికి రథానీకుడు, వీనికి అయుతాయువు, వీనికి కోపనుడు, వీనికి దేవాతిథి, ఋక్షుడు అని ఇరువురు జన్మించిరి. ఋక్షునికి దిలీపకుడు, వీనికి ప్రదీపకుడు, అను నాలంగ్రీయు పుట్టిరి. నాపేరు దేవాపి నాకుమారుడైన సాంతునికి రాజ్యమిచ్చి నేను తపంబు చేయ బోతిని. పిమ్మట కలాపగ్రామమున రహస్యముగా మీదర్శనము నిమిత్తము కాచియుంటిని. అని దేవాపి చెప్పెను.

శ్రీ కల్కిమూర్తి మరుతు దేవాపులకు రాజ్యమిచ్చుట.

వారి వంశచరిత్రములను విని కల్కిమూర్తి సంతసించి యిట్లనెను. ఓ క్షత్రియవంశోత్తములారా! "మీరు సత్యవంతులై ధర్మమును విడువకసంచరించుచున్న వారలు. కావున మీకుమీ రాజ్యములందు అభిషిక్తుల చేసెదను." అనిమరుతునిఅయోధ్య యందును. దేవాపిని హస్తినాపురమందును అభిషేకించి విశాఖ యూపుని కుమార్తెను మరుతునికని, రుచిరాశ్వుని కుమార్తెను దేవాపికిని యిచ్చి వివాహము చేసెను. పిరువాత శ్రీహరి ఆకసమువైపు చూడగా రెండు విమానములు అచ్చటికి వచ్చెను. వాటిని వారికి చూపి, మీరు వీనిపైనెక్కి దుష్టులను సంహరింపుడు. ఈ విమానములు కామగమనము కలవి. ముల్లోకములను నిముసములో తిరిగి రాగలవు. వానియందు దివ్యాయుధము లున్నవి. వానివలన మీరు అందరిని జయింప వచ్చును.

కృతయుగము యతివేషమున కల్కిమూర్తిని దర్శించుట.

ఇట్లు వారలతో చెప్పుచుండగా, ఒక యతి ఆసభకు వచ్చెను. కల్కిమూర్తి దిగ్గున లేచి ఆయనను విధియుక్తముగా పూజించి "స్వామీ మీరెవరు?" అని యడుగగా ఆత్రిదండి యిట్లు విన్నవించెను. "ఓ నారాయణుడా! నేను మీ భృత్యుడను. మీరు పద్మావతిని వివాహమై దిగ్విజయము చేసి, దుష్టులను శిక్షించి భూభారమును నివారణ చేసినందున మిమ్ము దర్శింపవచ్చితిని. మీరు ఉపాధిరహితులు. ఇప్పుడు ఉపాధిని వహించియున్నారు. త్రిమూర్తులను, ఇంద్రాదులను, పదునల్గురు మనువులను సృష్టించినవారు మీరేకదా? నాపేరుకృతయుగము. కలిభయమును మీరు పోగొట్టుటచే నేను తిరుగ నిట్లుండగల యైతిని" అనెను. అని సూతుడు శౌనకాదులతో చెప్పగా వారిట్లు ప్రశ్న చేసిరి. "ఓ సూతమహర్షి సత్తమా! మనువులు, పదునలుగురని చెప్పితివి వారి నామములెవ్వియో సెలవిచ్చి మమ్ము కృతార్థులచేయ వేడెదము" అనగా సూతుడు వారలతో నిట్లు చెప్పెను. "ఓమునులారా! వినుండు. మనువులలో స్వాయంభువు 2 స్వారోచిషుడు, 3 ఉత్తముడు, 4 యమసుడు, 5 రైవతుడు, 6 చాక్షుషుడు, 7 వైవస్వతుడు, 8 సావర్ణి, 10 బ్రహ్మసావర్ణి, 11 ధర్మసావర్ణి, 12 రుద్రసావర్ణి, 13 వేదసావర్ణి, 14 ఇంద్రసావర్ణి. వీరందరును శ్రీహరిచే సృజింపబడి నామరూపములచే భేదింపబడుచున్నారు. 71 యుగములైన ఒక మన్వంతరమగును."

అని సూతుడు చెప్పి వారలకు సంతుష్టి కలుగచేసెను. శ్రీకలికి మూర్తి ఇట్లు కృతయుగ ధర్మములను మరల స్థాపించెను. (ఈమనువుల జననము మార్కండేయ పురాణమున పూర్తిగ వ్రాయబడినది.)

శశిధ్వజునితో యుద్ధము.

పిమ్మట శ్రీకలికిమూర్తి కృతయుగ పురుషుని, మరుదేవి వాపులను, విశాఖ యూపులను వారివారి సైన్యములతో కలిసి దాటివెడలి మ్లేచ్ఛ, బర్బర, యవనరాజులను అనేకులను జయించిన పిదప, శశిధ్వజుడను రాజుపై బోగా, ఆరాజు సేనాసమన్వితుడై యుద్ధమున పలుమారు మూర్ఛితుడై తెలివొంది లేచుచు తుదకు సమ్మోహనాస్త్రముచే కలికిమూర్తిని మూర్ఛనొందచేసి, తన నగరమునకు తీసికొని పోయెను. అచ్చట శశిధ్వజుని భార్యయగు సుశాన్త శ్రీహరిని చూచి పలువిధముల స్తోత్రము చేసెను. అంతట కలికిమూర్తి తెలివొంది, ఎదుట చేతులు జోడించుకొని తనను ధ్యానించుచున్న సుశాన్తను చూచి యిట్లనెను. "ఓకమలనయనా! నీపేరేమి? నీవెవరి భార్యవు? అనగా విని ఆమె ఇట్లు విన్నవించెను.

"స్వామీ! మీరు ఈబ్రహ్మాండాధిపతులు. సృష్టిస్థితిలయ కారణ భూతులు. సర్వాంతర్యాములు. మీరెరుంగనిదేమున్నది? మీకు శత్రుత్వ మిత్రత్వములు లేవు. నాపేరు సుశాంత. ఈ నాభర్తయైన శశిధ్వజమహారాజును నేనును మీకు

దాసులము. మాయెడల దయగలిగి మా నేరముల క్షమింప వేడెదము. అంత శశిధ్వజుడు ఇట్లు విన్నవించెను. "ఓదీన శరణ్యా! మూఢుడనై మీతో యుద్ధము చేసితిని. రక్షింపుడు. నేను మీ శిక్షకు పాత్రుడను. మీ ఇష్టాను సారము శిక్షింపుడు" అనగా శ్రీహరి వారిని దయతో చూచి "మీ దంపతులు ధర్మబుద్ధి గలవారు. మీ భక్తికి మెచ్చితిని. వరము గూడు" అనెను. పిమ్మట ఆ దంపతులు తమ కుమార్తెను శ్రీకల్కికమూర్తికిచ్చి వివాహము చేసిరి. అల్లునికి తగిన కట్నములు కానుకలు ఒసంగిరి.

శశిధ్వజుని పూర్వవృత్తాంతము.

ఆ వివాహము చూడవచ్చిన రాజులందరును శశిధ్వజుని చూచి "రాజా! మీరు బహుపుణ్యాత్ములు కాకున్న శ్రీహరితో సంబంధము లభించుట దుర్లభము" అనిరి. అప్పుడు శశిధ్వజుడు వారలతో ఇట్లు చెప్పెను. "ఓ నృపోత్తములారా! మా పూర్వజన్మముల చరిత్రమును చెప్పెదను వినుండు. వేయియుగములక్రిందట నేనును నాభార్యయైన ఈమెయు గరుడులమైయుండి ఒక వేటకాని వలలో చిక్కగా ఆ వ్యాధుడు మమ్మును పట్టుకొని గండకీనది యొద్దనకు తీసికొనిపోయి ఒక సాలిగ్రామము మీద మా తలలనుంచి మరియొక సాలిగ్రామ శిలతో వానిని చితుకగొట్టి చంపెను. అందువలన మేము పక్షిశరీరములను విడచి దివ్యశరీరధారులమై విమానములనెక్కి వైకుంఠమునకు

పోయి శ్రీమన్నారాయణుని దర్శించి ముక్తినొందితిమి. అచ్చట నూరు యుగములుండి బ్రహ్మలోకమునకుపోయి అయిదు వందల సంవత్సరము లుండి, పిమ్మట స్వర్గమునకు చని నాలుగువందల యుగములుంటిమి. ఇప్పుడు ఈ జన్మమున దంపతులమై యిట్లున్నాము. సాలిగ్రామము తగులుటవలన మాకిట్టిసుఖము లభించెను. గండకి నదియందలి శిలలన్నియు సాలిగ్రామములే. ఆనది యందు స్నానము చేసినవారు తమపాపములను పరిహరింపచేసి కొని స్వర్గాది సుఖము లనుభవింతురు. అందువలననే మాకు పూర్వజన్మ జ్ఞానము లభించినది. ఈ పుట్టువునందును శ్రీహరి పాదపద్మములందు భక్తిగలిగి, ఇప్పుడు కలికి రూపమున అవతరించిన శ్రీహరిని పూజించితిమి.'' అని అచ్చటనున్న రాజులతో చెప్పి, వారలకు సాత్వీక, రాజస, తామసము లను త్రివిధ భక్తులను బోధించి, శశిధ్వజుడు తన రాజ్యమును కొమరునికొప్పగించి, తాను భార్యతో గూడ శ్రీహరిని ధ్యానించుటకు వనమునకు పోయెను.

శ్రీహరి కాంచనపురమున ప్రవేశము.

ఇట్లు శ్రీ కలికమూర్తి శశిధ్వజునికి సెలవిచ్చి పంపి తనతో నున్న సమస్తరాజులను వెంటతీసికొని కాంచన పురము బయలు ప్రవేశించెను. ఆ పురిమందు నాగులు నివసించుచుండిరి. వారిని సంహరించుటకు శ్రీహరి సన్నాహ పడుచుండగా ఆకాశవాణి యిట్లనెను. " ఓ స్వామీ! ఈ పట్టణమున మీరు తప్ప ఇత

రులు ప్రవేశించిన ప్రతుకజాలరు." అది విని శ్రీ కలికిమూర్తి తన పరివారమును అచ్చట విడచి, తాను కామగమన మగు గుఱ్ఱము నెక్కి కత్తి చేబట్టి ఆ పట్టణమున ప్రవేశించెను. అచ్చట రతీదేవితో సమానమగు ఒక స్త్రీని చూచి ఆశ్చర్యపడి యిట్లనెను.

కలికమూర్తి:—ఓ స్త్రీ రత్నమా! నీ వెవరు?

విషకన్య:—ఓ పురుషోత్తమా! నేను చిత్రగ్రీవుడను గంధర్వుని భార్యను.

కలికిమూర్తి:—ఓ కలికీ! నీవిచ్చట నుండుటకు కారణ మేమి?

విషకన్య:—అయ్యా! నేను ఒక దినమున విమానమున నా భర్తతో గంధమాదన పర్వతమునకు పోయి విహరించుచుండగా, యక్షుడను మునీశ్వరుడు అచ్చటికి రాగా, వికృతరూపుడగు ఆమునినిచూచి నేను పరిహాసించితిని. అందుకు ఆయన అలిగి విషనేత్రివి కమ్మని శపించెను. అందువలన నేను పతిని విడచి ఇందుపడి ఈ నాగకన్యలతో కలసి యున్నాను. నా కండ్లనుండు విషముచేత నాయెదుట కనబడిన దేవతలును నరులును భస్మ మగుచున్నారు.

కలికి:—ఓయింతి! అట్లయిన నేను భస్మము కాకుండు టకు కారణమేమి?

విషకన్య:—అయ్యా! మీరు సామాన్య నరులు కారు. మీరు జగదీశ్వరునిగా తలంచెదను. కాకున్న నాదృష్టిని పడిన తోడనే భస్మమగుదురు. మిమ్మును దర్శించుటచే నాకు శాపవిమోచన మయ్యెను. అదిగో జ్యోతిర్మయమగు విమానము వచ్చినది. నే పోయెదను. అని ఆ శ్రీహరికి ప్రదక్షిణ నమస్కారములు సలిపి ఆమె విమానమున గంధర్వ లోకమునకు పోయి తన భర్తతో కలిసెను.

శ్రీ కలికిమూర్తి శంబళగ్రామమున ప్రవేశము.

పిమ్మట శ్రీహరి ఆ పురమునందలి నాగ కులమును సంహరించి బృహన్నలుడను రాజునకు అచ్చట పట్టముకట్టి అయోధ్యకు పోయి మారుతిని అచ్చట అభిషేకించి, హస్తినాపురమున దేవాపికి పట్టాభిషేకమొనర్చి, శంబళ గ్రామమునకు జని నిజభవనమున ప్రవేశించెను. తరువాత తన అన్నయైన కలికి కౌంభక దేశమును, ప్రాజ్ఞునికి పౌండ్రమును, సుమంత్రునికి పుళింద దేశమును, తన వంశపువారలకు ఇతర దేశములను పంచియిచ్చి తాను శంబళ మండలమునకు రాజై పాలించుచు అదివరకు నిలువయున్న ధనరత్నరాసులను తలిదండ్రుల కొసంగెను. ఇట్లు భారతవర్షమునందే గాక జంబూద్వీప మందంతటను ధర్మపరాయణులగు రాజులను ప్రతిష్ఠించి కృతయుగధర్మములు అంతటను వ్యాపించునట్లు చేసెను. బ్రాహ్మణులు వేదాధ్యయన పరులును, స్వకర్మనిరతులును, క్షత్రియులు ధర్మపాలనా

సక్తులును, వైశ్యులు వాణిజ్యనిపుణులు శూద్రులును, ద్విజసేవా పరాయణులును, విష్ణుపూజారతులును, స్త్రీలు పతివ్రతలునై యుండిరి. ఇట్లు వర్ణాశ్రమ ధర్మములు తప్పక జరుపుచు రాజులు యజ్ఞదీక్షా పరాయణులై యుండుటచే వర్షములు బాగుగా కురియుచు సస్యములు పూర్తిగా ఫలించుచుండుటచే ప్రజలు సుఖముగా జీవించుచుండిరి.

విష్ణుయశుడు యజ్ఞములుచేసి వానప్రస్థుడై ముక్తినొందెను.

పిమ్మట కలికిమూర్తి తండ్రిచే రాజసూయము, వాజపేయము, అశ్వమేధము మొదలగు యాగములు చేయించెను. ఋత్విక్కులకు అనేకదక్షిణలు దానములు నొసంగి భూరిసంతర్పణములనుచేసి విప్రులకేకాక సమస్త జీవరాసులకుతృప్తి కలుగజేసెను. ఆయాగములు చేయు సమయమున నారదాది మహాఋషులు అనేకులు విచ్చేసిరి. అవబృధస్నానమైన పిమ్మట విష్ణుయశుడు నారదుని చూచి "స్వామీ! మీరు మహాజ్ఞానులు, మీరెరుంగని విషయములులేవు. జీవుడు ముక్తి పొందదగినసాధనమును నాకుపదేశింపుడు." అనెను. అది విని ఆదేవ ఋషి ఇట్లనెను. "ఓ విప్రోత్తమా! నీవు మహాపురుషుడవు. నీగర్భమున ముక్తిదాత జన్మించెను. నీకు కొదువ ఏమి? జీవుడు మాయతో కలసి దేహమును ధరించును. దేహములేకున్న బుద్ధిలేకుండును. బుద్ధిలేకున్న జ్ఞానము సున్న.

మాయ లేకున్న చేష్టలుండవు. చేష్టలు లేనివారికి విద్యయుం డదు. విద్య లేకున్న జ్ఞానము కలుగదు. జ్ఞానము లేకున్న భక్తి యును ముక్తియు కలుగవు. అది విని విష్ణుయశుడు కొమరుని అను మతిని పొంది భార్యయగు సుమతితో కలసి బదరికాశ్రమమునకు పోయి శ్రీహరిని ధ్యానించి మాయను విడచి యోగమార్గమున శరీరమును విడచి దివ్యశరీరమును ధరించి విమానముపై వైకుం ఠమునకు వేంచేసెను. సుమతియు ఆయనతో సహగమనము చేసెను. కలికిమూర్తి మునులవలన తలిదండ్రుల మృతవార్తను విని వారికి ఉత్తరక్రియలు యథావిధిగా జరిగించి, విశేష దాన ధర్మములు చేసి, బ్రాహ్మణులను తృప్తిపరచెను.

పరశురాముడు కలికిమూర్తిని చూడబోవుట.

అంతట ఒక దినమున పరశురాముడు కలికిమూర్తిని చూడబోగా గురువు రాకకు సంతసించి పత్నులతో కూడ ఆయనకు అతిథి సత్కారములు చేసి, సావకాశముగా కూర్చుండి మాటలాడుచుండగా, "నా భార్యయగు ఈ రమ సంతానమును కోరుచున్నదని" కలికిమూర్తి గురువుతో చెప్పెను. అందుకు రుక్మిణి ద్వాపరమునందు చేసిన వ్రతమును చేసిన తప్పక సంతతి కలుగునని పరశురాముడు చెప్పెను. ఈ వ్రతము పూర్వ ము శర్మిష్ఠ, ద్రౌపతి, సీతయు చేసి తమకోర్కెలను పొందిరనియు చెప్పెను. రమాదేవిచే ఆ వ్రతమును చేయించి పరశురాముడు తన నిజాశ్రమమునకు వెళ్ళెను. ఆవ్రత ప్రభావమున రమాదేవి మేఘనాధుడు, బలాహకుడు అను ఇరువురు కొమరుల గనెను.

శ్రీ కలికిమూర్తి నిర్యాణము.

ఇట్లు శ్రీ కలికిమూర్తి వేయి వత్సరములు భార్యలతో సుఖ మనుభవించుచుండి, ప్రజలను క్రమముగా పాలించి, గృహస్థ ధర్మ మెట్టిదో ఇతరులకు తెన ప్రవర్తనయందే తెలియపర చుటచే వారందరును క్రమముగా వర్తించుచుండిరి. ఇట్లుండ ఒకనాడు బ్రహ్మాది దేవతలందరును ఆయనను దర్శింప శంబళ గ్రామమునకు వచ్చి పలువిధముల స్తోత్రములు చేసి యిట్లనిరి. " స్వామీ! తమరు అవతరించిన పని పూర్తియైనది. దుష్టులను నశింపజేసి, శిష్టులను రక్షించిరి. భూభారము తీరెను. కృత యుగ ధర్మములను స్థాపించిరి. వైకుంఠమునకు దయచేయవలెను." అని ప్రార్థింపగా ఆయన అంగీకరించి తన కుమారునికి రాజ్య పట్టాభిషేక మొనరించి వానికి అనేక బుద్ధులు చెప్పి ప్రజలను పిలిపించి వారలకు జ్ఞానోపదేశ మొనర్చి భార్యలతో గూడి దేవతలచే పరివృతుడై గంగానదీతీరమునకు చని యోగాసనమున కూర్చుండి ప్రాయోపవిష్టుండై ఆత్మావలోకనము చేసి ప్రాణములను విడచెను. వెంటనే దివ్యమంగళ విగ్రహుండును చతుర్భుజుండును అయి దివ్యవిమానముపై వైకుంఠమునకుం జేరెను. ఆయన భార్యలు సహగమనముచేసి దివ్య విమానములపై వైకుంఠమును పొంది ఆ శ్రీహరిని చేరిరి.

శ్రీ కలికిపురాణము సమాప్తము.

అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహము

శ్రీవిష్ణు పురాణము

గోపికల పూర్వజన్మ వృత్తాంతము

శ్రీకృష్ణమూర్తి ఉద్ధవునితో చెప్పినట్లు శ్రీశుకమహాముని పరిక్షిన్మహారాజుతో చెప్పెను.

శ్రీశుకులు:—ఓపరీక్షిన్మహారాజా! వినుము. పూర్వము శ్రీకృష్ణభగవానులు వ్రేపల్లెయందుండగా కంసుని సంహరింపదలంచి మధురాపురమునకు బోవ ప్రయాణమై రథమెక్కుచుండగా గోపికలు అడ్డముగావెళ్ళి రథమును నిలిపి మధురకు బోవద్దని అనేకవిధముల ప్రార్థింపగా కృష్ణుడు వారిని వారించి కొద్దిదినములలో మరలివచ్చెదనని చెప్పి వారిని తమఇండ్లకు పంపి పోయెను. మధురకు పోయిన పిమ్మట కొంత కాలమువరకు వారిని మరచినట్లూరకుండి తరువాత ఒకదినమున ఉద్ధవుని పిలిపించి ఇట్లనెను. "నీవు వ్రేపల్లెకు పోయి నావియోగమునకై విచారించుచున్న గోపికలను, గోవులను "ఓదార్చిరమ్ము" అనగా అతడు వెంటనే రథమెక్కి వ్రేపల్లెకు పోయి వారినిచూచి కుశల మడిగి యోదార్చి తిరిగి మధురకువచ్చి శ్రీకృష్ణుని దర్శించి సాష్టాంగ దండప్రణామములుచేసి ఇట్లనెను. "స్వామీ! గోపికలు సర్వదా మిమ్మునే ధ్యానము చేయుచుండుటకు వారు పూర్వ

జన్మమున ఏమిపుణ్యము చేసిరోగదా! వారియందలి దయమర చితముకు ఇచ్చుటనే యున్నారనియు తాముమిక్కిలి అదృష్ట హీనుల మనియు వారు విచారించుచున్నారు. వారు ఏకారణ ముచేత తమయందు అంతభక్తికలిగియున్నారో వారు పూర్వజ న్మమునందు ఎవరో, ఎందువలన స్త్రీలయిరో సెలవిమ్మనిఅడిగెను.

కృష్ణుడు:—ఓ ఉద్ధవా! చెప్పెదను శ్రద్ధగా వినుము. పూర్వము సత్యయుగమున వసువను ప్రజాపతికిని సత్యవతియను అతని భార్యకును పదునారువేలమంది కుమారులు కలిగిరి. వారు కొంతకాలము గురువునొద్ద విద్య లన్నియు నేర్చికొని పిమ్మట గండకీనదీతీరమునకు బోయి ఈశ్వరునిగురించి గొప్పతపస్సు వేయి సంవత్సరములవరకును చేసిరి కాని శివుడు ప్రత్యక్షము కానందున పంచాగ్నుల మధ్యనుండి తపస్సుచేయుగా కొంత కాలమునకు ఈశ్వరుడు దర్శనమిచ్చెను. అప్పుడు వారు ఆయనకు ప్రద క్షిణ నమస్కారములుచేసి పలువిధముల స్తోత్రములు చేయుగా మెచ్చి వరమడుగు మనెను. జ్ఞానమును, ముక్తిని ఇమ్మని వారి నడిగిరి. అందుకు ఆయన ముక్తినిచ్చు శక్తి తనకు లేద నియు రాజ్యముగాని, ఇంద్రపదవిగాని కోరిన ఇచ్చెదననియు చెప్పెను. అవి తమకు అవసరము లేదనియు ముక్తియే కావలెన నియు కోరినందున శివుడు ఇట్లనెను. "ఓ తాపసోత్తము లారా! మీరు కోరిన ఫలము ద్వాపరయుగమున పొంద గలరు. అది యెట్లనగా. అప్పుడు కంసుడను రాక్షసుడు

జన్మించి, దేవతలకు నరులకు అనేక బాధలు కలుగజేయును. ఆబాధల కోర్వలేక బ్రహ్మాది దేవతలు శ్రీ మహావిష్ణువుని శరణు జొత్తురు. వారి యందు కరుణించి శ్రీహరి కృష్ణమూర్తియై దేవకీ వసుదేవులకు తనయుడై మధురాపురమున పుట్టి, వ్రేపల్లె యందు యశోదానందులకు బిడ్డడనిపించుకొని అందు పెరిగి అనేక లీలలు చేసి రాక్షసులను సంహరించును. కావున మీరందరు గోపికలై పుట్టి ఆయనతో కేళీ వినోదము లనుభవించి ఆజన్మాంతరమున మోక్షము పొంది వైకుంఠము చెరుదురు." అని చెప్పి ఈశ్వరుడంతర్థానుడయ్యెను. అది మొదలు వారు శివుని మాటలు తలచుకొనుచు ద్వాపరము వరకు తపస్సు చేయుచుండి పిమ్మట వ్రేపల్లె యందు గోప స్త్రీలై పుట్టిరని శ్రీకృష్ణుడు ఉద్ధవునకు చెప్పెనని శ్రీ శుకులు పరీక్షిత్తునకు చెప్పెను.

శ్రీశుకులు కర్మఫలమునుగూర్చి పరీక్షిత్తునకు జెప్పుట.

పరీక్షిత్తు:— ఓ శుకయోగీంద్రా! పురుషులు ఎట్లు స్త్రీలై జన్మింతురు.

శ్రీశుకులు:— ఓ రాజేంద్రా! వినుము. పురుషుడు స్త్రీని చంపినను, కారణము లేక స్త్రీని కొట్టి దుఃఖపెట్టి బాధించినను, ఆపురుషుడు స్త్రీయై పుట్టి అనేక దుఃఖములను, బాధలను, నరకమును అనుభవించును.

పరీక్షిత్తు:—ఏపాపమువలన గ్రుడ్డివారగుదురు ?

శుకులు:—చూచినది లేదనువారు అంధులగుదురు. వారు చాల బాధలను యముని వలన పొందుదురు.

కట్టి తీసికొని పోవుచు ఇనుపరోకండ్లతో మొత్తుదురు. అప్పుడు వారు ఆ దూతలను బహుప్రార్థింతురు గాని వారు వినరు. వారిని యమునియెదుట నిలుపగా వారుచేసిన పాపములను వారేచెప్పకొని రక్షింపుమని ప్రార్థింతురు. కాని యమధర్మరాజు వినక వీరిని కొనిపొమ్మని దూతలకు ఆజ్ఞ ఇచ్చును. దూతలట్లు చేయుచుండగ వారి కాళ్లపై బడి అనేక విధముల ప్రార్థించుచు విలపింతురు. కాని వినువారుండరు. ఇట్లు చాలాకాలము బాధలు పొంది తుదకు పశువులై జన్మించి కసవు మేయుదురు.

పరీక్షితు:—మునీంద్రా! గ్రామమునకు పురోహితుడుగా నుండుట వలన దోషమేమి?

శుకులు:—గ్రామపురోహితుడు మహాపాపి. ఏలయనగా అతడు అందరికిని సేవకుడు. అందరును సరిగా ప్రవర్తించునట్లు చేయుబాధ్యత అతనికుండుచున్నది. అది కష్టముగావున ఆపాపము అతనికి పొందును. అతని ముఖము చూడకూడదు. చూచిన పాపము పెరుగును. అతనికి నమస్కారము చేయకూడదు. నమస్కరించిన వారికి ఆయువు క్షీణించును. అతనికి నరకము తప్పదు. దాని అంతమున కుక్క జన్మకలుగును. దక్షిణ ఖండన చేసి పుచ్చుకొనకూడదు.

పరీక్షితు:—స్వామీ! ఈ మాయ సంసారమున బుట్టి గదా. జనులు పాపపుణ్యములుచేయుదురు. వృద్ధులకు కదా పాపములుగాని పుణ్యములుగాని చేయుటకు అవకాశమున్నది? కొందరు

బాల్యమందును, మరికొందరు పుట్టక ముందే తల్లిగర్భముననె చచ్చుట వినుచున్నామే. అది యే పాపము వలననో సెలవిండు.

శుకులు:— నరులు పూర్వజన్మములందు చేసిన కర్మ ఫలము ఈజన్మయందనుభవింతురు. ఈజన్మయందు చేసిన కర్మ ఫలము ముందు జన్మములో అనుభవింతురు. కాని ఇప్పుడు చేసిన కర్మ ఇప్పుడే అనుభవమునకు రాదు. వెనుకటి ఏడవజన్మయందలి కర్మఫలము ఈ జన్మలో అనుభవించుచున్నామనియు ఇంకను ఆరుజన్మల కర్మ నిలువయున్నదనియు వేదాంత శాస్త్రము చెప్పుచున్నది. దీనికే సంచిత మందురు.

దేవతలను నిందింపకూడదు.

పరీ:— జనులు పితరులనుగాని దేవతలనుగాని నిందించుచుందురు. అందుకు శిక్ష యేమి!

శుకులు:— నిందించుటవలన కలుగు ఫలము చెప్పెదను వినుము. భూమిని నిందించువారి ఇంట లక్ష్మి నిలువదు. చంద్రుని నింద సేయువారికి బొల్లి వచ్చును. శ్రీహరిని నింద చేయువారు అనేక కష్టము లనుభవింతురు. ఈశ్వరుని నింద సేయువారు సన్యాసులై భిక్షమెత్తికొని జీవింతురు. ఇంటిని నిందించువారు ఇతరుల ఇండ్ల భుజింతురు. గ్రామదేవతను నిందించువారు గ్రామములో నీచులై జన్మింతురు. జలనింద సేయువారు దాహముచే బాధపడుచుందురు. గోవులను నిందించువారికి ఆవులుండవు. అన్నమును నిందించువారికి అన్నము దొరకక దరిద్రులగుదురు.

వైద్యుని నిందించువారికి అసాధ్యమైన వ్యాధి సంభవించును. బ్రాహ్మణుని నిందసేయువారు నీచకులమునజన్మింతురు. జ్యోతిష్కుని నిందసేయువారు ఏడు జన్మములవరకు మూర్ఖులగుదురు. స్త్రీ, పురుషులను నిందసేయువారు కుక్కలై పుట్టి, అశుద్ధమును గోమాంసమును భక్షింతురు. సేద్యవృత్తిని నిందించువారలకు అన్నవృత్తి చేతకాకుండును. విద్యను నిందించువారు విద్యావిహీను లైయుందురు. అన్నమును ద్వేషించువారు వ్యాధిపీడితులగుదురు. అక్షరములను నిందించువారికి గుడ్డి, చెవుడు కలుగును. రాజును నిందసేయువారు ఆరాజ్యములో హింసపొందుదురు. ఋణముచేసి తీర్చనివాడు నాగలి లాగును. అనగా దున్నను. బ్రాహ్మణుని నింద సేయువాడు పందిజన్మ నొందును. యజమానుని నిందించువాడు దరిద్రుడై అనేక దుఃఖములను పొందును. చిత్రగుప్తుని నిందించువాడు గ్రామకరణమగును. కరణమువని చాల పాపకరమైనదనియు, వానిపై యముడు కోపించి కుంభిపాక నరకమున వేయుననియు చెప్పుదురు. స్త్రీని నిందించువానికి వివాహము కాదు. ఒకప్పుడైనను సుందరమైన స్త్రీ లభించదు. దేవిని నిందించువాడు పురుగై పుట్టును. పురుషుని నిందించు స్త్రీ విధవయు, గొడ్రాలునగును. వెండి బంగారములను నిందించువాడు ఏడు జన్మలవరకు దరిద్రులగుదురని శ్రీకృష్ణుడు ఉద్ధవునితో చెప్పెను.

పరీక్షితు:—మునివర్యా! జనులుఎందువలన సంతానము లేనివారగుదురో, సెలవిండు.

శుకులు:—రాజా! బీజమును నశింపజేయువారు గొడ్డువారగుదురు. అనగా వృషణములు కోసి గింజలు తీసి పారవైచువారికి పిల్లలు కలుగరు. ఆశపెట్టి భంగము చేయువారు భల్లూకము అనగా ఎలుగుబంటులై జన్మించి. అడవులలో తిరుగుచు నీచ పదార్థములను, మనుష్యులయు జంతువులయు పచ్చిమాంసమును తినుచుందురు. దేవజన్మ శ్రేష్ఠమని చెప్పుదురు.

బ్రాహ్మణులకు ఛండాలత్వము కలుగుట.

పరీక్షితు:—ఓ మునివర్యా! మానవులలో శ్రేష్ఠుడు బ్రాహ్మడుగదా! అతడు ఛండాలు డెట్లగును? విశ్వాసహీను లెవరు? వారికి శిక్ష యేమి?

శుకులు:—రాజేంద్రా! వినుము బ్రాహ్మణుడై పుట్టి శూద్రుని ఇంట హోమాదికర్మలు చేయించుట, దానముపుచ్చుకొనుట, మొదలగు కార్యములవలన ఛండాలుడగును. అనగా అపవిత్రుడగును. అందువలనఆమరణాంతము అతడు ఛండాలుడై జన్మించి మలమూత్రముల నెత్తుట మొదలగు నీచకార్యములు చేయుచు దరిద్రము ననుభవించును.

అవిశ్వాసులు, మిగుల అహంకారము గలవారై ఇతరుల మాట లక్ష్యపెట్టక, ముఖము ఎదుట మంచిమాటలాడుచు, వెనుకనిందింతురు. అట్టివారు చనిపోవునపుడు యమదూతలు వారిని పాశములచే బంధించి యమునియొద్దకు అనేక బాధలు పెట్టుచు తీసికొని వెళ్లగా వానిని ఎనుబది నాలుగు నరకకూపములలో

వేసి శిక్షింపుమని దూతలకు ఆజ్ఞాపించును. పరోపకారులు, పాపవిముఖులు, శ్రీహరిని భజించువారు, పరద్రవ్యమును ఆశింపనివారు కోపములేనివారు, సాధులు, చెరువులు త్రవ్వించువారు, దేవాలయములు కట్టించువారు, ధర్మకార్యములు చేయువారు, నిజము చెప్పువారు, పురాణములు, పుణ్యకథలు వినువారు పర స్త్రీని తల్లివలె చూచువారు స్వర్గాది పుణ్య లోకములు పొంది సుఖింతురు.

అత్తమామల సేవవలన ఫలము.

శుకులు:—మనుజులై పుట్టి తలితండ్రుల యెడల విధేయులై వారి సేవ చేయుచుండినవారు చనిపోయిన పిమ్మట రాజులై జన్మింతురు. గురుని సేవచేయుచు విధేయులై యుండువారు, పండితులై వేద శాస్త్రజ్ఞానమును పొంది ఇతరులకు బోధింతురు. వారిని అందరును మన్నింతురు. వారిపై యమదూతలు చూచుటకు భయపడుదురు. అట్లు చేయనివారును, తెలిసిన విద్య చెప్పనివారును, ఏడు జన్మముల వరకు మూర్ఖులై జన్మింతురు. వారికి మూగి, చెముడు, గ్రుడ్డి వచ్చును.

పరీక్షితు—స్త్రీలలో భర్తమాట విననివారును, అతనిని దూషించువారును, అత్తమామలను మన్నింపని వారును పొందు శిక్ష ఏమి ?

శుకులు:—భర్త, అత్త, మామల మాటలు వినక, వారిని మన్నింపకుండువారును, ఎదురు చెప్పువారును, వారిని

అనాదరణ చేయువారును యమునికి శత్రువులు. కావున వారు చనిపోవునప్పుడు, దూతలచే కట్టి తెప్పించి యముడు వారిని అనేక విధముల శిక్ష చేయించును. ఇనుప రోకళ్ళతో వారిని కొట్టించుట, గునపములు నోట గుచ్చించుట నాలుక కోయించుట, మొదలగు శిక్షలు చేయించి పిదప రాబందులై జన్మింప జేయును.

అకాల మరణములు.

పరీక్షితు:—కొందరు అకస్మాత్తుగా కత్తితో కొట్టబడి గాని, పాముచే కరవబడిగాని, పిడుగుబడిగాని, పులి మొదలగు క్రూర జంతువుల వలనగాని మొసలి వలనగాని మ్రింగబడి చత్తురు. అది వారి పాపమువల్లనా? పుణ్యమువల్లనా? సెల వియ్యవలెను?

శుకులు:—అట్టి చావులకే అకాల మరణ మందురు. వారు చేసిన పాపములవలననే అట్టి మరణము తటస్థించును. వారు దూతల వలన యముని యెదుటికి తీసికొని పోబడి అనేక శిక్షలుపొంది దంపములచే కోయబడి తిరిగి పురుగులైజన్మింతురు.

బాల్యావస్థ యందలి పాపములు.

పరీక్షితు:—స్వామీ! జ్ఞానావస్థయేది? అజ్ఞానావస్థయేది? ఆయవస్థలందు చేయబడిన పాపపుణ్యముల తారతమ్యమేమి?

శుకులు:—రాజా! స్త్రీపురుషులకు 12 సంవత్సరము లగువరకు అజ్ఞానావస్థయని చెప్పుదురు. అప్పుడు వారు చేసిన

పాపపుణ్యములు వారినిపొందవు. తల్లిదండ్రులకు తెలియునట్లు చేసిన పాపముగాని పుణ్యముగాని తల్లిదండ్రులనే పొందును. వారెరుగకుండ చేసిన వారి నంటవు. అజ్ఞానావస్థలో వారికి పాపపుణ్యభేదము తెలియదు. కావున అంతవరకువారు కేవలము జననీజనకుల ఆజ్ఞానుసారము వర్తింపవలయును. తల్లిదండ్రులు వారిని మిక్కిలి మెలకువతో కాపాడుచుండ వలెను.

పరీక్షితు:—భార్యచేసిన పాపము భర్తను చెందునని చెప్పితిరు. దైవము ఎవరిబుద్ధి వారికి ఇచ్చియున్నాడుకదా! పాపపుణ్యములకు బుద్ధిగదా ప్రధానము.

శుకులు:—ఔను. బుద్ధియే ప్రధానము. పురుషుడు చేసిన పుణ్యములో సగము భార్యకుచెందును. కాని భర్తచేసిన పాపములో భాగము భార్యకుచెందదు. వారుభయులు ఆలోచించి చేసిన పాపపుణ్యములు ఇద్దరను పొందును. ఒకరికి తెలియకుండ మరియొకరు చేసిన పాపము చేసినవారే అనుభవింపవలెను. భర్త భార్యకు తెలియకుండ పుణ్యముచేసినను ఆమెకు భాగము ఇవ్వకతీరదు. భర్త ఇచ్చిన ద్రవ్యముతో చేసిన దానధర్మముల ఫలములో భాగము అతనికి చెందును. భర్తకు తెలియకుండగాని, తెలిసినను ఆయన అనుజ్ఞఇయ్యనప్పుడుగాని, వారించునప్పుడు గాని, మానక భార్యచేయు పాపము భార్యయే అనుభవింపవలెనుగానిభర్తకుచెందదు. భర్తఅనుజ్ఞపొంది భార్య చేసిన పాపముగాని పుణ్యముగాని ఇద్దరును సమానముగా అను

భవింపవలెను. పురుషునికి సామాన్య లోకజ్ఞానమేగాక, విద్యా విశేషముల వలనను, సజ్జన సహవాసము వలనను హెచ్చు జ్ఞానమును సంపాదించుటకు అవకాశ మున్నందున, అతఁడు స్త్రీకంటె బుద్ధిమంతుఁడని సామాన్యముగా యెంచబడును. కావున ఆయన చేసిన పాపమునకు ఆయనే కర్తగాని స్త్రీతో ఆలోచించి చేసినను ఆమెకు పాపములో భాగముండదు.

భార్యాభర్తల సంబంధము.

పరీక్షితు:—భార్యాభర్తలకుగల సంబంధము ఆజన్మాంతముతో తీరునా లేక కొన్ని జన్మములవరకు కలిసియుండునా! ఇందు విషయమై సవిస్తరముగా చెప్పి, నాసందేహమును తీర్పుడు.

శుకులు:—భార్యాభర్తలకుండు సంబంధము ఒకజన్మముతో నశించునది కాదు. వారిలో ముందు మరణించువారు యమునియొద్దకు పోవుదురు. వారి వారి పాపపుణ్యములు విచారణచేయబడి వాటికి తగిన శిక్షగాని, స్వర్గాది భోగములుగాని అనుభవింపుచు నరకమునగాని స్వర్గమునగాని ఉండదు. అంతట రెండవవారు మృతినొంది యమలోకమునకుబోగా అట్లే జరుగును. అచ్చటవా రుండుటకు నియమింపబడిన కాలము కాగా ముందు పురుషుని జన్మింపజేసి కొంతకాలమయిన తరువాత స్త్రీని పుట్టించును. దేవుని అనుగ్రహము వలన వారుతిరిగి భార్యాభర్త లగుదురు.॥ దైవనియోగము తప్పింప నెవరివశము.

ఇట్లే అనేక జన్మములవరకు జరుగుచుండును. ఎవ్వడైనను పుణ్యవశమున స్త్రీ, పురుషుడైనను, పాపవశమున పురుడు స్త్రీ అయినను ఈ సంబంధము వీడును. అంతవరకు విడువదు.

పరీక్షితు:—మునివర్యా! గొప్ప సందేహము తీరినది. బాగుగా సెలవిచ్చితిరి. సరేగాని స్త్రీ, పురుషుడగుటయు పురుషుడు స్త్రీ యగుటయు ఎట్లు సంభవించును?

పురుషుడు స్త్రీ, స్త్రీ పురుషుడు అగుట.

శుకులు:—రాజా! కుమారుడు తల్లి అనుజ్ఞను పొంది సన్యసించి తల్లికి వందనముచేయుట వలన ఆ తల్లికి పురుషత్వము మరియొక జన్మమునకు వచ్చునని చెప్పుదురు. ఇట్లు స్త్రీలుకూడ పురుషులు కావచ్చును. శాపవశమునగాని, కొన్ని సరస్సులలో మునుంగుటవలన గాని పురుషులు స్త్రీ లగుదురు. పూర్వము నారదుడు ఒకప్పుడు శ్రీకృష్ణుని మాయవలన స్త్రీయై నట్లును అరువదిమంది కొడుకులను కన్నట్లును వినలేదా? వారేకదా ప్రభవాది సంవత్సరము లయిరి.

అని చెప్పగా విని ఆకథ సవిస్తరముగా చెప్పుడని పరీక్షితు మహారాజు అడుగగా శ్రీశుకమహాముని యిట్లని చెప్పెను.

ఓ రాజా! శ్రద్ధతో వినుము. శ్రీకృష్ణుడు ద్వారకలో మిగుల వైభవముతో నుండగా దేవర్షియైన నారదమహాముని వారిని దర్శింపబోయెను. అప్పుడు కృష్ణుడు ఆయనను అర్ఘ్యపాద్యాది విధుల పూజించి కూర్చుండబెట్టెను. వా రుభయులు

మాట్లాడుచుండగా ప్రసంగవశమున నారదుడు ఆయనతో నిట్లనెను. ఓ స్వామీ! మీరు మాయామానుష దేహులు. మీమాయ యెల్లరకు గోచరముకాదు. అదివిని శ్రీకృష్ణుడు "ఋషివర్యా మీకు అగోచరముకాదుగదా" అనెను. నేను ముల్లోకములు తిరుగువాడను. నా మాటకేమి? అని చెప్పుచు వా రుభయులు సంచారార్థము బయలుదేరి పోవుచుండిరి. అంతట కొంతదూరము పోవుసరికి నారదునకు విశేష దాహ మయ్యెను. నీరెందును కనబడలేదు. శ్రీకృష్ణుడు తన మాయ వలన అక్కడ ఒక సరోవరము కల్పించెను. దానిని జూచి దేవర్షి కృష్ణుని ఆగుమని, అందు స్నానముచేసి జలముల గోలగా చక్కని స్త్రీ యయ్యెను. అప్పుడు కృష్ణునిజూచి సిగ్గు పడి, తల వంచుకొనెను ఇట్లున్న ఆమెను విడచి కృష్ణుడు ద్వారకకు పోయెను. అప్పుడు స్త్రీ రూపమున నున్న నారదుడు ఎందు పోవుటకును లజ్జించి ఆ వనమున నొంటరిగా దిరుగుచు, ఒకచోట తపస్సుచేయుచున్న మునిని జూచి వాని యొద్దకు బోయి పరిచర్య చేయుచుండెను. ఇట్లు కొంతకాలము జరుగగా వారు కామపీడితులై, అన్యోన్య ప్రీతులై కామవినో దము లనుభవించుచుండిరి. చాలకాల మిట్లుగడచెను. అంతలో వారికి అరువదిమంది కుమారులు గలిగిరి. అంతట నొకనాడు హఠాత్తుగా ఆమె భర్తయు, పుత్రులును కాలముచేసిరి. అది జూచి ఆమెమిగుల శోకింపుచు, తనయొంటరితనమునకు విచారిం

చుచు ఏమి చేయుటకును తెలియక భర్తపై పడి రోదనము చేయుచుండెను. అంతట చాల ప్రొద్దెక్కుటచేతను, అలసి యుండుటచేతను, ఆమె, ఆకలిబాధ పడలేక ఆహారముకొరకు నిటునటు చూడగా, దరినున్న మామిడిచెట్టున నొక పండు కనబడెను. దానిని తీసికొనబోగా అందకుండెను. అప్పుడామె చచ్చిపడియున్న తన కుమారుని శవమును అచ్చటికి లాగి దాని పై నెక్కినను అందకుండుట చూచి, మరికొన్ని శవములను దొంతరగా బెట్టి, పండు కోయునంతలో అచ్చట నొక బ్రాహ్మణుడు ప్రత్యక్షమై "ఓ అమ్మా! నీ వెవరు? చచ్చిపడియున్న వారెవరు? శవములపై నీ వేల యెక్కుచున్నా" వని అడిగెను. అది విని నామె ఇట్లు చెప్పెను. "అయ్యా! నే నెవరైననేమి! నా చరిత్రము మిగుల విచారకరమైనది. ఆయన నా భర్త. వీరందరు నా పుత్రులు. అందరు ఏకకాలమున మృతినొందిరి. వీరి కొరకు దుఃఖింపుచుండగా, విపరీతమైన ఆకలి బాధ కోర్వలేక వీరిపై నెక్కి ఈ పండును తీసికొంటిని.' ఆ మాటలు విని విప్రుడామెతో "అమ్మా! ఎంతపాపము! నీకెంతకష్టము సంభవించినది. దైవకృత్యమున కేమి చేయగలవు. కావున విచారింపవలసినపనిలేదు. కాని వారిట్లు చచ్చి పడియుండగా వారికి దహనాది కృత్యములైన జరుపక, స్నానమైనను చేయక, నీవుభుజింపవచ్చునా? చెప్పెదను ర" మ్మని సమీపముననున్న కొలనికి తీసికొనిపోయి, అందు స్నానము చేయుమనెను. అప్పుడామె జలములో దిగుచుండగా, పండుపట్టుకొనియున్న చేతిని పై కుంచు

మనెను. ఆమె ఆ ప్రకారము మునిగి లేచుసరికి బ్రాహ్మణుడు అదృశ్యుడై అచ్చట శ్రీకృష్ణుడు నిలచియుండెను. ఆ స్త్రీ ఎప్పటివలె నారదుడయ్యెను. కాని ఒక చేతిక గాజులుండెను. అవి చూచియు, కృష్ణుని చూచియు ఆశ్చర్యమును, సిగ్గును బొంది, "స్వామీ! ఇది యంతయు నీ మాయయే కదా!" అనెను. కృష్ణుడు చిరునవ్వు నవ్వుచూ "సరే! ఆ చెయ్యి అట్లున్నదేమి? మరియొక సారి పూర్తిగా మునుగుము" అని చెప్పగా ఆప్రకారము చేసెను. పంచు, గాజులుపోయి నారదుడు శ్రీహరిని ధ్యానించి యిట్లనెను. సర్వేశ్వరా! నీ చర్య లద్భుతములు. అచ్చట చచ్చి పడియున్న వారిని జూపి, వీరందరెవరు? శ్రీ కృష్ణుడు మందహాసము చేయుచు, ఆయన కాలపురుషుడు. వీరు ప్రభవాది సంవత్సరములు. అనగా విని నారదుడు సెలవు తీసికొని దండప్రణామంబు చేసి, నారాయణ స్మరణ చేయుచు, గగనమార్గమున బోయెను. శ్రీకృష్ణుడు అంతర్ధానమయ్యెను. అని శ్రీ శుకులు పరీక్షిత్తుతో చెప్పి, ఇట్లే పురుషులు స్త్రీలగుదురు. ఇంతే కాక వారు చేసిన పాపములవలన కూడ జన్మాంతరమున పురుషులు స్త్రీలగుటయు, పుణ్యముల వలన స్త్రీలు పురుషులగుటయు సంభవించును. అని శ్రీ శుక మహాముని చెప్పెను.

పరీక్షిత్తు:— మునివర్యా! నాధువులన ఎట్టివారో సెలవిండు.

శుకులు:—రాజా ! ఎవరు ఏమిచేసినను సహించువారు సాధువులు. తలిదండ్రులు తమపిల్లలను ఎవరికినిశ్చయించిన వారినే వివాహమాడుదురు. పిమ్మట అత్తవారింటికి వెళ్ళి వారు పెట్టిన బాధలు పొందుదురు. పశువులను అమ్మెదరు. కొనినవారు వానిని తీసికొనిపోయి తమ ఇష్టానుసారము చేయుదురు. కావున అవి సాధువులు. చెట్లను మనుష్యులు నరికినను అవి ఊరకుండును. అవి పరమ సాధువులు. శ్రీహరిని ఎల్లప్పుడు ధ్యానించుచుండువారు కూడ సాధువులనబడుదురు.

ధర్మములలో శ్రేష్ఠములు.

పరీక్షిత్తు:—ధర్మాత్ములెట్టివారు ?

శుకులు:—శ్రీ మహావిష్ణువును సర్వకాల సర్వావస్థల యందు ధ్యానించుచు పుణ్యకార్యములు చేయుచుండువారు ధర్మాత్ములనబడుదురు. దేవాలయములు కట్టించువారు, తోటలు వేయించువారు, చెరువులు, నూతులు త్రవ్వించువారు పరోపకారములు, అన్నవస్త్ర దానములు చేయువారు, భూదానము కన్యాదానము చేయువారు, ధర్మాత్ములలో శ్రేష్ఠులనబడుదురు. వీరు మరణాంతరమున వైకుంఠమును పొందుదురు.

పరీక్షిత్తు:—పాపాత్ము లెట్టివారు ? వారికేమి శిక్షయగును ?

శుకులు:—భూమిని అపహరించువారు యేడు జన్మములవరకు నరకమనుభవింతురు. ఇతరులకు అపకారము చేయువారు వేయి

జన్మలవరకు పందులై జన్మింతురు. చాడీలుచెప్పువారు నరకములో పడుదురు. ఇండ్లను కాల్చువారును, కల్లు త్రాగువారును రజస్వలకాని స్త్రీనివట్టువారును, విధవస్త్రీని పొంది సంతానమునుకను వారును, ఆశ నిరాశచేయు వారును, ఘోరనరకములలో బడి అనేకబాధలు చిరకాల మనుభవింపుదురు. వారికి మనుష్యజన్మ సామాన్యముగా లభింపదు. ఒకప్పుడు లభించినను కుష్ఠుమొదలగు మహావ్యాధులచే బాధపడుచు మిగుల దరిద్రులై నీచకులమున జన్మింతురు.

దేహమే దేవాలయము.

పరీక్షిత్తు:—స్వామీ ! ఈ దేహమందు ముప్పదిమూడు కోట్ల దేవతలున్నారని చెప్పుదురు. వారెవరో యెచ్చట నున్నారో సెలవియ్య వలయును.

శుకులు:—రాజా! వినుము. ఈశరీరతత్వము నీవు తెలిసికొన్నట్లయిన ఈఘోర సంసారమునుండి తరింతువు. ఈ శరీరము కట్టెవంటిది. ఇందు అగ్నియున్నది. జ్ఞానులు ఈసంగతి తెలిసికొనియే అగ్నిదేవుని యెల్లప్పుడును పూజింతురు. ఈ యగ్ని సమస్తజంతువుల జఠరమందున్నది. దానివలననే జంతువులు భుజించు పదార్థములు జీర్ణమై వాని ద్రవము శరీరమందంతటను వ్యాపించి బలము నిచ్చును. ఆద్రవమేరక్తము, ఇంద్రియము అగును. ఆ యింద్రియమే బీజము. దాని వలననే తిరిగి జంతువులు పుట్టును. బడబాగ్ని సముద్రములోనున్నట్లే కడుపు

అను సముద్రమునందు ఈ అగ్నియుండి శరీరమంతటను దాని వేడి వ్యాపించు చున్నది. ఆయగ్నినే ప్రాణమనవలెను. ఎందు చేత ననగా దాని బలమువలననే శరీరము ఆరోగ్యముగా నుండుట కాని బలహీనమై రోగములచే బాధపడుటగాని సంభవించును. అది చల్లారుట వలననే ప్రాణముపోయి శరీరము చల్లనగును. అది మందముగా నుండుట చేతనే అజీర్ణము కలుగును. ఈ యజీర్ణమే సమస్త వ్యాధులకు ముఖ్యకారణము. కాబట్టి అట్టి అజీర్ణము కలుగకుండ జఠరాగ్నిని కాపాడుకొను చుండవలెను. ఇట్లుచేయువారు నిరోగులై చిరకాలము జీవింతురు. సూర్యుడు చంద్రుడు నేత్రములయందును, వాయువు ముక్కునందును సరస్వతి నాలుకతుదను మహేశ్వరుడునాలుక మొదట హృదయమందు పరమాత్మయును ఉందురు. అతనికే పరమపురుషుడని పేరు. ఇట్లే దేహమంతట ముప్పది మూడుకోట్ల దేవతలున్నారు. కావుననే దేహమునకు దేవాలయమను పేరు వాడుకలో నున్నది. జ్ఞానులు ఈ సంగతి బాగుగ నమ్మెదరు.

పరీక్షిత్తు:—నిత్యాచారము సరిగా చేయనివారు యేమి శిక్ష లనుభవింతురో సెలవియ్యవలెను.

నిత్యాచారములు.

శుకులు:—దంతధావనము చేయనివారు ఛండాలులై జన్మింతురు. ఉదయమున లేవగానే రాత్రికట్టిన బట్టవిడువనివారు రాక్షసులై పుట్టుదురు. స్నానము చేయనివారికి లేడిజన్మ కలు

గును. బ్రాహ్మణుడై యుండియు తనకు విధింపబడిన కర్మ చేయని వాడు తిరిగి పుట్టినప్పుడు ఛండాలుడగును. తనకు విధింపబడు కర్మలు సరిగా చేసికొనువారు అంతకంటె పవిత్రమైన శ్రేష్ఠమైన కుటుంబములందు జన్మింతురు. స్త్రీ సంగమము చేసినవారు కట్టు బట్టతో స్నానము చేయవలెను. అట్లుచేయక భుజించువారు ఛండాలులై పుట్టి గోమాంసము తిని సురాపానము చేయుదురు. నొసట బొట్టులేకుండ భుజించువారు కుక్కలై జన్మింతురు. అప్పుడు వారికి నొసట మచ్చయుండును. అందువలన వారిని పోల్చవచ్చును. ఈపాపములు, ఇంకను ఇటువంటి పాపములు చేయువారు శ్రీహరిని సర్వదా ధ్యానించుచుండిన వారి పాపములు నశించును.

పరీక్షితు:—స్వామీ! ధ్రువుడు పసిబాలుడై యుండియు తపమాచరించి శ్రీమన్నారాయణుని కరుణయెట్లు బడసెను? ఆబాలుని చరిత్రము వినవలయునని కోరుచున్నాను. సెలవియ్యవలయును.

శుకులు:—ఓ మహారాజా! మంచి ప్రశ్న వేసితివి. ఇది వినదగినదే. ధ్రువుడు బాలుడైయనను అతని పూర్వజన్మవాసన వలన అతనికి అట్టి జ్ఞానము కలిగినది. అతని చరిత్రము చెప్పెద వినుము.

ధ్రువుని చరిత్రము.

చతుర్ముఖ బ్రహ్మ కుమారుడు స్వాయంభువు మనువు. ఇతనికి భార్యయైన శతరూపయందు ఇద్దరు కుమాళ్ళు కలిగిరి.

వారిలో మొదటివాడు ప్రియంవ్రతుడు. రెండవవాడు ఉత్తాన పాదుడు. ఈ ఉత్తానపాదునకు ఇద్దరు భార్యలు. వారిలో పట్టపు దేవియైన సునీతియందు ధ్రువుడు, సురుచియందు ఉత్తముడు, అను సుతులు కలిగిరి. వారిలో రాజుకు రెండవ భార్యయందు ప్రేమమెండు.

ఒక దినము రాజు ఉత్తముని తన తొడపై కూర్చుండ బెట్టికొని యుండగా వాని తల్లి సురుచి యొద్ద నిలచియుండెను. అట్టి సమయములో సునీతిపుత్రుడైన ధ్రువుడు తండ్రియొద్దకుపోయి వానితొడపై కూర్చుండు అభిప్రాయము కనుపరచగా సురుచి అతనిం జూచి యిట్లనెను. "ఓ కుమారా! నీవు నీతండ్రి యంక తలమున కూర్చుండు భాగ్యమును పొందుటకు నాకడుపున జన్మింపవైతివి. నీ ఈ కోరిక నెరవేరవలెనన్న నాగర్భమున బుట్టుటకై శ్రీహరిని ధ్యానింపుమనెను. అట్లు జన్మించిన నీకోరిక నెరవేరును." అని గర్వముతో బలుకుట విని తండ్రి ఊరకుండెను. అందుకు మిగుల దుఃఖించుచు ధ్రువుడు తన తల్లియైన సునీతియొద్దకు ఏడ్చుచుపోయినతల్లి వానిని చేర బిలచి తొడలపైనిడుకొని ఓదార్చుచుండెను. అంతట కొందరు దాసీజనంబులు సునీతియొద్ద జేరి జరిగిన సమాచారమంతయు ఆమెతో చెప్పిరి. అదివిని ఆమె మిగుల విచారింపుచు, కుమారునితో ఇట్లనెను. "కుమారా! విచారింపకుము. నరుడు పూర్వజన్మములయందు చేసినసుకృత దుష్కృత కర్మల ఫలము

అనుభవింపక తీరదు. కావున శ్రీహరిని ధ్యానించిన నీ తండ్రి అంకపీఠంబు నలంకరించు శక్తి నీకు తప్పక కలుగును." అని చెప్పగా బాలుడైనను ధ్రువుడు తల్లిబోధననుగ్రహించి వైరాగ్యమును పొంది వెంటనే తల్లిదండ్రులనువిడచి బయలుదేరి యమునా నదీ తీరమున నున్న మధువనమునకు బోయి నారద మహాముని వలన వాసుదేవ ద్వాదశాక్షరీ మంత్రంబును ఉపదేశము నొంది తదేక నిష్ఠతో చిరకాలము జపించుచుండెను.

ఇట్లుండ నారదు డొకనాడు ఉత్తానపాదుని నగరమునకు పోయి, అతనిచే పూజింపబడి, ఉచితాసనమున కూర్చుండి విచారముగా నున్న రాజునుజూచి విచారమునకు కారణమేమని యడుగగా ఆ రాజు ఋషితో ఇట్లనెను, "ఓ దేవఋషివర్యా! అయిదు సంవత్సరములు వయస్సుగల ధ్రువుడను నా కుమారుడు నేను చేసిన అనాదరణము వలన వైరాగ్యము గలవాడై కోటను పేటను విడచి తన తల్లితో అడవికి పోయెను. అచ్చట ఏ మృగముల నోటబడెనో ఏమయ్యెనో యని విచారించుచున్నాను." అనగా నారదుడు ఇట్లనెను. "ఓ రాజేంద్రా! విచారింపకుము. నీ కుమారుని కేమియును భయములేదు. అతను శ్రీమన్నారాయణుని గూర్చి తపస్సుచేయుచున్నాడు. గొప్ప వరములు పొందును. అతనిమూలమున నీకీర్తి ప్రకాశించును. అతను కొద్దికాలములో ఇచ్చటికి వచ్చును. ఊరడిల్లుము" అని చెప్పగా నమ్మి కుమారునిగురించి యెల్లప్పుడును ఆలోచింపుచు రాజకీయ విషయములయందు విముఖుడై యుండెను.

అచ్చట ధ్రువుండు ఘోరతపస్సు చేయుచుండెను. అది యెట్లనగా ప్రథమ మాసమున మూడు దినముల కొకసారి వెలగ, రేగు ఫలములు ఆహారముగా పుచ్చుకొనుచును, రెండవ మాసమున ఆరు దినముల కొకసారి పండుటాకులు దినుచును, మూడవ మాసమున తొమ్మిది రోజుల కొకసారి జలము ద్రావు చును, నాల్గవ మాసంబున పదిరెండు రోజులలో నొకసారి వాయుభక్షణము చేయుచును, అయిదవ మాసంబున ఉచ్ఛ్వాసమును బంధించి యేక పాదంబున నిలిచి తపస్సు చేయగా ముల్లోకములును కంప మొందెను. దేవతలకు ఊపిరిసలుపక బాధ కలిగెను. అందుకు వారు భయపడి శ్రీమన్నారాయణుని యొద్దకు పోయి సాష్టాంగ దండప్రణామంబులు చేసి మొఱబెట్టగా ఆ యాది దేవుడు వారలతో ఇట్లనియె "ఉత్తానపాదుని కుమారుడైన అయిదు సంవత్సరముల బాలుడు ధ్రువుడు తపస్సు చేయుచున్నాడు. నేను పోయి వానికి వరంబులిచ్చి మీ యార్తి శాపెదను. మీరు వెరువక మీమీ నివాసములకు బొండు" అని సెలవియ్యగా దేవతలు వారి మార్గమునపోయిరి.

పిమ్మట గరుడవాహనారూఢుండై శ్రీహరి ధ్రువుడు తపంబు చేయుచుండిన మధువనంబునకు బోయి వాని యెదుట నిలచి తన్మయత్వంబున శరీరముపై స్పృహ లేకయున్న బాలుని తన శంఖంబుతో నంటిన చైతన్యము పొందినవాడై దండ

ప్రణామస్తుతు లొనర్చెను. శ్రీహరి సంతసించి యిట్లనెను. " ఓ బాలతాపసీ! నీ మనంబునందున్న కోరిక నే నెఱుంగుదు. అది ఇతరులకు పొందరానిదైనను నీకు తప్పక ఇచ్చెదను. గ్రహ నక్షత్రములును, సప్త మహాఋషులును, ఇంద్రాది దేవత లును దేనికి ప్రదక్షిణము చేయుచుందురో అట్టి ధృవపదంబు నీవుగోరుచున్నావు. అది ప్రళయకాలమునందునుగూడనశించునది కాదు. ఇరువదియారు వేలేండ్లు అయినతరువాత నీ వందు జేరు దువు. అంతవరకు నీవు నీ తండ్రిచేనుండ విడువబడిన రాజ్యమును ధర్మమార్గంబున పాలించుచుండుము. నీ యన్నయైన ఉత్తముడు వేటకుబోయి అడవిలో మృతినొందును. వాని తల్లి వానిని వెతుకబోయి దావాగ్నిలో పడి చనిపోవును. నీవు చక్కగా రాజ్యపాలనము చేయుచు అనేక యజ్ఞములుచేసి తుదకు నన్ను స్మరించుచు దేహమునువిడచి నాశాశ్వితపదము చేరుదువు. అని శ్రీహరి అంతర్ధాన మయ్యెను. ధ్రువుడుతన రాజ్యమునకు బోగా తండ్రి సంతసించి తన రాజ్యమునకు పట్టాభిషేక మొనర్చి తాను వనమునకుపోయి తపంబు చేయనారంభించెను. ధ్రువుడు బాగుగ రాజ్యపాలన మొనర్చి, ప్రజలకు సుఖము కలుగజేసి తుదకు శ్రీహరి యాజ్ఞప్రకారము చిరసౌఖ్య మొందెను. ఇతనినే ధ్రువ నక్షత్ర మందురు.

పరీక్షిత్తు:— గురువర్యా! వేనున్నపతి మిగుల దుర్మా ర్గుడని విందుము. అట్టిఅపఖ్యాతి అతని కెట్లు కలిగెను?

వేనుని కథ.

అదివిని శుకయోగి పరీక్షిత్తుతో వేనుని చరిత్ర యిట్లు చెప్పెను. పూర్వము అంగరాజు అశ్వమేధయాగము చేయునప్పుడు హవిర్భాగము పొందుటకు ఋత్విక్కులు దేవతలను పిలువగా వారు రారైరి. అందుకు అంగనృపతి మిగులవిచారించి సదస్యుల నడుగగా వారిట్లనిరి. "రాజా! నీవు సంతానహీనుడ వగుటచేత నీ యాగమున సురలు హవిర్భాగము గొన నొల్లరైరి. కావున నీవు పుత్రకామేష్టిచేసి సంతానము వడసిన దేవతలు వచ్చి వారి భాగములు స్వీకరింతురు. అది విని వేనుడు పుత్రకామేష్టి చేయగా ఆయజ్ఞకుండము నుండి ఒక దివ్యపురుషుడు సువర్ణ పాత్రముతో పాయసము తెచ్చి రాజు కిచ్చెను. బ్రాహ్మణాను మతంబున రాజు ఆ పాయసమును భార్యకిచ్చి భుజింపచేసెను. పిమ్మట ఆమె త్వరలో గర్భవతియై ఒకకొమరుని గనెను. వానికి వేనుడను నామకరణము జేసిరి. ఆ బాలుడు తన చిన్నవయస్సునందే తనతో యాటలాడు బాలురను క్రూరముగా శిక్షింపు చుండెను. కొంత యుక్తవయస్సు రాగా శరాసనములను ధరించి వేటకై యడవికిపోయి సాధుమృగములను సంహరింపు చుండెను. ఇట్లు దుర్మార్గుడగుటకు కారణ మేమనగా ఇతడు తాత (తల్లితండ్రి)యైనమృత్యువుపోలిపుట్టెనట. కుమారునియొక్క దుర్బుద్ధిజూచి తండ్రి సహింపలేక సామ, దాన, భేదదండంబులను చతురోపాయంబుల వానిదుర్వృత్తి బోగొట్టప్రయత్నించి నిష్ఫల

మగుట ఎరింగి తాను రాజై యుండియు వానివలన కలుగు అప
కీర్తికి వెరచి ఒక రాత్రి నిశీథమునందు యెవరికిని దెలియకుండ
కోటవిడచి అడవికి బోయెను. మరునా డుదయమున లేచి నృపుని
గానక రాణియు మంత్రులును నిగుల విచారించి నలుదిక్కు-
లకు చారులను పంపి వెదకించిరిగాని రాజు కానరాడయ్యెను.

తెరువాత రాజ్యమరాజకమగుటజూచి తల్లియు అమా
త్యులును వేనునికి పట్టముగట్టిరి. ఇట్టి దుష్టుడు రాజగుట దెలిసి
పాములకు భయపడి ఎలుకలు దాగుకొనునట్లు జారచోరులు
పారిపోయి గహనసీమల దాగిరి. ఇతను మనుజులుచేయు దేవ
తాపూజలు హవిర్భాగములు తనకే సమర్పింపవలెనని రాజ్య
మున చాటించెను. అదివిని మహామునులు ఇట్లు తమలో నాలో
చించిరి. "వీనికి మనము పట్టముగట్టుట పామునకు పాలుపోసి
నట్లయ్యెను. మన మందరము బోయి వీనిని ప్రార్థింతము. సరిగా
ప్రవర్తించినచో సరి. లేనియెడల వీనిని భస్మముగావింతము." అని
నిశ్చయించి యందరును వానియొద్దజేరి ఆశీర్వాదించి పలువిధముల
బుద్ధులు చెప్పిరి గాని విననందున తమ కోపాగ్నివలన వానిని
భస్మము చేసిరి.

పృథుచక్రవర్తి చరిత్రము.

ఇట్లు చంపబడిన వేనుని శరీరమును, అతని తల్లి నిశీథ
మిగుల జాగ్రతతో కాపాడుచు పుత్రశోకమునకు మిగుల దుఃఖం
చుచుండెను. అప్పుడు దేశము అరాజకమవుట చే బాధలు మెందుగ

నుండుట జూచి, ఋషులు రాజును బుట్టింపనెంచి వేనుని తొడను మర్దింపగా ఒక కుమారుడు పుట్టెను. అతడు మిగుల తేజోహీనుడై యుండెను. వానికి నిషాదుడని పేరు బెట్టిరి. వాని వంశమువారు పర్వతములందును, అడవులందును వెలసి వేనుని దుష్ట గుణములు గలవారై యున్నారు. వీరికే కిరాతకు లందురు.

పిమ్మట ఆఋషులు ఆ వేనుని బాహువులను మథింపగా యందుండి విష్ణువుయొక్క అంశమున ఒక కుమారుడు, శ్రీమహాలక్ష్మియొక్క అంశవలన నొక కుమార్తెయును బుట్టిరి. ఆపిల్ల వానికి పృథువనియు ఆచిన్నదానికి అర్చి యనియు పేరు పెట్టిరి. వారుభయులు దంపతులైరి. ఆ సమయమున దేవతలు పుష్పవర్షము కురిపించిరి. ఋషులు సంతసించిరి. ఆ దంపతులకు కర చరణము లందు లక్ష్మీనారాయణులకు గల శంఖు, చక్రము, ధ్వజము, చాపము మొదలగు చిహ్నము లుండుట చూచి బ్రహ్మాది దేవతలు వారిని ప్రశంసించి పట్టాభిషేకము చేసిరి, ఆ సమయమున దేవతలలో ముఖ్యులు వారికి ఛత్ర చామరాది రాజలాంఛనము లొసంగిరి. అప్పుడు హోమాగ్ని నుండి సూత మాగధులను ఇద్దరు పురుషులు జన్మించి రాజును పొగడుటకు మొదలు పెట్టిరి. వారి పొగడ్తలు విని రాజు వారితో ఇట్లనెను. ఓయీ! మీరు నన్ను పొగడుటకు తగదు. ఏలయనగా నేను బాలుడను, ఇదివరకు నేనేమియు మంచి పనులు చేయలేదు. నేను చేయవలసిన మంచికార్యములు తెలుపుడు. నాచేత నయి

నంత మట్టుకు వాటిని జేయ ప్రయత్నించెదను. అనగా విని వారట్లు దెలిపిరి.

ఇతని తండ్రియగు వేనుని దుర్మార్గము వలన దేవతలు కోపించి వర్షములు కురిపింపరైరి. అందువలన భూమి ఫలింపక కరవు కలిగినందున ప్రజలు కోపపీడుతులగుచుండిరి. సమస్త ఓషధులను సస్యములను భూమి తనయందు లయింపజేసికొనెను. ఇతను న్యాయముగా పాలించుచుయజ్ఞాదులవలన దేవతలను తృప్తి పరచుచుండుటచే వర్షములు క్రమముగా కురిసెను. అందువలన అన్ని సస్యములు, ఓషధులు ఎప్పటివలె ఫలింప నారంభించెను. ఇందువలననే పృథుచక్రవర్తి భూమిని గోరూపధారిణిగా జేసి పితికెనని చెప్పెదరు. ఇట్లు ఈచక్రవర్తి లోకమునందలి జనులకు సర్వసుఖములు కలిగించుచు సుఖముగాను ధర్మముగాను, పాలించెను. ఈ చక్రవర్తి తొంబది తొమ్మిది అశ్వమేధయాగములు చేసి నూరవ పర్యాయము యజ్ఞము చేయ ప్రయత్నింపగా దేవేంద్రుడు యజ్ఞపశువైన అశ్వమును అపహరించె నట. కావున నూరవది పూర్తికాదయ్యె. అందుకు విచారించుచుండగా బ్రహ్మ అతనికి ప్రత్యక్షమై ఇట్లు చెప్పెనట. 'ఓ రాజా! నీకు ఈ యజ్ఞముతో పనిలేదు. నూరు అశ్వమేధములు చేసిన వారు ఇంద్రపదవి నొందుదురు. నీ కట్టి పదవితో ప్రయోజనములేదు. నీవు విష్ణువు అంశమున జన్మించితివి. దేహాంతమున ఆయనయందు లయించెదవు." అది విని చక్రవర్తి తృప్తినొందెను. అని శుకమహాముని చెప్పగా పరీక్షిత్తు విని సంతసించెను.

పరీక్షిత్తు:—గురువర్యా! పృథుమహారాజు పవిత్రమైన కథను వింటిని. మాంధాత చక్రవర్తి కథ వినవలయును. సెల విచ్చి నన్ను చరితార్థుని జేయ ప్రార్థించెదను.

మాంధాత చక్రవర్తి కథ.

పూర్వము కకుత్స్థవంశమున యువనాశ్వుడను వాడు పుట్టి అతిధర్మముగా న్యాయము తప్పక ఈ మహీమండలమును పాలించుచుండెను. అతను అనేక యజ్ఞములను యాగములను చేసెను కానియతనికి పుత్రులు లేకుండుటచే మిక్కిలివిచారమును గలవాడయ్యెను. సంతానమును పొందుటకై వేరుపాయమును గానక, ఆయన అడవికి బోయి, ఋషులను ఆశ్రయించుచు, వారికి సేవసేయుచు అందుండెను. కొంతకాలమునకు వారతని యెడల కరుణించి జలమును మంత్రించి మరునాడతని భార్య కయ్యేవలెనని యొకపాత్రమున నుంచిరి. ఆరాత్రి యందరు నిద్రించుచుండగా, ఆ యువనాశ్వునకు విపరీత దాహము కలిగి తన దరినున్న పాత్రలోని నీరుత్రాగెను. అందువలన అతనికే గర్భమునిలిచి నవమాసములు పూర్తికాగా, ఆ మునులు వానియందనుగ్రహించి అతని కుక్షిప్రక్క చీల్చుకొని ఆ శిశువు పుట్టునట్లును, అందువలన అతనికి ప్రాణాపాయము లేకుండునట్లును వరమిచ్చిరి. అట్లు పుట్టిన శిశువునకు బొటనవ్రేలున అమృతము ఉత్పాదింపజేయగా, ఆ వ్రేలు పానము చేయుచు ఆ పిల్లవాడు బ్రతికెను. ఈ బిడ్డనికే మాంధాత అని పేరు. అమృత పానము

వలన బలము, ఔదార్యము, సాహసము, పౌరుషము విశేష ముగా కలిగి, నానాటికి వృద్ధినొందెను. ఇతను క్రమముగ సమస్త శత్రువులను జయించి రాజయ్యెను. ఇతనికి ముచికందుడను కుమారుడును అనేకమంది కుమార్తెలును జన్మించిరి. ఆకన్యకలను సౌభరికిచ్చి వివాహము చేసెను.

పరీక్షిత్తు:—అయ్యా! ఈ సౌభరి ఎవరు? వాని చరిత్రము చెప్పుడు.

సౌభరిచరిత్రము.

సౌభరి ఒక బ్రహ్మచారి యగు ఋషి. ఈయన జలములో నుండి తపస్సు చేయుచుండగా ఒక చేప తన పుత్ర, పౌత్ర కళత్రాదులతో ఆ జలమునందు సంచరించుట చూచి తానును వివాహమాడి సంసారము చేయుచుండిన బాగుండునని తలంచి తనకు దగిన స్త్రీని వెదకుకొనుటకు బయలుదేరి మాంధాత చక్రవర్తి యొద్దకుబోయి తన అభిప్రాయమును చెప్పగా రాజు విని అట్టి కురూపునకు తన కూతునెట్లు వివాహము చేయగలనని విచారించుచుండెను. అంతట ఆ ఋషి రాజును జూచి ఏమని అడుగగా మాంధాత ఇట్లనెను. "ఓ ఋషివర్యా! మా వంశమందలి స్త్రీలకు స్వయంవరముచే వివాహమగుట సనాతనముగా జరుగుచున్నది." అనగా ఋషి వానితో నిట్లు చెప్పెను "ఓ రాజా! అలాగుననే చేయవచ్చును. నీ కుమార్తెలను పిలిపింపుము. వారిలో నిష్టపడు వారిని నాకిచ్చి వివాహము గావిం

ష్టము." ఆమాటలు విని తన కుమార్తె లందరిని పిలిపింపగా వారా మునినిజూచి మోహపరవశులై అందరును అతనిని పెండ్లి యాడెదమనిరి. అతను వారికి మిగుల సుందరరూపుడై కాన బడెను. కావున వారందరిని ఆ ఋషికిచ్చి ఏకముహూర్తమున వివాహములు చేసెను. ఆయన వారిని తోడుకొని పోయి విశ్వ కర్మను బిలిచి తనభార్యలకు తగిన భవనములు నిర్మింపు మనగా ఆయన అట్లే యొనర్చెను. అతను వారితో కేళీవినోదములు చేయుచు చిరకాలము సంసారసుఖము లనుభవించుచు బహు విధ ఐశ్వర్యములను పుత్రులను పౌత్రులను ప్రపౌత్రులను పొంది తపస్సు చేయుటకై యడవికి పోయెను. అని శుకులు చెప్పగా పరీక్షిత్తు విని ఆశ్చర్యమొందెను.

కల్మాషపాదుని కథ.

పిమ్మట పరీక్షన్మహారాజు శ్రీ శుకులను జూచి "స్వామీ కల్మాషపాదు డెవరు? అతనికీ పేరు ఎట్లు వచ్చినది? సెలవియ్య వలయునని యడుగగా ఆయన ఆరాజుతో నిట్లు చెప్పెను. "రాజోత్తమా! వినుము. పూర్వము ఇక్ష్వాకుల వంశములో నొకడైన మిత్రసఖుడను రాజు యజ్ఞము చేయుచుండెను. అతని కులగురువైన వసిష్ఠు అధ్వర్యుడుగా నుండెను. ఆ యా గాంతమున నొక రాక్షసుడు వసిష్ఠుని రూపమున రాజు నొద్దకుబోయి యిట్లుచెప్పెను. "ఓరాజా! నాకు యజ్ఞదక్షి ణగా నరమాంసముతో భోజనము పెట్టింపుము." అది వినిరాజు

యక్లేయనెను. తరువాత ఆరాక్షసుడే వంటలవాని రూపముతో ఆమాంసము వండి తయారుచేసెను. అంత వసిష్ఠు రాగా ఆయనకు ఆమాంసముతో రాజు భోజనము పెట్టించెను. ఆగురువు దానిని పోల్చి నరమాంసమని ఎరింగి, కోపించి, ఆనృపునితో ఇట్లనెను. "ఓరాజాధమా! మేము తాపసులమనియు బ్రాహ్మణులమనియు ఆహారమునందు నియమముగలవారమనియు తెలిసియుండియు, మాకు నరమాంసము భుజింపజేసి, మమ్మును అపవిత్ర పరచితివి కావున, నీవు రాక్షసుడవై నరులను జంపి వారి మాంసమును భుజించుచుండుము" అని శాపమొసంగెను. అదివిని రాజు గురువుతో తను సెలవు ప్రకారమొనర్చితిని. ఇందునాతప్పేమి? అనగా వసిష్ఠు దివ్యదృష్టినిజూచి సర్వమును ఎరింగి యిట్లనెను. "నీవలన నేరములేదు. అయినను నామాట వృథాపోదు. నీవు రాక్షసుడవై పదిరెండు వత్సరములుండక తప్పదు" అనగా రాజు కోపించి నన్ను వృథా శపించితిరిగాన, మీకు ప్రతిశాప మిచ్చెదనని జలము చేతపట్టియుండగా, అతని భార్యజూచి గురునికి శాప మీయవద్దని ప్రార్థింపగా, మాని ఆజల మెందుచల్లినను ప్రమాదము వచ్చునని తన పాదములపై జల్లుకొనెను. వెంటనే యతని పాదములయందు నల్లని తెల్లని మచ్చలు కలిగెను. వాని వలన నతనికి కల్మాషపాదుడని పేరు ప్రసిద్ధమయ్యెను. అంతటనుంచి ఆరాజు రాక్షసుడై నరులను జంపి మాంసము భక్షించుచుండెను.

ఇట్లుండ ఒకనాడు రాక్షసుడు వనవిహారము చేయుచున్న ముని దంపతులనుజూచి వారిలో పురుషునిబట్టి చంపి భక్షింపగా అతని భార్య రాక్షసునిజూచి కోపపరవశురాలై వానినిట్లు శపించెను. "నీవు మాదంపతుల నెడబాసితివి కావున నీభార్యను గూడునపుడు మరణింతువుగాక" అని శాపమొసంగి తనపతితో సహాగమన మొనర్చెను. పిమ్మట ఆరాక్షసుడు శాపపరిమితి పండ్రెండు వత్సరములు గతించిన, వికృతమగు రాక్షసరూపును విడచి, ఆరాజు ఇంటికిపోయి భార్యనుజూచి, మునిపత్ని శాపము జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొని భార్యను ముట్టకుండెను. అట్లు చిరకాలము గడపి విధిప్రేరితుడై శాపవశమున విగతజీవు డయ్యెను.

శంబరాసురుని వధ.

ఒకనాడు దేవర్షియైన నారదుడు శంబరుని యొద్దకు బోయి ఇట్లనెను. " ఓ దైత్యేంద్రా! నీవు మదోన్మత్తుడవై మన్మథుని భార్యయైన రతిదేవిని బలవంతముగ చెరబట్టి తెచ్చితివి. ఆ మన్మథుడు శ్రీకృష్ణుని భార్యయైన రుక్మిణీ గర్భమున ప్రద్యుమ్నుడై జన్మించెను. అతని వలన నీకు త్వరలో మరణము సిద్ధించును." అని చెప్పిపోయెను. ఒక జాలరివాడు గొప్ప చేపను బట్టి దానిని రాజుకిచ్చిన బహుమానము దొరకునని శంబరున కొసంగెను. తుదకదివాని వంటఇంటికి కంపబడెను. అందు మాయావతియను పేర పరిచారికగా నున్న రతి దానిని కోయునపుడు అందున్న మిగుల సుందరుడగు శిశువునుజూచి

మోహముచే రహస్యముగా పెంచుచుండెను. ఇట్లు క్రమక్రమముగా పెరిగి ప్రాయమును పొందిన యాబాలుడు ఒకనాడు తన్ను బెంచుచున్న మాయావతిని జూచి యిట్లనెను. "అమ్మా! నా తండ్రిని జూపుము." అనగా ఆమె యాబాలునితో నిట్లు సంభాషించెను.

రతి:—స్వామీ ! మీతండ్రి యిచ్చట లేరు.

ప్రద్యు:—అమ్మా ! ఏల నన్ను స్వామీ యని పిలుచుచున్నావు.

రతి:—కుమారా ! నేను మీకు తల్లిని కాను.

ప్రద్యు:—మరి నీవెవరు ? నన్ను పెంచుచున్నావే ?

రతి:— నేను మీ దాసిని. మీకు పరిచర్య చేయుచున్నాను.

ప్రద్యు:—అట్లయిన నాతలిదండ్రు లెవరు ?

రతి:—శ్రీకృష్ణ భగవానులు మీతండ్రి. శ్రీ రుక్మిణీదేవి మీతల్లి.

ప్రద్యు:—వా రెచ్చట నున్నారు ?

రతి:—వారు ద్వారకయం దున్నారు.

ప్రద్యు:—అయితే నే నెచ్చట బుట్టితిని?

రతి:—మీరు ద్వారకయందు బుట్టితిరి.

ప్రద్యు:—ఇచ్చటికి యెట్లు వచ్చితిని ?

రతి:—శంబరుడను ఈ దైత్యరాజు పురిటింట నిద్రించుచున్న మిమ్ము మాయవేషమున దొంగిలించి తెచ్చి సముద్రమున బారవైచెను. అప్పుడు మిమ్మొక చేప మ్రింగెను. ఆమత్స్యమును ఒక జాలరివాడు వలలోబట్టి తెచ్చి ఈ రాజునకిచ్చెను. దాని గర్భమున మీరుదయించితిరి. నేను మిమ్మును పెంచుచున్నాను.

ప్రద్యు:—ఈ రాక్షసుడు నన్ను సముద్రమున బారవేయుట కేమి కారణము ?

రతి:—మీరు పూర్వజన్మమున మన్మథుడను పేరున ఈశ్వరుని తపోభంగము చేయగా, ఆయన కోపాగ్నివలన మిమ్మును భస్మము చేసెను. అప్పుడు రక్కసుడు నన్ను చేబట్టి తెచ్చెనుగాని నేను పతివ్రతనవుటచే నన్ను ముట్టజాలక దాసిగా నియమించెను. మీరు మరల బుట్టి తిరిగి మీరనాసిని చంపుదురని నారదుని వలనవిని మిమ్మును మహోదధిని పారవైచెను.

ప్రద్యు:—అయిన నేనిప్పుడేమి చేయవలెను ?

రతి:—మీరు వీనిని సంహరింపవలెను. ఇతను బహుమాయ లెరిగినవాడు. వీనిని సాధారణముగా చంపుట కష్టము. మీరును కొన్నిమాయ లెరింగిన గాని వానిని జంపలేరు. కావున సర్వమాయా వినాశిని యను విద్యను మీకు నేర్పెదను. దానిని నేర్చుటచేతనే నాకు మాయావతి యను పేరు వచ్చెను.

ఆ విద్యవలన మీరు వానిని చంపగలరని ఆ విద్యను ఆబాలుని కుపదేశించెను.

పిమ్మట దాని ప్రభావమున సమస్త మాయలను నశింప జేయసమర్థుడై ప్రద్యుమ్నుండు వానితో డీకొని ఘోరయుద్ధ మొనర్చి తుదకు వానిని సంహరించెను. అంతట మాయావతి యనని ప్రజ్ఞకు సంతోషించి ఆబాలుని దోడ్కొని గగనమార్గ మున ద్వారకకు బోయి అంతఃపుర స్త్రీలుండుచోట దించెను. వానిని జూచి యచ్చటి స్త్రీలందరు శ్రీ కృష్ణుడని తలంచిరిగాని నూతన వయస్కుడగుటచే కాడని యెరింగిరి. రుక్మిణీ తనయుని జూచి కౌగిలించుకొని ముద్దాడెను. తదనంతరము శ్రీ కృష్ణుడు కుమారుని జూచి రతివలన అతని చరిత్రము సవిస్తరముగా వినెను. అందరును సంతసించిరి. తల్లి ఏమోయని ప్రద్యుమ్నుడు పడుచున్న భ్రమ నివారణచేసి, వారిరువురకు మంచి సుముహూర్తమున వివాహమొనర్చి మిగుల ఆనందించిరి. దైవయోగము చూచితిరా ? వారినెట్లు సమకూర్చెనో !

నరకాసురుని వధ.

ఈ కథ విని పరీక్షిన్నృపతి మిగుల సంతసించి శ్రీ శుక మహర్షిని జూచి గురుసర్యా! శ్రీ కృష్ణుడు పదునారు వేల రాచ కన్యలను ఏక కాలమున వరించెనని చెప్పుదురు. వారతని కెట్లు లభించిరో చెప్పుడు. అనిప్రార్థింపగా శుకమహాముని యిట్లుచెప్ప నారంభించెను.

పూర్వము ప్రాగ్జ్యోతిష పట్టణమున నరకాసురుడను భయంకరమైన రక్కసుడుండెను. అతడు భూలోకమంతయు జయించి స్వర్గమునకు బోయి ఇంద్రుని గెలిచి వాని రాజ్యము సంపద అంతయు తీసికొనెను. అదితి కుండలములను పుచ్చుకొనెను. వాని బారి కోర్వలేక వారు శ్రీకృష్ణుని శరణుజొరగా, ఆ నీలవర్ణుడు దేవతలకు సహాయము చేయదలంచి బయలు దేరుచుండగా ఆతని పట్టపు దేవులలో నొకతెయైన సత్యభామ వెంట బయలు దేరగా ఆమెను అనేక విధముల మళ్ళించెను. కాని ఆమె వినక కృష్ణునితో గరుడవాహనురాలై పోయెను. అప్పుడు కృష్ణుడు సత్యభామాసమేతుడై ప్రాగ్జ్యోతిష పురముపై బడగా నరకాసురుడు యుద్ధమునకు సిద్ధపడెను. సత్యభామ యతనితో కొంతసేపు ఘోరయుద్ధము చేసెను. అదిజూచి అందరును ఆశ్చర్యపడిరి. పిమ్మట శ్రీకృష్ణుడు తన సుదర్శన చక్రముతో వాని శిరస్సు ద్రుంచి వాని కుమారుడైన భగదత్తుని విధివినయములకు మెచ్చికొని ఆ రాజ్యమిచ్చెను. అటుతరువాత కారాగృహమున నున్న రాజులను రాచకన్యలను విడిపించెను. ఆ నృపులందరును కృష్ణుని పలువిధముల స్తోత్రములు చేసి సెలవు తీసికొని తమ దేశములకు పోయిరి. రాచకన్యలు శ్రీకృష్ణుని ధ్యానించివరించిరి. వీరు పదునారు వేలమంది. వీరిని దేశదేశముల నుండి నరకాసురుడు బలిమిని బట్టి తెచ్చి చెరయందుంచెను. వారిని విడిపించుటచేతను ఆయన రూపలావణ్యములను జూచి

వారు కృష్ణుని కోరుకొనిరి. ఆయన వారిని పరిగ్రహించెను. పదునారువేల స్త్రీలు శ్రీకృష్ణునికి ఇల్లాండ్రైంచిరి. అని శుకయోగి పరీక్షిన్మహారాజునకు చెప్పెను.

శ్రీ విష్ణుపురాణము సమాప్తము.

గద్య.

ఇది శ్రీ పరమేశ్వర కరుణా కటాక్ష జనిత కవితా విచిత్ర
వేమూరి వంశపయః పారవార పరిపూర్ణ రాకా సుధా
కర హారితసగోత్ర శ్రీ సూర్యనారాయణాఖ్య తనూజ
శ్రీ జగన్నాథశర్మ ప్రణీతంబైన శ్రీ మదష్టాదశ
మహాపురాణ సారసంగ్రహమునందు మత్స్య,
కూర్మ, వరాహ, వామన, భవిష్యత్,
విష్ణుపురాణంబులు సంపూర్ణము.
శ్రీ పరదేవతార్పణమస్తు.

[illegible]

0-6-0

[illegible]

0-10-0

[illegible]

M. A. L. I. [illegible]

[illegible]

అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహము.

మొదటి భాగము. వెల రు. 1—0—0.

శ్రీ శివపురాణము, శ్రీ స్కాందపురాణము, శ్రీ [illegible]
శ్రీ లింగపురాణములు గలవు.

రెండవ భాగము. వెల రు. 1—[illegible].

శ్రీ బ్రహ్మపురాణము, శ్రీ బ్రహ్మాండపురాణము,
శ్రీ బ్రహ్మవైవర్త పురాణములు గలవు.

మూడవ భాగము. వెల రు. 1—[illegible].

శ్రీ మత్స్యపురాణము, శ్రీ కూర్మపురాణము, శ్రీ [illegible]
శ్రీ వామనపురాణము, శ్రీ భవిష్యోత్తర పురాణము [illegible]
[illegible] శ్రీ విష్ణుపురాణములు గలవు.

నాల్గవ భాగము. వెల రు. 1—[illegible].

శ్రీ మార్కండేయపురాణము, శ్రీ గరుడపురాణము, శ్రీ [illegible]
శ్రీ అగ్నిపురాణము, శ్రీ [illegible] గలవు.

[illegible]

రామా అండ్ కో., ఏలూరు.
వేంకటరామ అండ్ కో., బెజవాడ.